

A ROMÁNIAI ÍRÓK SZÖVETSÉGE
ÉS A MAROS MEGYEI TANÁCS
SZÉPIRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztők:

MARKÓ BÉLA
(1989. december – 2005.)

GÁLFALVI GYÖRGY
(2005. december – 2007.)

Főszerkesztő:

Szerkesztők:

KOVÁCS ANDRÁS FERENC (vers)

DEMÉNY PÉTER (esszé)

LÁNG ZSOLT (kritika)

SZABÓ RÓBERT CSABA (honlap)

VIDA GÁBOR (próza)

Tördelőszerkesztő:

MOLNÁR ROZÁLIA

Korrektor:

SZÓCS KATALIN

Tipográfia:

BIRTALAN KÖLÖK ZSOLT

IRSAI ZSOLT

TARTALOM

DEMÉNY PÉTER:

Királynő (Reménydráma) ■ 5

PECA ŞTEFAN:

Nils elbaszott napja (Alter-komédia; Patkó Éva fordítása) ■ 36

KINCSES RÉKA:

A Pentheszilea Program (Színmű) ■ 61

MÁRTON LÁSZLÓ:

Tristan, a bábu (Színháték bábokra és élő színészekre) ■ 85

HENRY FIELDING:

A tragédiák tragédiája, avagy a Nagy Hüvelk Matyi élete és halála
(Mesterházi Márton fordítása) ■ 122

JÁNOSHÁZY GYÖRGY:

Először magyarul ■ 154

CHRISTOPHER MARLOWE:

Nagy Tamerlán (Második rész; Jánosházy György fordítása) ■ 155

TALÁLT VERS

SIR WALTER RALEIGH:

Színpad a világ (Tóth Judit fordítása) ■ 223

WWW.LATO.RO

archívum / szerzők / hírek / Látó Színpad – képek / linkek /
szemle / Látó-repertórium

Demény Péter

KIRÁLYNŐ

SZEREPLŐK:

ANYA
APA
IRÉNKE
RÉKA
ROBI
SZILVI

I. FELVONÁS

1. JELENET

ANYA: Írt Réka, kinyomtattam.

(Részeg hortyogás. Olvas)

*Drága szüleim, hát igen, ez Réka. Nem számít, hogy az apja alkoholis-
ta, akkor is az apja. Ha nem hallgatja meg, ha nem is érdekli, akkor is.
Drága szüleim, milyen jól nevelt ez a lány. E nélkül el sem kezdene egy
levelet. Drága szüleim, pedig hát ő sem örül különösebben annak, hogy
az apja az, aki. De talán már fel sem teszi a kérdést, hogy miért olyan.
Na, olvassam már el... Drága szüleim, ti hogy vagytok? Remélem, jól,
még ha úgy érzitek is, hogy elhagytalak benneteket. Benneteket, mintha ez
a csiszolt fordulat mindent pótolna. Amíg Kolozsváron volt, mégiscsak
haza tudott jönni olykor. De már egy fél éve Párizsban... Benneteket,
igen... Higgyétek el, nem örültem ennek (Legyint), bár Párizs mégiscsak
Párizs, a fények, a zsongás. Persze, nemcsak fények és zsongás, hanem ta-
nulás is, múlt héten részt vettem egy doktori védésen, hat órát tartott, a vé-
gén elbőgtem magam. Hál'istennek nem ott, mindenki előtt, óó, arra min-
dig is nagyon vigyáztál, kislányom, hogy senki ne tudja, mit érzel, mi
fáj neked, vagy minek örülsz, egyetlen-egyszer sírtál mindenki előtt,
mármint előttünk, a szépen formált mondataid mögé bújtattad önma-*

gad, oda rejtőztél, csoda, hogy most megírod ezt a bögést nekem, *szorítottam a szemem meg a szájam, de ahogy kiléptem a Sorbonne-ról, kitört belőlem, csak sírtam és sírtam, és ahogy se tudtam elhinni, hogy én is végig tudom csinálni mindezt, mert a referátumok védeése sem tréfadolog, tréfadolog, olykor olyan koravénnek érzem ezt az én gyönyörű lányomat, de hát én beszélek... Én nem vagyok koravén, én csak birka vagyok, egy örökifjú birka...*

IRÉNKE: Mit csinálsz, anyám, magadban beszélsz?

ANYA: Irénkém! Észre se vettem, hogy itt vagy. Mikor jöttél?

IRÉNKE: Nyugodj meg, csak onnan hallottam, hogy *elhinni*.

ANYA: De hát te nyomtattad ki, nem olvastad el?

IRÉNKE: Nincs időm, anyám, a főnök egész nap a hátamon liheg.

ANYA: Jobb, mintha a hasadon lihegne.

IRÉNKE: Nem vagyok vicces kedvemben. Szóval mit ír?

ANYA: ... *sem tréfadolog, sírva vártam a metrót, sírva szálltam fel rá, sírva utaztam végig, az emberek csak néztek és néztek...*

IRÉNKE: Úgy mesél, mintha író volna.

ANYA: Azért van Párizsban...

IRÉNKE: Én meg itthon, mi?

ANYA: Nem úgy értettem.

IRÉNKE: *Néztek...*

ANYA: ... *néztek és néztek. Gondolom, megdöbbsenek, érzélgős liba, gondolhatják. Fogalmuk sem lehetett, ki vagyok, senki ismerős nem volt. Kérsz kávét?*

IRÉNKE: Nem, már késő van.

ANYA: Máskor ittál.

IRÉNKE: Igen, de ma már ittam vagy ötöt. Mondom, hogy kivagyok a főnöktől.

ANYA: El kellene jönnöd.

IRÉNKE: Mégis hova? Örülök, hogy van egy munkahelyem.

ANYA: Akkor teát, van mentatea is.

IRÉNKE: Elolvasnád végre?

ANYA: ... *akkor megszabadulhatnék talán ettől az érzéstől, no mindegy, hazamentem, és a lakásban is sírtam egyet, szerencse, hogy a lakótársam a barátjához utazott egy hétre, a barátja meg Hollandiában él, úgyhogy nem láthatott, Hollandia messze van.*

IRÉNKE: A kis humoros.

ANYA: Tényleg nem kérsz semmit?

IRÉNKE: Apa mióta alszik?

ANYA: Mióta hazajött.
IRÉNKE: És mikor jött haza?
ANYA: Mióta horkol.
IRÉNKE: Mondom, hogy nem vagyok vicces kedvemben.
ANYA: Nem emlékszem már, Irénkém. Örülök, hogy horkol, és nem ordít.
IRÉNKE: Ő is csak egy ember.
ANYA: Meg én is.
IRÉNKE: Tovább?
ANYA: *Akkor megfogadtam, hogy sírok én, ha muszáj, de magam miatt muszáj, tehát le kell győznom önmagam, ha doktorálni akarok. Nagy elhatározás, tudom, de nincs mit tenni. Szurkoljatok nekem, ha tudtok, és legyetek jók! Üdvözlöm Irénkét is, és benneteket még egyszer!*
IRÉNKE: „Nagy elhatározás.” Azokban mindig jó volt.
ANYA: Hát ennyi volt.
IRÉNKE: Nem sok.
ANYA: Kiderül belőle, aminek ki kell derülnie.
IRÉNKE: Már mint, hogy Párizsban marad.
ANYA: Három évre ment, még egy se telt el. A lényeg az, hogy jól van.
IRÉNKE: Jól, hál’istennek. Na én megyek is.
ANYA: Nem ülsz egy kicsit?
IRÉNKE: Nincs időm, már Karcsi is végzett.
ANYA: Felhívott?
IRÉNKE: Igen, arra való a mobil. Végzett, megyek.
ANYA: Maradhatnál még egy keveset, nem fél az egyedül.
IRÉNKE: És ki ad neki ebédet?
ANYA: Akkor holnap menjek Robiért?
IRÉNKE: Igen, anya, hányszor mondjam még?? Háromra kell menned, mert holnap kórus is van.
ANYA: Rendben. Teát?
IRÉNKE: Mondtam már, hogy nem kérek!!! – Ne haragudj, anya, de nehéz napom volt.
ANYA: Akkor holnap.
IRÉNKE: Holnap. Szia!
ANYA: Még a hidegről is elfeledkezett, akkor tényleg nehéz napja volt. Válaszolnom kellene... De hát úgylis csak holnap tudja begépelni Irénke. Főzök valamit, addig kitalálom. Főzök egy korhelylevest. Van még káposztalé, savanyú káposzta... Mit írjak? *Kedves Réka, örülök, hogy jól vagy.* Ilyesmit kellene, valamit, ami megnyugtatja. Irénke irigy, azt hiszem,

pedig nemcsak neki nehéz. Rékának se lehet könnyű, bár ő talán már megszokta. De Kolozsvár mégsem volt olyan messze... Mi közöd neked Párizshoz? Te csak legyél olyan birka, mint amilyen anyád volt. Ezt mondjam neki? Most már mindegy. Azt fogom írni, hogy jól vagyunk.

APA: Ki a birka?

ANYA: Látod, már azt sem tudom, hogy egyedül beszélek.

APA: Ki a birka??

ANYA: Felkeltél?

APA: Azt kérdeztem, ki a birka???

ANYA: Korhelylevest főzök, jó lesz neked. Holnap elhozom Robit.

APA: Hozzad. Majd játszom veled egy parti sakkot. Ha már...

ANYA: Szeret téged.

APA: Legalább ő szeressen.

ANYA: Balú?

APA: Igen?

ANYA: Sok kolbászt tegyek belé?

APA: Te vagy a birka?

ANYA: Igen.

APA: Akkor én mi vagyok?

ANYA: Nem tudom.

APA: Sok kolbászt, persze. Tudod, hogy úgy szeretem.

2. JELENET

RÉKA: Anya azt írta, jól van. Irénke meg... De ez nem igaz, anya nincs jól, mint ahogy apa sincs jól. Miért is lennének? Soha nem voltak. Nem emlékszem, hogy valaha jól lettek volna. De akkor miért élnek együtt? Á, fiatal vagyok én még ehhez. *Drága Réka*, nem is kedves, hanem *drága*. *Drága Réka, mi jól vagyunk, amit kívánunk neked is. Légy erős, fejezd be a doktorátusodat, hadd legyen mivel büszkélkednem.* Ez üti a leginkább szíven az embert, amikor humorral próbálja elütni az életüket. *Illetve büszkélkednünk.* Egy nyelvész jól elszórakozna a dolgon. Vagy egy pszichológus. Pszichiáter, mit tudom én. Egyszer csak megint ott a többes szám, mintha számítana még valamit az apám. *Irénke is jól van, csak sokat dolgozik mostanában.* Ami azt jelenti, hogy mindennel elégedetlen, és a boldogtalanságáért anyát teszi felelőssé. Meg persze engem. *Tegnap itt volt Robi*, lássuk csak, ma jött a levél, tegnapelőtt írta, azt jelenti, hogy... szerdán, igen, szóval kedden anya hozta el Robit a suliból.

... Robi, játszottak egy parti sakkot, Robi persze vesztett, de rengeteget tanult apádtól. Apád egy idő után elfáradt, akkor abbahagyták. Vagyis elment inni, és a gyereket anyára hagyta. Este érte jött Karcsi, egy darabig nem kell mennem, mert Irénkének most könnyebb lesz egy darabig. Micsoda tévedés, anyám. Irénkének nem lesz könnyebb. De hát anya nem tudhatja, hogy Irénke is írt nekem.

SZILVI: Szia!

RÉKA: Szia!

SZILVI: Mi a pálya?

RÉKA: Műfüves, mint mindig.

SZILVI: Írt anyukád?

RÉKA: Meg a nővérem.

SZILVI: Húha, ez már nem hangzik műfüvesen.

RÉKA: Inkább mű, mint füvesen.

SZILVI: Mit ír?

RÉKA: Milyen volt ma?

SZILVI: Két arab, egy olasz, három spanyol, egy francia.

RÉKA: Szép kis társaság.

SZILVI: Az arabok felesége magyar, az olasznak az egyik nagynyja, akit nagyon szeretett, a többiek csak úgy járnak.

RÉKA: Legalább megtanulnak magyarul. Vettél kenyeret?

SZILVI: Meg szalámit is, tejet és tojást.

RÉKA: Mennyi volt?

SZILVI: Semmi, a múltkor te vettél.

RÉKA: Oké.

SZILVI: Szóval?

RÉKA: ?

SZILVI: Mit írt?

RÉKA: Nem mindegy az neked? Nem ismered őket.

SZILVI: ...

RÉKA: Milyen volt Mikiellel?

SZILVI: Nem mindegy? Nem ismered.

RÉKA: Egyszer bemutattad.

SZILVI: Nem kell kétszer, igaz?

RÉKA: Ne haragudj, csak...

SZILVI: Tudom, tudom. Hát ne mondd el.

RÉKA: Jó, inkább vacsorázzunk valamit. Éhes vagyok.

SZILVI: Összecsapok egy mesteri rántottát.

RÉKA: Azt nem szabad tojás nélkül!
SZILVI: Csakis tojással! Mikiel kedves, gyöngéd, érzéki...
RÉKA: Mindenképpen tökéletes.
SZILVI: Ne vess csak, de tényleg. Még soha így nem táncoltam a *Wish you were here*-re.
RÉKA: És amikor nem táncoltatok?
SZILVI: Nem vagy fair. Te nem mondasz el semmit.
RÉKA: Azt hiszem, a jövő évet be kellene fagyasztanom.
SZILVI: Már miért?
RÉKA: Hazamegyek, segítek anyámnak.
SZILVI: Hogy bírja ki az apádat? Abban már nem segíthetsz.
RÉKA: Minden rajta csattan, az apám, a nővérem...
SZILVI: Ha hazamész, nem fogsz többé visszajönni.
RÉKA: Miért ne jönnék? Egy évet be lehet fagyasztani, megbeszélésem Crevellel.
SZILVI: És aztán?
RÉKA: Aztán visszajövök és folytatom. Befejezem, megvédem.
SZILVI: Ha hazamész, kiesel belőle.
RÉKA: Majd visszaesek.
SZILVI: Nem, nem. Ha elmész, otthon maradsz.
RÉKA: Olyannak nézel engem, aki csak úgy feladja?
SZILVI: Már félig feladtad.
RÉKA: Dehogyan adtam fel, csak befagyasztok egy évet.
SZILVI: Vagyis abbahagyod.
RÉKA: Süket vagy te? Nem értesz magyarul?? BEFAGYASZTOK EGY ÉVET!!!
SZILVI: Ne ordíts!
RÉKA: TE NEM ISMERED A CSALÁDOMAT!!!
SZILVI: Jól van.
RÉKA: KÖSZÖNÖM A RÁNTOTTÁT!!
SZILVI: Nagyra nőj!

3. JELENET

ANYA: *Drága anyám, no csak, ez aztán a változás, drága anyám, a lakótársam, Szilvi, nagyon kedves lány, hál'istennek magyar, újvidéki. Mindenben megértjük egymást, istenieként lehet vele beszélgetni. Nagy szerencsém van vele, okos és kedves. Túl nagy a te szíved, kislányom. Most jött vissza*

Hollandiából, sokat mesélt a fiújáról. Remélem, mindannyian jól vagytok, mindenkit üdvözlök. Most csak röviden tudok írni, csókol Réka. Nem szeretem ezt a levelet, már a képernyőn se szerettem. Réka alaposabb ennél, hosszabb leveleket szokott írni. És miért csak nekem írja?

APA: Az apja már nem érdekli.

ANYA: Ne mondj ilyet!

APA: Mikor jön haza?

ANYA: Haza? Miért jönne haza?

APA: Mert félti az anyját a rettenetes apjától.

ANYA: Ugyan...

APA: Meglátod, hazajön. Soha nem szeretett mást, csak téged.

ANYA: Meg téged.

APA: Irénke?

ANYA: Mindjárt jön.

APA: Addig kilépek...

ANYA: Kérlek, ne igyál megint.

APA: Nem iszom, ne félj.

IRÉNKE: Sziasztok.

APA: Szia.

ANYA: Szia.

IRÉNKE: Hová mész?

APA: Csak sétálok egyet.

IRÉNKE: Jó.

APA: Te sem hiszel nekem?? MÁR TE SEM??

IRÉNKE: Mi van veled?

ANYA: Nem tudom.

IRÉNKE: A Réka levele kavarta fel, ugye?

ANYA: Miért kavarta volna?

IRÉNKE: Mert olyan... rövid.

ANYA: Biztos nem volt ideje írni.

IRÉNKE: Már nincs ideje ránk.

ANYA: Nem könnyű neki...

IRÉNKE: Neki? Miért ne volna könnyű?

ANYA: Idegenben...

IRÉNKE: Ugyan már, anya, ne röhögtess! Ma már nem az van, ami a ti fiatalságotokban volt, hogy külföldet csak a tévében láthattál, vagy ott sem! Az idén a horvátoknál nyaraltunk, jövőre Törökben fogunk, hát Réka miért ne érezné jól magát Párizsban?

ANYA: Ti csak egy hétig voltatok, neki egy új életet kell...
IRÉNKE: Örülj neki, hogy új életet kezdhet! Neki megadatott, mi meg...
ANYA: Kérsz valamit?
IRÉNKE: Egy teát. Hideg van.
ANYA: Melegítetek.
IRÉNKE: És ha olyan rosszul érzi magát, miért nem jön haza?
ANYA: Miért jönne? Apád is ezt kérdezte.
IRÉNKE: Minden normális ember ezt kérdezi, csak te, te a nagy lelkeddel...
ANYA: Joga van az életéhez, nem?
IRÉNKE: És másnak nincs joga?? Másnak csak ahhoz van joga, hogy gür-
cöljön látástól vakulásig, rohanjon a munkahelyéről haza, adjon hálát
az Úristennek, hogy van egyáltalán munkahelye, stresszelje magát, hogy
holnap már, ki tudja, nem lesz? Másnak csak ehhez van joga?
ANYA: Nem rajta múlik a te munkahelyed...
IRÉNKE: Persze hogy nem! Rajta semmi nem múlik, ő tökéletes!
ANYA: Nem úgy értettem...
IRÉNKE: Mert ő jól tanult, ő nyelveket beszél, ő szép, hát csak menjen,
vissza se nézzen!
ANYA: Irénke!
IRÉNKE: Nem kérek cukrot, köszönöm. Már arra sem emlékszel, hogy dié-
tázom. Mindent megteszel Robiért, de hát a múltkor sem tudtad idejé-
ben elhozni, szegény gyermek egy félórán keresztül kujtorgott az utcán.
Ha Réka itthon volna...
ANYA: Megleszünk nélküle.
IRÉNKE: Persze hogy megleszünk. Miért is ne lennénk? Ő nem is közénk
tartozik!
ANYA: ...
IRÉNKE: Ne haragudj. Jólesett a tea. Megyek, Karcsi vár.
ANYA: Szívesen.
APA: Elment?
ANYA: El.
APA: Máris?
ANYA: Megint ittál.
APA: Ittam.
ANYA: Pedig...
APA: Megígértem.
ANYA: Igen.

APA: Hiába, nem leszek már sakkbajnok. Akár iszom, akár nem, mindig éjjeliőr maradok.

ANYA: Nekem sakkbajnok vagy.

APA: Ez a borzasztó! Akármit csinálok, akárhogy próbállak megbántani, te mindig megbocsátasz!

ANYA: Mert én birka vagyok.

APA: Nem birka vagy te, hanem... Lefekszem, jó éjszakát!

ANYA: Jó éjszakát, Balú.

4. JELENET

RÉKA: *Kedves Réka, nem tudom, mit is írnak neked. Látszólag minden jól van, anyáék megvannak, Karcsi dolgozik, én is, Robi tanul. Miért írok mégis, én, aki nem szoktam, tudod jól? Néha még gonoszkodtál is ezzel a magad finom módján. Hát nem kerülgetem a forró kását: hiányzol. Én csak megvagyok valahogy, de anya nem bírja sokáig apa mellett. Tönkreteszi, érzem, látom, tudom. Kérlek, ha teheted, gyere haza egy időre, anyának sokat jelentene.*

SZILVI: Nyálás.

RÉKA: Inkább szűkszavú.

SZILVI: Szűkszavú érzelmi zsarolás.

RÉKA: Te nem érted ezt.

SZILVI: Mindent nem érthetek, nyilván. De azt értem, hogy a nővéred szív körüli érvekbe csomagolja az irigységét.

RÉKA: Miért volna irigy?

SZILVI: Réka, te Párizsban vagy!!

RÉKA: Nem olyan nagy dolog.

SZILVI: Igenis nagy dolog. Az, hogy ő elmegy nyaralni a férjével meg az unokaöccsével egy hétre, kettőre Görögbe vagy Törökbe, az nem azt jelenti, hogy ne irigykedne rád!

RÉKA: Dehogyan irigykedik.

SZILVI: Miért hunyod be a szemed?

RÉKA: ?

SZILVI: Úgy érzi, az egész élete egy kudarc, a tied meg győzelem. Az övé Mohács, a tied... Nándorfehérvár. Valami furcsa illúzió ez az embereknel...

RÉKA: Mit tudsz te „az” emberekről?

SZILVI: ... Az élet, amikor kezdődik, még győzelemnek tűnik. Lehet, hogy nem lesz az, lehet, hogy olyan lúzer leszel, hogy öröm nézni. De amíg még alig kezdted el a játszmát, addig bármi történhet. Addig még győztes is lehetsz. És ez tán még a győzelemnél is jobb.

RÉKA: Mióta lettél filozófus?

SZILVI: Nekem mindegy, gúnyolódhatsz, amíg csak akarsz. De a nővéred irigy, és ha ennek a levélnek engedted, amikor úgy döntöttél, hogy befagyasztod az évet...

RÉKA: Mióta lettél filozófus?

SZILVI: ... Akkor nagyon tévedsz.

RÉKA: Ki vagy te, hogy eldöntsd, én tévedek-e vagy sem?

SZILVI: Majd te is belátod, de addigra már késő lesz.

RÉKA: Nagyon bölcs lettél!

SZILVI: Én csak a javadat...

RÉKA: Irénke is csak a javamat akarja!

SZILVI: Pontosabban a saját javát.

RÉKA: Az anyám javát!

SZILVI: Az se a tied.

RÉKA: Szóval ne törődjek anyámmal?!

SZILVI: Törődj, de...

RÉKA: Hagyd már, hogy döntsek a saját életem felől!

SZILVI: Parancsolj.

RÉKA: Most gúnyolódsz?

SZILVI: Csak neked szabad?

RÉKA: Megyek, jön a filmem. Jó éjt!

SZILVI: Jó éjt!

5. JELENET

IRÉNKE: Írt Réka.

ANYA: Neked?

IRÉNKE: Miért, nekem nem írhat?

ANYA: Dehogynem, de eddig...

IRÉNKE: Eddig csak neked írt, de most írt nekem is.

ANYA: Jól van, na.

IRÉNKE: ...

ANYA: És mit írt?

IRÉNKE: Hát, hogy jól van, tanul, Párizs szép, meg a szokásos.

ANYA: Nem hoztad el?
IRÉNKE: Nem, az irodában hagytam.
APA: Szia, Irénkekém.
IRÉNKE: Szia, apa.
ANYA: Írt neki Réka.
APA: Neki? Hogyhogy...
IRÉNKE: Ne kezd már te is!
APA: Felolvasod?
IRÉNKE: Nem hoztam el.
APA: Nem hoztad eeel?
IRÉNKE: Nem. Az irodában felejtettem.
APA: De hát miért nem hoztad el?
IRÉNKE: Mondom, hogy ott felejtettem!
APA: És mit ír?
IRÉNKE: Anyának már elmondtam.
APA: De miért neked írt?
IRÉNKE: Mert a nővére vagyok.
APA: Eddig is az voltál, mégsem írt.
IRÉNKE: Miért néztek úgy rám, mint valami gonosztevőre?
ANYA: Ugyan már!
IRÉNKE: Igen-igen! Nemcsak nektek írhat, engem is szeret!
APA: És rólunk mit írt?
IRÉNKE: Hogy üdvözöl meg... ilyesmi.
ANYA: Furcsa.
APA: Nagyon furcsa.
IRÉNKE: Nem értem, mi a furcsa. Nincs joga nekem írni? Nincs joga vála-
szolni?
ANYA: Válaszolni?!
APA: Válaszolni?!
IRÉNKE: Írtam neki.
APA: És mit írtál?
IRÉNKE: Mi ez a felelősségre vonás? Azt írtam, jó tanulást, szeretjük, hi-
ányzik.
APA: Vagyis, hogy jöjjön haza.
IRÉNKE: Itt ma mindenki paranoiás? Azt mondtam én, hogy azt írtam, jöj-
jön haza?
APA: Az a lényeg.
ANYA: Hagyd csak, Balúm...

APA: Miért hagynám? Azt írtad vagy nem?
IRÉNKE: Nem.
APA: Nézz a szemembe, és mondd azt, hogy nem! Nézz az apád szemébe!
IRÉNKE: És ha azt írtam? Nekem nincs jogom azt írni, amit szeretnék!
Igenis azt írtam! Jöjjön haza, mert hiányzik!
APA: Ugyan már!
ANYA: Balú...
APA: Hagyj békén! Hiányzik, mert te nem tudsz mindig pontosan kicsengetés után tíz perccel a sulinál lenni! Robi meg elvész, a szegény!
IRÉNKE: Hogy lehetsz ilyen szívtelen!
APA: A szegény árva! Csak anyja, apja, nagyanyja meg nagyapja van!
IRÉNKE: Hát nagyapja nemigen van!
APA: Mit mondtál?
IRÉNKE: Mert folyton a kocsmában van!
APA: Most is odamegy!
ANYA: Miért kellett?
IRÉNKE: Valaki meg kell mondja egyszer... Te egy szent birka vagy, anyám...
ANYA: Kérsz teát?
IRÉNKE: Hagyjál már azzal a kurva teával! Hagyjál már!!

6. JELENET

RÉKA: *Drága gyermekem*, így még sose szólított az apám, csak egyszer, amikor egy nagy szerelmi bánatban voltam, odaült az ágyamra, úgy mondta, „drága gyermekem, az élet annyi minden, mindannyian egy nagy sakkasztalán vagyunk, de te királynő vagy, érted, királynő!!”, dőlt belőle a piaszag, de senki úgy meg nem tudott vigasztalni, mint ő, *drága gyermekem, akármit is írt Irénke, kérlek, ne gyere haza*, még alá is húzta ezt a mondatot, egyáltalán hol írta meg ezt a levelet, azt se tudja, merre van egy netcafé, Irénkekénél nem írhatta, *ne gyere haza, és ha hazajössz, kerülj el engem. A te szerető apád*, ennyi az egész, de akkor miért folynak a könnyeim, miért érzem úgy magam, mint egy megsebzett királynő, nem is mondta soha úgy, hogy királynő, mindig csak vezért mondott, akkor mégis királynőt...

SZILVI: Mi történt?

RÉKA: Hazajöttél?

SZILVI: Ki írt?

RÉKA: Az apám.

SZILVI: Mit írt?
RÉKA: Holnap beszéllek Crevellel.
SZILVI: Réka!
RÉKA: Hétfvégén utazom.

II. FELVONÁS

7. JELENET

ROBI: Azt hiszem, itt az ideje, hogy rosáljak. Tata, hogy is mondják az igazi sakkozók, hogy rosálni?
APA: Sáncolni.
ROBI: Sáncolni?
APA: Igen.
ROBI: Tata, te ugye tényleg igazi sakkozó voltál?
APA: Hát persze.
ROBI: És miért hagytad abba?
APA: Nem hagytam abba, most is játszom.
ROBI: Most is?!
APA: Persze.
ROBI: Kivel szoktál játszani?
APA: Veled.
ROBI: Jaj, nem úgy értem...
APA: Ha odalépsz, leveszem a lovad.
ROBI: A lónak hogy mondják?
APA: Már sokszor mondtam.
ROBI: Huszár, igaz?
APA: Igaz, persze.
ROBI: Szeretek veled sakkozni.
APA: Igen?
ROBI: Igen. Legalább nem kell tanulni.
APA: Nem szeretsz tanulni?
ROBI: Nem. Csak sakkozni.
APA: Tanulni is kell.
ROBI: Miért kell?
APA: Hát... azért.
ROBI: Aha.

RÉKA: Sziasztok! Nem is tudtam, hogy itt vagytok.
APA: Én már itt se vagyok.
ROBI: De még be se fejeztük!
APA: Majd legközelebb.
RÉKA: Apa!
ROBI: Be se fejeztük!
RÉKA: Majd legközelebb.
ROBI: Tata is ezt mondta.
RÉKA: Mama hol van?
ROBI: Elment szülői értekezletre.
RÉKA: És anya?
ROBI: Még dolgozik.
RÉKA: És apád?
ROBI: Ő is.
RÉKA: Folyton dolgoznak, mi?
ROBI: Valamiből meg kell élni.
RÉKA: Ó, nem is tudtam, hogy ilyen kis okos lettél! De most látom, hogy megnőttél!
ROBI: Én vagyok a legnagyobb az osztályban.
RÉKA: Agyban is?
ROBI: Sakkozni tudok.
RÉKA: Az elég is.
ROBI: Én is azt mondom.
RÉKA: Hányadikos is vagy? Harmadikos?
ROBI: Hetedikes.
RÉKA: Már hetedikes? Hogy eltelt az idő!!
ROBI: Te is tudsz sakkozni, ugye?
RÉKA: Persze, tatával sokat sakkoztam, amikor kislány voltam.
ROBI: Befejezzük?
RÉKA: Be, csak előbb megmosdom egy kicsit.
ROBI: Folyton elmennek vagy mosdanak vagy dolgoznak.
RÉKA: Meg is vagyok, látod?
ROBI: Gyors vagy.
RÉKA: Egy gyors sakkozó. No lássuk csak. Egészen jól állsz, hallod-e.
ROBI: Sokat tanultam tatától.
RÉKA: Szereted tatát, ugye?
ROBI: Nagyon.
RÉKA: Miért?

ROBI: Ilyesmiről nem beszél egy férfi.
RÉKA: Ó, bocsánat! Sakk.
ROBI: ...
RÉKA: Erre mit mond egy férfi?
ROBI: ...
IRÉNKE: ... És kilépünk. Így kell ezt csinálni.
RÉKA: Észre se vettelek, szia!
IRÉNKE: Szia.
ROBI: Te is sakkoztál tatával?
IRÉNKE: Én is sakkozhattam, nem?!
RÉKA: Szia, anya.
ANYA: Szia.
IRÉNKE: Apa hol van?
ROBI: Lement valahová.
IRÉNKE: Nem tőled kérdeztem!!!
ROBI: Honnan tudjam?
IRÉNKE: Ha tőled kérdezem, *tatát* mondok, nem??
ROBI: Még a partit sem fejeztük be...
ANYA: Kérsz egy teát, Réka?
RÉKA: Köszönöm, biztos Irénkekének is jólesne.
IRÉNKE: Nem kérek.
RÉKA: Hideg van kint, azért...
IRÉNKE: Nem kérek!!
RÉKA: Robi azt mondta, anya a szülői értekezleten volt.
Anyá, IRÉNKE: ??
RÉKA: Mégis együtt jöttetek.
IRÉNKE: A szobornál találkoztunk.
RÉKA: Szent Györgynél?
IRÉNKE: Csak az van, nem?
RÉKA: És mi volt a szülői értekezleten?
ANYA: Azt mondják, kicsit lusta, de jófejű fiú.
RÉKA: Mint az anyja.
IRÉNKE: Gyere, menjünk.
ROBI: De...
IRÉNKE: Semmi de.
ROBI: Még be sem fejeztük a partit!

8. JELENET

SZILVI: *Drága Szilvi, ez az örökös jólneveltség tönkretesz, már ebből a puccos megszólításból sejtem, hogy valami nincs rendben, no mindegy, drága Szilvi, rendben megérkeztem, én nem értem, ez a Réka olyan jó leány, okos is, érzékeny is, minden, de valahogy úgy képzelem el, mint Latzkovits Jankát, ha a magyartanár nő azt mondta, szép, kerek mondatokban fogalmazunk, akkor Janka még szebb és kerekesebb mondatokban fogalmazott, hogy semmi hibát ne lehessen találni bennük, nehogy ne azt tegye, amit a tanár nő tanácsol, rendben megérkeztem, Robival, az unokaöccsémnel sakkozom nagyokat, mert anyámnak és Irénkékének nincs ideje ilyesmire, de apád is van ám, Réka, róla nem írsz, miért nem írsz róla egy árva szót sem, apám nem volt itt hon, te is tudod, hogy nemigen ül itt hon, na ne, ezt azért ne!, ezt a hányavetiséget, mikor ő írta az egyetlen normális levelet, el akartad rejteni, el is rejtetted, de ezt már igazán nem bírtam ki, addig kutattam, amíg megtaláltam, és elolvastam, mielőtt még elvihetted volna magaddal, ha valakiről írnod kellene, ha valaki megszabná, hogy egyetlen emberről írhatasz, senki másról az egész családban, akkor az apádról kellene írjal, anya nagyon örült, minek nem örül a te anyád?!, Irénkékével még csiszolódunk, ó, ezt a diplomatikus hangot, csiszolódunk, vagyis sehogy sem jösztek ki egymással, majd még írok, most túl friss minden, na, ezt elhiszem, ezt aztán el, szia, Réka. Az email végén is van valami: hiányoznak a rántottáid. Haha.*

9. JELENET

RÉKA: Igazán szívesen főznék.

ANYA: Köszönöm, de már megszoktam.

RÉKA: Mit nem szoktál meg, anya?

ANYA: Mindent.

RÉKA: Mindent *nem* szoktál meg?

ANYA: A húsleves az egyik legkényesebb dolog a világon. Hosszan kell főzni, lassú tűzön. Másképp nem érnek össze az ízek, a hús nem fő meg.

A zöldségek rágósak maradnak, ropognak az ember szájában...

RÉKA: Anya...

ANYA: Az íze olyan, mintha a tyúk még itt kotkodácsolna a fővő vízben...

RÉKA: Anya, kérlek, figyelj rám! Menjek vissza?

ANYA: Ahogy akarod, kislányom.

RÉKA: Te mit akarsz?
ANYA: Én nem akarhatom helyetted.
RÉKA: Mégiscsak jó volna tudnom, hogy te mit szeretnél...
ANYA: Amit te akarsz, az nekem tökéletesen megfelel.
RÉKA: Apa azt írta, maradjak ott.
ANYA: Írt neked levelet?
RÉKA: Igen, azért nem beszél velem.
ANYA: Akkor miért jöttél haza?
RÉKA: Mert aggódtam érted.
ANYA: Értem nem kell aggódj.
RÉKA: Én mégis aggódom, és...
ANYA: Meg is van, tökéletes.
RÉKA: Anya!
ANYA: Lemegyek kenyérért, apád a húslevest is kenyérral eszi.
RÉKA: Apa! Ebéd!
APA: ...
RÉKA: Miért nem beszélsz velem?
APA: ...
RÉKA: Igazad van, megírtad, kerüljelek el, ha hazajövök. De hogy kerülhetnék el? Anyával egy lakásban laksz.
APA: ...
RÉKA: Tudom, megérdelem, de... Miért nem érted, hogy valósággal szorongtam értetek?!
APA: ...
RÉKA: Főleg értetek, nem Irénkékéért. Bár érte is, de jóval kevésbé. Ők meglennének valahogy.
APA: ...
RÉKA: Anya lement kenyérért.
APA: ...
RÉKA: Még most sem tudom, mit tegyek. Menjek vagy ne menjek? Mind-egyik mellett szólnak érvek.
APA: ...
RÉKA: Már egy hónapja itthon vagyok, és mindig csak ez a hallgatás. És anya sem segít, neki minden mindegy. Irénke meg mindenért morog. Igaz, van még időm...
APA: ...
RÉKA: Mit tehetnék, hogy segíts nekem? Igazán olyan nagyot vétkeztem? Igazán?

APA: Két éve volt. Nem biztos, hogy kettő, lehet, hogy egy. Véletlenül meg tudtam állni, hogy ne igyak...

RÉKA: Apa!

APA: ... és megnéztem a Mindentudás Egyetemét. Aznap a sakkról volt szó éppen. Valami Kállai beszélt róla.

RÉKA: Azt én is láttam, még Kolozsváron.

APA: Többek között azt bizonygatta, hogy Stefan Zweignak nincs igaza. Zweig valami olyasmit írt, hogy a sakk olyan gondolkodás, amelyik nem vezet sehova. Ezzel én egyetértek, de hát ki vagyok én...

RÉKA: Apa!

APA: ... hogy beleszóljak a nagyok dolgába. Szóval, ez a Kállai felsorakoztatott néhány példát a feladványirodalomból, és azt a következtetést vonta le belőlük, hogy a sakk igenis művészet. A szellem legyőzi és rendezzi az anyagot. De ez marhaság.

RÉKA: Apa!!

APA: A szellem soha nem győzi le az anyagot. Soha az életben.

RÉKA: Mit akarsz ezzel mondani?

ANYA: Vettem kenyeret, Balú.

10. JELENET

SZILVI: *Drága Szilvi, megint!, most talán nem leszek annyira körültekintő és udvarias, hála Istennek!, mert egyszerűen megőrülök. Érzem, ahogy az agyamra megy ez az egész. Szinte hihetetlen! Anyám nem mond semmit, apám nem mond semmit, senki nem segít rajtam. Talán azért nem mondanak semmit, mert a te döntésed kéne legyen, nem gondolod?! Irénkével beszélni sem lehet, vagyis még nem szántad rá magad, mint ahogy az apádnak mégiscsak nekirontottál a magad finom módján, és megőrülök!!! Három felkiáltójel, nem túlzás ez, kedves lakótárs?? De sebjaj, here we are again, sebjaj, megoldom ezt is valahogy, hiszen ismersz. Légy jó, gondoldj a vizsgákra is, ne csak magadra! Ez a Réka egy nagy burkoló.*

11. JELENET

ROBI: Ugyanúgy állítottam fel a figurákat, ahogy akkor voltak. Tényleg befejezzük?

RÉKA: Tényleg hát.

ROBI: Akkor... sakk.

RÉKA: Nem lankadsz, mi?!

ROBI: De nem ám.

RÉKA: De engem úgyse tudsz elkapni...

ROBI: Majd csak elkaplak egyszer.

RÉKA: És ha én kaplak el?

ROBI: Ilyen az élet.

RÉKA: Tényleg felnőtt lettél.

ROBI: Igyekszem.

IRÉNKE: Sziasztok! Megint sakkoztok?

ROBI: Befejezzük a korábit.

RÉKA: Apa... nincs itthon.

IRÉNKE: És a suliban mi történt?

ROBI: Semmi.

IRÉNKE: Valami csak történt.

ROBI: Bent hagytam a sapkámat, holnap érte megyek.

IRÉNKE: Most mész.

ROBI: De hát...

RÉKA: Holnap nem ér rá?

IRÉNKE: Te ne szólj bele!

ROBI: Nem lopja el senki!

IRÉNKE: Azonnal.

ROBI: De...

IRÉNKE: Ne feleselj velem!!

RÉKA: Kérsz kávét?

IRÉNKE: Megörjítesz azzal a kávéval, olyan vagy, mint anya.

RÉKA: Gondoltam...

IRÉNKE: Tényleg, anya hol van?

RÉKA: A háziornosnál, felírta a gyógyszereit.

IRÉNKE: Ne haragudj, olyan feszült vagyok mostanában... A főnök ideges a válság miatt, mi idegesek vagyunk a főnök miatt... A tél hideg, Karcsi is sokat dolgozik... Szóval hát...

RÉKA: Mi történt?

IRÉNKE: Semmi, semmi... Emlékszel, amikor Lujzi néninél voltunk, és megkérdeztük, milyen a szerelem?

RÉKA: Bosszantani akartuk, aztán előadás lett belőle.

IRÉNKE: De micsoda előadás! Kár, hogy nem hittünk neki.

RÉKA: Emlékszel, mit mondott?

IRÉNKE: Mintha ma lett volna... „A szerelem az ember legkíméletlenebb átverése a másik ember és főleg a sors vagy Isten által, nevezzétek, aminek akarjátok, attól úgysem változik semmi.”

RÉKA: Magasan kezdte!

IRÉNKE: Sok ilyent mondott... De azzal fejezte be, hogy a szerelem olyan, mint egy veder szar, aminek a tetején tejszín van. Az ember elkezdni nyalni a tejszínt...

RÉKA: ... és amikor a tejszín elfogy...

IRÉNKE: Akkor... megette a fene.

RÉKA: Ó, istenem... Istenem, istenem... Gyere ide...

IRÉNKE: Ne menj vissza, Réka. Kérlek, ne menj vissza...

RÉKA: Jól van, na, jól van...

ANYA: Mi van veletek?

IRÉNKE: Robi mindjárt hozza a sapkáját.

12. JELENET

SZILVI: *Drága Szilvi, még most sem tudom pontosan, mit kellene tennem. Amíg máshol keresed a megoldást, addig nem is fogod megtudni. Ha jól értettem, apa azt mondta, úgyis hiába mennék, hogy mondta volna azt, te ürügyvadász! Azt mondta, gyere vissza, különben belefulladász Revekbe! Anya nem mondott semmit, nem is fog, ő az egész életét úgy élte le, úgy élte túl, hogy nem mondott soha semmit, Irénke meg arra kért, maradjak. Mit vársz egy olyan nőtől, aki kudarcnak érzi az életét?! Te vagy naiv vagy, vagy játszod a naivát! Mindenesetre még van öt hónapom, huszonöt is lehetne, ha egyszer te magad sem tudod, mit akarsz, addig eldöntöm valahogy. Képzeld, még munkát is találtam, a könyvtárban. Az egyik könyvtárosnő gyesre ment, ahogy ti mondanátok, én helyettesítem. Akkor már fél lábbal a sírban vagy. Crevelnek még van ideje a nyugtalankodásra, te pedig jobban érzed magad egyedül, ne tagadd! Te meg ne mosolyogj! Te csak ne mosolyogj!*

13. JELENET

RÉKA: *Gyere vissza! Nem érted, hogy Revek magába húz? Nem hiszem el, hogy eltemetkezel egy olyan helyen. Nem a te szülővárosod, persze hogy nem hiszed. Nem is el-, hanem vissza-. Visszatemetkezel. Még alá is húzta, egyre drámaibb. Nézd, én tudom, hogy ott a családot, az életed meg min-*

den, hát igen, főleg a „meg minden” van itt, de akkor sem éri meg, hogy átvered magad, és elrontsd az életed! Nagyon várlak! Én is szeretlek, Szilvi, de nem tudom még, mit tegyek. Meg is írtam neked, hogy nem tudom. Vagy nem tudsz olvasni?

14. JELENET

ANYA: Te már itt vagy?

ROBI: Előrejöttem. Gondoltam, amíg anyáék ideérnek, lejátsszuk végre azt a partit. Réka hol van?

ANYA: Fürdik éppen. Nekem vissza kell mennem főzni. Te várd meg itt, jó?

ROBI: Jó, persze. Tata?

ANYA: Tata még mindig a kórházban. Kedden engedik ki.

RÉKA: Szia!

ROBI: Szia!

RÉKA: Hoztad az állást?

ROBI: Igen, muszáj befejezzük.

RÉKA: Az biztos.

ROBI: A félbehagyott dolgok soha nem vezetnek jóra.

RÉKA: Mindig tanulok tőled valamit.

ROBI: Ne gúnyolódj.

RÉKA: Ennyit kibírsz.

ROBI: Másnak már odavágtam volna.

RÉKA: De engem nem versz meg, ugye?

ROBI: Nem, neked megbocsátok.

RÉKA: Nagylelkű vagy.

ROBI: Sakk.

RÉKA: És fáradhatatlan.

ROBI: Mama mondta, tatát csak holnapután engedik ki.

RÉKA: Igen. De jól van, hál'istennek.

ROBI: Majd sakkozom vele is.

RÉKA: Hát persze.

ROBI: Megint megmenekültél.

RÉKA: Fürge voltam.

ROBI: Nagyon fürge vagy.

IRÉNKE: Sziasztok!

ROBI: Apa nem jött?

IRÉNKE: Meghült, szortyogni kezdett.

ROBI: Pedig...

IRÉNKE: Megint sakkoztok?

RÉKA: Be akarja fejezni azt a partit.

IRÉNKE: Kitartó kölyök.

RÉKA: Sokszor nem volt alkalmunk. Délutános voltam, vagy fáradtan jöttem haza...

IRÉNKE: Legalább látod, milyen egy dolgozó ember élete.

RÉKA: Nem rajongok érte.

IRÉNKE: Azt elhiszem.

RÉKA: Most már kibírom valahogy.

IRÉNKE: Meddig maradsz még?

RÉKA: Nem tudom.

IRÉNKE: Akkor biztosan kibírod.

RÉKA: Én is azt hiszem.

ANYA: Megjöttél, Iréncém?

IRÉNKE: Szia, anya.

ANYA: Éppen most tettem be az almás pitét a lerbe.

IRÉNKE: Sütni nagyon tudtál mindig.

ANYA: Karcsi?

IRÉNKE: Belázasodott.

ANYA: Csak nem grippás?

IRÉNKE: Robi meg mindenáron sakkozni akar.

ROBI: Minden véget ér egyszer.

ANYA: Egyszer biztos, de nemsokára ebédelünk.

RÉKA: Amit szoktunk vasárnap?

ANYA: Persze. Jöhettek is, kész az ebéd!

ROBI: Hát már soha nem fejezzük be ezt a partit?!

III. FELVONÁS

15. JELENET

SZILVI: *Édes Szilvi, hát ez a Réka egyre udvariasabb, úgy látszik, halálisan megsértődött, édes Szilvi, hidd el, szívesen visszamennék Párisba, ahová ismét beszökött az ősz, jaj, neee, Ady mint személyes gyávaságunk ürügye, még a Párist is csak s-sel írta, nem zs-vel!, hiszen mi is tehetne boldogabbá, mint ez, életem igazi folytatása, ha hinnél abban, amit te ma-*

gad írsz, azonnal visszajönnél, de te csak fogalmazod az irodalmiasan csiszolt, semmitmondó leveleidet, *s ha egyáltalán nem szeretném azokat, akiket a családomnak nevezek*, hohó, nem tudad visszafogni magad, ugye?!, finoman arra célzol, hogy ismersz te olyanokat, akik otthagyják azokat, akiket szeretnek, *nevezek, akkor vissza is mennék, követném a vágyaimat*, nem azok a vágyaink, amiket követni próbálunk legalább?!, *ám sajnos nem tehetem*, meghalok!, ám!!!, *édesapámat nemrég hoztuk haza a kórházból, az agyvérzés következtében magatehetetlenné vált, folyton vele kell hogy legyen valaki*, nehogy azt írj, hogy „kell legyen”, még helytelen lenne, felhívna Balázs Géza!!, *anyám persze egész nap itt van, de hát olykor mégiscsak segíteni kell neki*, elhiszem, de miért éppen te?!, *meg hát Robit is el kell hozni néhanapján, néhanapján!*, már hetedikes kamasz, nem?!, *rosszul érezném magam, ha mindebből kivonulnék, büntudatot, lel-kifurdalást éreznék*, óóó, mennyi olyan életet láttam, amit a színonimák tettek tönkre!., *szóval üdvözlöm a Sorbonne-t, az Inalcót, de még maradok egy évet, aztán visszatérek*, egyelőre nem adom át az üdvözlődet, erre ne is számíts.

16. JELENET

APA: Sáncolni nem szabad, csak ha a bástya nem lépett még ebben a játszmában.

RÉKA: Jól van, apa, jól van, csak emelkedj fel egy kicsit...

APA: Hányszor mondjam még?!, Sáncolhatsz nyugodtan, de csak és kizárólag akkor, ha a bástya nem lépett még ebben a játszmában. Ha lépett már, a másik bástyával kell sáncolni.

RÉKA: Értem, apa, kérlek, emelkedj fel... Úgy ni...

APA: Megjegyezted, kislányom?! Ez nagyon fontos! Enélkül nem lehetsz királynő!

RÉKA: Persze, apa, tudom...

APA: Vagy te nem is akarsz királynő lenni?! Ugye, akarsz?

RÉKA: Most már visszafekhetsz, apa.

APA: Ígérd meg, hogy királynő leszel!

RÉKA: Mindjárt, csak előbb...

APA: Most!

RÉKA: Jó, hát... ha tehetem, királynő leszek.

APA: Így jó, ezt már szeretem, ez az én kislányom! Ez az én kedvenc lányom!

RÉKA: Ne mondj ilyet, apa...

IRÉNKE: Miért ne mondaná, ha egyszer igaz.
RÉKA: Szia! Nem is hallottam, amikor megjöttél.
IRÉNKE: A betegek és a részegek mindig igazat beszélnek.
RÉKA: Ugyan már, látod, milyen állapotban van.
IRÉNKE: Éppen azért, most nem tud hazudni.
RÉKA: Irénke...
IRÉNKE: De hát ez nekem igazán nem meglepetés. Egész életemben az árnyékodban éltem.
RÉKA: De...
IRÉNKE: Anya hol van?
RÉKA: Elment a piacra.
IRÉNKE: Melyikre?
RÉKA: A györgyfalviba, azt mondja, ott minden olcsóbb.
IRÉNKE: Téged meg itt hagyott apával?
RÉKA: Ebédeltünk, aztán elment.
IRÉNKE: Mi a helyzet a könyvtárban?
RÉKA: Készülünk a Magyar Kultúra Napjára.
APA: Huszár B1C3, szenvedélyes indítás!
IRÉNKE: Mindig a sakkról beszél?
RÉKA: Egyre gyakrabban.
IRÉNKE: Vagy rólad.
RÉKA: Nem tudja ő már, kiről beszél.
IRÉNKE: De azt tudja, hogy te vagy a kedvenc lánya.
RÉKA: Nem kérsz egy kávét?
IRÉNKE: Anya is mindig kávéval kínál.
RÉKA: Mivel kínáljon?
IRÉNKE: Azt hiszi, ha másról beszélünk, elmúlik a fájdalom.
RÉKA: Nem lehet folyton a fájdalomról beszélni.
IRÉNKE: Nekem muszáj. Ha nem beszélnek róla, beleőrülnék.
RÉKA: Robi?
IRÉNKE: ... és ha beleőrülnék, akkor anya is, te is szenvednétek.
RÉKA: De hát az unokaöcsém...
IRÉNKE: ... és büntudatot éreznék, mert abban bajnokok lehetnétek.
RÉKA: Ó, Irénke...
IRÉNKE: Nem is ismerek senkit, aki annyira tudna büntudatot érezni, mint ti ketten. Persze, ravaszul nem beszéltek róla, mert mint mindenről, amiről beszélni kellene, hallgattok.
RÉKA: Rajtam még sosem segített a beszéd.

IRÉNKE: Úgy érted, rajtam sem?! Úgy?!
RÉKA: Hallottad, mit mondtam, én nem...
IRÉNKE: Mert rajtam igenis segített! Életben tartott! Érted?! Életben!
RÉKA: Jó, jó...
APA: Világos győz! Világos győz!
IRÉNKE: Na megyek, mindjárt szétmegy a fejem.
RÉKA: Nem várod meg anyát?
IRÉNKE: Nem hallod, hogy megyek?! Holnap bejövök.

17. JELENET

ROBI: Jó veled sakkozni.
RÉKA: Főleg, ha tata alszik.
ROBI: Meddig lesz ilyen?
RÉKA: Nem tudom.
ROBI: De hát az orvosok csak tudják, nem?
RÉKA: Már kétszer megfogtad azt a futót.
ROBI: Képzeld, van egy lány az osztályunkban, aki járni szeretne velem.
RÉKA: És te szeretnél vele járni?
ROBI: Hááát...
RÉKA: ???
ROBI: Szép lány, nem mondom, de olyan...
RÉKA: Milyen?
ROBI: Szeszélyes.
RÉKA: Még csak hetedikes, és már szeszélyei vannak?
ROBI: A női szeszélynek nincs kora.
RÉKA: Hahaha! Ezeket kitől hallod? Édesapádtól?
ROBI: Nem...
RÉKA: Hé, miért keseredtél úgy el? Hanem kitől?
ROBI: Inkább sakkozzunk.
RÉKA: Rendben.
ROBI: Ne haragudj.
RÉKA: Nem haragszom.
ROBI: Egyszer majd elárulom neked.
RÉKA: Jó.
ROBI: Még sem kérded, hogy mit?
RÉKA: Hát majd elárulod.
ROBI: Te nem vagy kíváncsi?

RÉKA: Miért lennék? Mert a női kíváncsiságnak sincs kora?
ROBI: Nem tudok figyelni.
RÉKA: Hagyjuk abba?
ROBI: Hagyjuk.
RÉKA: Rakjuk el akkor.
ROBI: Tudod, én nem szeretem apát.
RÉKA: ???
ROBI: És anyát sem.
RÉKA: Robi!!
ROBI: Ez az igazság.
RÉKA: De hát mégis... miért??
ROBI: Nem és kész.
RÉKA: Ez nem ilyen egyszerű.
ROBI: De igen, ilyen egyszerű. Az, hogy Orsit szeretem-e... tudod, azt a lányt, akiről az előbb meséltem... az nem egyszerű... azt nehéz eldönteni, hogy szeressem-e vagy sem... de...
RÉKA: ?
ROBI: Marhaság. Többet nem beszélek róla.
RÉKA: Robi!
ROBI: Megyek, este edzésem van.
RÉKA: De hát...
ROBI: Szia!
RÉKA: Nem szereti sem az apját, sem az anyját, és ezt csak így a szemembe mondja, pedig tudja, hogy az anyja húga vagyok. Milyenek ezek a mai gyerekek?
APA: *Keresek egy régi utcát, keresek egy régi házat...*
RÉKA: Felébredtél, apa?

18. JELENET

ANYA: Előbb a sakk, most meg ez a hallgató.
RÉKA: De miért éppen ez?
ANYA: ?
RÉKA: Úgy értem, valami logika csak van abban, hogy ezt éneкли, nem?
ANYA: Miért kellene logikának lenni? Egy beteg ember, akinek súlyosan károsodott az agya...
RÉKA: Persze, de hát valahonnan csak feljött az a nóta, nem?
ANYA: Hát ki tudja, annyi nótát hallgattunk valamikor...

RÉKA: Valamikor?
ANYA: Finom volt az ebéd?
RÉKA: Nagyon finom. Nem is tudom, mióta nem ettünk kettesben.
ANYA: Hármasban.
RÉKA: Persze, hármasban.
ANYA: Ma már sikerül a tökfőzelékem, de amikor a fakanál melletti pályafutásomat kezdtem, akkor a tökfőzelék valósággal megkeserítette az étetet. Emlékszem, egyszer annyit kínlódttam vele, hogy apád kihányta.
RÉKA: Kihányta?
ANYA: Igen, mert órákig kellett várnia rá, és mire ehetett valahogy, akkor már nem fogadta be a gyomra. Akkor sem szólt semmit, csak lement.
RÉKA: Mindig ilyen volt?
ANYA: Majdnem mindig. Na megyek, elmosogatok...
RÉKA: Anya...
ANYA: Te meg nézd meg, hogy van apád. Remélem, elaludt, de azért jobb, ha megnézzük.
RÉKA: Anya!
ANYA: Szépvízi is mondta, hogy tartsuk mindig szemmel, mert egy ilyen beteget nem lehet sokáig magára hagyni.
RÉKA: Mindig ilyen volt?
ANYA: Ha magára hagyjuk, ki tudja, mi történik vele...
RÉKA: Anya, kérlek, most az egyszer válaszolj a kérdéseimre...
ANYA: ... és akkor egész életünkben nem bocsátjuk meg magunknak...
RÉKA: ... mert igazán kíváncsi vagyok, milyen volt apa, amikor még nem ismertük...
ANYA: ... és a lélek erősebb, mint a test, felőröl, felemészt, tönkretesz...
RÉKA: ... és úgy érzem, jogom van ahhoz az apámhoz is, akit soha nem ismertem, csak egyszer, egy levélből...
ANYA: ... addig fúrja beljebb és beljebb magát, amíg darabonként, morzsánként el nem pusztít...
RÉKA: ... de az tényleg egyetlenegy pillanat volt, sem azelőtt, sem azután nem történt ahhoz még csak hasonló sem...
ANYA: ... érdekes, az ember azt hinné, hogy a lélek a testben van, talán ott is van, mert ha az ember teste elfogy, hová lesz akkor a lelkünk?
RÉKA: ... és most már, azt hiszem, nem is fog történni.

19. JELENET

RÉKA: Réka, nem kell édesnek szólíts, ha nem értesz egyet a tanácsaimmal, nem tudom, mivel is értek egyet most már, ha úgy érzed, hogy érzéketlenségből születtek, dehogy hiszem azt, talán igazad is van, nem a tapintatlanság diktálta őket, nem is hittem, hogy az diktálta volna, de hát helyzet és helyzet között mégiscsak különbség van, még azt is megértem, hogy hazudtál nekem, ó, Istenem, hát rájöttél, nem nyomoztam utánad, hidd el, eszembe sem jutott kétségbe vonni a szavaidat, de egyik nap véletlenül összefutottam Crevel-lel, szó szót hozott, és kiderült, hogy te egyáltalán nem mondtad vagy írtad meg neki, hogy még egy évet kihagysz, hogy leleplezi az embert az élet, de hát sejthettem volna, hogy összefuthat vele, sajnálom, hogy így kellett kiderülnie, de még jobban sajnálom, hogy ezek szerint tényleg nem tudod, mikor jössz vissza, hát nem, tényleg nem, én mindenesetre továbbra is azt mondom, gyere vissza minél hamarabb, most már nem is hívhatok semmire, csak megismétlem: **GYERE VISSZA!** És még caps lock-kal is írta ezt a pár sort, nem tudom, mit tegyek, mit tehetnék...

IRÉNKE: Hát menj vissza, és kész.

RÉKA: Irénke!

IRÉNKE: Mi van? Visszamennél, nem?

RÉKA: Mennék is, maradnék is.

IRÉNKE: Szóval mennél. Menj csak vissza nyugodtan, ne törődj se az anyáddal, aki folyton kávéval kínálgatja a nővéredet, akit amúgy sem szeretsz...

RÉKA: Irénke!

IRÉNKE: ... és aki amúgy is folyton panaszkodik, mint valami Jeremiás, öszszegyűjthetné a siralmait, és nem szereti sem a férje, sem a fia...

RÉKA: Kérlek!

IRÉNKE: ... és az anyja sem, az apja pedig soha nem szerette, és már teljesen elborította a fájdalom, csak köpi és köpi mindenkire, aki csak az útjába kerül, nem túl szórakoztató társaság...

RÉKA: Kérlek szépen, kérlek!

IRÉNKE: ... és az apádat is, aki szeretett, de már nem szerethet, vagy csak az agya váratlan fényeivel szerethet, vagyis nem kezdhetsz semmit a szeretetével, nem érzed, csak olyan furcsán, érzed is, meg nem is...

RÉKA: Könyörgöm, kérlek, hagyd abba!

IRÉNKE: ... hát mit is tehetnél, visszamész.

RÉKA: Hogy mehetnék vissza?

IRÉNKE: Csinálj, amit akarsz, nem érdekel!

RÉKA: De hát...

IRÉNKE: Nem érdekel, hallod?! NEM ÉRDEKEL!!!

20. JELENET

ANYA: Volt Irénke?

RÉKA: Anya...

ANYA: Elvitte a zakuszkát?

RÉKA: Elvitte, de...

ANYA: Az jó, ha elvitte, neki nincs ideje eltenni. Azt mondta, amit a múltkor vitt, már elfogyott.

RÉKA: Anya!

ANYA: De hát azért vagyok, hogy rajta is segítsek.

RÉKA: Anya!!!

ANYA: ...

RÉKA: Vissza kellene mennem.

ANYA: Párizsba?

RÉKA: Párizsba.

ANYA: Menj vissza nyugodtan.

RÉKA: Hogy hagyjalak itt?!

ANYA: Majd csak megleszünk valahogy.

RÉKA: ?

ANYA: Tudod, az a nóta, amit a múltkor kérdeztél... hogy miért éneklis apád folyton... azt játszották az esküvőnkön, azt húzatta apád éjjel háromtól hajnali hatig, hullarészegen.

RÉKA: Mi?

ANYA: A cigányokról már csorgott a víz... már azzal fenyegetőztek, pénzért sem játszanak többet... nincs az a pénz, amiért játszanának... de apád nem engedte el őket... megfogta a prímás ingét... előbb könyörögve, aztán ordítva marasztalta... szálas, erős ember volt, akkor még az italt is jobban bírta, hát húzták és húzták... *Keresek egy régi utcát, keresek egy régi házat, keresek egy régi kertben egy halovány rózsaszálat...* és a végén mindig ordított, úgy ordított, hogy kidagadtak a nyakán az erek... *Azt a nótát elfeledték, nem emlékszik senki rája, az elveszett boldogságom valaki tán megtalálta.*

RÉKA: És miért?

ANYA: ?

RÉKA: Miért, miért ezt? Miért ezt húzatta szünet nélkül?

ANYA: Nem tudom.
RÉKA: ?!
ANYA: Soha nem árulta el.
RÉKA: Kérdezted?
ANYA: Menj vissza, kislányom. Menj vissza nyugodtan.
RÉKA: Nem tudok visszamenni. Nem lennék nyugodt. Az előbb itt volt Irénke, és...
ANYA: Ne törődj Irénkével! Ne törődj senkivel!
RÉKA: Éppen ezt mondta ő is, csak...
ANYA: Hát akkor tényleg elmehetsz.
RÉKA: Anya!
ANYA: Megyek, megnézem, hogy mi van apáddal.

21. JELENET

RÉKA: Jó, hogy alszik, különben soha nem érnék a végére... Szóval Kovácsné már egy hónapja elvitte ezt a Claire Kennethet, az a tanárnő pedig a Bocskaiból, Szálasi Judit, ugye, így hívják?, nem, Szálasi Eszter, ő tehát két hónapja kikölcsönözte *A Karamazov testvéreket*, ezeket fel kell hívni, és finoman, de határozottan rájuk szólni... Ó, hogy utálok az ilyesmit... de muszáj, másképp soha nem hoznák vissza a könyveket... ez az állat Moldován meg anélkül is ordít... Ezen legyen túl, aztán írok Crevel-nek... Elnézést kérek tőle, és megkérem, legyen megértéssel irántam... Hát ezt se fogom jobban szeretni, de mit csináljak... Mindenki azt mondja, menjek vissza... Nyugodtan... Hát nyugodtan nem fogok tudni, de erőt veszek magamon...

APA: *Keresek egy régi utcát, keresek egy régi házat...*

RÉKA: Felébredtél, apa?

APA: *Keresek egy régi kertben...*

RÉKA: Jól vagy?

APA: Hogy van tovább?

RÉKA: ... *egy halovány rózsaszálat...*

APA: ... *rózsaszálat...*

RÉKA: Ügyes vagy, apa, látod?

APA: *Azt a nótát elfeledték, nem emlékszik...*

RÉKA: Az később van...

APA: ... *senki rája...*

RÉKA: *Az elveszett boldogságot...*

APA: A királynő gyalogra cserélte magát...
RÉKA: ?!
APA: A királynő eljutott B8-ra, és gyalogra cserélte magát...
RÉKA: Istenem!
APA: Gyalogra cserélte magát, nem tudott királynő maradni...
RÉKA: Kérlek!!
APA: Királynő volt, miért lett gyalog?!
RÉKA: Apa!!!
APA: A gyalog az csak... paraszt... az nem... királynő...
RÉKA: Királynő lesz, ne félj...
APA: ... de ó... ő csak... ment és gyalog lett...
RÉKA: Királynő lesz megint, ne félj, apukám...
APA: Gyalog... Paraszt... Senki...

Peca Ștefan

NILS ELBASZOTT NAPJA

ALTER-KOMÉDIA

Fordította PATKÓ ÉVA

„So give me one good reason/why
we need to be like them...”¹
(Blink 182)

SZEREPLŐK:

NILS
HANS
HEIDI
LOLA
POPS
PECA

Helyszín: Nils lakása, több más-más szobába nyíló ajtó. Háttérzene: alternatív rock, punk, pszichedelikus rock stb. [Sötét. Nils alszik. Egy képernyőn fekete-fehér és színes fotókat látunk: jelenetek Nils életéből, ijesztő rajzok, erőszakos jelenetek, erekcióban levő pénisz, orális szex, kutya stb. (mindez esetleges sorrendben) Ébresztőóra, ami „7:59”-et mutat. Nyolc órakor az ébresztőóra élesen megszólal, és láthatóan zavarja Nilset.]

NILS (sokáig mozdulatlanul, majd rekedten felüvölt) Mi a faszom!?! (Félkéz-
zel a még mindig sípoló ébresztőórát keresi) Basznám meg azt a kurva
anyádat, hol a faszban vagy? Hogy a kurva... (Végre kitapogatja, öklével

ráüt, majd a földre dobja. Mindeközben Nils az eredeti alvó testhelyzetben marad.)

[Az ébresztőóra elhallgat.]

NILS (dörmög) Miért a faszért hagytam ezt a szart konnektorba dugva?

[Az ébresztőóra ismét megszólal]

[Nils ásít, félig-meddig feltápáskodik. Másnapos és a haja kócos. Néhány nyújtózkodó mozdulat és maximálás koncentráció után, kikászálódik az ágyból, kibúzza az órát a konnektorból, és kidobja az ablakon. Kiabálás.]

TÁVOLI HANG (dühösen) Hogy baszódna meg az, amelyik ledobta ezt a... hogy raknám bele...

NILS (kikiabál az ablakon) Mi a faszt szövegelsz, te köcsög csöves! Húzzál innen fasz felé, amíg be nem töröm a képed... a faszokba...

*[Nils visszajön a szobába, a hímveszőjét és a fenekét vakargatja. Hóna alatt egy újsággal bemegy a fürdőszobába. Pár perc múlva halljuk, amint le-
húzza a vécét. Nils megkönnyebbülten jön ki. Lassan, ráérősen öltözik. Be-
megy a konyhába, kinyitja a hűtőt, és kivész egy tejesdobozt, úgy nyakal be-
lőle, mint egy állat. Az állán lecsorog a tej. A dobozt a szemétkébe dobja.]*

NILS Faszomat ebbe a romlott tejbe...

[Böfög. A hűtőből kivész valami enniivalót, és hangosan zabál. Visszamegy a szobába, és a kanapéra ül. Bekapcsolja a tévét.]

HANG A TÉVÉBEN ... így az amerikai tudósok kimutatták az aszteroida földdel való ütközésének elkerülhetetlenségét. Ha a NASA erőfeszítései sikertelennek bizonyulnak, úgy tűnik, ez lesz a világ vége.

NILS Na ne már...

UGYANAZ A HANG Újabb biológiai katasztrófa történt a Csendes-óceán egyik szigetén. A szigeten levő szupertitkos parkban kísérleti úton kitenyésztett húsevő dinoszauruszok egy csoportja kiszabadult, és egyenesen New York-nak tart. Amennyiben a húsevő dinoszauruszok elérik a várost, bizonyára nagyon kevés New York-i ünnepel idén Thanksgivínget.

NILS Nem kapnád te inkább be a farkamat? Hallj oda marhaságra: dinoszauruszok!

*[Kikapcsolja a tévét, és zenét tesz. Hirtelen a fürdőbe rohan. Az ablakon látszik, amint egy húsevő dinoszaurusz a várost rombolja. Pár perc múlva halljuk, ahogy Nils le-
húzza a vécét. Megkönnyebbülten jön ki.]*

NILS A faszomat ebbe a romlott tejbe...

[Más zenét tesz, egyszer csak csörög a telefon.]

NILS Igen... Mi a faszt akarsz, Hans... Igen, másnapos vagyok... Igen, ember, mi a faszt mind kérded?... A faszomba, hát te is láthattad? Szar ez az egész, mit tudjak én csinálni? Mindegy, ahogy akarsz, jól van, hozzá. Igen, gyere, amikor akarsz. Jól van, ember, na szevasz. *(Leteszi)* Mekkora balfasz!

[Nils ledobja magát a kanapéra, és zenét hallgat. A zene alatt lemennek a fények (ezzel egy másik időskba megyünk át).]

[Később. Nils még mindig zenét hallgat nagyon hangosan. Csengetnek, Nils nem hallja. Egyre türelmetlenebbül csengetnek. Hangos dörömbölés az ajtónál. Nils meghallja, fogai közt elmorzsol egy káromkodást, miközben az ajtó felé megy, és kinyitja. Belép Hans.]

NILS Hans, miért a faszomért kell így dörömbölni? Szomszédok is vannak, bazmeg...

HANS Úgy hallgatod a zenét, mint egy vaddisznó... az utcáról hallatsz, bazmeg...

NILS Mindegy, baszok bele... *(Ironikusan)* Helyezd magad kényelembe, Hans...

HANS Ha, ha... Baszódj meg... Miért húztál el az este? Még maradhattál volna...

NILS Hogy ott üljek a többi lúzerrel? Nyomjak el egy spanglit, esetleg lőjek be valamit? Hans, te tényleg nem veszed észre, hogy ez nagyon el van kúrva?... Mondjad szépen, feláll a faszod még egyáltalán? Látom, hogy kevered a szarokat, és hidd el nekem, tapasztalatból mondom, ez így nagyon nem jó...

HANS *(unottan)* Hagyjál a faszomba békén az ilyen szarságokkal!

NILS Komolyan, Hans, ez nem vicc. Nekem is volt egy ilyen szétcsúszott időszakom vagy két évvel ezelőtt, tudod, mikor visszajöttem Amsterdamból. Egyszerűen nem állt fel, hidd el nekem, azt hiszem, vagy hat hónapig nem is dugtam, amíg nem vettem vissza az adagból... Főleg a heroin piával, az nagyon megbasz... Azt hittem, hogy nekem annyi... egyre többet nyomtam, hogy felejtsek... jó, azt hiszem, hogy a baleset a legjobb dolog volt, ami történhetett velem... ha akkor nem kerülök kórházba, ágyó farkam... És azért mesélem ezeket, mert rég nem láttalak már nővel...

HANS *(közben kivett valami kaját a hűtőből)* Nils, hagyjál már a faszomba az ilyen dumákkal... Régóta ismerjük egymást, mi a faszom, tudod, hogy mértéket tudok tartani.. Tudom, mennyitől leszek rosszul... tudom, mikor álljak le. Ami pedig a nőket illeti, sokkal jobban jár az em-

ber, ha kurvákba fekteti a pénzét, mi a faszom... Nézz magadra, mennyi ideje űzöd azt az egy picsát, és mennyit költöttél...

NILS Csak egy hónap volt...

HANS Csak egy hónap? Te hallod magad, Nils? „Csak egy hónap volt!” Mi a faszom, te el akarod venni feleségül? A faszomba, ember... a faszomba... legalább megdugdád az éjjel?

NILS Igen...

HANS Lefogadom, hogy előtte kimentetek, elvitted egy jó drága vendéglőbe... Ismerd be szépen, mindig ezt csinálod, ilyen palimadár vagy... mindig *őt* kerested, a tökéletes kurvát... Figyelj rám egy kicsit, ember... a faszomba... csak hülye picsákkal van dolgunk... Leszopott legalább?

NILS Igen... aztán meg kirúgott...

HANS Ha, sejtettem én... hülye kurva. Legalább jól csöcsön kellett volna kúrjad, csak úgy, hogy megmutasd neki...

NILS Csöcsön kúrtam, még a seggemet is kinyalta...

HANS (*meghökken*) Ember... a faszomba, azért vannak részletek, amiket én sem akarok tudni...

NILS Egy kurva, Hans, ember, egy kurva... Még hogy többet akar, hogy azt érezze, szeretve, tisztelve van... Igen, testvér, azt akarta, hogy tiszteljem, hogy szeressem... miután a faszomat tököstől annyiszor megszopta, arra már nem is emlékszem, hogy hányszor kúrtam seggbe...

HANS (*még mindig döbbenet*) Ember... a faszomba... én láttam a seggedet... hogy a faszomba volt erre képes?

NILS Hans, a tökömbe, te hallod, miket mondok itt neked? Én itt egy kibaszott drámai helyzetben vagyok, ember...

HANS De, hogy kinyalja a segged... ember, a faszomba, ez gusztustalan...

NILS Abbahagyod ezt a szarozást végre? Adj a faszomba egy cigit... (*Rágyújt*) Miután végeztem a kurvával, átmentem... tudod na, a faszomba... Carloshoz... szarrá szívтам magam, semmi máshoz nem volt kedvem, csak hogy szarrá csússzak... Stamos is ott volt...

HANS Stamos? Mi a faszt keresett Stamos Carlosnál? Elintézte végül azt a dolgot?

NILS Igen, hogy a faszba nem tudtad?

HANS Ilyen hamar? Azt jelenti, hogy nem semmi ez a Stamos, a faszomba. Ő adta a füvet, vagy Carlos?

NILS Nem, beszélgettünk egy kicsit, elmesélte... tudod... azt a dolgot a srácokkal... tudod, a faszomba, amikor azt a hülyeséget csinálta, és Victor felbaszódott...

HANS ... a Dokis menet?

NILS Igen, bazmeg. Victor mindig a szemükre hányta ezt a Dokis szarságot. Még hogy nem kellett volna seggbe kúrja, mielőtt a torkát elvágta, valami ilyen kibaszott vallásos dolog... Tudod, milyen Viktor... bele van rohadva a vallásosságába, köcsög fanatikus.

HANS Mit mondjak, egyből milyen finom lélek lett... már el is felejtette, mikor élve megnyúzta azokat a szerencsétleneket a Turk bandájából. Ő maga szopatta meg őket, s aztán odatette a legényeit, hogy élve nyúzzák meg a nyomorultakat... egy kibaszott mézszárlás... bezzeg, akkor nem volt olyan vallásos, a faszomba...

NILS Mindegy, Stamos aggódott, nehogy gondja legyen Victorral...

HANS Az ő bajuk, a faszomba...

NILS Az ő bajuk, de azt hiszem, Stamos a legrendesebb és a legolcsóbb díler... Ha oda jutunk, hogy Carlostól vásároljunk, akkor bekaptuk! Ezek megbasznak az áraikkal, a faszomba... Mihez kezdünk akkor? Még a végén munkát kell keresnünk, bazmeg!

HANS Mi lenne, ha piacra dobnánk a lakótársnőidet? Micsoda pinák, ember, a faszba is...

NILS Nyugodjál meg, ezek egymás pináját nyalják, bazmeg... ezek a legrosszabb fajtából valók, nem hiszem, hogy láttak faszt életükben... Heidi legalábbis biztos nem... Hans, hagyjál már a hülyeségeiddel, ember!

HANS És milyen jó nők, a faszomba...

NILS Túlságosan is jók, és erre rájöttek... úgyhogy egymással dugnak, bazmeg.

[Mindketten nevetnek.]

NILS Hányszor próbáltam rávenni őket egy hármas menetre, de egyik sem akarta, a faszomba...

[Flashback. A kanapén Heidi és Lola szenvedélyesen csókolóznak. A jelenet körülbelül egy percet tart, és meg kell botránkoztatnia a nézőket. Nagyon provokatív, olyan, mint egy pornójelenet. A két nő gyakorlatilag egymáson lovagol. Ugyanakkor az is nyilvánvaló kell legyen, hogy Nils emlékszik így a jelenetre. A csókok között a következő replikák hangzanak el.]

HEIDI Lola drágám, ez olyan jó.

LOLA És még most következik az igazán jó része...

HEIDI Van még ennél jobb is?

LOLA Úgy megbaszlak, Heidi, hogy elrobban a fejed. Mire végeztem veled, mentőt kell hívni.

HEIDI Alig várom, te kis ribanc. Kefélj meg! Kefélj meg most!

[Belép Nils. Egyszerre ledöbben és felizgul azon, amit a két nő művel.]
 NILS Heidi, Lola, a faszomba... Hát ez zseniális! Mit szólnátok, bazmeg, ha nyomnánk egy menetet hármásban? Ebből az egészből már csak egy fasz hiányzik! Az én faszom...

HEIDI Tűnés, Nils! Jól eltaláltad, mikor érijél haza...

LOLA Heidi, olyan jó lenne, ha Nils meghalna...

NILS A faszomba, Heidi, ez mégiscsak az én lakásom...

HEIDI Mondtam, hogy húzzál... Lola és én foglaltak vagyunk...

[A két nő tovább csókolózik, Nils hitetlenkedve nézi.]

NILS A faszomba! *(Ezt ismételteti akkor is, mikor visszatérünk a flashbackból.)*
[Visszatérés a flashbackból. Nils továbbra is ezt mondogatja: „A faszomba!”]

HANS Micsoda kibaszás! Mintha volna bármi vesztenivalójuk, a faszomba... *(Szünet)* Szóval beszívtál tegnap, azt mondd? Megkaptad a „spéci kezelést” Stamostól...

NILS Hát, bazmeg, kilenc sör és öt deci vodka után a „spéci kezelés”... hát, bazmeg, még spécibb volt. Tudod, eljutottam abba az állapotba, amikor már nem is tudod, hogy létezel... remélem, a halál is ilyen jó, a faszomba... tudod, milyen, rájössz, hogy létezel, vagy mégsem, inkább megsejted, hogy létezel, álmodod, hogy létezel, és közben ott vagy bazmeg egy helyen a faszomba, te meg a világmindenség... tudod bazmeg, mintha az egész egy illúzió lenne, és baszottul nem érdekel, hogy felébredsz-e még, vagy... a faszt érdekli, hogy az-e a valóság, vagy sem... tudod, a faszomba... ott van az Isten, bazmeg, ott van az a hely, ember.

HANS Ez igen, bazmeg... Ez aztán a filozófia, ember! Bazmeg!
[Belép Peca, másnaposan, boxeralsóban, majóban, házikabátban és házi papucsban. Kávét tölt magának, és rágyújt.]

NILS Peca, ember, hogy vagy?

PECA *(keserűen)* Szopjál le!
[Leül egy asztalhoz, és a kávéját kortyolgatja. Levert. Vagyis inkább unott.]

NILS Peca, ember, valami bajod van... mi a bajod, bazmeg?... ember, nekem elmondhatod, ha valami nyomja a lelked! Úgy dugott az két kurva, mint valami kancák, mit szólsz? Sajnálom, ember, ezek állatok... és sosem elég nekik!... Sajnálom, ember, a faszomba, igyekszem helyrehozni a dolgokat... te csak írd, ember!... és ne felejts el szólni, ha valamire szükséged van az ihlethez... érted, fű, nók, bármi, ember, ezért vagyok itt, bazmeg.
[Peca unottan feláll, kávéval a kezében, cigarettával a szája sarkában. Megáll a két fiúval szemben.]

PECA (*Nilshez*) Szopjál le!

[*Indulna, de eszébe jut még valami. Hanshoz fordul*]

PECA (*Hansnak*) Te is szopjál le!

[*Peca kimegy.*]

HANS Mi a faszom? Ki a faszom ez az alak? Nils, a faszomba, ember! Te itt seggbe kúratod magad, s nekem nem is szólsz?

NILS Hallgass, ember, a faszomba! Te tudod, kiről beszélsz?

HANS Honnan a faszomból tudnám?

NILS Hans, bazmeg, te nem ismered Pecát?

HANS Honnan a faszból ismerném?

NILS Nem ismered, mert egy analfabéta vagy, azért... Ezt az egész világon ismerik, bazmeg!

HANS Miért?

NILS Ez egy drámaíró, bazmeg. A legjobb. Hans, ember, te nem hallottál a *Punami*-ről, a *Showdown*-ról, a *Dric II*-ről. (*Hans a fejét rázza*)... lehetetlen, bazmeg, az *U:F*-ről, *Nils elbaszott napjáról*?...

HANS Nem, bazmeg, honnan hallottam volna?...

NILS Hát ezek, bazmeg... ezek a darabok egy egész generációt meghatároznak!... alter-színház!... Nehogy azt mondd, hogy a *Pornt* sem láttad?!...

HANS (*lelkesen*) Ez írta a *Pornt*? Peca? Az milyen jó darab volt, bazmeg, arra jól kivertem egyszer!... Legalább gratulálhattam volna neki...

NILS Baszódj meg!... Egy ilyen analfabéta, mint te, nem is érdemli meg, hogy éljen. Te tényleg leszophatnád Pecát. Igazából az egész világ leszophatná Pecát. Egy kibaszott zseni, a faszomba.

HANS Most már értem, miért szopod a farkát... és hogy miért él ezen a lepukkant nyomortanyán.

NILS Elhallgatsz már végre, bazmeg!?!... te ezt nem értheted!... ez az ember egy isten, bazmeg... megtisztel azzal, hogy itt lakik velem, és ezekkel a hülye lesbókkal, mert most éppen egy darabot ír, és inspirációra van szüksége... érted, te vadökör? És emellett elég jól meg is fizet... mit gondolsz, honnan volt pénzem arra a fűre, amit veled hoztattam? A faszomba!

HANS Hát így már egészen más, nincs egy szavam se... He, he!

NILS ... bár igaz, hogy mikor éjjel jöttem Carlostól... kiraboltam egy nyanyát!...

HANS Ha, ha, látszik, hogy be voltál löve...

NILS Még jó, hogy eszembe jutott... ember, mondom neked, telitalálat volt!

HANS Meg is dugtad? (*Kacag*)

NILS Baszódj meg! Miután megfojtottam, észrevettem, hogy egy bazi nagy gyűrű van a kezén... igazi arany, bazmeg... gazdag nyanya volt, egy ilyen vénkurva, aki a klubokat járja... mit szólsz, mennyi volt a retiküljében?

HANS Száz dolcsi?

NILS Száz kurvát dugtam meg én egy év alatt, az száz. Kilencszáz zse volt nála, bazmeg!

HANS Egy havi fű...

NILS Bazmeg... nna adj egy spanglit...

[Hans elővesz két cigit. Mindketten rágyújtanak, és a kanapéra ülnek. Hans bekapcsolja a tévét.]

HANG A TÉVÉBEN ... úgy tűnik, az atombomba-támadás elkerülhetetlen. A két fél nem jutott megegyezésre. A kérdés így tevődik fel: mikortól készülhetünk a sokszor megjósolt atomháborúra?...

NILS *(megszívja a jointot)* Faszok és picsák atomháborúja...

[Mindketten röhögnek.]

UGYANAZ A HANG A művésztsadalom türelmetlenül várja az év eseményét, amely sokak szerint az évszázad eseménye lesz. Peca átveszi az irodalmi Nobel-díjat.

NILS Nagyszerű, ember, végre igazságot tesznek...

[Kikapcsolja a tévét, és zenét tesz (valami lassúbb pszichedelikus rock). Mindketten fűveznek, miközben lemennek a fények.]

[Újabb idősík. Nils és Hans szédült állapotban]

HANS A faszomba, á, ember...

NILS *(lazán)* Igen... *(Megszívja a jointot)* monddj, ember...

HANS Áááá... mit is akartam mondani?...

NILS Gőzöm nincs, bazmeg... koncentráljál te is egy kicsit, ember... a faszomba...

HANS ...embeeer... áááá.... nehéz koncentrálni....

NILS ...baszódjak meg, ha nem nehéz...

HANS ...ááá, ember... milyen faszom zene ez?...

NILS Doors, ember... a Doors minden idők... legnagyobb zenekara...

HANS Bazmeg... s én sosem... hallottam róluk.

NILS Mert te és az egész generációd műveletlen analfabéták vagytok.

HANS A faszomba, Nils... te is ugyanehhez a generációhoz tartozol...

NILS Már megint arra emlékeztetsz, hogy mekkora rakás szar az életem?

A faszomba, Hans!? Mi a faszomhoz akarod, hogy kezdjek? Kezdjek el Dance-zenét hallgatni?... raknám bele a faszomat!...

HANS Nyugodj le, ember...

NILS ... szart sem ér ez az egész generáció! Szarzsákok és kurvák generációja! A faszomba, ember, te nem vetted észre, hogy te igazából már nem is gondolkodsz... Egy rajzfilmfigura vagy, bazmeg!...

HANS Csak azt ne mondd, hogy a kibaszott Bugs Bunny lettem!....

NILS Szopnál meg. Ha egyszer egy kibaszott Bugs Bunnynak születnél, akkor már nem is lehetsz semmi más! Bazmeg, ezt helyrehozhatatlanul beszoptad!

HANS Vagyis hogy én egy... a faszomba...

NILS Egy rabszolga vagy! Pontosan!... eltaláltad, bazmeg!... Esélyed sincs...

HANS Mintha neked volna esélyed bármire is... a Nagy Nils!

NILS Én legalább tudatában vagyok annak, hogy baszok bele!... Azt hiszed, nem próbáltam változtatni valamin?... kit is változtathatnék meg, a faszomba... mindannyian számítógép-programok vagytok, bazmeg...

HANS S akkor mi a faszt akarsz. Amíg megy a játék...

NILS Ha magától megy a játék, akkor mi a fasznak éltek még?... haszontalanok vagytok... startból el vagytok baszva, a faszomba!...

HANS Ez van... bazmeg, Nils... ez van...

NILS Egyáltalán nem ez van, bazmeg... ami igazán el van szaródva, hogy még csak észre sem veszitek az egészet, bazmeg...

HANS Ezzel mi a faszt akarsz mondani?

NILS Nem várom én el, bazmeg, hogy harcoljatok... a faszomba... a rendszer ellen... de legalább adjatok egy esélyt magatoknak!... Úgy tesztek, mintha emberek lennétek, miközben tulajdonképpen kibaszott állatok vagytok... áldozati állatok már kezdettől fogva... egy alternatív generáció olyan értelemben... a faszomba, az emberi létezésre vagytok alternatíva.

HANS Nils, bazmeg, *alternatíva az emberi létezésre*, honnan a faszomból veszed ezeket a szövegeket?...

NILS Hans, te egy pöcs vagy, ezt nem érted... te már nem hiszel... bazmeg... semmiben... én... bazmeg már rég letettem arról, hogy azt higgyem, hogy nem hiszek semmiben... te, ember, te... a faszomba... neked már semmi esélyed sincs!!!

HANS Kösz, haver...

NILS Nem mintha nem próbálnék segíteni rajtad, bazmeg... de... a faszomba... te egy totáltökéletes rabszolga vagy!... Azt képzeled, hogy megváltoztatod a világot azzal, hogy baszol mindenre, azt hiszed, bazmeg... hogy ellenállsz a rendszernek, miközben ez az egész egy előregyártott lázadás... Minden ellenőrizve van, bazmeg!... Ezt próbálok elmonda-

ni... Minden ki van tervezve, tudod... a faszomba... a világot mi működtetjük... Haszon, hatékonyság, bazmeg...

HANS Nem bírlak követni, ember...

NILS Igen, bazmeg, mert egyszerre csak egy dologra tudsz figyelni!... nem is csodálkozom, amennyi órát a gép előtt ülsz pornó oldalakat nézni. És csak vered a farkad, igen, vered a farkad!... ez a te generációnak a végzete... profikká váltok a faszverésben, bazmeg... azt hiszed, ha például valakinek érdekében állna, hogy mi ne szívjuk ezt a spanglit, akkor még szívhatnánk?...

HANS Bazmeg, ember, neked igazad van!... beszívtunk, mint állatok... ez kétnapi adagunk volt...

NILS Látod, hogy már két percig sem bírsz koncentrálni, bazmeg!... mi a faszt kajáltál ma?... csipszet?... porlevest?... konzervkaját?... fagyasztott pizzát?... és hogy valami melegkaja is legyen, benyomtál egy Big Mac-et, mi?

HANS S mi a baj ezzel? Éhes voltam, bazmeg...

NILS S mikor betömted mind, még meghúztad a kóládat is, mi?... így, bazmeg, ahogy mindenki csinálja...

HANS S akkor mi van?

NILS Hát éppen itt van elbaszódva az egész, hogy még csak nem is tudod, mi van elkúrva!... Éhes voltál, szomjas voltál, dugni akartál... Kérjtek és adatik nektek!... Már a lelket sem kell eladnod, bazmeg... A szüleid megtették helyetted... Te, bazmeg, fogyasztó, egy örök fogyasztó vagy, akit bárki bármikor seggbe kúrhat...

HANS A faszomba, ember...

NILS Peca, bazmeg... hát láttad!... Csodálkoztál, hogy azt mondta mindkettőnknek, szopjuk le... de igaza van, bazmeg!... és ő... bazmeg, ő tényleg az igazán alternatív generáció napjait is megélte... ő tényleg megpróbált változtatni a dolgokon, bazmeg... és még sikerült is néhány emberrel... tőlük nem tagadták meg a szabadság érzését, a faszomba... és aztán elkúrta, elkúrta, mint egy ökör, az övé a legnagyobb tragédia, bazmeg!... neki még volt esélye... és legyúrták végül... mainstreammé változtatták... hallod, megkapja a Nobel-díjat, bazmeg!?... ez az abszolút vereség!... ha képes volnék bármit is érezni, sajnálnám Pecát!... ezzel örökre befogták a száját.

HANS El van baszva?

NILS Engem kérdezel, Hans? Még mindig engem kérdezel?... Ezt beszoptad, ember, halott vagy...

[Megszólal a telefon.]

NILS Hogy basznám meg!

[Nils nagy nehezen feltápáskodik, és végül felveszi a telefont.]

NILS Haló... igen, bácsikám... (Szünet) ... igen?... mikor? (Hirtelen leteszi a telefont)

[Nils visszaül a kanapéra.]

NILS Hans, meséltem én neked valaha is anyámról?

HANS Nem, ember...

NILS Tudod, pornóasztár volt, bazmeg... több ezer faszt szopott le... azt sem tudom, ki az apám... ember, ha megmutatnám a fényképét, azt mondanád, hogy te is megdugdád, s nem is egyszer...

HANS Ez igen, ember... de miért is mondd ezeket most nekem?

NILS Meghalt... bazmeg, meghalt.

[Lassan lemennek a fények.]

[Később. Mindketten füveznek, de már nem olyan mohón.]

NILS Dugtál te már kutyát, ember?

HANS Nem, dehogya, bazmeg! Miért a faszért kérded, te csak nem dugtál?...

NILS Nem, de anyám kutyákkal is dugott. Félek, nehogy egy kutya legyen az apám... (Röhög) A faszomba, ez azért nem lenne semmi.

HANS Megdugtam egyszer egy gyereket, bazmeg.

NILS S én megdugtam a nagybácsimat...

HANS Menj a faszomba, most már hülyeségeket beszélünk...

NILS Persze, hülyeségeket beszélünk, pont úgy, ahogy nem is szoptad le Carlost akkor éjjel...

HANS Annyiszor mondtam már, ember, be voltam rúgva...

NILS És ahelyett, hogy szerezzél egy kurvát magadnak, inkább leszoptad Carlost, ezt próbálsz bemesélni nekem?

HANS Baszódjak meg, ha emlékszem arra, amit részegen csinálok...

NILS Még a végén buzi vagy, és nem is tudsz róla...

HANS Ez nagyon fájdalmas terület, ember!

NILS Te kell tudjad, végül is te kúrattad magad annyiszor seggbe.

HANS Hagyd abba, Nils, a faszomba, még összeveszünk!

NILS Minden rendben, ember, te csak nyugodtan szopjad a faszokat, én nem állok az utadba...

HANS (dühösen) Menj a faszba, te hülye nagybácsibaszó. Szopjál le!

NILS (nevet) Ez az, ember! Nyugodjál már le, a faszomba.

HANS Hogy a faszodba nyugodjál meg? Először lebuizol, és aztán te is azzá akarsz válni? (Kacag)

NILS (*megszítja a jointot*) Mész te a faszomba!
 [*Belép Heidi és Lola laza öltözékben, egy éjszakányi szex után összedörög-
 lözve. Megállnak és csókolóznak.*]

HEIDI Vegyél ki valami kaját a hűtőből, szerelmem.
 LOLA Azonnal, kiscicám... (*Csókolóznak*) Hozom a tejet is!

HEIDI (*a két srácot nézi*) Siess, lécci, mert meg akarlak dugni! (*Lola a hű-
 tőhöz megy, és összerak valami kaját*) Szevasztok, Nils és Hans. Nekem
 miért nem szóltok sosem, amikor szívtok?

NILS Nem érdekel meg, Heidi. Mióta könyörgöm nektek, hogy dugjunk
 hármásban, és mindig nemet mondtok, bazmeg.

HEIDI Hányszor magyaráztam el, hogy mi csak barátok lehetünk. Vannak
 dolgok, amik úgy vannak, ahogy vannak, és kész.

NILS És mindez azért, mert nincs picsám, mi? Hogy szeretsz te pinát nyal-
 ni, Heidi... De nem vagyok biztos benne, hogy azért nyalsz pinát, mert
 pinát akarsz nyalni, vagy pedig azért, mert azt hiszed, hogy így az én
 titkos fantáziám lehetsz, bazmeg!...

HEIDI Persze, Nils, az egész világ körülötted forog...

NILS Én csak azt mondom, hogy te, Heidi, sznobizmusból nyalsz pinát,
 azért nyalsz pinát, mert trendi dolog pinát nyalni, jól mutat, ha leszbi
 az ember, nem, Heidi? Meggyőzted magad, hogy jó dolog lesbinek
 lenni... És én megértelek, biztos nagyon nehéz lehet, amikor igazából
 egy férfiba vagy szerelmes...

HEIDI Na ne, komolyan. Egy férfibe vagyok szerelmes. És ki lenne az a
 férfi?

NILS Én! Alig várom, hogy leszopd a farkam!

HEIDI Persze, Nils. (*Lolához*) Lola, befejezted?

LOLA Mindjárt végeztem, szerelmem. Hozzam a tejet is, ugye?

NILS Tagadod, makacsul tagadod, Heidi. Amióta apád megdugott, meg-
 esküdtél, hogy nincs jobb és finomabb a pinánál. Gyáva vagy, bazmeg!
 De lefogadom, hogyha meglátnál egy faszt, nem tudnád megállni, hogy
 játszadozz egy kicsit vele. Heidi, tudod te, milyen faszt szopni? (*Elkez-
 di kigombolni a nadrágját.*)

HEIDI Valószínűleg, Nils, te igazi szakértő vagy a témában...
 [*Hans felröhög.*]

NILS (*visszagombolja a nadrágját*) Hallgass, Hans, a faszomba! Tudod te,
 hogy miről beszélek, ugye Heidi...

LOLA (*odaér Heidi mellé*) Kész, szerelmem... befejeztem... A tejet is hoztam!

HEIDI (*rájátszósan megcsókolja*) A tejet nem is kellett volna! Alig várom, hogy jól megbasszalak! (*Kimennek*)

NILS Hát persze... mi nem tartunk fenn... Basszátok csak egymást nyugodtan! Heidi, te csak vigyázz a muffokra! Lola, remélem, nem lesznek izomgörcseid. Ez az, lányok, csak koncentrálni! Hátha még egy gyerek is összejön.

HEIDI Ahogy monddod, Nils, ahogy monddod! (*Halkan*) Idióták!

LOLA Valami gond van a tejjel, szerelmem? Vigyem vissza?...

HEIDI (*hangosan*) Nem, ne vidd vissza, kiscicám... ne idegeskedj. Alig várom, hogy az egész testedet bekenjem tejjel, és lenyaljak minden csep-
pet... lassan, nagyon lassan. (*Lola kuncog*) Na, most már tényleg szomjas lettem... (*Heidi érzékeny tejet kortyol a dobozból, de gyorsan rájön, hogy a tej romlott, egyből kiköpi*) Raknám a faszomat ebbe a romlott tejbe!
[*Nils hisztérikusan röhög.*]

NILS Beszoptad! Basszam meg, ezt hogy beszoptad! *Az egész testedről lenyalom*, ha-ha, nem lett volna semmi...

HEIDI Szarok vagytok... Úgy élsz, mint egy disznó, Nils... Biztos vagyok benne, hogy tudtad, a tej összement!

NILS Én? Heidi, sajnálom, de mostanában Lola vásárol be... faszomba már, Heidi, ezt a szabályt te vezetted be...

HEIDI Igaz is, Nils, végül is szükségünk volt *kajára* is... Lola, mikor vásároltál utoljára tejet?

LOLA Hát az utóbbi időben nem nagyon vettem tejet, szerelmem... Mondtad, hogy nem nagyon szereted a tejet...

HEIDI Ja, igen, nem nagyon jön be a tej... Igazad van, Lola... tényleg nem ízlik a tej... a tej zselatinnal... És ha ezt jól tudtad, akkor miért mind kérdezgetted, hogy *Hozzam a tejet is? Hozzam a tejet is?!*

LOLA Hát eszembe jutott a legutóbbi menet, amikor volt tejünk (*Közel megy Heidihez*)... tudod, akkor azt mondtad, hogy az volt a legjobb... (*Megcsókolja*) egész életedben... akkor, amikor a tejes (*Megcsókolja*)... üveget (*Megcsókolja*)... használtuk...

HEIDI (*belemegy a játékba*) Ó, kiscicám, most már emlékszem (*Megcsókolja*)... tényleg az volt a legjobb egész életemben (*Megcsókolja*)... az üveggel... igen... (*Megcsókolja*) de látod te is jól (*Megcsókolja*)... ez itt egy doboz (*Megcsókolja*), Lola...
[*Nils megint felröhög.*]

NILS A faszomba is, ez tényleg egy doboz...
[*Hans is röhög.*]

LOLA Tudod mit... az jutott eszembe... *(Megcsókolja)* hogy még sosem próbáltuk dobozzal...

HEIDI Lola, ez tényleg jól hangzik. *(Megcsókolja)* Időnként meglepsz, szerelmem... Azt hiszem, meg fogom *(Fülébe sugdos)*... és utána pedig... *(Súg még valamit, Lola kuncog, Nils arcára ráfagy a mosoly)*... a dobozzal. Lola, gyere, hagyjuk itt a srácokat, hadd markolásszák a farkukat, és menjünk a dobozzal... és a tejjel...

LOLA Amit csak akarsz, szerelmem... *(A két csaj egymást tapogatva és csókolózva kimegy.)*

NILS *(miután kimentek)* Kibaszott leszbikus picsák!

HANS Mi a fasz bajod van, ember? Ez minden férfi álma.

NILS Ez a Heidi, ez egy sznob picca, a faszomba, egy hülye picca...

HANS Aki épp nem akar lefeküdni veled...

NILS A faszomba...

[Bekapcsolja a tévét.]

HANG A TÉVÉBEN ... most már világos, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen. Sawyers doktor azt tanácsolja, hogy az utolsó napokat szeretteink körében töltsük.

NILS Na, persze... Azt hiszem, elviszem anyámat ebédelni. Á, micsoda kibaszás, hát nem épp most halt meg az anyám?!

REKLÁM A TÉVÉBEN Dric biztosítás! A legjobb örökéletért. Most kösse meg, amíg még van idő. Közel a vég. Ne féljen, nem fog fájni. Házhoz is kiszállunk. Elérhetőségünk...

[Nils kikapcsolja a tévét.]

NILS Hans, bazmeg, hány óra?

HANS Negyed három.

NILS Együnk valamit, mit szólsz? Megéheztem.

HANS Rendben, ember.

[Átmennek a konyhába, és esznek. Egyszer csak megszólal a csengő.]

NILS Gyere be, nyitva...

[Belép Pops kezében borítékkal.]

NILS Pops, mi a faszt akarsz megint?... Mindig csak kéregetsz, bazmeg.

POPS Á... Nils, ne haragudj, hogy zavarok... egy borítékot küldtek neked, ember...

NILS Jól van, add csak ide. Ki a fasz küldözget nekem borítékokat?

POPS *(odaadja a borítékot Nilsnek)* Nils, ha van esetleg valamid... tudod... a számomra is...

NILS Pops, tőlem te már nem kapsz semmit... A te korodban ide vagy juttva bazmeg, hogy koldulsz? Hány éves vagy, ötven?

POPS Ötvenhárom...

NILS Pops, a faszomba, élősködő vagy. És mindig elbaszod a napomat, mikor megjelenesz. Tényleg muszáj megjelenned *minden nap*? Ma tényleg nem kapsz semmit, bazmeg! Húzzál innen!

POPS (*pánikban*) Kétségbe vagyok esve, ember... nekem kell egy adag, ember... ez nagyon szar így, ember, a faszomba, nagyon szar... tudod, mennyire fáj, Nils, nagyon fáj, semmire sem vagyok képes, ha nem kapok egy adagot... segíts rajtam, ember... bármit megteszek, ember, a faszodat is leszopom! (*Zokog*) Leszopom a faszodat, ember, csak segíts rajtam, ember...

NILS Halgassál már, a faszomba!?!... Mindig ezzel a sztorival jössz: *Segítsél rajtam, ember, leszopom a faszodat!* Elegem van már!

POPS Értsél meg engem is, ember...

NILS Mindenki azt várja, hogy megértsék, bazmeg! De ki értsen meg mindenkiket, ez minden idők legnagyobb kérdése... Szóval segítek rajtad, mi? Jól van, segítetek, de te leszopsz engem itt és most!

POPS Leszopjalak?

NILS Itt és most, és még száz dolcsit is kapsz, ha megcsinálod.

HANS Bazmeg, ember. Száz dolcsit?

NILS Hidd el, Hans, tudom, mit csinálok. Popsot meg kell tanítani kesztyűbe dudálni.

POPS Én leszoplak, ember. Megteszek bármit száz dolcsiért. Az három adag.

NILS Akkor mars oda hátra a kanapé mögé, és készülj! (*Pops a kanapé mögé megy*) És most térdre, Pops! Térdre! Egész életedben térdre csúsztál, a faszomat is térdre szopod le! (*Pops letérdel a kanapé mögött, nem is látszik ki*) A saját testvérem, milyen állapotba került! Megszopatom a bátyókámat. Pops, tudtad, hogy anyád meghalt?

POPS (*a kanapé mögül*) Meghalt? A kurvája! Siessél, Nils, tudod, mennyire fáj...

NILS Hát persze, Pops, azonnal jövök, várj egy picit, amíg felállítom... (*Levesz egy baseballütőt a szekrényről, és a kanapéhoz megy*) Felkészültél, Pops? Én kész vagyok segíteni rajtad... (*Felemeli az ütőt, és többször möhön lecsap. Irtózatossá ordít. Vér fröccsen minden irányba.*)

[*Miután végzett, Nils visszatér az asztalhoz, és folytatja az ebédjét. Hans is közömbösen falatozik. A fények lassan lemennek.*]

[Később. Megy a tévé. Rajzfilm. Nils és Hans a kanapén fűveznek.]

NILS Micsoda elbaszott nap.

HANS Bazmeg, ember, valamit kezdened kell Pops-szal. Itt fog megbü-
dösödni.

NILS Később elrendezem. Beleuntam, a faszomba...

HANS Én is...

NILS Semmire sem vagyunk már jók, a faszomba, mármint mi mindany-
nyian úgy értem, ez az egész elbaszott nemzedék. Hans, még harminc-
évesek sem vagyunk, bazmeg.

HANS S akkor mi van?

NILS Az idő elrohan felettünk, és mi semmit nem csinálunk... bazmeg!...
Ezt beszoztuk, a faszomba!... Én már csak várok valamire... gőzöm sincs,
mire... A faszomba, Hans, már lázadni is meguntam... Rendesen saj-
nálom a velem egykorú szarzsákokat, akik valami elbaszott embersza-
básúakká váltak, a faszomba... sajnálom a vén trottyokat is, akik a ve-
zetőink, és a faszom kivan, ha arra gondolok, hogy valamilyen csoda
folytán én is olyanná válhatnék, mint ők... basszam meg... és a legrosz-
szabb, ha ezeknek a szerencsétlen emberszabásúaknak a gyerekeire gon-
dolok... Hans, ezek csak gyerekek!... tudod, gyerekek, ártatlan gyerekek,
akik nem érdemelték meg ezt az egész szart... tudod, nem ezt érdem-
lik, hogy szabályokkal és mintaképekkel baszogassák őket... *Ez a helyes
út, a faszomba, Kövesd ezt az utat, Légy olyan, amilyennek mi akarunk
láttni, a világot csak így lehet meglátni és megérteni!*... Basznám szájba az
összes hazug faszverőt! És a legelbaszottabb dolog az egészben, hogy
semmit sem fogok tenni azért, hogy mindezt megváltoztassam, minden
úgy fog majd történni, ahogy történnie kell, ahogy ők akarják, hogy meg-
történjen, bazmeg, és közben én ugyanitt leszek halálra unottan, be-
baszva és beszívva...

*[Miközben Nils beszél, Hans feláll, a konyhába megy, felbontja a levelet,
amit Pops hozott, és elolvassa.]*

HANS Hát ez el van baszva, ember...

NILS Ez az egész egy vicc, azt hiszem, jobb lenne, ha nem is beszélénk,
basszameg, jobb lenne, ha nem is gondolkodnánk... Nem jó ez, baz-
meg, semmire... Ez az egész élet egy kibaszott átverés...

HANS Ez nagyon el van baszva...

NILS Fáj nekem a faszom, már az sem érdekel, hogy én mit gondolok, baz-
meg!... Mennyire elbaszott dolog, ha már saját magad sem érdekel... A
faszomba, Hans, még öngyilkosnak is sajnálok lenni, érted?

HANS Kaptál egy borítékot, ember...

NILS Figyelj, Hans, baszok én bele, hogy kaptam egy borítékot...

HANS De ez a lakótársadtól van, ember.... Peca... ááá, az író...

NILS Szopjon le.

HANS Lehet, hogy ez fontos, ember...

NILS Engem már nem érdekel semmi, nem érted?...

HANS Itt azt írja, bazmeg, hogy meg kell tennem valamit, ember...

NILS Hans, a faszomba, abbahagynád végre!? Békén hagysz végre? Tedd, amit tenned kell, a faszomba, és hagyjál engem békén... a faszomba!...

HANS Ahogy monddod, ember.

[Hans elővesz egy pisztolyt, a fények lemennek, majd lövések dördülnek.]

RE-TAKE

[Egy nagyon vidám sitcom-szerű jingle. Nils lakása. Üres. Nils a fürdőszobában. Lola és Heidi tévéznek.]

A TÉVÉBEN

– *Kezeket fel, Jerks!*

– *De, Emerson, nem érted...*

– *Fogd be a szád! (Lövés hangja)*

LOLA Figyelj csak, Heidi, Emerson ürnyuszi éppen lelőtte Jerkset...

HEIDI Nem hiszem el... Jerks meghalt.

A TÉVÉBEN

– *Jerks, te úrszemét, ezt érdeveled. Éveken át túrtam a hülyeségeidet, míg végre rájöttem, hogy egyedül te vagy a hibás a velem történt szerencsétlenségekért...*

LOLA Tudd meg, hogy az ürnyuszinak igaza van...

A TÉVÉBEN

– *Amíg csak létezik az univerzum, Emerson ürnyuszi örködni fog fölötte.*

LOLA Bravó, Emerson ürnyuszi...

A TÉVÉBEN Várjuk önöket holnap is, ugyanebben az órában, Emerson ürnyuszi kalandjainak újabb epizódjával. *(Lola kikapcsolja a televíziót)*

LOLA Alig várom. Gondolj csak bele, Heidi, Emerson ürnyuszi kalandjait három éve ismétlik, megszakítás nélkül?

HEIDI Egyfolytában... Milyen jól hangzik!

LOLA Igen...

HEIDI Vagány. Megcsináltad a kémia házit?

LOLA Á, semmiség. Pops majd segít, mint mindig.

LOLA és HEIDI *(felsóhajtanak)* Pops...

HEIDI Ugye, milyen aranyos?

LOLA A legaranyosabb egyetemi tanár, akit ismerek!
 HEIDI Hát, amennyit te ismersz, Lola...
 LOLA Igen...
 HEIDI Lola, te gondoltál egyszer is *arra* a dologra?...
 LOLA Egyszer? Nem tudom, te voltál-e már úgy, Heidi, de velem nagyon sokszor megesik, hogy...
 HEIDI Mint akkor ott, a tornateremben?
 LOLA Igen.
 HEIDI Vagány. És elmondtad neki?
 [Lola int a fejével, tagadólag.]
 HEIDI Na, gyere ide. (A két lány átöleli egymást) Meglátod, megjön a bátorságod, és elmondod neki!
 [Hallatszik, ahogy lehúzzák a vécét. Nils kijön a fürdőből. Valamelyest meglepi a két lány közötti jelenet.]
 NILS Heidi, Lola... szeretnétek magatokra maradni?
 LOLA Miért? (Aztán rögtön megérti Nils célzását)... Nils, de butus vagy...
 NILS Tudtam én, hogy van köztetek valami...
 HEIDI Te csak erre tudsz gondolni, Nils... De peches vagy, Lola Popsba szerelmes.
 NILS (kivesz egy sört a hűtőből) Popsba? Jó választás, Lola, mit mondjak...
 LOLA Ó, ne légy már ilyen...
 NILS Csak úgy mondtam. Hol van Hans?
 HEIDI Bent maradt az iskolában, hogy befejezze a biológia-projektjét.
 NILS Biológia-projekt? Micsoda magolós... Lányok, nem tudom, ti hogy vagytok vele, de én kidobnám Hansot... Minden nap az agyamra megy a hülye könyveivel! Kezd elegendem lenni... És titeket sem látalak jó szemmel... Vigyázzatok... Egy szép napon majd...
 HEIDI Nils, nem mondd komolyan...
 NILS Tudod mit, Heidi? Megfogtál. Tényleg nem beszélek komolyan!
 (Hülyén vigyorog) Lányok, nézzetek csak be a hűtőbe!
 [Lola kinyitja a hűtőt.]
 LOLA Nils, vettél nekünk sütit! De aranyos... (Megpuszilja Nilset)
 HEIDI Mit mondjak, Nils?... Ez egyszer – engem legalábbis – sikerült becsapnod.
 NILS Tudjátok, hogy jót akarok nektek.
 [A két lány megpuszilja Nilset.]
 HEIDI és LOLA Nils!
 [Csengetnek.]

NILS Nyitva.

[Belép Pops és Hans.]

POPS ... és így bebizonyítható az egész elmélet, Hans, elejétől végig. Csak tekintetbe kell vened a kvantumértékeléseket.

HANS Értem. Nagyon érdekes.

HEIDI és LOLA Pops!

POPS Hogy vannak az én vidám lányaim? Nils...

NILS Szia, barátocskám!

POPS Épp mondtam Hansnak, hogy mennyire örülök, hogy itt lehetek veletek. Most, hogy a mamám is jobban van... Nils, remélem, azóta elhoztad nekik a sütitet...

NILS *(miközben Lola és Heidi még eszik a sütit)* Ez volt az első dolgom, Pops!

POPS Ezt már szeretem, Nils. Büszke vagyok rád, fiú!

LOLA és HEIDI Pops!

POPS Tudom, tudom, mit akartok mondani, lányok... Lola, befejezted a kémia házit?

LOLA Még nem, Pops. Reméltem, hogy együtt csináljuk.

POPS Tökéletes. Együtt fogjuk csinálni. Ma este szabad vagyok, és egyedül leszek. Gyere majd át hozzám.

LOLA Ahogy akarod, Pops.

POPS Á, ha gondolod, hozhatod Heidit is magaddal!

HEIDI és LOLA Vagány!

NILS Pops, neked bolondságon jár a fejed... Ha mondom...

POPS Nils, hagyjuk az ilyen vicceket, jó? Az ördögbe is, a lányok neveléséről van szó!

LOLA Mondtam én, hogy kemény fiú!

NILS Sajnálom, Pops. Tudod, hogy csak viccelek... mint bárki más...

POPS Nils, tudtommal, a vicceken nevetni szoktak...

[Lola és Heidi nevetnek.]

HANS Én megyek tanulni. Később találkozunk.

POPS De hát ez nem járja, Hans. Épp ma, amikor kétszeresére emelték a fizetésem? Gondoltam, meghívlak benneteket a városba...

LOLA és HEIDI Milyen kedves tőled, Pops!

[Belép Peca, majóban és boxeralsóban. Asztalhoz ül, és kávét iszik.]

NILS Peca, felébredtél? De jó... Pops, meséltem neked Pecáról a napokban... Színdarabokat ír, és itt lakik nálunk, albérletben...

POPS Különös, sose hallottam róla.

NILS Hidd el, még fogsz hallani... Olvastam egypár darabját, és beton...
A Koala medve tragédiája vagy *Minek cseréljem le a pótkereket*, garantált siker lesz! Én mondom, ez az ember csupa ígéret, igazi művész... Peca, miért nem szólsz semmit? Jól vagy? Mondd csak, meglocsoltad a füvet?

PECA Kapd be!

HEIDI és LOLA Te Jóég!

POPS Micsoda modor! Tényleg, ragyogó ígéret, Nils...
[Peca telefonál. Hansnak krízise van: fulladozik, rosszul érzi magát.]

NILS Ilyenek a művészek... morcosabbak... Peca, biztos vagyok benne, hogy nem akartál ilyet mondani, ugye? Kár, hogy éppen ma, amikor Pops is eljött hozzánk. Tudjátok, nem szokott mindig ilyen lenni. Sőt, igazán jó srác.
[Peca feláll.]

PECA Kapd be!
[Mindenkire ledöbben. Peca kifelé indul.]

PECA Tulajdonképpen, kapjátok be mindannyian!
[Peca kilmegy. Hans elájul.]

POPS Nils, ilyet nem lehet! Ez felháborító, az ördögbe is, felháborító!

HEIDI Peca egészen otromba lett.

LOLA Igen-igen...

NILS Nem tudom, mi baja. Igazán, elnézést kérek. Most történt először, hogy ilyeneket hallok a szájából. Te Jóég, megfeledkeztünk Hansról. Segítsetek neki!
[Pops odasiet Hanshoz, pofogtatja, legyezi.]

POPS Hans, jól vagy? Lányok, hozzatok egy pohár vizet.
[A lányok hoznak egy pohár vizet. Pops megissza.]

POPS Igazán szomjas voltam. Hans!

HANS *(motyog)* A borzalom... azt mondta... a borzalom...

POPS Hans, koncentrálj... *(Segít Hansnak felállni; Hans össze van zavarodva)* Jól van, jól van, szedd össze magad!

HANS Pops? Te JóIsten... Peca... hogy tudott ilyet mondani!!! Hogy tudott ilyet mondani, Pops?

POPS Nem tudom, mit mondjak, Hans. Peca nagy csalódás mindannyiunk számára. De azért meg kell szoknod ezt is! Vannak bizonyos dolgok, amiről egy férfinak hallania kell!

HANS De, Pops...

POPS Tudom, tudom, Nils hibája!

NILS De, Pops...

POPS Ez az igazság, Nils. Ezentúl felelősségteljesebbnek kell lenned. Nem engedheted, hogy mindenféle idegen elemek közelítsék meg a családodat, a szeretteidet. Még csak az hiányzott volna, hogy Peca néger legyen, és mindannyiunkat ahhoz a kanapéhoz kötözzön, egy-egy lyukkal a fejünkben!

NILS Bocsáss meg, Pops, de tudod...

POPS Nem tudom, mit mondjak, Nils... Többet ne forduljon elő!

NILS Jól van, Pops... Ahogy gondolod...

LOLA és HEIDI Pops!

POPS Gyerünk, felejtjük el ezt a szerencsétlen esetet...

NILS Holnap megmondom neki, hogy szedje a holmiját, Pops! Tudd meg, holnap repülni fog!

POPS Ezt már szeretem, Nils, ezt már szeretem! Biztos voltam benne, hogy rendes srác vagy, hogy végül megjön az eszed... Ünnepeljük meg ezt a pillanatot! Menjünk ki a városba, és mindenki a vendégem lesz!

HEIDI és LOLA De vagány, Pops!

[Csengetnek.]

POPS Vártál valakit, Nils?

NILS Nem. Megyek, megnézem... *(Kinéz a kukucskálón)* Furcsa, Kaminskiék kisfia, kezében pizzával, kólával és Mc Donald's...

HEIDI Az az aranyos kisfiú?

NILS Igen...

LOLA Ó, de cuki... Imádom...

HEIDI Én is... A kék szemével... Szeretném, ha nekem is volna egy ilyen kisfiam...

[Ismét csengetnek.]

NILS Valaki pizzát rendelt?

[Nem válaszol senki.]

NILS Valami tévedés lehet. Várjatok, kinyitom és megmondom neki... *(Kinyitja az ajtót)* Hallod-e, azt hiszem, hogy nagyon melléfogtál. Nem hiszem, hogy ide kellett volna...

[Lövés hallatszik, és Nils leesik.]

HANS Istenem, Pops, a Kaminskiék fia lelőtte Nilset!

LOLA és HEIDI Az az aranyos kisfiú? Nem létezik!

POPS Hans, ne essünk túlzásba! Nem hiszem, hogy komoly.

HANS Pops, de meghalt!

POPS *(egy kicsit gondolkodik)* Fizetek egy rend italt! Ki jön velem?

HEIDI és LOLA Vagány... Mi jövünk, Pops, minket vigyél!

POPS Gyere, Hans, majd tanulsz később... Mondom én, hogy semmi komoly.

[Mind a négyen kimennek. Black-out.]

[Egyperces szünet.]

[Sötétség. Nils alszik. A vetítövászonra különféle fekete-fehér és színes fényképeket vetítenek: boldog pillanatok Nils életéből.

Csak egy ébresztőóra látszik, ami 7:59-et mutat. Nyolc órakor élesen berobban a csörgés. Nils nincs meglepve. Frissen felkel, és türelmesen kikapcsolja a csörgőt. Tesz egy pár élénkítő mozdulatot, egy kicsit szaladgál a szobában, örvend, hogy formában van. A fürdőbe megy, megmosdik, megborotválkozik, nagyon jól néz ki. Kifogástalan öltönyt vesz fel, felteszi a szemüvegét. Ellenőrzi a papírjait, beteszi a táskájába. Elfogyaszt egy kiadós reggelit, elolvassa az újságot. Megfordul és magához veszi az aktatáskáját, hogy munkába induljon. Magában beszél.]

NILS Nils, barátom, ma van életed legszebb napja. Minden jól sikerül, és végre boldog leszel. Nem ezt kerested te mindig, a boldogságot? És íme, végül megtaláltad. Végre megbecsülnek, szeretnek. Elismerik az érdemeidet. Tökéletesen beilleszkedtél a társadalomba, Nils, mintapolgár vagy. Ma pedig, igen, Nils, *ma* van a nagy nap... Megjelensz előttük, és megmutatod nekik, mit tanultál, megörvendezteted őket a tehetségeddel... Mert te, Nils, tehetséges vagy! Igen bizony, zseniális vagy, kölyök... Azt mondd nekik, amit hallani akarnak, éppen olyan leszel, amilyennek *mindig is* remélték. Érted, Nils? Nagyon könnyű megérteni, jóváhagyni, IGENT mondani! IGENT fogsz mondani, Nils. Be fogsz lépni az ő idejükbe, úgy fogsz gondolkodni, mint ők. Mindent nagyon lassan, mindent jó alaposan. Ebben az országban, Nils, mindent alaposan csinálnak. Bemutatod a saját szempontodat, ügyelsz, hogy ne *alkalmatlankodjál*, ügyelsz, hogy ki ne hozd őket a sodrukból. A nekik szóló üzeneted egyszerű szavakba lesz öntve: megérted őket, és ők megértenek téged. Vigyázni fogsz, Nils, *vigyázni fogsz*, hogy meg ne sértsd őket, hogy meg ne sértsd az érzéseiket. Mert ők éreznek, ők teljes, egész lények, elevenek, akik az embertársak iránti Szeretet adományában részesültek! Ezen az oldalon fogsz menetelni, az érzékenységük oldalán. És elmondasz nekik egy mesét. Elmondasz nekik egy olyan mesét, mint akármelyik mese. Követsz, Nils? Ez a mese nem bonyolult, érted? Nehogy egy bonyolult mesét mondj nekik, mert akkor biztosan elveszíted őket. Sok szünetet tartasz, egyszerű példákat hozol, mindent a lehető legszellősebben fogalmazol, a legkézenfekvőbb módon a szellemileg ala-

csonyabb rendű lények számára. Mert ezek a kockázatok állnak fenn, nem? Ezek a kockázatok, amikor nagyközönséghez szólsz, egymástól különböző emberekből álló közönséghez. Fennáll a veszély, hogy olyan *személyekbe* botlasz, akik nagyon nehezen találják meg a gondolkodás alapvető folyamatát, más szóval alsóbbrendű lények. Akkor pedig mindent kiskanállal, Nils! Úgy, mint az óvodában! És mondom neked, ha mindezt megcsinálod, megvan rá az esély, hogy úgy harminc-negyven év múlva még a legsötétebb és visszamaradottabb ember is megért. Egyszerűen a tenyeredből fognak enni! Ez mindennek a kulcsa, Nils! Mindenki ezt fogja mondani neked! A változáshoz idő kell... nagyon sok idő! Megtörténhet, hogy te már jó ideje halott leszel, amikor valami változni fog. Tudod, csak annyit kell tenned, hogy egy darabig úgy gondolkodj, mint ők, valahogy tedd magad a helyükbe, hallgasd meg őket, őket és a kis elméleteiket a világról meg az életről. És ha te meghallgatod őket, akkor én garantálom, hogy a maguk módján szintén meg fognak hallgatni... figyelmesen fognak hallgatni, figyelmesen, ha mondom, és végül lelkesen fognak tapsolni... Mindezt azért, mert ELÉG IDEJÜK VOLT FELDOLGOZNI AZ INFORMÁCIÓT, AMIT TE ADTÁL ÁT NEKIK! Csak ekkor fogják mondani egymásnak, hogy *Zseniális ez a kölyök!*, és csak ekkor fogják megjutalmazni az erőfeszítéseidet... Megértetted, megértetted végre, miről van szó? Olyan egyszerű! Egy gyermek is felfogja! Gyerünk, Nils, most utoljára, mit fogsz nekik mondani? (*Nils felkészül, köhécsel, a torkát köszörüli*) Hölgyeim és uraim, ez egy előadás... egy illuzionista előadás... Nem kell mást tenniük, csak nézzenek figyelmesen a szemembe, és hallgassák, amit mondok... Egyre jobban figyelnek, egyre jobban érdeklí önöket, majd egy mély tudatállapotba zuhannak... Amikor csettintek, jobb és érzékenyebb emberekké válnak, szeretni fogják felebarátaikat, egy jobb világot teremtenek, hisznek majd a dolgok szépségében, nem lesznek majd olyan gyanakvók, megértik és elfogadják a másikat olyannak, amilyen, nyitottak lesznek, és senkinek sem engedik meg, hogy irányítsa az életüket, hogy megszabja a létüket, türelmesek lesznek, és többet fognak dolgozni, tapsolni fognak nekem! Mit szólnak, megpróbáljuk? Egy, kettő...

[*Nils csettint az ujjaiával.*]

TAPS

[*Nils munkába megy.*]

[A vetítővászon, melyre Nils álmait vetítik, egy összeállítás látható Nils életéről, mely mostantól kezdődik: Nils beér a munkahelyére, projekteket készít, bemutatja azokat feletteseinek, viccelődik a kollégáival, ismét hazaér, ismét munkába megy, hétvégeken az asztal alá issza magát, részegen táncol, hétfő reggel vissza a munkába, ugyanaz történik stb. A montázsnek dinamikusnak kell lennie, a képek egy adott pillanattól szédületes ritmusban ismétlődnek. Az egész akkor ér véget, amikor a kép lassan-lassan felemésződik, olyan effektus folytán, mely azt sugallja, hogy a filmszalag meggyúlt, és helyet ad egy fekete keretnek, melyre kivetítik a szereposztást, a rendezést, a műszaki stábot stb., éppúgy, mint egy filmnél. Természetesen, ezt az utolsó képet megfelelő zenei háttér kíséri.]

A szerző által javasolt (és megszabott) zeneszám a *You Know You're Right*² (Nirvana). A Kurt Cobain által írt szöveg zseniális, és maga a dallam nagyon jól alátámasztja a *gépies folyamat* gondolatot:

I would never bother you
I would never promise to
I will never follow you
I will never bother you
Never speak a word again
I will crawl away for good

I will move away from here
You won't be afraid of fear
No thought was put into this
I always knew it would come to this
Things have never been so swell
And I have never felt so well

² Az internetes fordítások alternatívájaként született fordítás:

Nem zavarlak	Elköltözöm
Nem ígérek	A félelemtől már nem félsz
Nem követlek	Mindezt nem gondoltam át
Nem zavarlak	Tudtam, hogy ide jutunk
Nem szólok már	Soha nem volt ilyen jó
Örökre eltűnök	És soha nem voltam ilyen jól

Pain... (x3)
You know you're right (x3)

I'm so warm and calm inside
I no longer have to hide
Let's talk about someone else
Steaming, soup begins to melt
Nothin' really bothers her
She just wants to love herself

I will move away from here
You won't be afraid of fear
No thought was put into this
I always knew it'll come to this
Things have never been so swell
And I have never felt so well

Pain... (x5)
You know you're right (x12)
You know your rights (x4)
Pain...

Szenvedés... (3x)
Tudod, hogy igazad van (3x)

És nyugodt vagyok
Már nem kell bujkálnom
Beszéljünk valaki másról
Forró leves éri ajkát
Semmi nem zavarja
Csak szeretni akarja magát

Elköltözöm
A félelemtől már nem félsz
Mindezt nem gondoltam át
Tudtam, hogy ide jutunk
Soha nem volt ilyen jó
És soha nem voltam ilyen jól

Szenvedés... (5x)
Tudod, hogy igazad van (12x)
Tudod, mi jár neked (4x)
Szenvedés...

Kincses Réka

A PENTHESZILEA PROGRAM

SZEREPLŐK:

PENTHESZILEA
ACHILLES
KICSI ÁDI (ANYA)
ÁDI (NAGYANYA)
ÖREG ÁDI (DÉDANYA)
APA
NAGYAPA
DÉDAPA
NŐGYÓGYÁSZ
TERAPEUTA
GADAMER

ELSŐ JELENET

Pentheszilea szobája. Hatalmas ágy, feltúrt ágyneművel. Laptop, koszos tányér, lerágott alamcsutka, könyvek, teli hamutartó. A földön bugyihegyek, levetett ruhák, harisnyák, cipők, üres üvegek, pizzás kartonok. Pentheszilea az ágy közepén ül, dohányzik, egyszerre két könyvet olvas, laptopozik. Néha hátránéz, majd a közönségre pillant. A háttérben Nagyanya ezüstöt fényez. Nagyapa bejön egy bőrönddel, leül, pakolászni kezd. Elővesz egy bugyit, azt szagolgatja.

PENTHESZILEA Nagyapám a politúros antik asztalnak támaszkodik, kezében a farka. Udvarias fiatalember, ápolt, illatos, jóképű. Az ablakon meglebben a tüll, az út túloldalán a menyasszony házát látni, mellette a patika. Nagyapám kigombolt sliccel a patikát nézi. Csend, légyzűmmögés, dinnyeillat. A házinéni enyhén lógó keblei virágos pongyolában. Nagyapám a hajnali vonattal értkezett Kolozsvárról az esküvőjére. Egy

Ádika nevezetű zárdanövendéket készül elvenni, ő lesz a Nagyanyám. Ádika Bukarestben szerzett egyetemi diplomát a gyógyszerészeti szakon, ő volt az egyetlen nő, és hatalmas orráról híres. Fiam, téged akkor se fognak elvenni feleségül, ha minden füledbe akasztunk egy-egy patikát. Mondta neki az Apja. Aztán mégis beleakasztották. Mérlegek, gyógyszeres üvegek, illatos arckrémek, szappanok. Nagyapa belepök a markába, finom mozdulatokkal szétkeni a nyálat a makkján, a jobb keze ütemesen mozog. A bal kezével elvesz egy habcsókot a tálcáról, eszi. Egy pillanatra felvillan dézsába fulladt Nagyanyja arca, most gyorsabban mozgatja a kezét, behunyt szemmel. Virágos háziruha, alatta rózsaszín selyembugyi, kicsit ráncos segg, petyhüdt szeméremajkak. Durván kell az ilyet, brutálisan, vadul, hogy üvöltsön, akkor mindegy, hány éves. Nagyapám halkán hörög, fojtottan, nyakán kidagadnak az erek, szája szélén ottragadt a habcsók. Nem tart sokáig, és üveges tekintettel elmered a semmibe, vonaglik. Magas ívben, erőteljesen spriccol, egyenesen a tonettszék támláján heverő esküvői szmoking fekete gallérjára. Nem-sokára patikám lesz – gondolja Nagyapám, előveszi a fehér monogramos zsebkendőjét, és gondosan letörölgeti vele a kezét, az esküvői szmokingot, legvégül a farkát. A zsebkendőt bedobja a szennyesbe. Pedáns fiú. Árva gyerek szegény, de nagyon tehetséges. Kiáll az ablakba, nézi a jövedébelije házat. Be van zárva. Le van függönyözve. Mozdulatlan. Ismeretlen. A szabadság utolsó napja.

MÁSODIK JELENET

Pentheszilea az ágyon fekszik. Lábai közül időnként előbukkan egy kopasz fej, a Nőgyógyász. Fémes hangok, csörömplés. Anya nagyközelije a falon, székájpolnak. Pentheszilea időnként összerándul a fájdalomtól.

ANYA Sose hívsz!

PENTHESZILEA Mondtam, hogy sok a dolgom.

ANYA Aha... a kamerát megjavítottad?

PENTHESZILEA Még nem...

ANYA Hogy vagy?

PENTHESZILEA Jól.

ANYA Szörnyű, hogy mindig elromlik valami, és nincs egy férfi a háznál, aki megjavítsa. Apád például egy szeget sem tud beverni a falba.

PENTHESZILEA Majd megjavítatom!

ANYA Mit?

PENTHESZILEA Hát a kamerát.

ANYA Ja... Apád a múltkor megint berúgott. Nagyon elegendem van abból, hogy mindig hülyéz és marház, egy jó szava nincs hozzám! Ma is egész éjjel nem aludtam, két marék altatót szedtem be, és úgysem tudtam elaludni... képzeld el, megkértem reggel, hogy etesse meg a kutyát, azt mondta, jó, erre, mikor hazajövök, jó későn, látom, hogy a kutya éhes...

A Nőgyógyász abbahagyja a matatót, szemrehányóan néz Pentheszileára.

PENTHESZILEA Ki kell menjek egy pillanatra...

ANYA Nekem már elegendem van az ilyen vén faszból, akit semmi sem érdekel, csak a foci, a meccs... meg a hasa...

PENTHESZILEA Mindjárt bepisilek!

ANYA Ja, jó, bocsánat. A meccs az bezzeg fontos. De, hogy leüljünk és megnézzünk együtt egy szép filmet, hogy beszélgessünk, azt nem, azt nem lehet... ez már szerintem a szellemi leépülés jele... az ilyen embert be kellene zárni egy cellába, és odatenni, hogy olvasson Dosztojevskijt reggeltől estig.

Pentheszilea kikapcsolja a hangot, az Anya várakozik.

NŐGYÓGYÁSZ Félsz?

PENTHESZILEA Nem félek

NŐGYÓGYÁSZ Nem igaz, félsz... És, jó is, hogy félsz, az a normális.

PENTHESZILEA Nem érzem.

NŐGYÓGYÁSZ Miért nem védekeztél?... Ha így folytatod, sose lesz gyereked...

PENTHESZILEA Nem is kell, hányingerem van, nem akarok gyereket.

NŐGYÓGYÁSZ ... Téged tulajdonképpen mi érdekel?

PENTHESZILEA Például az, hogy egyszer idejében kiérjek a Térre, hogy ki-nyissam a könyvstandot, még mielőtt megjelenne a tulaj, hogy cirkszoljon.

NŐGYÓGYÁSZ Nem vigyázol magadra...

PENTHESZILEA Aztán este elmenni a kocsmába, és inni reggeltől estig, az is érdekel. Csak szar a bor, és mindig gyalog kell hazamenni...

Az Anya közben megunt a várakozást, megszólal. Aztán közelebb hajol a kamerához, hadonászik. Kikapcsolja a szkájpót.

PENTHESZILEA Azt is remélem, hogy megtalálom a lakáskulcsot, mielőtt a bokorba kéne szarnom... és, hogy véletlenül összefutok a Költővel.

NŐGYÓGYÁSZ De ő nő ember.

PENTHESZILEA Na és? Nekem úgyis tetszik.

A székájp újra csenget. Pentheszilea int, hogy fel kell vennie.

ANYA Mi történt? Megszakadt?

PENTHESZILEA Meg.

ANYA Most mesélj te is valamit magadról.

PENTHESZILEA Mit meséljek?

ANYA Hát, azt, hogy, hogy vagy?

Pentheszilea a monitor felé fordul.

PENTHESZILEA Jól vagyok, köszi. Nagyon jól.

Közben a Nőgyógyász befejezte a vizsgálatot, int Pentheszileának, hogy felöltözhessen.

ANYA Tényleg, és akkor mért nem mesélsz magadról?

PENTHESZILEA Szarul vagyok, Anyám, ha téged hallak, mert mindig úgy kérdezel, mint aki lecsuk egy dobozt, vagy bezár egy ajtót... vagy rácsot tétet a legszebb ablakra betörők ellen.

ANYA Bántsál csak! Szörnyű, milyen alak lettél, bárcsak találnál már egy férfit, aki kibír téged!

PENTHESZILEA Ne átkozódj!

ANYA Dehogyan átkozodom... Ti sosem beszélgettek velem. Se te, se a húgod. Mindig csak az apátok seggét nyaljátok... Én nem érdekellek titeket... Te valami csodára vársz, lányom. Egy férfira, aki úgy fog imádni, hogy attól megszeresd magad. Sajnálak. Magányos vagy.

PENTHESZILEA Nem vagyok magányos!

ANYA Dehogynem!

PENTHESZILEA Engem nagyon sokan szeretnek! Tegnap reggel nyíltszíni tapsot kaptam az egyetem lépcsőjén! Szeretnek, érted? Szeretnek!

Pentheszilea dühösen lecsapja a laptop tetejét. A kép hült helyébe szorítja a homlokát. A Nőgyógyász arrébb tolja az orvosi táskát, kimegy. Pentheszilea leül az ágy szélére, és a lábujját nézi. Vízzubogás. Kis idő múlva a Nőgyógyász visszajön, leül Pentheszilea mellé. Egy ideig hallgatnak.

NŐGYÓGYÁSZ Majdnem 3 hónapos...

PENTHESZILEA *(ránéz)*

NŐGYÓGYÁSZ Na jó, megcsinálom, egyetlen kikötéssel... Ha soha többé nem fordul elő.

PENTHESZILEA Persze, soha többé nem fog előfordulni.

NŐGYÓGYÁSZ Adok neked egy tablettát éjszakára. Tágulni fogsz. Holnap reggel túlesünk rajta.

PENTHESZILEA Altatás lesz?

NŐGYÓGYÁSZ Igen.

PENTHESZILEA Akkor jó. Én vagyok a világ legjobb abortusz-páciense, nem félek, nem sírok, nem ordítok, nem hányok. Ha kell, szöveget szarok, vagy megiszom a marószódát. Különben a kóma a kedvenc állapotom.

HARMADIK JELENET

Pentheszilea egyedül van a szobájában. Miközben beszél, sorra megjelennek az ősei. Érdeklődve figyelik. Dédapa, a Dédanya (Öreg Ádi) ölébe hajítja a fejét. Öreg Ádi úgy simogatja a Dédapa fejét, mintha egy kutyus volna. Mellettük az Anya (kicsi Ádi) ül, rosszkedvűen.

PENTHESZILEA Nagyanyám, dédanyám és dédapám a fekete ebédlőasztal körül ülnek. Három örmény orr, négy örmény homlok, kaukázusi film, magyar felirattal. Dédanyám besütötte a haját, sötétzöld selyemruhát visel. Dédapám feje csupa brillantin, középen választék, fehér ing, vastag ujjain patikai üvegek hideg lenyomata és pinaszag. Dédanyám frigid, legalábbis azt állítja magáról. Kuplerájba küldi dédapámat. Nagyanyám az apácák kedvence. Nagy orrú, dühös zárdanövendék, az élet nyolc fapadon ül benne, és kukoricán térdepel, homloka az ágyékáig ereszkedett...

ÖREG ÁDI Ádi! Ádi!...

PENTHESZILEA Nem vagyok Ádi.

ÖREG ÁDI Van itt egy kedves, jóképű fiatalember, ismerd meg. Patikus.

PENTHESZILEA / ÁDI Nem akarok patikushoz menni! Elég vagyok én magamnak!

ANYA Ádi!

Pentheszilea megiramodik. Az ágy előtt megtorpan. Aztán bebújik alá.

PENTHESZILEA Nem vagyok Ádi... Pentheszilea vagyok!

Dédanya, Dédapa és Anya rezzenéstelen arccal mondják tovább a magukét.

ÖREG ÁDI Ügyes, talpraesett fiatalember! Árva gyerek szegény, meghalt a mamája, amikor kicsike volt, és a nagymamája egy dézsába fullasztotta magát!

DÉDAPA De szép fiú.

PENTHESZILEA / ÁDI (az ágy alól) Mondtam, hogy nem akarok férjhez menni.

ÖREG ÁDI Képzeld, fogta magát, hátrament az udvarra, bedugta a fejét az esővízgyűjtő hordóba, és benne tartotta, amíg meg nem fulladt.

PENTHESZILEA / ÁDI (*hallgat*)

ÖREG ÁDI Szép fiú, Ádikám, és nagyon tehetséges! Egy őrült nagynénivel nőtt fel, aki vihar idején mindig bezárkózott a kamrába, és ott sikoltzott.

DÉDAPA Szép fiú!

Pentheszilea / Ádi kibújik az ágy alól, fején most ugyanaz a fekete turbán, amit az Anyái viselnek. Kezében egy csokor szalmavirág. Mosolyog, valakinek modellt áll. Öreg Ádi megfogja Dédapa, a kiskutyus fejét, és egy határozott mozdulattal ellöki magától. Dédapa székestől felfordul. Anya felugrik, ijedten néz.

ÖREG ÁDI És te csúf vagy, kislányom! Értsd meg, Ádi, téged úgysem fog soha senki önszántából elvenni!

Pentheszilea/Ádi megfordul, feláll az ágyra. Fenyegetően elindul Öreg Ádi felé.

NAGYANYA Maga hülye... Rólam Erdély leghíresebb festője készített portrét... Nem is egyet, kettőt. Egyet virágcsokorral a kezemben, egyet pedig világoskék tüllruhában!

Dühösen megkopogtatja Öreg Ádi homlokát.

PENTHESZILEA / ÁDI Én nem vagyok csúnya!

Öreg Ádi elkapja, lenyomja az ágyra. Dédapa, aki közben felállt, segédkezik benne. Lefogják. Anya előrerohan, szaval.

ANYA Rétek. Virágok. Olajfesték illata. Napon száradó búzamező, fehér férfialsónadrág a szélben, impresszionista festmény, nagybányai iskola, szőnyeggrupp, nyírt cserje, befőttesüvegek, címkék, takaróval letakart diványhuzatvédő...

NEGYEDIK JELENET

Az ajtóban megjelenik Achileusz, a Költő. Az Anya elhallgat. Pentheszilea visszabújik az ágy alá. Mindenki a Költőt nézi. A Költő leguggol, és benéz az ágy alá. Pentheszilea lekapja a fekete turbánt a fejről, és úgy tesz, mint aki keresgél.

KÖLTŐ Pentheszilea...

PENTHESZILEA Achilles...

KÖLTŐ Te, mit csinálsz az ágy alatt?

PENTHESZILEA (*habozik*) A cipőmet kerestem.

Pentheszilea megfog egyet a kallódó cipők közül, és félig kibújik az ágy alól. A költő lehasal hozzá. Csókolóznak. Az ősök csendben figyelik őket. Dédapa kajánul mosolyogva. Anya arcán undorral. Öreg Ádi felsapkázza Dédapát. A Költő ölbe veszi Pentheszileát, és felteszi az ágyra, aztán kimegy. Egy hatalmas hajóbőrönddel jön vissza. Pentheszilea arcáról eltűnik a mosoly. A Költő kinyitja a bőröndöt, és kivész belőle egy kötetet.

KÖLTŐ Az új kötetem.

Beleír valamit. Pentheszilea kényszeredetten mosolyog. Az Anya kimegy. Öreg Ádi kiráncigálja Dédapát, aki még szívesen nézelődne egy kicsit. A Költő elhajtja a könyvet, és ráveti magát Pentheszileára. Lenyomja az ágyra. Ő is lefogja.

KÖLTŐ Szeretlek, szeretlek.

Pentheszilea küzd. Hevesen dulakodnak.

PENTHESZILEA És a feleséged nem lesz öngyilkos?

KÖLTŐ De igen, öngyilkos lesz.

PENTHESZILEA És mikor ettetek utoljára barackos gombócot?

KÖLTŐ Nem szeretem a barackos gombócot, én téged szeretlek. Leszel a feleségem?

Pentheszilea kiszabadítja magát.

PENTHESZILEA Te most tényleg ideköltöztél?

KÖLTŐ Igen. Mi a baj?

PENTHESZILEA Semmi.

KÖLTŐ Szeretsz?

PENTHESZILEA *(hallgat)*

KÖLTŐ Szeretsz?

PENTHESZILEA Nem. Utállak.

A Költő nevet. Megcsókolja.

PENTHESZILEA Úgy érzem, összehányom magam tőled.

A Költő tovább csókolja.

PENTHESZILEA Rosszul leszek, ha látlak...

A Költő elengedi.

PENTHESZILEA Ne haragudj, te erről igazán nem tehetsz, de nem látlak szépek, különösen az állad tájékát nem szeretem, ott, ahol a nyakad, minden határozottabb domborulat nélkül, átmegy tokába, mintha hiányozna belőled az a rész, amit egy határozott arcél jelent, a felszabadult erő... helyette félelem van és önutálat...

A Költő dermedten nézi. Pentheszilea felpattan, felkucorodik egy magas székre.

PENTHESZILEA Ki nem állhatom, amikor tátott szájjal bámulsz, nem bírom a szerelmes tekintetedet! Rosszul döntöttem, amikor téged választottalak, legalábbis én így érzem. A bizonytalanság vezérelt, és a kisebbrendűségi érzések...

A Költő megfogja a kötetét, sorban tépi ki belőle a lapokat, és eszi.

Persze, nem rólad beszélek, ne félj, ezért nem te vagy a hibás, csak azt érzem, hogy elhibáznám az életemet melletted... nem bántani akarlak, tényleg, csak azt mondom... Most hazudjak inkább?

A Költő feláll, megragadja a bőröndjét, kimegy. Aztán visszajön, hozzávágja Pentheszileához a maradék kötetét, és megint kimegy.

ÖTÖDIK JELENET

Bejön a Terapeuta, megáll az ajtóban, Pentheszileát nézi. Aztán közelebb jön, a pólója alól plüssmacikat vesz elő. Pentheszilea lemászik a székről. Terapeuta kirakosgatja a macikat a földre.

PENTHESZILEA A Költő felesége nem szereti az erdélyieket, azt mondta, hogy az erdélyi lányok mind kurvák. Nem jönnek Erdélybe, mert nagy itt a promiszkuítás.

TERAPEUTA Szerinted ezt hogy érti?

PENTHESZILEA Úgy, hogy Erdélyben többet basznak, mint Magyarországon, mert kevesebb a mozi. És mosógép sincs mindenhol, úgyhogy aki Erdélybe jön dugni, az jobb, ha szereti a pinaszagot, lábszőrrel és hónalj-szőrrel együtt. A Költő felesége odaadóan hűséges, főállásban Múzsza, a lábát borotválja, párolt csillagtököt főz és barackos gombócot, a velencei tóban úszkál. Néha együtt is átússzák, ha engem akarnak felejteni.

TERAPEUTA Hunyd be a szemed! Lélegezz kettőt, mélyet... Mit láatsz?

PENTHESZILEA Anyámat az ablakban, ahogy Apámat várja. A kanyarig lát, tovább nem. Éles kanyarok mögött, mindig ott az ismeretlen... megnyugtatja azt, akinek fáj az ismerős... Aki depressziós, költözzön kanyarba. Apám egy békeharcos, zöld zakóban ül, kitérdesedett bársonynadrágban, a lábát rázza, nézi Anyámat, de a kocsmára gondol. Még fiatal, de már kopasz, mint aki lemondott arról, hogy hadsereget vezessen.

TERAPEUTA Mondd tovább!

PENTHESZILEA Anyám azt gondolta, hogyha a férfiak amúgy is félrekefélnek majd, akkor színjelesre fogja végezni az összes iskolát, meg az

egyetemet is, és megfogadta, hogy mindenben követni fogja szülei csódbé ment életét, magára veszi rossz szokásaikat... mintha az ismétlés feloldaná az átkot, mintha a gyerekek szenvedése enyhülést hozhatna a szülőknek, akiknek már rég betett a sors.

TERAPEUTA Akkor most válassz ki egy állatkát, magad helyett, és helyezd el a térben. Most Anyád helyett... Apád helyett... Még ki lehet fontos?

PENTHESZILEA A Költővel szakítottam.

TERAPEUTA Akkor a Költő helyett is.

PENTHESZILEA Mért van körülöttem mindig háború?

TERAPEUTA A háború helyett is... Valami nem hiányzik?... A szeretet?...

Most állj oda melléjük, és nézd meg, hogy érzed magad.

Pentheszilea kivágásába gyömöszöli a háborút jelentő plüssmacit. Feltesz egy széket az ágyra, aztán még egyet. Felkapaszkodik az építmény tetejére.

TERAPEUTA Na milyen ott fenn?

PENTHESZILEA Szuper!

TERAPEUTA Hogy érzed magad?

PENTHESZILEA Fázom és szúr a mellkasom.

HATODIK JELENET

Sötétség van, csak Pentheszilea körvonalait látni, az építmény tetején egyensúlyoz. A Terapeuta eltűnik a sötétben.

PENTHESZILEA Csend van, hallom a szívemet, minden megáll. Ilyenkor nehéz elmenekülni. Felsorakoznak az őseim, és elhosszabb magukkal az összes nyomorúságukat. Félek tőlük. Félek az önmagát ismétlő sorstól. *Bejön az Apa mint fiatalember, rövidnadrágban, szemüveggel. Leül az ágy szélére, vár. Az Anya utána, fiatal nő, piros ruhában, kecsesen topog, lábán magassarkú. Dédanya és Dédapa is megjelennek, figyelik őket.*

PENTHESZILEA Dédanyám megvetette a férjét. Nagyanyám gyűlölte a férjét. Anyám lenézte a férjét.

Az Anya beül az Apa ölébe, vállára hajtja a fejét. Pentheszilea lemászik, fejére teszi a fekete turbánt, most ő a Nagyanya. Dédanyával egymásra néznek.

DÉDANYA Csúnya.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Szörnyű a vigyora.

DÉDANYA És a lábát rázza.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Kockás inget hord.

DÉDANYA Nem fehérét.

PENTHESZILEA/NAGYANYA És virágot sem hozott Ádinak.
DÉDANYA Ki ez a rövidnadrágos tróger, aki Ádit kíséretti?
PENTHESZILEA/NAGYANYA Egy sportoló?
DÉDANYA Ezeknek egy rendes lepedőjük sincs otthon.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Egész nap zongoráznak.
DÉDANYA És zabálnak.
DÉDANYA/NAGYANYA *(kórusban)* Bohémek.
DÉDANYA *(Anyához)* Szenvedni fogsz, fiam.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Ezek pazarolnak.
DÉDANYA Még egy perzsájuk sincs.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Mindent felzabálnak.
DÉDANYA Reformátusok.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Udvariatlanok.
DÉDANYA Visszapofáznak.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Ide egy úrifíú kéne.
DÉDANYA Egy szép úrifíú, fekete, brillantinozott hajú.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Fehér inges.
DÉDANYA Orvostanhallgató.
Az Anya feléjük fordul, mint aki végig hallotta, hogy mit beszélnek, de nem áll fel az Apa öléből.
ANYA A múltkor is részegen jött haza a maguk orvostanhallgatója, olyan részeg volt, hogy le kellett venni a kabátját, nyitva volt a slicce, és kilógott...
DÉDANYA Nem számít, fiam, hogy kivel kefél. Te a menyasszonya vagy. A férfiak ott könnyítenek magukon, ahol tudnak. Téged az ne érdekellen, kicsi Ádi.
PENTHESZILEA/NAGYANYA Gondolj az ebédlőre. A Herendire.

HETEDIK JELENET

Pentheszilea és az Anya, akik most a Nagyanya és Dédanya szerepét játsszák, fekete turbánnal a fejükön hurutot sírítgetnek. A háttérben Nagyapa mint fiatalember, aki nemrég érkezett meg, és a függöny mögül figyel, ahogyan Sáríka, a hatalmas cseléd közeledik, kezében ezüsttálca, rajta reggeli. Dédanya és Nagyanya a huruttal vannak elfoglalva, mialatt Nagyapa a háttérben fényesre nyalja Sáríka ezüsttálcaját.

ANYA/DÉDANYA A hurutkészítés receptje: Két hétig kell rothasztani a tejet, amíg sűrű lesz, és bűdös, olyan, hogy keverni is alig lehet, megáll benne a kés, a villa, minden, amit beleteszel, ez nem is rothadás, hanem erjedés, az érlelés egy formája, elmélyítés, rétegek hozzáadása, kumuláció, az igen, ami a nemet is magában foglalja, hetekig kavargatjuk a bűdös tejet, mindig balra, mindig ugyanarra, semmi összevissza, egyenletesen mozgatjuk a kanalat, aztán beletesszük a petrezselymet meg a zellert, a zöldjét, összevágva, és addig főzzük, amíg sűrű, sötétzöld paszta nem lesz belőle, azt összegyúrogatjuk, apró kis kuglikat sírítünk belőle, és kitesszük száradni...

Sárka visszajön, kezében az üres tálca.

SÁRIKA Mind megette az úr.

NAGYANYA Ki mondta magának, hogy megvárja, míg megeszi? Van elég tálca ebben a kurva házban, ezüst, alpaka, mindenféle!

ANYA/DÉDANYA Ádi!

PENTHESZILEA/NAGYANYA Maga hallgasson!

ANYA/DÉDANYA Ádi!

PENTHESZILEA/NAGYANYA Kuss!

Méregeti a cselédet.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Mit ült ott annyit?

Sárka áll, riadtan hallgat.

SÁRIKA Csak beszélgettünk.

Nagyanya nekiront Sárkának, felemeli a szoknyáját.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Mutasd a pinádat!

Dulakodás. Sárka sikítva elszalad, Nagyanya utána.

ANYA/DÉDANYA Nem számít, fiam, hogy kivel kefél! Te a menyasszonya vagy! A férfiak ott könnyítenek magukon, ahol tudnak! Téged az ne érdekeljen, kicsi Ádi! Gondolj az ebédlőre, a Herendire!

Nagyanya visszajön, leül a Dédanya mellé.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Holnap lesz az esküvőnk, és ő már ma megbaszta a cselédet!

ANYA/DÉDANYA Szamosújváron nagy házunk volt, utcára nyíló ablakkal...

PENTHESZILEA/NAGYANYA Maga mondta, hogy menjek hozzá...

ANYA/DÉDANYA Bécsbe mentünk Rubenst vásárolni és hímeztetni a stafíringot.

PENTHESZILEA/NAGYANYA Hogy rendes fiú, hogy patikus...

ANYA/DÉDANYA Penészes befőttet szolgáltunk, rágjuk a savanyú kenyérhéjat. Apafi Mihály bal kezét szorítjuk. Tőle kaptunk szabadságlevelet.

NYOLCADIK JELENET

Kocsma. Pentheszilea végigfeküdt a székeken, dohányzik. Megjelenik a Költő, nézi.

KÖLTŐ Szabad az a hely?

Pentheszilea felül.

PENTHESZILEA Igen...

Költő leül mellé. Nézik egymást. Hallgatnak. Pentheszilea rágyújt.

PENTHESZILEA Te meg honnan jössz?

KÖLTŐ Felolvasóestről.

PENTHESZILEA Író vagy?

KÖLTŐ Nem, költő.

PENTHESZILEA Írsz majd rólam is egy verset?

KÖLTŐ Egy szonettet.

PENTHESZILEA Mért a kötött forma jut rólam eszedbe?... írd szabad verset.

KÖLTŐ Szabad verset már sokat írtam.

PENTHESZILEA Te most csak hülyén nézel, vagy belém látsz?

KÖLTŐ Beléd látok.

PENTHESZILEA És, mi van bennem? Tonettszék?

KÖLTŐ Téged hogy hívnak?

PENTHESZILEA Piroskának. Nem akarsz belém szerelmes lenni?

KÖLTŐ Miért?

PENTHESZILEA Mert a szenvedés jót tesz az ihletnek.

KILENCEDIK JELENET

A Költő Pentheszilea szobájában. Vetkőznek, csókolóznak. Az Anya figyelőket.

ANYA Szegény fiú, már előre sajnálom. Pedig olyan jó fiú szegény. Légy kedves hozzá. Szívtelen vagy. Ne kapkodj! Ne légy szívtelen!

Pentheszilea lenyomja az ágyra a Költőt. Ráveti magát.

ANYA Öld meg, öld meg, öld meg, marcangold szét! Dögöljenek meg mind!

Miközben Pentheszilea a Költővel szeretkezik, az Anya bebújik az ágy alá, felmászik a plafonra és beszél. Pentheszilea egyre vadabb, mint aki nem akarja hallani a hangot.

ANYA Mért nem szavalsz inkább verseket? Te gyönyörűen tudsz szavalni, drágám. Csak úgy bámulnak, hogy ó, a szép Pentheszilea, ó, milyen gyönyörű!

Pentike, hogy neked mekkora lábad van, akkora mint egy gorilláé, csónakázni tudok a papucsodban. Nekem mindig gyönyörű kis lábam volt, kizárólag túsarkúban jártam, nem tudod elképzelni, micsoda cipőim voltak...

Apád a múltkor megint berúgott. Nagyon elegendem van abból, hogy mindig hülyéz és marház, egy jó szava nincs hozzám! Ma is egész éjjel nem aludtam, két marék altatót szedtem be, és úgysem tudtam elaludni... képzeld el, megkértem reggel, hogy etesse meg a kutyát...

Pentheszilea a halántékát dörzsöli, nincs jól. Kibontakozik az ölelésből. Kiszalad a vécére.

Az Anya előbújik, odamászik a Költő mellé, mustrálja. Pentheszilea visszajön.

PENTHESZILEA Fáj a fejem. Azt hiszem, túl sokat ittam.

KÖLTŐ Megmaszírozom a fejedet, jó?

PENTHESZILEA Van egy kis csontocska a két bordám között. Szívmagaságban. Nem kapok levegőt. Múlt életemben római császár voltam, hatalmas és nagyon igazságos, tört döftek a mellkasom közepébe, még mindig fáj, sose gyógyult be.

A Költő megsimogatja a helyet, megcsókolja. Aztán lennebb csúszik, a lába közé.

ANYA Költő fehér nadrágban.

Költő selyemingben.

Költő a Playboyban vagy felolvasóesten.

Ha nincs saját regény, legyen saját botrány.

Értéktelenség.

Kicsiség, rondaság.

Mocskos titkok.

Engem is tessék szeretni...

Anyám engem nem szeret. Ezt senkinek nem szabad elmondani. Titok.

Kizárt dolog, hogy Achilles csak a sarkán lenne sebezhető.

Maman

Mutti

Mama

Mama

Mama

Pentheszilea elélvez.

TIZEDIK JELENET

Pentheszilea feláll, pokrócot terít magára, didereg. A Költő lassan felöltözik.

PENTHESZILEA Bűdös autók és villamosok, pocsolják, lerobbant házak, törött járdaszegély, foltos bevásárlótasak, dagadt asszonylábak, menekülni kéne, érzem, hogy most lenne jó, mielőtt a Hója erdő bejönne az ablakon, a barackos gombócot feltennék föni, most mielőtt Karády Katalin egy esős éjszakán kezébe venné egy nyilvános telefon kagylóját, hogy tárcsázzon...

KÖLTŐ Mikor lehet veled találkozni?

PENTHESZILEA Soha.

KÖLTŐ Minden csütörtökön este egy kávéházban ülök Budapesten, szecessziós épület, cigánymuzsika... Gyere el!

PENTHESZILEA Nem megyek.

KÖLTŐ Törzsasztalom van. A sors kegyeltje vagyok, istenek áldása ül rajtam, Múzsák vasalják az ingemet, és párolt csillagtökkel etetnek! Gyere el.

PENTHESZILEA Nem megyek.

TIZENEGYEDIK JELENET

Pentheszilea kisszéken ül. Az ágyon az Anya alszik kabátban, mellette utazótáska.

PENTHESZILEA Pincelakás, albérlet. Nyelvészet. Folklór. Hermeneutika. Siratóénekek. A tanárok vagy sánták vagy alkoholisták. Ketves malaszka. A sötétben minden mássalhangzó zöngétlen. Másnaposság ellen legjobb a hányás. A kávé minden reggel kifolyik a rongyszőnyegre, mert elfelejték edényt tenni alá. Edit nénit, a házínénimet nagyon szeretem. Harmincöt abortusza volt életében, és még mindig él. Fekszem a fürdőszoba földjén, a padló hideg, a kazán robbanásig hevült. Úgy lógnak fölöttem Edit néni bugyijai, mint valami hatalmas szitakötők. Az élet véres bugyiban jár. Betartom arcomat a csap alá. Ma nem megyek kocsmába, a szeretet himnuszát fogom olvasni.

PENTHESZILEA Gadamer úr, maga hisz a túlvilágban.

GADAMER Te hány éves vagy, kislányom?

PENTHESZILEA Kilenc. És maga?

GADAMER Kilencvenhárom.

PENTHESZILEA És hisz a Túlvilágban?
GADAMER A mennyországban nem hiszek. És a pokolban sem. Csak a pil-
lanatban hiszek. Azon túl van a Túlvilág. Úgy vesz körül bennünket,
mint sötétség a gyertya lángját.
PENTHESZILEA A siratóénekeket siratásra használják, tanár úr... Temetés-
kor siratnak, amikor meghalt valaki... Amikor valaki meghalt, akkor
sírnak... Siratnak... Az asszonyok siratnak.
TANÁR ÚR Pentheszilea, maga nem készült.
PENTHESZILEA De igen, tanár úr, készültem.
TANÁR ÚR Ha ezt így folytatja, évet fog ismételni.
TANÁR ÚR Kár magáért. Magát egyáltalán mi érdekli?
PENTHESZILEA Engem érdekel a hermeneutika, a folklór, a nyelvészet...
TANÁR ÚR Sajnálom. Négyes. Ősszel találkozunk.

TIZENKETTEDIK JELENET

*Pentheszilea felfújta zacskóval a kezében közeledik az Anyához. A fülébe-
tartva kipukkasztja. Az Anya ijedten felül.*

PENTHESZILEA Szervusz, Anyám!

ANYA Jaj... te vagy?

*Pentheszilea ráborul, ölelik egymást. Egy idő után Pentheszilea ölése foj-
togatóná válik. Az Anya kiszabadítja magát. Pentheszilea rágyújt. Az Anya
a táskájában kotorászik, végül elővesz egy konzervet.*

ANYA A többit sajnós otthon felejtettem... Pedig volt házibefőtt, prézlis
csirke... majonézes krumpli, almás pite... direkt csináltattam a nénivel.

PENTHESZILEA Te egy virtuális Anya vagy, virtuális és potenciális prézlis
csirkével.

Nevetnek.

ANYA Virtuális majonézes krumplival...

PENTHESZILEA Virtuális almás pitével...

ANYA Csak ahonnan kijöttél, az nem virtuális.

PENTHESZILEA Te vagy a gondoskodó szeretet örök, de soha be nem vál-
tott ígérete.

ANYA Ez attól függ, hogy mit értünk Szeretet alatt. A legtöbb ember csak
magát szereti.

A nevetés abbamarad.

PENTHESZILEA És, hogy volt reggelente, amikor te munkába mentél?

ANYA A Nagypád vigyázott rád.
 PENTHESZILEA És este?
 ANYA Apád. Ha méltóztatott hazajönni.
 PENTHESZILEA És te, hol voltál?
 ANYA Dolgoztam.
 PENTHESZILEA Sokat sírtam?
 ANYA Sose sírtál.
 PENTHESZILEA És ki tett tisztába?
 ANYA A néni.
 PENTHESZILEA Melyik néni?
 ANYA Mikor melyik...
 PENTHESZILEA Hogy hívták a nénit?
 ANYA Bözsi néni, Piroska néni, Anna néni, Gréti néni.
 PENTHESZILEA És játszottál velem bábszínházat?
 ANYA Mondtam, hogy dolgoztam.
 PENTHESZILEA De amikor nem dolgoztál?
 ANYA Akkor is dolgoztam.
 PENTHESZILEA Mi volt az első szavam?
 ANYA Kérdezd meg Apádat.
 PENTHESZILEA És mi volt a kedvenc kajám?
 ANYA Almás pite.
 PENTHESZILEA Nem igaz.
Az Anya idegesen végigdől az ágyon, behunyja a szemét.
 PENTHESZILEA Te egyáltalán emlékszel valamire?
Az Anya ordítani kezd.
 ANYA Fáradt vagyok, hagyj aludni! És, nehogy idehozd valamelyik barát-
 nődöt, mert megnyomják az agyamat! Csukd be az ajtót, mert klauszt-
 rofóbiás vagyok! Az ablakot nyisd ki...
Pentheszilea előhív az ágy alól egy Bibliát, lapozgat benne.
 PENTHESZILEA
Idézet a Bibliából, Pál Apostol Korinthusiakhoz írott levele, 13 (1-12) (A szeretet himnusza) Az Anya felpattan, felveszi a cipőjét, begombolja a kabátját. Kórusban beszélnek, megpróbálják egymást túlívölteni.
 ANYA Mért nem tanulsz, fiam? Nem szégyelled magad? Ez a lakás hogy néz ki? Mért nem jársz be rendesen az egyetemre? Én a te korodban eminens tanuló voltam, országos első. Doktoráltam. A múltkor össze-
 számoltam, kétszáznegyven tudományos dolgozatom jelent meg.
 PENTHESZILEA Hallgass, Anyám, mert nem hallok semmit!

Az Anya elhallgat.

PENTHESZILEA Mert most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre. Amikor gyermek voltam, úgy beszéltem, mint a gyermek, úgy éreztem, mint a gyermek, úgy gondolkoztam, mint a gyermek; amikor pedig férfivá lettem, felhagytam azokkal a dolgokkal, amelyek gyermekhez valók. Most ugyanis tükör által, homályosan látunk, akkor pedig majd színről színre. Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, mint ahogy én is ismert vagyok.

TIZENHARMADIK JELENET

Kávébáz, cigányzene, a Költő törzsasztala.

KÖLTŐ Mit kérsz?

PENTHESZILEA Te mit kérsz?

KÖLTŐ Egy kávét.

PENTHESZILEA Nem iszol egy pálinkát?

KÖLTŐ De... Két pálinka lesz, és egy kávé.

PENTHESZILEA Nincs nálam pénz.

KÖLTŐ Nem baj, én fizetek.

PENTHESZILEA Te, hol laksz?

KÖLTŐ A Rakpart környékén. És te?

PENTHESZILEA Nálad.

KÖLTŐ Van egy kis baj...

PENTHESZILEA Mi?

KÖLTŐ Nekem feleségem van.

PENTHESZILEA Akkor minek hívtál ide?

Pentheszilea egy pillanatra elfordul, a Nagymamát látja.

PENTHESZILEA Nagymama, szabad nős emberbe szerelmesnek lenni?

NAGYMAMA Persze. A házasság csak egy formalitás. Csak gyerekei ne legyenek!

PENTHESZILEA *(Költőhöz)* Gyerekeid vannak?

KÖLTŐ Nincsenek.

PENTHESZILEA Akkor jó.

PENTHESZILEA *(Nagymamához)* És ha egyszerre több férfiba vagyok szerelmes? Az normális?

NAGYMAMA Naná.

PENTHESZILEA És, akkor mit csináljak?

NAGYMAMA Örvendj neki. Más még egybe is nehezen tud beleszeretni.

Nagy a szíved.

KÖLTŐ Ha akarod, levelezhetünk... Megadom a szüleim címét.

Elővesz egy cetlit, valamit felír rá, odaadja P-nek. Elbúcsúznak. Költő ki-megy. Pentheszilea elővesz egy üveg vizet a táskájából, gargalizál.

TIZENNEGYEDIK JELENET

A család az ebédlőasztal körül ül. Hurutlevest esznek. Pentheszilea 10 éves.

PENTHESZILEA Anyámék albérletben laktak egy pinceszobában, a falon penész, vécé az udvaron. Jobbra egy gróf, balra egy másik. Kitelepítettek őket. Keskeny, sáncszerű utca, egy román hős nevét viseli. Van, aki elindul rajta reggel, és estére a Duna-csatornához érkezik. Anyám hazavágyott a magyar hősről elnevezett utcába. Ez az utca szélesebb volt, mint a másik, egyik oldalon patikák, másikon Aranybányák, Zalatnáiig is el lehetett látni, behunyt szemmel, ha felszállt a köd.

Berohan az Apa, megáll, ijedten néz.

APA Elnézést, hogy késtem, de képzeljétek el, útban hazafelé két defektünk is volt.

ANYA Milyen kár, hogy az egyik nem volt halálos.

Apa engesztelő puszit ad Anyának, aztán leül. Az ő széke mindenki másénál sokkal magasabb. Lógatja a lábait, mint egy gyerek. Az Anya rá sem néz.

ANYA Gyűlölöm a szuterént, nem akarok közös budira járni. Ordítás, randalírozás. Az ember, aki állandóan véresre veri a feleségét.

APA Ádi néni, mért tetszett levágnatni az asztal lábát? Nem lehet odaférni.

NAGYANYA Fölöslegesen hosszú volt.

NAGYAPA Ádi néni mindenén spórol, még az asztal lábán is.

NAGYANYA *(Apához)* Milyen férj az, aki a feleségét nem házba viszi? Hanem kinti budis lakásba?

NAGYAPA Kenyeret kérsz?

APA Igen.

NAGYANYA *(Apához)* Mért nincs soha pénzetek? Milyen doktor az ilyen?

NAGYAPA Hadd már szegényt, hogy egye meg a levesét...

NAGYANYA Akkor pedig ne mindig tőlem kérjenek kölcsön! Egy férj, az legyen szíves, és tartsa el a családját! Mondtam neked, lányom, hogy ne menj férjhez hozzá, mert ezek pazarlók. Ezek mellett semmit sem fogtok menni!

ANYA Örmény őseim az isztambuli bazárban árulnak rózsavizet. Fehér köpenyt viselnek és vastag fekete bajuszt. Hozzák a szőnyeget, az an-gadjaburt, a kacatoktól alig lehet szuszogni, patikai mérleg és vitrin, emlékezet helyett. Lábszőr, térdig érő pinaszőr. Női bajusz. Jereváni uta-zás Ibusszal. Sárgadinnye hangos piacon. Sivatag. Kopár hegyvidék. Ha-talmas, körülmetélt fasz. Fényes, kemény, ízletes.

NAGYANYA Drágám, a baszást hagyjuk a kuplerájban, és rendezzük be a szalont. Kavargassuk meg a sötétzöld levest.

ANYA Anyámnak állítólag az volt a nagy bánata, hogy a férje sosem kefél-te meg rendesen, azt suttogják, egész életében a cseléd típusú nőket szerette.

NAGYAPA Rendesen megkefélni. Fogas mögé bujtatni. Kabátok közé akasz-tani. Elállítani az órát. Nekidönteni a kád szélének, miközben a férj vil-lanykörtét cserél. Elvenni a szüzességét.

NAGYAPA (*Apához*) Te, hány szüzet basztál meg életedben, barátom?
Apa és Nagyapa vihognak.

ANYA Legyetek csendben, mert alszom. Pihenni szeretnék.
Pentheszilea köhécse.

PENTHESZILEA Anyám hazaköltözött a Mamájához, hogy ki tudjon en-gem hordani.

ANYA Nem bírom, ha csikorog a padló.

PENTHESZILEA Mintha az Apám jelenléte akadályozta volna a hasát a nö-vekedésben.

ANYA Nem bírom, ha ketyeg az óra...

PENTHESZILEA ... mert férfiak mellett nincs növekedés, csak háború van.
Csatatér. Török invázió, felgyújtott örmény falvak.

ANYA Fejezzétek már be!

PENTHESZILEA Nem tudott tartani engem, sok volt az abortusz. A veté-lés. A kaparás. Minden.

ANYA Szájba váglak, ha még egyet köhögsz, fiam...

PENTHESZILEA De Anya, meg vagyok hülve.

ANYA Akkor se köhögj, mert felébresztesz! Kedves férjem, te drága, nem tudok aludni, nem bírom idegekkel, legyen már ennek vége!

APA Minek legyen vége?

ANYA Annak, hogy megkeserítetted az életemet! Költözz el!
Az Apa feláll, kimegy. A háttérben pakolni kezd. Pentheszilea figyel.

NAGYANYA Menjetek a francba! Dögöljete meg! Nem akarok családot.
Nem szeretlek. Apád mindig csak magára gondol. Egy önző alak! Hagy-

jatok békén! Nyugodtan szeretném aláhuzigatni a kedvenc idézeteimet.
Ceruzával. Gyűlölöm a patikát. És a férjemet.

ANYA Hogy lehet, hogy elővetted a Herendit?

NAGYANYA Karácsony van.

ANYA Mért, Karácsonykor kevésbé törik a porcelán?... Nézzük csak meg,
hogyan ez a Herendi ugyanúgy törik-e, mint a gyári fajansz.

Egy erős és jól irányzott ütéssel kettétöri a tányért. A Nagyanya felszisszen.

ANYA Látom, hogy ez is törik. És ez is.

Pentheszilea röhög. Az Anya megfogja a következő tányért is, és a Nagyanya elé vágja, a földre. Csend.

ANYA Hány személyes volt?

NAGYAPA Huszonnégy.

ANYA Akkor most huszonkettő.

Az Apa az ajtóban áll, kezében a bőrönd. Pentheszilea a lábába kapaszkodik.

ANYA Te meg hová mész, mint egy focista?

APA Engem sem lehet végtelenszer elküldeni!

TIZENÖTÖDIK JELENET

Sötétség. Pentheszilea Apja lábszárába kapaszkodik.

PENTHESZILEA Pici kép vagyok Anyám szvetterének bal csücskénél, a semmibe nézek, majd eljár az idő felettem is, elöntenek Anyám sirámai. Az arca mást mond, mint a szavai, a harag megfiatalít. Az élet nem más, mint egy hároméves kisgyerek vég nélküli toporzékolása, csapkodás, tányértörés, sok tönkretett családi ünnep, megsértett rokon, alsónadrágjait hetente bőröndbe pakoló férj.

Nagyanya az asztalon fekszik, a könnyei csorognak. Anya és Nagyapa passzulyt szemelnek.

ANYA Apa... történt valami?

NAGYAPA Miért?

ANYA Csak, mert egész nap nem mentél haza.

NAGYAPA Nem mentem ?

ANYA Nem.

NAGYAPA Mert a Mama ma egy kicsit ideges.

ANYA Mért?

NAGYAPA Azt mondja... hogy ma negyven éve csaltam meg a cseléddel.

ANYA ... És ez igaz?

Nagyapa vállat von.

NAGYAPA Már nem emlékszem.

Nagyanya feláll, előrejön.

NAGYANYA Az Istennő haragja ül rajtatok, azé, akit kiebrudaltatok a Mennyországokból, és a Poklotokból is, akit letagadtatok és szüzességre kárhoztattatok, olyanhoz kényszerítettétek, aki nem szerette és megcsalta, akit megerőszakoltatok és lemészároltatok, akit máglyán megégettetek. Akit piederasztálra emelve imádtatok, világoskék tüllruhában. Az csinálja veletek, hogy az Anyátok ne szeressen, és hiába jártok fitnesszbe, patikába vagy kuplerájba, úgy fogtok meghalni, mint aki nem is élt.

TIZENHATODIK JELENET

A Költő egy állványzaton lóg, alsónadrágban. Tornázik.

PENTHESZILEA Mi sose fogunk egy háztartásban élni.

KÖLTŐ Unom a bölcsészlányokat, az okosakat, a szépeket...

PENTHESZILEA ... mert engem nem érdekel a barackos gombóc, a párolt csillagtok, a fogmosós, a szájhigiéna vagy az egészség.

KÖLTŐ ... azokat, akiknek Gadammere nedvesedik a pinájuk, vagy arra sem.

PENTHESZILEA Én nem akarok Múzsza lenni. Nekem selyemszál nélkül is kaukázusi kősziklából vannak a fogaim, és bármikor átharapom a torokodat. Csak mielőtt megrágnálak, mindig elmenekülsz.

KÖLTŐ Akik közepén szakadnak ketté, alul jereváni bazár, felül svéd parlament, alul szappanopera, felül Tarkovszkij összes műve.

PENTHESZILEA A Költők kimentek divatból, a francot sem érdekelték. Eljárt felettetek az idő. Hiába az attitűd, a frizura, a fehér nadrág, a dívány a szerkesztőségben. Felolvasóestre már csak bakancsos vénasszonyok járnak...

KÖLTŐ És te.

PENTHESZILEA Kedves Költő úr, mi a boldog házasság titka?

KÖLTŐ Jól kell választani. Mázli kell hozzá.

PENTHESZILEA És neked mázlid volt?

KÖLTŐ Nekem igen.

Pentheszilea felveszi a képzeletbeli telefont.

PENTHESZILEA *(elváltoztatott hangon)* Achilles, keresnek...

Átadja a Költőnek a képzeletbeli telefont.

PENTHESZILEA Valami nő.

Elveszi a képzeletbeli telefont.
 KÖLTŐ Igen?
Költő lemászik.
 PENTHESZILEA/mint FELESÉG Hova mész?
 KÖLTŐ ...a kocsmába
 FELESÉG Ilyenkor?
 KÖLTŐ ... igen.
 FELESÉG Ne menj el!
A Költő hallgat és öltözködik. Pentheszilea mint feleség sírni kezd. Az útjába áll.
 FELESÉG Ha elmész, öngyilkos leszek.
 KÖLTŐ De csak egy órácskára megyek.
Dulakodnak. Kifulladás. Idill.
 PENTHESZILEA Szerinted nekem mihez van tehetségem?
 KÖLTŐ Szerintem bármihez... még fiatal vagy.
Feláll, felveszi az ingét.
 PENTHESZILEA Hova mész?
 KÖLTŐ Haza... Ha nem megyek haza, öngyilkos lesz... már délután elájult.
 Kavargattam a barackos gombócot, bejött a konyhába, nézett, nagyon sápadt volt, és azt kérdezte: Achilles, te mikor is utaznál Párizsba? Júlisuban, mondtam... erre elájult. Megtalálta a leveledet a zakóm zsebében.
 PENTHESZILEA Akkor nem megyünk Párizsba?
 KÖLTŐ Nem.
A Költő némi hezitálás után elindul kifelé. Pentheszilea sorba rakja a plüssmacijait.

TIZENHETEDIK JELENET

Dédanya, Nagyanya és Anya kórusa. Pentheszilea forog.
 DÉDANYA/NAGYANYA/ANYA Két hétig kell rothasztani a tejet, amíg sűrű lesz, és bűdös, olyan, hogy keverni is alig lehet, megáll benne a kés, a villa, minden, amit beleteszel, ez nem is rothadás, hanem erjedés, az érlelés egy formája, elmélyítés, rétegek hozzáadása, kumuláció, az igen, ami a nemet is magában foglalja, hetekig kavargatjuk a bűdös tejet, mindig balra, mindig ugyanarra, semmi összevissza, egyenletesen mozgatjuk a kanalat, aztán beletesszük a petrezselymet meg a zellert, a zöldjét, összevágva, és addig főzzük, amíg sűrű, sötétzöld paszta nem lesz

belőle, azt összegyúrogtjuk, apró kis kuglikat sirítünk belőle, és ki-
tesszük száradni...
Pentheszilea elesik.

TIZENNYOLCADIK JELENET

Pentheszilea felmászik az ágy sarkára, széttárja a karjait, repül. Közben újra és újra az ágyra zuhan. Terapeuta megfogja.

PENTHESZILEA Fáj a torkom, lázas vagyok. A Költő megölel, úgy tart, mint-
ha el akarna engedni. Úgy megy el, mintha itt akarna tartani. Belega-
balyodunk egymásba. Elmegy néhány villamos. Az egyikre felül. Nem
tudom a szememet kinyitni. Fáj az alhasam. A hányinger elmúlt, és a vi-
lág gyűlölete is. Megszűnt az undor. Miért kell a megszabadulást mag-
zatok halálával megfizetni.

TERAPEUTA Neked mit mondott az Édesanyád, hogy kit érdemes szeretni?

PENTHESZILEA Hogy senkit se.

TERAPEUTA Aha... és mást is mondott?

PENTHESZILEA Igen, azt, hogy a feleség az, akit senki sem szeret, akit un-
nak, akinek hájas a hasa, a feleséget már senki sem akarja megdugni. A
feleség ideges, rosszindulatú és frusztrált, érzi, hogy átbaszták. A fele-
ség tudja, hogy csúnya, hogy az összes többi nőnél csúnyább. Feleség-
nek lenni az önutálat egy sajátos formája.

TERAPEUTA Ha valamit mondasz, kérlek, egyes szám első személyben
mondd, mindig magadról beszélj. Bármit is állítanál egy másik ember-
ről, az mindig agresszió.

PENTHESZILEA Én sose leszek feleség. Én feleségszomorító leszek, és férj-
szomorító. Anyaszomorító. És az Apám is le van szarva.

A Terapeuta lefogja, hogy meg sem tud moccanni.

PENTHESZILEA Akit nem szeret az Anyja, az csúf.

Akit nem szeret az Anyja, az boldogtalan és hazug.

Az sikerhajhász, karrierista vagy nikotinista.

Akit nem szeret az Anyja, az szakállas.

Akit nem szeret az Anyja, az meditál és vegetáriánus.

Vagy Haloperidolt szed, túsarkúba préseli a lábát, gyűlöli a férjét és a
politikusokat.

Akit nem szeret az Anyja, az politikus.

TERAPEUTA Most mondd utánam: Anyám, én visszaadom neked mind-
azt, amit eddig helyetted cipeltem.

PENTHESZILEA Elég nehéz.

TERAPEUTA Mondd!

PENTHESZILEA Anyám, én visszaadom neked mindazt... Nem tudom mon-
dani, ordítani szeretnék.

TERAPEUTA Ordíts!

Az Anya képe megjelenik száj-p-monitoron. Teát kavargat, mosolyog.

ANYA Né, lányom, hát te is itt vagy?

Pentheszilea feláll, elindul az Anya hatalmas, ki-vetített képe felé.

ANYA Hát, te is itt vagy?

PENTHESZILEA Igen.

Márton László

TRISTAN, A BÁBU

(SZÍNJÁTÉK BÁBOKRA ÉS ÉLŐ SZÍNÉSZEKRE)

SZEREPLŐK:

MARKE, Cornwall királya
TRISTAN, lovag, Marke unokaöccse
ISOLDA, ír királylány, később Marke felesége
GURMUN, ír király
ÍR KIRÁLYNÉ, Isolda édesanyja, nincs neve
BRANGAENE, Isolda udvarhölgye és rokona
MOROLD, ír nemzeti hős, az Ír Királyné öccse
TÁRNOKMESTER, Gurmun király udvarában
KURVENAL, cornwalli udvaronc, jóindulatú
MARJODO, cornwalli udvaronc, rosszindulatú
MELÓ, Marke király kedvenc törpéje, gonosz
PÜSPÖK
KÁPLÁN
AZ ÚRISTEN
SÁRKÁNY, Írország réme
FŐFOGDMEG
ALFOGDMEG
KÖZFOGDMEG
PITYI BOLHA
PALKÓ BOLHA
MATYI POLOSKA
MITYA POLOSKA
EGY BESZÉLŐ BARLANG
JOVELIN, Arundel hercege
KAHEDIN, a herceg fia
FEHÉRKEZŐ, a herceg lánya, őt is Isoldának hívják
URGAN, legyőzhetetlen óriás

Cornwalli udvaroncok és köznép; ír követek, udvaroncok, part-
őrök; az ír Tárnokmester cimborái; matrózok; orvosok; carleoni
polgárok; arundeli és erundali lovagok.

ELŐJÁTÉK

*Karke vára. Tristan sebesülten, magatehetetlenül fekszik. Jön Fehérkezű
Isolda*

FEHÉRKEZŰ Engem hívtál, Tristan? Fáj a sebed?

Győztesen éltél túl ezer veszélyt!

Urgant, az óriást darabokra vágta!

Most egy véletlen vesztedet okozza,

egy icipici seb, egy karcolás?

Nyöszörögsz. Engem hívsz?

TRISTAN Hol vagy, Isolda?

FEHÉRKEZŰ Drágám, itt vagyok! Én vagyok Isolda!

TRISTAN Jöjjön Isolda! Látni akarom!

Most azonnal, mert mindjárt meghalok!

FEHÉRKEZŰ Dehogy halsz meg! Itt vagyok én, Isolda!

TRISTAN Nem te kellesz! Nekem Isolda kell!

FEHÉRKEZŰ Gyere, bölcs Kurvenal! Segíts, ha tudsz!

KURVENAL (*jön*) Itt vagyok!

FEHÉRKEZŰ A gazdád félrebeszél!

A sebláz megzavarta az eszét!

Kérlek, maradj vele! Biztasd, vigasztald!

Én addig szedek új gyógyfűveket,

hátha lesz, ami segítene rajta.

(Kimegy, majd a színtüloldalán visszajön, és megbújva hallgatózik.)

KURVENAL Tristan, megismersz?

TRISTAN Nem tudom, ki vagy.

KURVENAL Dehogynem tudod. Kurvenal vagyok.

Hűséges szolgád. Mestered. Barátod!

TRISTAN Tényleg! Már látom, hogy te vagy az.

Egy ember, akiben megbízhatom.

De mondd csak: rajtad kívül senki sincs itt?

KURVENAL Magunkban vagyunk, így nyíltan beszélhetsz.
Különben is tudom, mi a bajod.
TRISTAN Ha úgyis tudod, hozz rá gyógyulást.
KURVENAL A legnagyobb bajod nem az a méreg,
mely belülről emészti húsodat,
hanem az, hogy Isoldát szereted.
FEHÉRKEZŐ (*magában*) Édes Istenem! Tudtam, hogy szeret!
KURVENAL Ugye hiányzik? Ugye az a baj?
FEHÉRKEZŐ (*magában*) Hogyhogy hiányzik?
TRISTAN Igen, ő hiányzik,
és csak ő tudna meggyógyítani.
KURVENAL Azt akarod, hogy hozzam őt ide?
TRISTAN Megteszed?!KURVENAL Nos hát, megpróbálhatom,
de tudd meg: nem biztos, hogy sikerül,
mert Isoldát – akit látni szeretnél –,
árgus szemek őrzik alaposan.
Ha te hívod, ő jönne biztosan,
de nem biztos, hogy meg is teheti.
Ha gondolod, még ma felszerelek
egy hajót...
TRISTAN Igen, menj Cornwallba érte!
FEHÉRKEZŐ (*magában*) Cornwall... egy másik nő... látni szeretné...
KURVENAL A legnagyobb titokban kell csinálnunk:
szökési tervét észreveheti
a rosszindulatú cornwalli nép.
TRISTAN Édes jó Kurvenal, a szavaidtól
félíg-meddig máris jobban vagyok!
Hívd Isoldát! Hozd magaddal Isoldát!
Légy körültekintő! Légy óvatos!
És akit kapzsinak látsz, vesztegesd meg!
KURVENAL S ha mégsem járok sikerrel?
TRISTAN Tudod, mit?
Én sem akarom, hogy kétség legyen.
Egy fekete vitorlát is vigyél!
KURVENAL Fekete vitorlát? Azt meg minek?
TRISTAN Odafelé vigyen fehér vitorla,
amilyen a hajókon megszokott,

s visszafelé maradjon a fehér,
ha az én Isoldám ott a hajón...
FEHÉRKEZŐ *(magában)* Az én Isoldám...
TRISTAN ...és ha van remény,
hogy újra karjaimba zárhatom,
akkor maradjon a fehér vitorla!
De hogyha nélküle kell visszatérned,
akkor a fehér vitorlát cseréld ki,
és húzd fel helyette a feketét!
A gyászos szín jelezze messziről,
hogy Isoldámat nem látom viszont!
FEHÉRKEZŐ *(magában)* Isoldáját... aki nem én vagyok...
KURVENAL Rendben van, uram! Mindent megteszek,
amit mondtál, kívánságod szerint.
Még ma elindulok Cornwall felé.
(El.)
TRISTAN *(magában)* Szörnyű fájdalom! De már lassan enyhül.
FEHÉRKEZŐ *(magában)* Szörnyű fájdalom! Széttör, összezúz!
TRISTAN *(magában)* Imádom Isoldát! Ő mindenem!
FEHÉRKEZŐ *(magában)* Hazudta, hogy Isoldát szereti,
mert Isolda neki nem én vagyok!
Azt hittem, én vagyok a mindene,
de semmit sem jelentek neki!
Fehér vitorla, fekete vitorla:
nekem fehér a gyász. Ki hitte volna!

1. JELENET

*(Cornwall, tengerpart. Jön Tristan. Némi távolságból cornwalli nemesu-
rak követik, népes családjukkal. Szembejön Morold.)*

MOROLD Én vagyok hős Morold, és az adót
jöttem behajtani az ír Király
követeként. Eressz, ne állj utamba!
TRISTAN Eresztlek én, csak áruld el nekem:
mi az adó? És miért kell fizetnünk?

Mert téged még egyszer sem láttalak.
Itt nemigen járkal adószedő!
MOROLD Utoljára tíz éve jártam itt.
Te akkor gyerek voltál még. Örülhetsz,
hogy adó gyanánt el nem vittelek.
Mert az adó – tudd meg –, melyet királyod
Írországnak fizetni köteles:
tíz évenként száz cornwalli gyerek.
Már megyek is értük. Ne állj utamba!
TRISTAN Cornwalliak! Igaz, amit beszél?
A CORNWALLI NÉP Igen! – Elvitte! – Az enyémet is! –
A kisleányomat! – A kisleányomat! –
Az enyémet most viszi! – Jaj nekem!
MOROLD Hallod, mit mondanak? Ne állj utamba!
TRISTAN Felséges királyom! Te tűröd ezt?
(*Jön Marke, Cornwall királya.*)
MARKE Hát mit csináljunk, Tristan? A csatát
csúfosan elvesztettük, foglyul estünk,
s még örülhettünk, hogy az ír Király
nagy összegért szabadon engedett.
Persze hogy megfizetjük az adót!
Tízévenként száz gyerek? Nem sok az!
MOROLD Hallottad a királyt? Ne állj utamba!
Csak ha párviadalban győzne le
közületek egy bátor ember, akkor
szűnne meg a rátok kirótt adó!
De köztetek nem akad bátor ember.
TRISTAN (*kardot ránt*)
Na majd én megmutatom, hogy akad!
A CORNWALLI NÉP Ne bosszantsd fel, Tristan! Ne ingereld,
mert elviszi az összes gyerekünket!
TRISTAN Most már azért is megvívok veled,
ha a felséges király engedi.
MARKE Felőlem megvívhatsz, de nincs esélyed.
Ezt a Moroldot nem lehet legyőzni.
MOROLD Tetszel nekem, fiú. Te nem olyan vagy,
mint ezek a hitvány cornwalliak.

Állj be hozzám! Jó barátok leszünk.
 Vagy menj haza, feküdj le, és: „Pihenj!”
 TRISTAN Majd pihenek, de harcoljunk előbb.
 Nesze!

MOROLD Vigyázz: négy harcos ereje
 lakik bennem. Egész csapat vagyok!
 TRISTAN Bennem is négy harcos ereje van.
 Egyrészt mellettem áll az Igazság,
 ez egy. Másrészt velem van Isten is,
 ez kettő. És mellettem küzd a Szív
 Bátorsága. Ez háromfőnyi létszám.
 Negyediknek itt vagyok Én Magam.
 Ez így egy egész harcoló csapat!

MOROLD Igen? Akkor nesze!
 TRISTAN Megsebesültem!
 MOROLD Úgy bizony: combodat találtam el.
 Egészen csontig vágtam a sebet.
 MARKE Az adót, Morold, máris megfizetjük.
 Száz gyereket! Vagy többet is, ha kell!

TRISTAN Megállj! Még nincs vége a küzdelemnek!
 Még életben vagyok. Még harcolok.
 MOROLD Hiába harcolsz. Súlyos a sebed.
 Bele fogsz halni perceken belül.
 S ha életben maradsz, az is hiába.
 A kardom meg van mérgezve. A mérge
 a sebből már a véredbe jutott.
 Így hát élve fogsz megrohadni, Tristan!
 Senki sem képes meggyógyítani,
 hacsak nem nővérem, az ír királyné,
 aki a mérgeknek jó ismerője.

TRISTAN Ti harcosaim, Isten és Igazság
 és Szív Bátorsága és Én Magam:
 ne hagyjátok elveszni az ügyünket!
*(Leveri Morold fejéről a sisakot, Morold a sisak után nyúl, Tristan el-
 gáncsolja, Morold hasra esik, Tristan egyetlen csapással levágja a fejét.)*
 Látod, Morold, nem életbiztosítás
 behajtani a jogtalan adót.

A CORNWALLI NÉP Győzött Tristan! – Éljen! – Ki hitte volna! –

Úgy kell Moroldnak! Meghalt! A gazember!

ELSŐ ÍR KÖVET Meghalt Morold, az egyetlen reményünk!

MÁSODIK ÍR KÖVET A királynénk egyetlen öccse volt!

ELSŐ ÍR KÖVET Ki ölte meg? Hogy hívják a fiút?

MÁSODIK ÍR KÖVET Jól jegyezzük meg: Tristan a neve.

Otthon a királynénak mondjuk el,

hogy öccsének Tristan a gyilkosa!

MARKE Írországi urak, szedjétek össze

Morold holttestének darabjait!

Vigyétek az ír királynak haza,

s mondjátok el, hogy itt van az adó,

ahogy azt Cornwall népe fizeti.

Ilyen adót szívesen fizetünk

Írországnak bármennyit, bármikor! –

Cornwall a mai naptól szabad ország!

Ezért Tristannak hálásak vagyunk!

ÍR KÖVETEK Ezt még, Tristan, meg fogod keserülni!

(Morold holttestével elvonulnak.)

MARKE Tegyetek babért Tristan homlokára,

és közzétek be súlyos sebét!

ORVOS Úgy látom, Morold igazat beszélt:

tényleg méreg kerülhetett a sebbe,

mert máris rohad és gennyesedik.

A CORNWALLI NÉP Mi ez a szag? Hisz ez kibírhatatlan!

MARKE Öcsém, Tristan, kérlek, ne haragudj rám,

de tényleg kellemetlen a szagod.

Hátrább lépek: kérlek, ne vedd zokon,

és ne tekintsd neheztelés jelének,

ha közben befogom az orromat. –

Te pedig, orvos, gyógyítsd meg azonnal!

ORVOS Uram, gyógyítanám, de nem tudom.

Kenhetek én a sebre iszapot,

enyvet, pépet, szappant, kenőcsöket,

szurkot, kátrányt, pókhálót, tyúkbelet,

de nem gyógyul a seb, sőt az egész test

felpuffad, kékül. Rá sem ismerek

a régi Tristanra, a daliára.
Ez itt egy bűzös, leprás nyomorult!
TRISTAN Édes hazám, érted váltam ilyenné!
MARKE Édes jó Tristan: mit mondjak neked?
Élvezd a hálánkat; megérdemelted.
Csak fejedbe ne szálljon a dicsőség,
és ne sütkérezz benne túl sokat!
Jobb lenne, ha most már azzal törődnél,
miképp leszel egészséges megint.
Itthon nem tudunk meggyógyítani!
Keress külföldön gyógyulásodat!
Ez nem száműzetés, csak jó tanács.
ORVOS Uraim, úgy hallottam az imént,
hogy Morold azt mondta a harc hevében:
valaki mégis képes volna Tristan
bajára gyógyírt adni, mégpedig
legfőbb ellenségünk, az ír királyné!
Ha odautazol, hátha segít.
TRISTAN Utazzam éppen hozzá? Tőle kérjem,
hogy gyógyítsa meg öccse gyilkosát?
Első dolga az lesz, hogy megölet.
De én mégiscsak odautazom!
Jobb meghalni, mint élve megrohadni.
MARKE Öcsém, te gyönyörűen muzsikálsz.
Játékkal, mely mesterkézre vall,
sokszor felvidítottál engem is.
Vidd magaddal a hárfádat: ki tudja,
hátha zenészként sikeres leszel,
és gyógyultan térhetsz vissza közénk!

2. JELENET

*(Dublin, tengerpart. Tristan csónakban evezve közeledik. A kikötőtől
tisztas távolságra megáll. Végigfekszik a csónakban. Jön a dublini őrég.)*

HARMADIK ŐR Gyere ki a partra, te üres csónak!
NEGYEDIK ŐR Hadd verjünk fejbe! Hadd vágjunk hátba! Hadd szúrjunk hasba!

ÖTÖDIK ŐR Tudd meg, csónak barátom, hogy mi nem nagyon szeretjük az idegeneket. Pláne, ha idejönnek Dublinba, Írország fővárosába! De azért csak gyere ide! Gyere ide közénk, ha mersz!
(Tristan a hárfáját pengeti.)

ELSŐ ŐR Halljátok? Zenél a csónak! Tök üres, mégis milyen szépen zenél!
MÁSODIK ŐR A végén még dalra is fakad, mint a pacsirta!
TRISTAN *(a csónakban hárfázik és énekel)*
Ti tengerek,
röpítetek
Dublin partjaihoz...

MÁSODIK ŐR Na tessék! Megmondtam, hogy énekelni is fog.
ÖTÖDIK ŐR Kuss legyen, pofa súlyba! Nem hallod, milyen gyönyörűen énekel?

TRISTAN *(énekel)*
...ahol sebemre hoz
a királyné kenőcse gyógyulást.
Remény kevés,
de mégis él bennem reménykedés...

TRISTAN *(énekel)*
Ti tengerek,
röpítetek...

ELSŐ ŐR Már ideröpítettek, már ne kérleld őket!
MÁSODIK ŐR Én azért megnézném azt a csónakot. Kérek engedélyt megközelíteni!

ELSŐ ŐR Őrség, vigyázz! Szemléleti megtekintést kezd meg!
(Az örök csónakba szállnak, és odaveznek Tristanhoz.)

TRISTAN *(énekel)*
Szegény, beteg
zenész, megyek
Dublinba, ahol meghalok...

MÁSODIK ŐR Odanézzetek! Egy ember! Valami emberféleség! Amolyan embernek látszó képződmény! Vajon Isten teremtette vagy az ördög?

HARMADIK ŐR Jaj, de ronda! Jaj, de büdös!
NEGYEDIK ŐR Jaj, de szépen énekel!

TRISTAN *(énekel)*

...vagy tán meggyógyulok,
ha a királyné csodáírja
sebemet gyógyítani bírja...

MÁSODIK ŐR Aki ilyen szépen énekel, az nem lehet az ördögtől való.

NEGYEDIK ŐR Szerintem vontassuk ki a partra. Akkor mindenki gyönyörködhet az énekében és a hárfajátékában.

HARMADIK ŐR De hát kibírhatatlan szaga van!

MÁSODIK ŐR Ez már teljesen meg van rohadva. Biztos, hogy nem fertőznek az ilyenek?

(Jön a királyné a kis Isoldával.)

KIRÁLYNÉ Mi ez a kurjongatás? Ez a lárma?

Hangos és pórias beszédetek
egész nap hasogatja fülemet!

ELSŐ ŐR Ezt a csónakot nézd, felséges úrnőm! Itt ül benne egy beteg jövevény, egy szerencsétlen, sebesült zenész.

MÁSODIK ŐR Úgy tátong a sebe, mint a kakukkfióka csőre.

HARMADIK ŐR Olyan kék, mint a frissen szedett szilva.

NEGYEDIK ŐR Úgy meg van buggyanva, mint a nyári alma ősszel.

ÖTÖDIK ŐR Úgy búzlik, mint a felkavart pöcegödör.

KIRÁLYNÉ Látod, kislányom, ezen a világon

vannak szerencsétlen emberek is:
betegek, szegények és nyomorultak.
Te csupa szépség és öröm között élsz,
de sok olyan ember van, aki szenved.

KIS ISOLDA És nem lehetne az ilyeneket

elvinni valahova messzire,
hogy a mi örömünket ne zavarják?

KIRÁLYNÉ Kislányom, együtt kell élnünk velük.

Ezért hát inkább segíteni kell,
hogy ők is örüljenek egy kicsit.

ELSŐ ŐR Igaz, hogy ez az ember borzalmasan szenved, csakhogy még ebben a nyomorult állapotában is gyönyörűen zenél.

NEGYEDIK ŐR Az semmi! De milyen gyönyörűen énekel!

KIRÁLYNÉ És ez igaz, te szerencsétlen ember?

Értesz az énekhez és a zenéhez?

TRISTAN *(énekel)*

Hárfa és hegedű

énekekkel együtt nagyszerű,
jaj,
és ha zenél az énekes,
teljesítménye kétszeres,
jaj!

KIRÁLYNÉ Ez szépen hangzik! Az állapota
igen csúf, de a muzsikája szép!

Ha képes vagy rá: kicsit még zenélj!

TRISTAN Úrnóm, akár még a holttestem is
zenére fakadna a kedvedért!

(Hárfázik.)

KIS ISOLDA De csúnya szegény! És, szegény, de szép!

KIRÁLYNÉ Aki félholtan is így tud zenélni,
az megérdemli a figyelmemet! –

Te idegen: hogy kerültél ide?

TRISTAN Szegény zenész vagyok. Kereskedők

felfogadtak: szálljak velük hajóra,
és muzsikámmal mulattassam őket,
nehogy útközben unatkozzanak.

Mennyi sok szép árujuk volt nekik!

Vegyszer! Kegyszer! Fűszer! Játékszer! Ékszer!

De kalózok támadtak a hajóra,

elrabolták az árukészletet,

s a kereskedőket lekaszabolták.

Rám is odasújtottak nagy erővel,

megsebesítettek a combomon,

de mikor látták, hogy zenész vagyok,

megsajnálta, s nem öltek meg, hanem

ebbe a mentőcsónakba beraktak,

adtak nekem kenyeret és vizet,

és azt mondták, Isten majd megsegít,

a sebem pedig magától begyógyul.

De nem gyógyul, mert már három hete

ülök a csónakban, és ezalatt

igen közel jutottam a halálhoz.

KIRÁLYNÉ Úgy látom, hogy mérgezett volt a vas,

mellyel sebet ütöttek combodon,

és a méreg emészti húsodat.

Ezt a méregfajtát én ismerem:
kevesen tudják elkészíteni.
Hogy hívnak, zenész?

TRISTAN Tantris a nevem.

KIRÁLYNÉ Tantris?

TRISTAN Igen, úrnőm, Tantris vagyok.

KIRÁLYNÉ De furcsa név! Te Tantris, idehallgass:
volna számodra egy ajánlatom.

Ha ugyanolyan szépen tudsz zenélni
egészségesen is, mint betegen,
akkor kigyógyítlak a mérgezésből.
Cserébe pedig azt kérem: ha majd
megtisztultál, és nem bűzlik sebed,
akkor add át a tudományodat
a kislányomnak: tanítsd meg zenélni!
Korához képest már tud egy kicsit,
de jó volna még többet tudnia!
Nos? Képesnek tartod magadat erre?

TRISTAN Felséges úrnőm, boldoggá teszel,
ha meg tudsz menteni a mérgezéstől,
s még a lányodat is taníthatom!
Hogy is hívják?

KIS ISOLDA Isolda a nevem.

TRISTAN Isolda? Gyönyörű név! Éppolyan szép,
amilyen szép a tulajdonosa,
és amilyen szép a zenéje lesz,
ha eltanulja művészetemet!

KIRÁLYNÉ Csak várj! Előbb még meggyógyítalak!

(Az örök régi és modern orvosi eszközöket hoznak.)

KIRÁLYNÉ Kihúzom belőled a piros mérget, mint földből a répát!
Kihúzom belőled a fehér mérget, mint gyertyából a kanócot!
Kihúzom belőled a fekete mérget, mint cipőből a cipőfűzőt!
Kihúzom belőled a lila mérget, mint hüvelyből a kardot!
Kihúzom belőled a zöld mérget, mint kő alól a kígyót!
Kihúzom belőled a sárga mérget, mint állkapocsból a lyukas fogat!
Kihúzom belőled a barna mérget, mint félszeg kamaszból a szerelmi
vallomást!

ELSŐ ŐR Na most már kifolyt belőle a genny!

MÁSODIK ŐR Na most már összehúzódik a seb!
HARMADIK ŐR Na most már egészséges, mint a makk!
NEGYEDIK ŐR Na most már kellemes a társasága!
ÖTÖDIK ŐR Na most már elkezdhetsz tanítani!
KIRÁLYNÉ Ti pedig hozzatok hangszereket!
Hegedűt, harsonát, sípot, dobot,
gitárt, zongorát, cimbalmot, satöbbit,
hogy kislányom mindegyiken tanuljon!
(Az őrseg hozza a hangszereket. A színt átváltozik Isolda tanulószobájává.)
TRISTAN Először tanuljuk meg a gitárt!
(Gitározik, énekel.) Nagy az amor és az amúr...
KIS ISOLDA *(gitározik, énekel)*
Szakad a szív, szakad a húr.
KIRÁLYNÉ Ez kezdetnek nem is volt rossz! Tovább!
KIRÁLY *(jön)* Várjatok csak! Ha van itt valaki,
aki még nem tudná, hogy ki vagyok,
annak kedvéért kendőzetlenül
kimondom: én vagyok Gurmun király!
Én is nagyon szeretném hallani,
hogyan tanít zenét az idegen!
TRISTAN Foglalj helyet, király úr! Most pedig
a zongora billentyűit tanuljuk.
(Zongorázik, énekel.) Nagy az amúr és az amor...
KIS ISOLDA *(zongorázik, énekel)*
Szédítőbb, mint részeg mámor!
KIRÁLYNÉ Ez a gyors fejlődés bámulatos.
KIRÁLY Magam is ámulok és bámulok!
Ez a kislány egyre többet tanul!
S miközben tanul, percről percre szebb lesz!
Mi a neved, te nagyszerű zenész?
TRISTAN Tantris vagyok.
KIRÁLY Tantris? De furcsa név!
Még sosem hallottam ezt a nevet!
UDVARI EMBEREK *(jönnek)* Azt hallottuk, van itt egy idegen,
aki Isoldát zenélni tanítja.
TRISTAN Foglaljatok helyet, ír udvaroncok!
Most a hegedűvel ismerkedünk.
(Hegedül, énekel.) Nagy az amor és az amúr...

KIS ISOLDA (*hegedül, énekel*)
 Nemes szíven ő lesz az úr!
 UDVARONCOK (*tapcsolnak*) Nahát, ez igazán csodálatos!
 Szépen zenél! És ügyesen tanít!
 Isolda máris megtanulta tőle
 a tökéletes zenetudományt.
 (*Jön a félszemű, púpos Tárnokmester.*)
 TÁRNOKMESTER Király uram! Hallom, felnőtt a lányod.
 KIRÁLY (*kelletlenül*) Igen. Felserdült. Felnövekedett.
 TÁRNOKMESTER Akkor hát hadd emlékeztesselek rá,
 amit már többször mondtam, ugyebár,
 hogy üzletileg a kapcsolatunk
 már így is rendkívül gyümölcsöző,
 ám jó lenne, ha családirag is
 közvetlenül kapcsolatba kerülnénk.
 KIS ISOLDA (*az anyjához*) Ez mit jelent?
 KIRÁLYNÉ Hogy elvesz feleségül,
 amennyiben rábólint az apád.
 KIS ISOLDA Jaj, ne! Inkább kolostorba megyek.
 Inkább megbetegszem. Vagy meghalok.
 Vagy levágom szép, hosszú hajamat!
 KIRÁLYNÉ Édes kislányom, jobb, ha belenyugszol.
 A tárnokmester szerelmes beléd...
 KIS ISOLDA Ez itt? Borzalom!
 KIRÁLYNÉ ...és ő fedezi
 az államháztartás négyötödét.
 És ha nem fedezi, csődbe megyünk.
 TÁRNOKMESTER Így igaz: nálam a tőkeerő,
 nálatok a szépség és fiatalság,
 s a kettő most az ágyban egyesül.
 KIRÁLYNÉ Uram, légy egy kicsit türelmesebb!
 Most végződött Isolda nevelése.
 Még csak most tanulta meg a zenét
 Tantristól, ki nagyszerűen tanít!
 Azt mondd meg, Tantris, mit kívánsz jutalmul!
 TRISTAN Úrnőm, a jutalom az életem volt,
 mit visszaadtál. Én vagyok adósod.
 Ha mégis kívánhatok valamit,

azt kérem: jó emléketek legyen
rólam, ha majd elmegyek tőletek.
KIRÁLYNÉ Itthagysz minket?
KIRÁLY Nem, Tantris, nem eresztünk!
KIRÁLYNÉ Tantris, még vár itt rád egy feladat.
Él egy sárkány, itt, közel a vadonban.
Nem azt kívánom, hogy megküzdj vele,
hiszen te csak egy udvari zenész vagy,
és nem hinném, hogy jártas vagy a harcban,
másrészt akik a harcban jártasak,
azokat is eddig mindet megölte,
hanem csak arra kérlek, Tantrisom,
hogy tisztes távolból zenélj neki.
Hátha ettől megenyhülne haragja,
s nem sanyargat minket egy darabig.
Nem kell harcolni, Tantris. Csak zenélj!

3. JELENET

(A királyi palota egyik félreeső zuga. Jön Kurvenal és Marjodo.)

KURVENAL Hé, Tristan! Hahó, Tristan!
MARJODO Tristantristantristaaaaaan!
TRISTAN *(előbújik)* Kurvenal! Marjodo! Drága honfitársaim!
MARJODO Tristantristaaaaaan!
TRISTAN Ne üvöltözzetek! És különben is, ezeknek itt én Tantris vagyok!
Jegyezzétek meg: Tantris.
MARJODO Szép név. Érdekes név. Tan-tris, tan-tris-tan-tris-tan-tristant-ristaaaaaan!
TRISTAN Csodálom a bátorságotokat, hogy ide merésztetek jönni Írországba. Nem tudjátok, mit parancsolt Gurmun király? Hát azt, hogy Írorság területén minden cornwallit meg kell ölni!
KURVENAL Hű, de félünk!
MARJODO Ezt a pechet!
KURVENAL Na akkor gyorsan rátérünk a lényegre. A lényeg az, hogy urunk, Marke király szeretne kibékülni Gurmun királlyal. Azt akarja, hogy békesség legyen Írorság és Cornwall között.

MARJODO És hogy lehet a békét leginkább előmozdítani? Családi köte-
léssel! Vagyis...

KURVENAL Vagyis feleségül akarja venni Gurmun király lányát, Isoldát.
Azt hallotta, hogy nagyon szép lány.

TRISTAN Szépnek szép. De hát ellenségek!

MARJODO Ez a béke legfontosabb feltétele. Ha nincs ellenség, akkor nincs
kivel békét kötni. Na szóval, Marke királynak az a kívánsága, hogy te,
úgy is mint az ő rokona, kérd meg Isolda kezét az ő nevében és az ő
részére.

TRISTAN De mégis, hogy képzelitek? Én itt ezeknek Tantris vagyok, egy
szegény zenész. Álljak elő, és mondjam nekik, hogy őszintén sajná-
lom, de hazudtam? Nem is Tantris vagyok, hanem Tristan. Én győz-
tem le párviadalban a királyné öccsét, Moroldot, és most viszem a ki-
rálylányt is!

(Dörömbölnek az ajtón.)

EGY HANG *(kintről)* Kinyitni! Királyi Bűnüldöző Fogdmeg Lovagrend!

TRISTAN *(hangosan)* Egy pillanat! *(Halkan)* Bújjatok el! *(Hangosan)* Máris
nyitom! Csak előbb felhúzom a nadrágomat... *(Halkan)* Te a szek-
rénybe... te meg a függöny mögé... *(Hangosan)* Egy pillanat, muszáj
kifújnom az orromat, náthás vagyok.

(Kurvenal és Marjodo elrejtőzik.)

HANG *(kintről)* Törjétek be azt a nyavalyás ajtót!

(Az ajtót kintről betörik. Jön a Főfogdmeg, az Alfogdmeg és a Közfogdmeg.)

TRISTAN Mi az, már orrot fújni sem szabad?

FŐFOGDMEG Tudod, mit parancsolt Gurmun király?

Hogy minden cornwallit meg kell...

TRISTAN Na és?

FŐFOGDMEG Kaptunk egy feljelentést, mely szerint
cornwalli kémek rejtőzködnek...

TRISTAN Itt?

FŐFOGDMEG ...valahol a királyi palotában.

Őket keressük.

TRISTAN Nálam nincsenek.

Amúgy is nemsokára béke lesz
az ír király s a cornwalli király közt.

FŐFOGDMEG Kitől hallottad?

TRISTAN Én? A verebektől.

FŐFOGDMEG Verebektől? Akkor házkutatás!
Itt az engedély. A király nevében!
Közfogdmeg, nézz be a függöny mögé!
Te meg, Alfogdmeg, nyisd ki azt a szekrényt.
(Kurvenal belesavarja magát a függönybe. Marjodo – és vele együtt a szekrény – félreugrik az Alfogdmeg előtt.)

KÖZFOGDMEG Olyan furcsán tekeredik a függöny!
TRISTAN Hát persze, a padlófűtés miatt,
mert itt száll fel a meleg levegő,
de az is lehet, hogy szellemek ülnek
a függönyredőkben. Függönymanók!

ALFOGDMEG *(a szekrényt kergeti)*
Tisztelettel jelentem, nem tudom
kinyitni! Ez egy nagyon furcsa szekrény!

TRISTAN Ugyanis a szekrénynek lába van,
s ha már van neki, használhatja is!
(Jön a Királyné és Isolda. Páncélt és fegyvereket hoznak.)

KIRÁLYNÉ Ejnye, Főfogdmeg, mi történik itt?
FŐFOGDMEG Házkutatás, tisztelettel jelentem.
ISOLDA Szegény Tantrisinál?
FŐFOGDMEG A király nevében.
ISOLDA A királyné nevében: abbahagyni!
FŐFOGDMEG Rejtőzködő kémeket keresünk.
Nem akárkiket: cornwalliakat!

ISOLDA Ti azzal vádoljátok ezt a férfit,
aki engem megtanított zenélni,
s aki az országot fenyegető
sárkánnyal megharcolni készen áll,
hogyan cornwalli kémeket rejteget?

FŐRENDŐR *(a Királynéhez)* Felséges úrnóm...
KIRÁLYNÉ Lányom jól beszélt:
ez a férfi minden gyanú fölött áll,
a sárkánnyal fog mindjárt küzdeni.
Ha már itt vagytok, ezt a sisakot,
ezt a páncélt adjátok rá hamar.

FOGDMEGEK Igenis!
(Beöltöztetik Tristant.)

KIRÁLYNÉ Csatojások oldalára
bajvívó kardokból a legnagyobbat!
A legszebb pajzsot adjátok kezébe
és lándzsák közül a legvastagabbat!
Már csak a leggyorsabb lovunk hiányzik,
hogy felülhessen a hátára Tantris,
és kivágtasson a sárkány elé!
– Sajnálom, Tantris, nincs más lehetőség.
Azt hittem, elég lesz, ha muzsikálsz,
de láthatod: mégis harcolni kell!
Ha félig olyan jó kardforgató vagy,
mint amilyen zenész...

TRISTAN Akkor mi lesz?
KIRÁLYNÉ Akkor reméljük a legjobbakat!

4. JELENET

(Erdő, hegyoldal barlangnyílással. Tristán lóháton jön.)

SÁRKÁNY HANGJA *(a barlangból)*
Szívből köszöntöm táplálékomat!
A lovagok roppant ízletesek!
Eddig háromezren és ötvenen
próbáltak megvívni velem. Te vagy
a háromezer-ötvenegyedik!

TRISTAN A Sárkány beszél, vagy a belebújt
Gonosz Lélek hallatja a szavát?
Ki fia vagy?

SÁRKÁNY HANGJA *(vezeték- és keresztnevet mond)*
Sárkány Gyík a nevem!
Mit akarsz?

TRISTAN Téged elpusztítani!
Gyere elő, ha olyan nagy legény vagy!

SÁRKÁNY Küldök magam előtt egy kis tüzet,
amivel a bátor lovagokat
tíz perc alatt ropogósra sütöm!
(Piros lángnyelv bújik elő a barlangból, Tristan félreugrik.)

TRISTAN Vigyázz, nem jó a tűzzel játszani,
mert a végén még felgyújtod az erdőt!

SÁRKÁNY (kibújik a barlangból)

Igazad van. Inkább előjövök.

Látod, milyen erős, izmos a farkam?

(Csapkod a farkával, jobbra-balra dőlnek a fák.)

Látod, milyen élesek karmaim?

(Leereszkedik a zsinórpadlásról egy tollpihe, és a Sárkány karmainak puszta érintésétől cafatokra hull.)

Látod, milyen hatalmas a pofám?

Milyen primán okádom a tüzet?

(Szeszélyes formájú, cikcakkos lángnyelvek.)

De még nagyobb a füstje, mint a lángja!

(Fekete füstfelhő, gőzmozdony hangja.)

És ezt nézd meg, ezt a gőzszlopot!

Egy gejzírrel is felveszem a versenyt!

(A gőz elborítja a színpadot.)

Hol vagy? Nem látlak! Fene ezt a sok gőzt!

TRISTAN Tessék, itt vagyok!

SÁRKÁNY Rendes vagy, lovag!

Jutalmul nem sütögetlek sokáig:

a véreshurka nyersen is finom!

Hamm, bekaplak!

(Nagyra tátja a pofáját.)

TRISTAN Előbb a hurkapálcát!

(A Sárkány torkába döfi a lándzsáját.)

SÁRKÁNY Tulajdonképp miért akarsz megölni?

Talán elloptam tőled valamit?

Bántottalak? Megrágalmaztalak?

Vagy a feleségeddel félreléptem?

TRISTAN Nem házasodtam meg, nőtlen vagyok.

Azért öllek meg, mert Sárkány vagy, és kész.

A Sárkányt megölik, ez a szabály.

Sárkányt ölni a legnagyobb dicsőség.

Ha megöllek, a királylány kezét

nagybátyám számára megkérhetem.

Na gyerünk!

SÁRKÁNY Egy pillanat! Hülye vagy?
A nagybátyádnak kéred a királynőt?
Miért nem kívánod inkább magadnak?

TRISTAN A tisztesség így követeli meg.

SÁRKÁNY *(megvetően)*

A tisztesség pára és pipafüst,
az élheterlen hülyék istene!
Tőlem kérd Isoldát: neked adom!
Együtt a városba bevonulunk,
a palota kincseit elfelezzük.
Én szőröstül-bőröstül felfalom
előbb a királyt, aztán a királynét.
A szűz Isoldát meghagyom neked,
azt csinálhatsz vele, amit akarsz,
és ráadásul tiéd lesz az ír trón:
legyünk ketten királyok, te meg én!
Irány Dublin! Együtt bevonulunk!
Gyerünk! Éljen a Sárkányhatalom!
A Sárkánypuccs! A Sárkánydiktatúra!

TRISTAN Tévedsz, ha azt hiszed, hogy hallgatok rád.

Elég a szóból, kezdődjék a tett!
Neked is vannak jó harcosaid:
a füst, a tűz, a bűz, a gőz, a karmok,
de az én szárnysegédem az Igazság,
megbízom a király, vezérem Isten,
és most kettéhasítom szívedet!
(Kardjával ledöfi a Sárkányt.)

SÁRKÁNY *(halálközeli ekstázisban)*

Sárkányfogotthagadás!
Sárkányvéráradás!

(A Sárkány szájából óriási fogak potyognak, a sebéből ömlő vér elárasztja a színpadot. Lángnyelvek nyúlkálnak Tristan után, és a Sárkány a farkával is megpróbálja agyoncsapni.)

SÁRKÁNY De te se fuss előlem, Tristan!

A holttested se marad tisztán!
És most sikít a Sárkány!

Aéiauó!

(A Sárkány sikolya hanghullámok vagy hangpillangók formáját ölti fel. Nem túl hangos, de az összes fa kidől, a hegyoldal megreped, Tristan páncélja kettétörik tőle.)

SÁRKÁNY A Sárkány Kígyó kileheli Lelkét!

(Összerogy, meghal. Tátott szájából előbújik a Lelke, egy denevérszerű, szárnyas állat. Ő is tud füstöt és gőzt fújni, de tüzet nem.)

TRISTAN Fúj, de bűdös a Sárkány Lelke, fúj!

(A Lélek üldözőbe veszi Tristant.)

TRISTAN Hagyjál békén, Lélek! Te már nem élsz!

Megöllek! Tűnés!

(Kardjával a Lélek felé szurkál.) Nem tudlak megölni.

(A Lélek füstöt és gőzt fúj Tristan arcába, aztán elrepül. Tristan ájultan rogy a földre. Jön a Királyné, nyomában Isolda és Brangaene.)

KIRÁLYNÉ Erre gyertek! Csak a kidőlt fákat kell követni.

ISOLDA De ugye Tantris lett a győztes? Hallottátok, mekkorát sikított a Sárkány!

BRANGAENE Én akkor tudnék ilyen nagyot sikítani, ha éjszaka arra ébrednék, hogy megsimogatja az arcomat egy férfi.

KIRÁLYNÉ Legfőbb ideje volt, hogy kivegyelek abból a kolostorból. Mégiscsak a rokonunk vagy! Majd a királyi udvarban megtanulod, hogyan kell bánni az előkelő férfiakkal!

ISOLDA De anyu, ez a Tantris nem is előkelő! Ez csak egy szegény muzsikus!

KIRÁLYNÉ Igen, de olyan bátran viselkedett, mint egy igazi herceg. Jobb lenne, ha ő venne feleségül, mint a félszemű, púpos tárnokmester.

ISOLDA Jaj, anyu, ne is emlegesd azt az ocsmány embert! Már a gondolatától is rosszul vagyok!

KIRÁLYNÉ Márpedig muszáj lesz feleségül menned hozzá, ha egyszer apád így akarja! Hacsak Tantris, a szegény muzsikus le nem győzte a Sárkányt. Mert akkor...

ISOLDA Fúj, anyu! Mi ez a piros ragacs?

KIRÁLYNÉ Látod, kislányom, ez a Sárkány vére. Úgy látszik, Tantris valóban győzött.

BRANGAENE És mi ez a záptojásszagú bűdösség?

KIRÁLYNÉ Ez bizony a Sárkány kilehelt Lelke. Vigyázzatok, mérgező. Igaz, hamar lebomlik, és akkor már nem veszélyes.

ISOLDA És ez mi?

KIRÁLYNÉ Hoppá! Ez maga a Sárkány.

ISOLDA Hú de nagy! És hú de meg van dögölve!

BRANGAENE Biztos, hogy meghalt? Nem lehet, hogy egy kis élet még van benne?

KIRÁLYNÉ *(egy kicsit azért fél)* Ha akarjátok, meghallgatom a szívét. *(Odahajol)* Nem, ennek már nem dobog a szíve. Ez annyira halott, hogy halottabb már nem lehet.

BRANGAENE És ez itt? Ez itt egy ember! Csupa füst és korom!

ISOLDA Ez Tantris, a szegény muzsikus. Megölte a Sárkányt, de utána ő is meghalt. Jaj, szegénykém!

KIRÁLYNÉ Úgy látszik, lélekmérgezést kapott. Belélegezte a Sárkány Lelkét, és attól percekben belül meghal az ember.

ISOLDA És az nem lehet, hogy az ő lelke erősebb, mint a Sárkányé?

KIRÁLYNÉ Sajnálom, de a Sárkány Lelkétől eddig még mindenki meghalt.

BRANGAENE Biztos, hogy meghalt? Nem lehet, hogy egy kis élet még van benne?

KIRÁLYNÉ Ha akarjátok, meghallgatom a szívét. *(Odahajol)* Hallgassátok csak, lányok! Egy kicsit még dobog a szíve!

ISOLDA Akkor ugye meg tudjuk menteni?

KIRÁLYNÉ Nem biztos, hogy sikerül, de megpróbáljuk. Van egy méregtelenítő kenőcsöm, és van harminc év szakmai gyakorlatom. Egyszer már meggyógyítottam, hátha másodszer is meg tudom gyógyítani! *(Isolda és Brangaene fölemeli Tristant, mindnyájan el.)*

5. JELENET

(Női lakosztály, fürdőszobával. A Királyné, Isolda és Brangaene együtt ápolják az eszméletlen Tristant.)

KIRÁLYNÉ Látjátok, túlvagyunk a nehezén.

Megmondtam én, hogy életben marad.

Már csak egy kis hideg víz kell neki,

azzal dörzsöljétek a mellkasát,

és tegyetek gyógykenőcsös tapaszt

a combjaira és a homlokára!

Most dolgom van. Később visszajövök!

(Kimegy.)

106 | ISOLDA *(Brangaenéhez)* Te vízzel dörzsöld, én meg majd rakok tapaszt a... melyik testrészére is?

BRANGAENE Ide meg amoda. Aztán cserélünk!

ISOLDA Te, Brangaene: szerinted is csinos?

BRANGAENE *(óvatosan)*

Nem tudom. Kivel hasonlítsam össze?

Te láttál már férfit meztelenül?

Mert én még nem.

ISOLDA Idenézz, milyen izmos!

És mégis milyen szép karcsú, sudár!

Ez a lábszár... ez a kar... ez a comb...

ezek a vállak... csupa gyönyörűség! –

Állj már le! Ne dörzsöld olyan sokáig! –

BRANGAENE *(sóbajt)* Ezerszer is boldog lesz az a nő,
akit egyszer majd elvesz feleségül!

ISOLDA Egy nagy baj van: hogy semmi rangja sincs.

Ez a Tantris csak egy szegény zenész,

pedig oly bátor, mint egy hős lovag,

egy igazi nagyúr; mégis közember!

Hogy lehet ilyen részvétlen a sors?

Csak nézz rá! Nézd, milyen szép teste van!

Egy szegény muzsikus mitől ilyen szép?

A tárnokmester, az a rondaság

egy igazi előkelő nagyúr,

a mi Tantrisunk meg hiába délceg,

mégis csak holmi népi sarjadék.

Ez a férfi jobb sorsot érdemel!

BRANGAENE *(tódít)* Olyan, mint egy királyfi álruhában,
ha a meztelenség is álruha.

ISOLDA Tudod mit, Brangaene: hozz gyógykenőcsöt,
mert már egészen száraz a tapasz.

Én addig majd egyedül ápolom

ezt a jóembert, vigyázni fogok rá.

BRANGAENE *(nem túl boldog)* Ha te parancsolsz, én szót fogadok.

Félek, hogy nem boldogulsz egyedül,

no de mindegy. Nagyon fogok sietni.

(Kimegy.)

ISOLDA *(egyedül marad a férfival)* Szép Tantrisom, hogyan gyógyítsalak meg?

Hogyan szerezzek neked örömet?

Ideteszem melléd a kardodat,

amellyel a gonosz Sárkányt ledöfted,
hogy ájultan is vitéznek mutatkozz!
(*Hozza Tristan kardját.*)
Fuj! De hiszen ez csupa vér!
Ez itt a Sárkány undok vére rajta!
Pedig milyen jól áll neki a kard!
Karddal vagy igazán szép, drága Tantris!
Aki ilyennek lát, az hercegnek hisz!
Ó, Tantris, Tantris-tan-tris-tan-tris-tan!
Micsoda? Tantris-tan? Tan-tristan?
No még egyszer! Iszonyatos gyanú!
Tan? Tris? Tan? Tris? Tan? Tristan!
Kelj fel! Vége a csendespihenőnek!
(*Rázogatja, pofozza Tristant.*)

TRISTAN (*kezd magához térni*)

Könyörgök, Sárkány, ne gyötörj tovább!

ISOLDA Micsoda? Sárkány? Én sárkány vagyok?
És te ki vagy?

TRISTAN Én? Tantris, a zenész!

ISOLDA Engem nem csapsz be! Tristan a neved,
hiába kevergeted a betűit!

Te ölted meg nagybátyámat, Moroldot!

TRISTAN Szépséges úrnóm, én Tantris vagyok!

ISOLDA (*felkapja Tristan kardját*)

Akkor Tristan és Tantris azonos!

Ezért mindkettő meg fog halni most!

TRISTAN Ne ölj meg, úrnóm! Híred makulátlan:
ne szennyezd be a véremmel magad!

ISOLDA Szóval, Tristan vagy.

TRISTAN Igen, az vagyok.

ISOLDA Tudtam! Tudtam! Egy szegény muzsikus
nem lehet olyan bátor, mint te vagy,
te gazember! Egy szegény muzsikusként
nincs olyan szép teste, mint a tiéd,
te gazember! Hogy szegény muzsikus vagy,
azt hazudtad! És mi hittünk neked!
Ápoltunk! Megmentettünk kétszer is,
no de most meghalsz!

BRANGAENE (*jön*) Itt a gyógykenőcs.
ISOLDA Ennek már nem kell semmilyen kenőcs!
BRANGAENE Mit akarsz? Miért akarod megölni?
ISOLDA Azért, mert gyilkos! És mert becsapott!
BRANGAENE Nem való a kezébe az a kard!
Tedd le gyorsan!
ISOLDA Mi az? Még véded is?
TRISTAN Várjatok, szépséges kisasszonyok!
Fontos közlendőm van! Hallgassatok meg!
Marke, a cornwalli király...
ISOLDA Na tessék!
Az ellenségünkre hivatkozik!
Ha eddig nem haltál meg, most megöllek!
KIRÁLYNÉ (*jön*) Mi történik itt, lányok?
ISOLDA Megölöm!
BRANGAENE (*a Királynéhez*)
Fogalmam sincs, hogy mi ütött belé.
Az előbb még arról áradozott,
hogy milyen gyönyörű szép teste van,
most pedig le akarja kaszabolni.
KIRÁLYNÉ Hátrább, lányom, és tedd le azt a kardot!
(*Isolda szót fogad.*)
Most mondd el, miben vétkes a zenész.
ISOLDA Abban, hogy nem zenész, mert hazudott.
Ő a cornwalli király rokona!
Ő szúrta le rokonunkat, Moroldot!
Azt mondta, ő Tantris, de nem igaz,
mert valójában Tristan a neve.
De engem nem tud megtéveszteni,
mert felcseréltem a szótagokat,
és megkaptam az igazi nevét!
KIRÁLYNÉ Édes kislányom, te milyen okos vagy! –
Tényleg te vagy Tristan?
TRISTAN Most már bevallom.
KIRÁLYNÉ Szörnyű meglepetés... Ki hitte volna?
ISOLDA Ki más győzhetne volna le a Sárkányt,
ha nem Tristan? De most megbüntettem!
(*Ugrik a kardért, a Királyné visszatartja.*)

KIRÁLYNÉ Kislányom, csillapodj. Várj egy kicsit!
A vérontással csak szégyent hozol ránk.
Morold halála, hidd el, nekem is fáj,
de ne legyünk meggondolatlanok!

TRISTAN Úrnőm, ne hagyd, hogy a lányod megöljön!
Van egy hírem, amelyről tudnotok kell!

KIRÁLYNÉ Tudasd velünk!

TRISTAN Ha megengeded, úrnőm,
előbb felöltöznék.

KIRÁLYNÉ Megengedem. –
(Tristan magára terít egy köpenyt.)

KIRÁLYNÉ Kislányom, egyre aggasztóbb a helyzet.
A tárnokmester azt követeli,
hogy azonnal menj hozzá feleségül.
Azt állítja, hogy megölte a Sárkányt,
és hogy aki a Sárkányt megöli,
annak van megígérve a királylány.
Ha ezt az embert – akárki legyen,
Tantris vagy Tristan –, ha őt megöled,
akkor a tárnokmester lesz a férjed.

ISOLDA Most mit csináljak? Inkább meghalok,
semhogy őhöz menjek feleségül!
Másképp, ha ezt itt életben hagyom,
az soha el nem múló szégyenünk!
De biztos ez? Hiszen megölhetem!
Ha mégis kímélem az életét,
nagylelkű és megbocsátó vagyok.
De nem! Bocsánatról szó sem lehet.
Egyszerűen csak végighallgatom.

KIRÁLYNÉ Nos, Tristan, halljuk mondanivalódat!

TRISTAN Marke király, uram és rokonom
békét szeretne kötni. Azt akarja,
hogy ezentúl jó barátok legyünk.

KIRÁLYNÉ Ne hozzám fordulj az ilyesmivel,
hanem a királyhoz.

TRISTAN Úgy látom, úrnőm,
veled lehet értelmesen beszélni.

KIRÁLYNÉ Mégis a király dönt. Brangaene, menj,
és titokban hívd ide a királyt.
Mondd, hogy siessen. Fontos államügy!
BRANGAENE Ha te parancsolsz, én szót fogadok.
Itt sem vagyok. Nagyon fogok sietni!
(*Kimegy.*)
KIRÁLYNÉ És hogy képzeled a kibékülést?
Elvégre mi ellenségek vagyunk!
TRISTAN Ahogy gyógyításhoz kell a betegség,
úgy ellenség kell a kibéküléshez.
Az én uram, a cornwalli Király
családi kapcsolat révén szeretne
tartósan békét kötni veletek.
Feleségül kéri a lányodat,
és az én megbízásom arra szól,
hogy e kérést közöljem veletek.
KIRÁLYNÉ Ez a Marke, a cornwalli Király
milyen idős?
TRISTAN Ne nézd az éveit;
azt nézd, milyen derék uralkodó!
Én azt hiszem, hogy aki összefér
a néppel, jól bánik egy nővel is.
KIRÁLYNÉ És te, kislányom, mit szólsz a dologhoz?
ISOLDA Biztosan jobb a cornwalli király,
mint a tárnokmester, az a varangy!
KIRÁLYNÉ Igen helyesen fogod fel a kérdést,
bár erről apádnak kell döntenie.
Tristan, ez neked is szól: a király mond
a lánykérésre nemet vagy igent.
(*Jön Gurmun király és Brangaene.*)
KIRÁLY Megint valami fontos államügy?
KIRÁLYNÉ Hírem három.
KIRÁLY Jó vagy rossz? Ez a kérdés.
KIRÁLYNÉ Előbb ígérd meg, hogy e férfinak
semmilyen bántódása nem esik.
KIRÁLY Megígérhetem, ha így akarod.
KIRÁLYNÉ Én így. Az első hírem, hogy e férfi,
akit te szegény zenésznek hiszel,

valójában előkelő nagyúr,
hiszen Marke király unokaöccse,
s nem Tantris, hanem Tristan a neve.
KIRÁLY Tristan? És még él? Akkor megölöm!
KIRÁLYNÉ Azt ígérted, hogy nem bántod.
KIRÁLY Na és?!

Nem ő darabolta fel az öcsédet?
KIRÁLYNÉ Részemről megbocsátottam neki.
KIRÁLY S akkor kötelességem nekem is
átvenni tőled a bocsánatot?
KIRÁLYNÉ Megérdemli, mert legyőzte a Sárkányt,
aki eddig minket háborgatott.
Ez a másik hírem: ő győzte le.
KIRÁLY Ez különös. Én mást hallottam erről.
A tárnokmester azzal kérkedik,
hogy ő vágta le a Sárkány fejét.
KIRÁLYNÉ Lehet, hogy ő vágta le, de a Sárkány
a fej levágásakor már nem élt.
Tristan ölte meg, tanúsíthatom.
KIRÁLY Tán azt akarsz ezzel mondani,
hogy engem mindenki félrevezet,
és te vagy, aki átlátsz a szítán?
KIRÁLYNÉ Én átlátok, te meg örülj neki.
A harmadik hír, hogy Cornwall királya
tartós békét akar kötni veled,
és az lenne a béke záloga,
hogy elvenné Isoldát feleségül,
feltéve, hogy te beleegyezel.
KIRÁLY Na várjál csak! Nem mi győztük le őket?
S azzal, hogy Tristan megölte Moroldot,
nem ők kezdték újra a háborút?
KIRÁLYNÉ A lényeg az, hogy most békét akarnak,
s ez nekünk jól felfogott érdekünk.
Ne feledd, hogy elvesztettük erőnket,
mióta nincs köztünk szegény Morold.
Másfelől, ha Isoldát odaadjuk,
ő uralkodni fog Marke Király
és az egész cornwalli nép fölött.

KIRÁLY Én beleegyezem. Te vagy az anyja!
Ha te úgy látod jónak, úgy legyen.
(Jön a Tárnokmester, két-három zsványküllemű cimborájával.)

TÁRNOKMESTER Király úr, követelem jussomat!
A járandóságomat add nekem,
különben azt mondom, hogy szószegő vagy,
s az egész népet ellened uszítom!

KIRÁLY Miről beszélsz?

TÁRNOKMESTER A lányodról beszélek!
Nem azt mondtad, hogy azé lesz a lányod,
aki a Sárkányt harcban megöli?
Tessék, itt vagyok! Harcoltam! Legyőztem!

KIRÁLYNÉ S ezt mivel tudod bizonyítani?

TÁRNOKMESTER Bizonyítékot akarsz? Van az is!
Hozzátok ide a Sárkány fejét!
(A Cimborák kimennek, majd visszatérnek a Sárkány fejével.)

TÁRNOKMESTER Nagy bizonyíték! Súlyos bizonyíték!
Tudjátok, milyen nehéz egy ilyen
fejet a törzsről leválasztani?
Jól megizzadtam a fűrészeléستől!
Nem érzitek az izzadságszagot?

KIRÁLYNÉ Bizonyítékkod izzadságszagú.
Szerintem ez a férfi – neve Tristan –,
aki az igazi Sárkányölő!

TÁRNOKMESTER Felséges asszonyom, ez már pimaszság!
Hogy merészelsz ilyet állítani?
Itt a bizonyíték! Viszem a lányt.

ISOLDA Engem ugyan nem! Engem nem viszel!

TÁRNOKMESTER Neked a Sárkány feje nem elég?

KIRÁLYNÉ Nem elég, mert a Sárkány lelke hol van?

TÁRNOKMESTER *(zavarba jön)*
A lelke? Hát az nincs neki sehol.
Ki hallott már olyat, hogy lelke van?
Egy Sárkánynak? Hogy képzeled, királyné?

KIRÁLYNÉ *(előveszi a Sárkány Lelkét)* És akkor ez szerinted micsoda?

TÁRNOKMESTER Ez? Valami ügyetlen hamisítvány.

KIRÁLYNÉ Azt mondom, döntsön a párviadal.
Ha a tárnokmester Tristant legyőzi,

úgy elhisszük, hogy igazat beszélt,
 s magával viheti a lányomat.
 Ha Tristan győz, akkor övé a lány.
 KIRÁLY Pontosabban a cornwalli királyé.
 KIRÁLYNÉ Tristan, kiállsz a tárnokmester ellen?
 TRISTAN Ha már a sárkánytól meg nem ijedtem,
 nem fogok megijedni tőle sem.
 KIRÁLYNÉ És te, tárnokmester, elfogadod
 a kihívást?
 TÁRNOKMESTER Olyan bátor vagyok,
 és annyira nem félek semmitől...
 ELSŐ CIMBORA *(súgva)* Ne fogadd el a kihívást, barátom!
 MÁSODIK CIMBORA *(vacogó foggal)* Ez a Tristan Moroldot is megölte!
 TÁRNOKMESTER ...hogya a kihívást nem fogadom el!
 Meglobogtattok egy törülközőt,
 hogy az a Sárkány Lelke – higgyem el?
 Azt hiszitek, ilyen könnyen becsaptok?
 Csak várjatok: világgá kürtölöm,
 hogy a király közönséges csaló,
 és csaló banda a királyi udvar!
 TRISTAN Válogasd meg szavaidat, pimasz,
 vagy mindjárt miszlikbe aprítalak!
 KIRÁLYNÉ Egy ilyen hitvány emberrel ne harcolj! –
 Tárnokmester, azt mondod, hamisítvány
 a Sárkány Lelke? Nagyon is valódi!
 Saját bőrödön tapasztalhatod!
*(A Királyné varázskénőcsétől feléled a Sárkány Lelke. Visítózva röpköd,
 rácsimpaszkodik a Tárnokmester fejére, füstöt és gőzt fúj.)*
 ELSŐ CIMBORA Meneküljünk! Mindjárt megfulladunk!
 MÁSODIK CIMBORA *(őszinte megdöbbenéssel)* Miért mondod, hogy megöl-
 ted a Sárkányt,
 ha még a lelkével sem boldogulsz?
(A két Cimbora kirohan.)
 TÁRNOKMESTER Megálljatok csak! Eltanácsolok
 az országból minden befektetőt,
 és a bankokat figyelmeztetem,
 hogy menekítsék el a pénzüket,
 a hitelnyújtást pedig befagyasztom!

Államcsődöt hozok a nyakatokra,
hogy attól koldultok! Megálljatok csak!
(*A Sárkány Lelke betömi a száját. Artikulálatlanul üvöltözve, dörögve
kibotorkál.*)

KIRÁLY Szellőztessünk e közjáték után!
Úgy veszem észre, minden akadály
elhárult Marke király és Isolda
házassága, valamint népeink
békéje és barátsága elől! –
Tristan és Isolda, gyertek velem!
Fölszerelünk egy kényelmes hajót,
mely ugyanakkor jó gyorsan halad,
hogy mielőbb Cornwallba jussatok!
Neked, királyné, az a feladat jut,
hogy a kelengyét összezsomagold,
továbbá minden olyasféle holmit,
melyre lányunknak szüksége lehet.
Ebben Brangaene fog segíteni!
(*Kimegy.*)

ISOLDA Mily búbanat! Itt kell hagynom hazámat
és ráadásul szüleimet is
és Brangaenét is, akit megszeretnem
majdhogynem egy pillanat műve volt!

KIRÁLYNÉ Kislányom, Brangaenétől nem szakadsz el.
Ő lesz a kísérod. Ne félj, veled megy. –
Brangaene, megértetted a parancsot?

BRANGAENE Ha te parancsolsz, én szót fogadok.

KIRÁLYNÉ Tristan és Isolda, eredjetek
a királynak hajót választani!
Nehéz neki a döntés egyedül.
(*Tristan és Isolda kimegy.*)

KIRÁLYNÉ Mondd csak, Brangaene... De szigorúan köztünk maradjon!
Szerinted fogja szeretni az én lányom a férjét?

BRANGAENE Hát persze! Biztosan jó házasság lesz. Te is szereted az ura-
dat. Vagy nem?

KIRÁLYNÉ Dehogynem! De azért örülnék, ha Isolda egy kicsit jobban sze-
retné. Csak egy hajszálnyival. Ha egy kicsit szerelmes lenne belé.

BRANGAENE Egy kicsit nem lehet szerelmesnek lenni. Vagy szerelmes az ember, vagy nem.
KIRÁLYNÉ Honnan tudod?
BRANGAENE Tudom, és kész.
KIRÁLYNÉ Szerinted Isolda szerelmes lesz Marke királyba?
BRANGAENE Nem tudom.
KIRÁLYNÉ Képzeld magadat az ő helyébe.
BRANGAENE Nem szeretném.
KIRÁLYNÉ És mit gondolsz: Vajon Marke király szeretni fogja Isoldát?
BRANGAENE Marke király derék uralkodó. Minden figyelmét az államügyeknek szenteli. Egy ilyen ember nem szeret már senkit, legfeljebb a népet és az államtanácsot.
KIRÁLYNÉ De én azt akarom, hogy szeressék is egymást!
BRANGAENE Az ilyesmit nem lehet erőltetni.
KIRÁLYNÉ Vagy igen. Te, Brangaene, idefigyelj. Rád bízok valamit. De ha bárkinek elmondod, meghalsz. Világos? Itt van nálam egy varázsital. Ebben a palackban. Tedd el, nagyon vigyázz rá. Ha ebből egy nő iszik, és ránéz egy férfira, haláláig szerelmes lesz belé. Ha pedig egy férfi iszik belőle, és ránéz egy nőre, akkor ebbe a nőbe lesz haláláig szerelmes. Ha majd partra szálltok Cornwallban, amikor majd Marke király először együtt vacsorázik Isoldával, akkor ebből mind a kettőnek tölts a poharába. Vigyázz, hogy mindketten igyanak belőle, és még inkább ügyelj rá, hogy senki más ne ihasson ebből a varázsitalból egy cseppet se. Megértetted? Megígéred?
BRANGAENE Meg, meg. Senki más egy cseppet se.
KIRÁLYNÉ Most már egy kicsit nyugodtabb szívvel búcsúszom el tőletek. Bízom benne, hogy Isolda még nálam is boldogabb lesz!

6. JELENET

(Ez a jelenet az elejétől a végéig a tengeren, a hajó fedélzetén és egyik kabinjában játszódik. A hajó a jelenet elején és végén imbolyog, a jelenet közepén viszont, amikor kikötnek egy kis szigetnél, és amikor a szerelmi vallomásra sor kerül, nyugalomban van.)

ISOLDA Addig én háromszor is meghalok.
Ezt az imbolygást nem lehet kibírni!
Még a honvágynál is jobban gyötör.
S ha meggondolom, hogy nem láthatom
soha többé apámat és anyámat...

(Sírva fakad.)

BRANGAENE Ne sírj, Isolda! Hamar megszokod
a hullámverést és az árvaságot.
És ne feledd: férjes asszony leszel!

ISOLDA Igaz is, Tristan: mesélj egy kicsit
Marke királyról! Mondd csak: milyen ember?

TRISTAN Éppolyan jóságos, mint az apád,
Gurmun király. És bölcs, mint az apád,
Gurmun király...

ISOLDA *(legyint)* Ha csak annyira bölcs...

TRISTAN Meglásd, boldog leszel az oldalán!
Én is sokat köszönhetek neki.
Magához vett gyerekként. Ő nevelt fel.
Esténként hárfáztam és hegedültem,
és ő hallgatta, míg el nem aludt.
Ha lehetséges szívbeli barátság
király és alattvalója között,
akkor szívbeli barátok vagyunk!
Jobb férjet elképzelni sem tudok.
Legalábbis neked.

BRANGAENE Úrnőm, vigyázz!
Lefröcsköli a ruhádat a hab!

ISOLDA Bocsássatok meg, felfordul a gyomrom.
A nagy hánykódástól rosszul vagyok.

BRANGAENE Nekem a hánykódást is túrni kell.

TRISTAN Marjodo! Kurvenal! Gyertek ide!

(Jön Marjodo és Kurvenal.)

KURVENAL Parancsodra megjelentünk. De már akkor is futunk hozzád,
ha futólag eszedbe jutunk!

MARJODO Mit parancsolsz, Tristantristantris?

TRISTAN Nem tudnátok csendesebben hajózni?

KURVENAL Mi az, hogy csendesebben? Ezt hogy érted?

MARJODO Ha úgy óhajtod, Tristan, szólhatok
a matrózoknak, hogy lábujjhegyen
húzzák be az orr- és a tatvitorlát,
és fojtsák vissza lélegzetüket!

TRISTAN Akkor legalább imádkozzatok,
hogy Isten ezt a nagy hullámverést
valamiképpen csendesítse le!

KURVENAL Annyit megtehetnénk, hogy kikötünk
itt egy útba eső kis szigeten.
Megvárjuk, amíg elcsitul a szél,
erőt gyűjtünk, kipihenjük magunkat,
majd újult erővel megyünk tovább.

TRISTAN Így teszünk.

MARJODO Nálam van teniszütő:
egy szettet játszhatunk a fővenyen.

BRANGAENE Hurrá! Kedvenc játékom a tenisz!

TRISTAN Hé, matrózok! Azon a szigeten
kikötünk, s aki akar, partra száll!
Következik egy óra pihenő!

MATRÓZ *(jön)* Kikötöttünk, hölgyeim és uraim! Leeresztettük a csónakot!
Aki meg akar ismerkedni a sziget érdekesítő állat- és növényvilá-
gával, az máris beszállhat!
(Az imbolygás megszűnik.)

ISOLDA Mi ez a hirtelen jött nyugalom?
Olyan szilárd lábam alatt a deszka,
mintha nem is hajó fedélzetén
volnánk, hanem egy jól ácsolt faházban.

BRANGAENE Úrnőm, Isolda, nem jössz?

ISOLDA Nem megyek.
Sajnálom, nincs bennem annyi erő,
hogy képes volnék kimenni a partra.
Én inkább itt maradok a hajón.

BRANGAENE Akkor persze én is itt maradok.
Pedig olyan jó lenne teniszezni!
De mit számít az én akaratom!

ISOLDA Sebaj, Brangaene, menj ki a szigetre,
s Marjodo legyen teniszpartnered.

BRANGAENE És rád, úrnőm, ki fog vigyázni?

TRISTAN Majd én.

Ha kell, meg tudlak védelmezni, hidd el!

BRANGAENE Ez jó megoldás. Irány a sziget!

(Brangaene, Marjodo, Kurvenal és a matróz kimegy.)

ISOLDA Nem szívesen vagyok együtt veled, Tristan. Nem örülök, ha rád kell néznem. Haragszom rád, és nem szeretlek.

TRISTAN Miért, úrnóm? Mit vétettem ellened?

ISOLDA Megölted a rokonomat, Moroldot. Elszakítottál a szüleimtől. És még szeresselek is?

TRISTAN Igen, de ne feledd, hogy jót is tettem veled. Megtanítottalak mindenféle művészetre és tudományra. Legyőztem a kedvéért a Sárkányt. Megmentettelek az ocsmány, gusztustalan tárnokmestertől. Vagy inkább őhozzá szerettél volna feleségül menni? Még visszafordulhatunk!

ISOLDA Megtiltom, hogy a tárnokmesterről beszélj! Inkább hozzáal valami innivalót. Nagyon, de nagyon szomjas vagyok.

TRISTAN Hozok a hordóból ivóvizet.

ISOLDA Pfüj! Azt a poshadt vizet egyetlen porcikám se kívánja. Valami finomabbat szeretnék!

TRISTAN Jól van, körülnézek. Hátha találok valamit.

(Ládafedelelet pattint fel, fiókokat húz ki, szekrényajtót nyitogat) Nézd csak! Poharak!

ISOLDA Szüleim ajándéka Marke királynak. Brangaene őrzi őket.

TRISTAN Ahol pohár van, ott innivalónak is kell lennie. *(Megtalálja a Királyné palackját)* Hoppá! Mit mondtam? Ezt a palackot nézd meg!

ISOLDA Valami nagyon finom bor lehet benne.

TRISTAN Biztos, hogy nem poshadt esővíz. *(Tölt)* Igyál, kedves úrnóm!

ISOLDA Te is igyál, Tristan! Legalább koccintunk.

TRISTAN Szóval már nem haragszol rám? Megbocsátottál?

ISOLDA Azt majd később eldöntöm. Most igyunk!

TRISTAN A te házasságodra! *(Iszik.)*

ISOLDA A mi egészségünkre! *(Iszik)* Milyen különös ízű ital! Még sohasem ittam ehhez hasonlót.

TRISTAN Igyunk a közelgő menyegződre! *(Iszik.)*

ISOLDA Inkább a te egészségedre! *(Iszik)* Meg az enyémre! Meg a miénkre! – Különös érzés! Teljesen berúgtam! Pedig józan vagyok!

TRISTAN Én is! Minél józanabb vagyok, annál részegebb! És valamilyen oknál fogva nem tudom levenni rólad a szememet.

ISOLDA Én se rólad. Ebben a borban valami szer lehet. Nem tudom, milyen szer. Gyógyszer, vegyszer, varázsszer. Jaj, de sajnálom, Tristan, hogy meg nem öltelek akkor, amikor rájöttem, hogy ki vagy valójában, és ott volt a kezemben a kard! Ha megöltelek volna, akkor most nem bántana az a fájdalom, ami rám tör és gyötör!

TRISTAN Mi bánt, úrnőm? Mi fáj? Mi gyötör?

ISOLDA *(odabújik Tristanhoz)* Nekem a szer fáj, engem az elem bánt és gyötör!

TRISTAN Az elemek bántanak? Ez érthető. Aki nincs hozzászokva a hajózáshoz, azt gyöttrik az elemek, a szél és a hullámverés.

ISOLDA Nem, Tristan, félreértettél. Semmi bajom sincs a széllel és a hullámokkal. Engem csak egy elem gyötör és bánt. Az, ami a varázsszertől van. A szer-elem.

TRISTAN Erre én azt mondom, édes Isolda, hogy én is ittam a szerből, és engem is ugyanaz az elem kerített hatalmába, ami téged, a szer-elem. Úgy érzem, többé nem tudok meglenni nélküled.

ISOLDA Nem is tudom, hogy én vagyok-e még, aki téged szeret, vagy egy új, erős hatalom dolgozik bennem. De mintha egy láthatatlan kötélen húznának feléd! Csak te kellesz nekem, senki más!

(Jön Brangaene.)

BRANGAENE Hű, de jól megy nekem a játék! Legyőztem Marjodót és Kurvenalt! Levertem őket, mint vak ember a poharat! *(Észreveszi a poharakat)*

Úgy látom, ti is ittatok. Nocsak!

Marke király ajándékpoharából?

Mondjátok csak: mit ittatok belőle?

TRISTAN Ezt a palackot találtuk.

ISOLDA Finom volt!

BRANGAENE Az nagyon nagy baj. Tudjátok, mi volt ez?

Szerelmet ébresztő varázssital!

ISOLDA No és aztán? Mért baj a szerelem?

BRANGAENE Mert mostantól egymást szeretitek, és ebből rettentő sok bajotok lesz.

Neked, úrnőm, a királyt kell szeretned,

mást szeretned szigorúan tilos!

És te, Tristan, hűséggel tartozol

a királynak, és ha a hitvesébe

beleszeretsz, az aljas árulás!

Mégsem tudjátok egymást nem szeretni,
mert megittátok a varázsitalt,
mely mindkettőtök fejére halált hoz!

TRISTAN Ha ennyire jóízű a halál,
úgy mindig ezt innám, amíg csak élek! –
De álljunk csak meg! Legyek áruló?
Marke királyt, ki sok jót tett velem,
becsapjam s megfosszam becsületétől?
Ezt nem teszem! Inkább a vízbe ugrom,
és akkor megszűnik a szerelem,
ha többé nem létezik a szerelmes.

ISOLDA Ha te beugrasz, Tristan, ugrom én is!
Akkor legalább együtt maradunk!
Mindegy, hogy életben-e vagy halálban,
de semmiképpen sem válunk külön!

BRANGAENE Azt akarjátok, hogy nélkületek
érjek Cornwallba? Jelentsem a rossz hírt,
amelyhez azt is be kell vallanom,
hogy nem vigyáztam a varázsitalra,
s így én vagyok a hibás, amiért
egymásba szerelmesek lettetek?
Azt már nem! Inkább én ugrom a vízbe!

MATRÓZ *(jön)* Fölszedjük a horgonyt! Elindulunk! *(Kimegy)*

TRISTAN Én azt mondom: a nagy halál helyett
inkább éljünk át ezer kis halált!
Brangaene, elismered magad is:
a te hibádból történt, ami történt!
Mulasztásodat jóváteheted,
ha magunkra hagysz minket, és vigyázol,
hogy senki fia ne zavarja meg
kettőnk szerelmes pillanatait!

BRANGAENE Jaj, Istenem! Ebből nagy baj lehet!
Nagyon félek! És irigylem Isoldát.
(A szín újból imbolyogni kezd, és lassan elsötétül.)

Következő számunkban folytatjuk.

Henry Fielding

A TRAGÉDIÁK TRAGÉDIÁJA, AVAGY A NAGY HÜVELK MATYI ÉLETE ÉS HALÁLA

Fordította *(és rádióra alkalmazta)* MESTERHÁZI MÁRTON

DRAMATIS PERSONAE:

ARTHUR KIRÁLY: a szenvedélyes királyok fajtájából; férje Dollalolla királynénak; atyja Huncamunca hercegnőnek, közös gyermeküknek, kit gyöngéden szeret; imádója Glumdalcának.

A nagy HÜVELK MATYI: kis hős, nagy lélek; borzasztóan heves jellem, még szerencse, hogy szerelmes Glumdalcába.

HÜVELK APÓ SZELLEME: szellemes egy szellem.

LORD ÓSZ, összlord: kiváltképp buzog az alattvalók szabadságáért; igen dühös jellem, és szintén szerelmes Huncamuncába.

MERLIN: varázsló, és bizonyos mértékig Hüvelk Matyi atyja.

NUDLI és DUDLI urak: udvari udvaroncok, tehát a kormánypárt tagjai.

PUDLI úr: udvartalan udvaronc, tehát az ellenzéki párt tagja.

VÉGREHAJTÓ és Segédje: egy szabómester részéről.

LELKÉSZ: az Egyház részéről.

DOLLALOLLA KIRÁLYNÉ: Arthur király hitvese, Huncamunca anyja; teljesen hibátlan asszony: a kelleténél keményebb kezű őrmestere férjének; nem veti meg az italt; továbbá szerelmes Hüvelk Matyiba.

HUNCAMUNCA hercegnő: Őfelségeik Arthur király és Dollalolla királyné leánya; igen édes, bájos és olvatag jellem, egyaránt szerelmes Hüvelk Matyiba és Lord Ószbe, epedve várja, hogy mindkettejük hites felesége lehessen.

GLUMDALCA: az Óriások fogságba esett királynője; a Király imádottja, de Hüvelk Matyiba szerelmes.

BUTUSZKA és BAJUSZKA: rangbéli udvarhölgyek, szerelmesek Nudli illetve Dudli urakba.

Valamint: örök, pártütők, dobok, trombiták, mennydörgés és villám.

Szín: Arthur király udvara s a mellette fekvő sík.

I. FELVONÁS

1. JELENÉS

Szín: a Palota.

(Nudli és Dudli)

DUDLI: Soha nem látott nap ez a mai!

Honunkra s e királyi palotára

A Nap is e nevezetes napon

Úgy ragyog, mint arszlánon úr ruha

Az uralkodó születése napján;

Sújtás ezüst azon – ezen sugár.

A teljes természet egy nagy somolygás.

NUDLI: Ez a nap, ó Dudli úr, ez a nap

Soha nem látott fontos nap bizony.

Megtér a nagy Hüvelk Mátyás, a győző,

Harcsekere mögött ezernyi őrvás,

Őrvás, kihez a király szobra is

Szopós törpe – tajtékzik mind, üvölt,

De Hüvelk rezzenetlen ül lován:

Mint kanveréb paraszti udvaron

Őrvás pulykanyáj élén ugrabugrál.

DUDLI: midőn Hüvelk Apó e Mátyást nemzé,

Honunk géniusza feltündökölt,

S feltündökölt, ó Arthur, a tiéd is.

NUDLI: Hallám, honi bölcseink könyvei

Azt rebesgetik, hogy hős daliánk

MERLIN csinálmánya, s nincs csontja sem,

A bőrében, csupán csipetnyi mócsing.

DUDLI: Ha mócsing, Nudlim, nem halandó mócsing.

Valamely isten lehetett Hüvelk

Apó helyén, és több mint felerészt
Ő nemzé Matyit.

NUDLI: Az ég küldte őt
Expressz, hogy államunk oszlopa legyen.
Bár kicsiny a teste, oly kicsiny,
Egy elnök lába kétszer akkora,
A lelke mégis, mint a hegy, hatalmas;
S miként egykor a hegy szült egeret,
Most egerünk hord jonhában hegyet.

DUDLI: Hegy, csakugyan. A neve akkora,
Hogy az órjascsecsemőket vele
Ijesztgetik: „Itt van Hüvelk Matyi,
Vigyázz, elvisz, ha rossz gyerek leszel.”

NUDLI: E kürtök a király jöttét beszélnek.

DUDLI: Kérvény van nálam, kapóra jövend.
(kürtök)

2. JELENÉS

(*Király, Királyné, Lord Ősz, Nudli, Dudli, Pudli*)

KIRÁLY: Ne ragyogjon ma, csak az öröm arca.
Aki ma zordalg, feje vétetik,
Hogy ne legyen mivel zordalgnia.
Mosolyogj, Dollalolla! – Ha! Mi rút bú
Csügg, fekszik, ül ráncolt szemöldödön,
Mi könny áztatja orcádat szotyóssá,
Mint utcát feldagadt árkok leve?

KIRÁLYNÉ: Mondják, uram, a túláradt öröm,
Akár a bánat, könnybe fúlni kész.

KIRÁLY: Ha így, mindenki ríjon örömében,
Mígnem udvarom a sós árba fúl;
Borítsa könny egész országomat,
S trónom lábához csak a pusztá tenger
Boruljon hűbéresi hódolattal.

DUDLI: Felség, e kérvénnyel bátorkodom...

KIRÁLY: Ne botorkodj ma kérvénnyel, uram.
Későbbi órán majd megvár az üzlet.

Ma pohárt ürítünk, buzgón, hogy királynénk
S fenséges magunk dicső mód berúgjon.
KIRÁLYNÉ: *(félre)* Immár én ehhez jó úton vagyok.
(Fent) Hogyha indus punccsal habzik az öblös
Serleg, Szent Györgyre, állok elibe.
Hanem pálinka, rum egy csöpp se kell.
KIRÁLY: Az indus puncs iccēja nyolc siling,
A rumé, pálinkáé hatba sem jön,
De patvarba! Mit pöröljünk? Igyál!
(kürtök)
De ha! A harcos Nagy Hüvelk Matyi,
Az órjás-ölő kis hős, trónusunk
Legfőbb támasza, ím, megérkezett.

3. JELENÉS

(Előbbeniek, Hüvelk Matyi, vele tisztetek, foglyok, csatlósok)
Kórus: *Oh lankadatlan, nagyszerű,
Páratlan, szent, merész,
Szilaj, tüzes, sziklaszilárd,
Dicső, nemes, vitéz,
Oh győzedelmes, fiatal,
Bátor, csodás, erős,
Kiválasztott, gyönyörű, bölcs
Hüvelk Matyi, te hős!*
KIRÁLY: Oh üdvöz légy, légy üdvöz karjaimban!
Minő hálával rójam le adómat
Hőstetteidnek?
KIRÁLYNÉ: *(félre)* Oh, ti istenek!
HÜVELK: Ha meg se köszönöd, már megköszönted.
Kötelességem tettem, semmi többet.
KIRÁLYNÉ: *(félre)* Te emberisten, te! Te istenember!
KIRÁLY: Szerénységed mécsese érdemednek:
Lobog ez, s amaz fényénél kitetszik.
De mondd, hol hagyád az órjasokat?
HÜVELK: Felség, a kastély kapujában állnak,
A kapu túl kicsiny lévén nekik.
KIRÁLY: S milyenek?

HÜVELK: Csak önmagukhoz hasonlók.
KIRÁLYNÉ: *(félre)* Akárcsak te! Te hasonlíthatatlan!
KIRÁLY: Elég! Képzetük lelkemben toronylik,
Látom már, látom lelki szemeimmel
A szörny, rút, barbár kurafiakat.
HÜVELK: Hű harcosim, vezessétek be – őt.
KIRÁLY: De ha! Mi fönség tűnik, ím, szemünkbe?
Ily tökéletest csak az istenek
Főtanácsa mintázhatott; s mikor
Megszületék, a Főtanács elámult,
Majd egy szóval kiáltá: Ez! Ez asszony!
HÜVELK: A főtanács melléfogott: nem asszony,
Csak egy órjasnő. Sok hűhóval és
Üggyel-bajjal vontattuk fel kapunkon
Ajtódig; egy szerencsés lábnnyival
Rövidebb, mint órjas alattvalói.
GLUMDALCA: Tegnap még királynő s hitves valánk,
Százezer órjas félte jogarunkat,
És húsz volt, akit férjünkül vevők.
KIRÁLYNÉ: Oh, boldog órjas-sors, hol gombaként
Tenyész a férj, míg itt szegény nekünk
Be kell érnünk – s boldognak lenni! – eggyel.
GLUMDALCA: Egyetlen gyásznapi, és mind elveszett.
Oh, hogy a nap, mely kelvén húsz vitéz
Nőjének látott, nyugván mind a húsz
Özvegének lárson! – Sebzett szívem,
E hajó, léket kapván, rakománya,
A lelkem véle süllyedez.
KIRÁLYNÉ: Oh, hölgyem,
Én női szemmel nézem bánatát,
De tanulja meg túrni és legyőzni.
Holnap minden gránátos ezredünk
Felsorakoztatjuk, s amennyi kell,
Választhat közülök.
GLUMDALCA: Alázatos
Szolgája vagyok, méltóságos úrnóm.
KIRÁLY: Nagyságos özveg, udvarunk tiéd,
Tekintsd kocsmának, s főpincérnek engem:

Rendelj bármit, pénzedbe nem kerül.
(*Félre*) Keblem váratlan kín hasítja át,
S nem tudom, a szerelem-é oka,
Vagy csak a szélgörcs... Elválnak idővel.
(*Fent*) Hüvelkem! Mit kérsz hát hőstettidért?
En-nagyságunkhoz mérd jutalmadat.
HÜVELK: Országokat nem kérek – hódítok.
Pénzt nem kérek – nekem is van elég.
Amit tettem, s amit vagyok teendő,
A levágott s a meg nem született,
De levágandó óriásokért
Ha adósom vagy – egyet kérek én:
Napozhassam Huncamunca szemében.
KIRÁLY: Merész egy kérés.
KIRÁLYNÉ: (*félre*) Csitt, csitt, csitt, szívem.
HÜVELK: Ajkad küszöbénél topogva vár
Válaszodra lelkem. Oh ne, ne zordalgj.
Próbáltam az Ész szólama szerint
Hangolni szűmet, de a szerelem
Túlhúzta a húrt, s a húr elszakadt.
Dörögje bár Jupiter: „Nem szabad!”
Csak őt szeretném. Mert ó, furcsa sors:
Ha nem szeretem, szeretem leginkább.
KIRÁLY: Eldöntetett: a Hercegnő tiéd.
HÜVELK: Oh, boldog, boldog, túl boldog Hüvelk!
KIRÁLYNÉ: Hősödet, Felség, jutalmazni kell,
De Huncamuncát ne add Matyinak.
KIRÁLY: Matyinak ne?! Ördögbe is, honunk
Matyi nevénel dicsőbbet nem ismer.
Szájálja Sándort Macedónia,
Róma a sok Cézárt és Scipiót,
Möszjőket és Májnerreket Európa,
Ó-it Írhon és Skótföld Mek-jeit –
Angliának Hüvelk Matyi a hőse.
KIRÁLYNÉ: Legyen érdeme százszor akkora,
Nem kapja meg a lányom, nem soha!
KIRÁLY: Ha! Dollalolla, hogy?
KIRÁLYNÉ: Mondok: soha.

KIRÁLY: Felséges önmagunkra hát: hazudsz.
KIRÁLYNÉ: Csak egy kutya, bizony, csak egy kutya
 Bánhatna így velem. Velem! aki
 Húsz éve alszom melletted, s kibírtam!
 De bosszút állok. Felkötöm magam,
 S reszkessen, ki e frigyét támogatta,
 Mert minden éjjel hozzá visszajárva
 Válogatott kínnal gyötröm halálra!
PUDLI: Ófelsége a Királyné dühös lett.
KIRÁLY: Lett vagy nem lett, mit számít. Én megyek,
 S egyengetem utad, Hüvelk. Királyi
 Magunkra: nem volnánk, csak rongybaba,
 Ha most engednénk. Ahol férfira
 Az asszony rákészteti akaratját,
 Hordjon szoknyát a férj, az asszonyé a nadrág.
HÜVELK: Oh szél, susogd: Huncamunca enyém!
 Zengjed, Echó: Huncamunca enyém!
 Véget ért a rút háborús robot,
 Égi karral a Szépség koszorúz.
 Véres hadiruhámat sutba vágva
 Mátkámat Hymen illatárja várja.
 A kéményseprő is, aki egész
 Nap setét, kormos, bús lyukakba vész,
 Arcát-kezét este lecsutakolja,
 Téglaporos babáját úgy karolja.

4. JELENÉS

(Lord Ősz egymaga)

ŐSZ: Hol vagy, Lord Ősz? Összlordságod hová tűnt?
 Hol a dicsőség dobzaja előled?
 A Nagyság: ócskapiaci kabát –
 A Vakszerencse egy nap kölcsönadja,
 De másnap mást bújtat csipkéibe.
 Még tegnap lenről lesett rám a Nap,
 Fent voltam, mint a Szent Pál kupolája –
 Ma lent vagyok, akár a Büdösárok.

5. JELENÉS

(Királyné, Lord Ósz)

KIRÁLYNÉ: Taníts szitokra, csoda-eszű összlord,
Aljasság csúcsa, ördög-rondaság,
Tanítsd átkozott dühtől habzó számat
Önmagadnál is undokabb szitokra,
Hogy piruljanak a kocsisok is.

ÓSZ: Taníthatnám felséges ajkad én
E művészetre, melyben úgy kitűnik?
Ily önhitt nem vagyok. – De, jó Királyném,
Ha meg nem sértlek, mire a szitok?

KIRÁLYNÉ: Mire?! Mennykőbe! Nem hallottad-é
(Mitől az udvar minden sarka zeng),
Hogy a kis Hüvelkből nagykutya lesz?

ÓSZ: Hallottam. Jaj! Nem lehet a fület
Mindig bezárni. Bár minden fogam
Vásott volna ecetbe, kőbe inkább!

KIRÁLYNÉ: Bár a legvadabb tűzvész moraja
Kongatott volna álmomból fel inkább!
A franc...! szívesen felkötném magam,
Ha elgondolom, hogy ez a bitang
Tesz nagyanyává! A király feledte,
Hogy került udvarunkba e vakarcs?
Anyja belesütötte a lepénybe,
Azt egy cigány ellopván, majd kerítést
Ugorván elejtette, s így a fattyú
Elénk mászhatott. Jó Lord, tűrhetem,
Hogy egy lepényből ez a trónra hágjon?
És Huncamunca, óh, tűrheti-é,
Hogy karja egy lepény sarját ölelje?

ÓSZ: Oh, rémség, rémség, szűnj meg, oh, Királyné,
Hús kúvik hangjával sebzéd agyam!

KIRÁLYNÉ: Serkenj tehát! És gátját szegjük e
Gyűlölt frigynek.

ÓSZ: Gátját! S nem érdekel,
A Sors sem, ha Hüvelkkel pártol össze!
Átúszom tengert, felhőkön repülök,

Felásom a Glóbuszt, tüzét kioltom,
Tombolva, törve, dúlva, tépve, túrva, –
S apró miszlikbe vágom a gazembert.
KIRÁLYNÉ: Oh, ne! Vesszen a frigy, de éljen ő!
Leányom bár nem bírhatja soha,
Megölkhetjük-e az órjas-ölőt?
ŐSZ: Hidd el, Asszonyom, csalás az egész.
Ő csinálta, aztán leölte őket,
Mint a vadász, ki rókát telepít,
Hogy ebeinek legyen mit zavarni.
KIRÁLYNÉ: Hogy? Nem láttad tán őket? Nincsen-é
Tízezer valódi órjas a kertben?
ŐSZ: Tulajdonképpen hát... mit tudom én?
De szilárdan hiszem: nincs egy sem is.
KIRÁLYNÉ: El szememből! Áruló, takarodj!
Jó csillagomra, te Matyit irigyled.
Sipirc, fickó, sipirc és takarodj,
Mocskos eb és kutya!
ŐSZ: Úrnőm, megyek.
Szítottad bosszúm – Hüvelk majd megérzi.
Ha az utcán marakszik két kutya,
S a sors egy harmadikat vet oda,
Annak jut a legvadabb harapás –
Lakol azért, amiben más hibás.

6. JELENÉS

(Királyné egymaga)

KIRÁLYNÉ: Oh jaj, hová legyek, én nyomorult?
Szeretem Hüvelk Matyit, bár tilos,
Hisz mi az asszony, ha bukik érénye?
Rojtos ujjú kabát, kopasz paróka,
Lyukas harisnya... Hahogy nincs érényem,
Nem élhetek – még úgy se Matyi nélkül.
Mérlegelnem kell. Egyik serpenyőbe
Érényem tészem – másikba Matyit.
Oh jaj! Matyi, Matyi a súlyosabb.
De hátha! Hátha özvegyé lehetnék:

A frigy kútba hull, s karomba Matyim.
Éltess, remény, s feledvék kínjaim!
A szajha is, ha dologházba zárják,
Kendert tilol, s korbács csitítja vágyát,
Remél. S a remény enyhíti a kínt.
Majd szabadul, s a sarkon áll megint.

(Vége az I. felvonásnak.)

II. FELVONÁS

1. JELENÉS

Szín: utca

(Végrehajtó, Segéd)

VÉGREHAJTÓ: Jöjj, hív Segédem, jöjj, és teljesítsd

Napi kötelességed, hogy az este

Elnyerd a két kupa sört dupla habbal.

Mellém állj. Nudli mindig erre jön.

SEGÉD: Ne tovább, ó, Végrehajtó úr! Így is

Szomjassá tevél – az erényre. Hadd

Jöjjön az ellen, fülön csípni vágyom,

Vállára vágni a törvény kezével,

Hogy reszkessen, míg a Prés-házba visszük.

VÉGREHAJTÓ: S adósságát kipréseljük belőle.

Oh, mily élvezet elgondolni is!

A Napra, a Holdra, a Csillagokra,

Segédem: gondolni is élvezet.

SEGÉD: Halaszd az élvezet – máris közeleg

A préda.

VÉGREHAJTÓ: Gyorsan, a kapu alá!

2. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Nudli, előbbiek)

HÜVELK: Hidd meg, Nudlim, igen beteg vagyok.

Huncamuncát szeressem bárhogy is,

A Házasság gondolatára már
Elsápadok. Mert ah...! esküdj elébb,
Hogy csudás végzetem titok marad.

NUDLI: Bájaidra esküszöm, Huncamunca.

HÜVELK: Halld hát: Nagymamám így intett: „Matyi,
Nősülni óvakodjál!”

NUDLI: Pirulok,
Uram, hogy ily vitézt, hőst, mint magad
Egy Nagymama megijeszt. Egy öreg
Néne üres szava rettentse el
A viruló Hőst a szűz Liliomtól?
Gondol a kéjre, mely lelkedbe' tombol,
Ha szerelmes karjával átölel,
Ha pihegő keblén gyönyörbe olvadsz,
S csókjaidban Hüvelk Matyikat onthatsz!

HÜVELK: Oh, Nudlim! Felgyújtottad lelkemet.
Mit nékem Nagymami! Ő lesz enyém!
Gyomrozom, gyúrom, megeszem, meg én!
Az éj rövid lesz, rövid lesz az év is
Örömünknek, s pirulva kél a Nap
Reggelente, hogy nászágyon talál.

NUDLI: Uram! Ne hagyj lankadni szándokod!

VÉGREHAJTÓ: Uram! Ön ellen egy végzést hozok!

NUDLI: Ki vádol engem?

VÉGREHAJTÓ: Uram, a Szabója.

A Szabó vádol, és mert pénze van,
Itt a parancs – a fogházba, uram!

HÜVELK: Ebek! Hah! Fogházba, az én barátom?

S azt hiszitek, félrenézek, ha látom?
De szóval ellent csak a gyáva tart,
Hüvelk Matyi helyett szóljon e kard!
(Megöli a Végrehajtót és Segédjét)

VÉGREHAJTÓ: Megöltek, ah!

SEGÉD: Ah, érzem, itt a vég!

S az árnyak rémes országába lép
A Végrehajtó és a hív Segéd.

NUDLI: Pokolra hát, odavalók is vagytok!
Tiszteltetem ott lent a Végrehajtót.

HÜVELK: Ki végrehajtó, így végezze mind,
Míg nem sütkérez nyugton a derék
Adós, fitymálva végrehajtót, végzést.

3. JELENÉS

*Szín: Huncamunca hercegnő lakosztálya
(Huncamunca, Butuszká, Bajuszká)*

HUNCAMUNCA: Zenét ide – de aztán bús legyen.

BUTUSZKA: Ó, Cupidó, nyilat nekem,
Elszorvaszt már a szerelem,
De lódd ki pásztoromra isz,
Ne legyen szóhaja hamisz!
Édesz kínban értem ég,
Ha nyilad megszobzé szívét.
Ha egyet ér nyilad: halál,
Ha kettőt ér, mámort kínál.

HUNCAMUNCA: Oh, Hüvelk Matyi, mért vagy te Hüvelk?
Mért nem királyi vérből születél?
Mért nem a nagy Csipisz volt az atyád,
Vagy Ó- és Új-Lukfordnak Hercege?

BAJUSZKA: Meglep, hogy Fölséged szíve egy pillanatra is összébb szorul
emiatt a jelentéktelen kis vakarcs, emiatt a Nagy Hüvelk Matyi mi-
att. Hisz ez inkább való játékszernek, mint férjnek. Ha az enyém len-
ne, bizony nagyobbra nőne a szarv, mint a férj! Egy gránátossal sze-
relemben esni, az más – egy szavam se lenne. Mert akkor volna Mivel
szerelemben esnie Fölségednek – de egy Semmivel szerelemben esni?

HUNCAMUNCA: Tiszteldre kérlek, Bajuszká, csitulj.
A virányos völgyben játszi Zephyr
Nem édesebb Matykó lehelleténél,
Párjához nem oly kellemes a Gerle...

BAJUSZKA: A Gerle! Egy gerléből éppoly derék férj válnék, mint... Ó jaj,
Fölséges Kisasszony, nincs még egy arszlán az Udvarnál, akinek eny-
nyire kevésbé volna emberi formája... Csakugyan, akár egy pille, se
szubsztanciája, se... talán még árnyéka sincsen.

HUNCAMUNCA: Idétlen ez a durvaság, csitulj!
Azt kell hinnem, a féltés szüli élcéd.

HÜVELK Matyi oly bájoló teremtés:

Csak az szapulja, aki szereti.

BUTUSZKA: Ah, Őfelsége.

4. JELENÉS

(Király, Huncamunca)

KIRÁLY: Csak Huncamunca maradjon ehelyt.

(Butuszká, Bajuszká el.)

KIRÁLY: Lányom, orcádon újabban szokatlan

Mélabút látok – azelőtt szemed

Mint kitárt páros ablak, mutatá

A benti szobák bájait, kecsét;

Most függöny üli szemedet – mi ok rá?

Tán étel-italban szenvedsz hiányt?

Elrendelő: nincs rajtad spórolás.

HUNCAMUNCA: Oh, jó uram, mit sem érek vele,

Ha megeszem fél disznót, két jó tyúkot

Egy ültőmben – hisz kellhet olyan is

A szűznek, mit megenni-inni nem tud.

KIRÁLY: S az mi?

HUNCAMUNCA: Ó, elpirulok... férj, atyám.

KIRÁLY: Ha ez minden, hát én szereztem egyet,

Ki hatalmas vitéz. Csatázó kardja

Órjasok sárga vérétől iszamlík,

Nevét ismeri mindenik világrész,

Bátorsága, bölcs becsülete oly

Fennen döng, mint hús sereg dobjai.

HUNCAMUNCA: S ki ő, király-atyám?

KIRÁLY: Hüvelk Matyi.

HUNCAMUNCA: Igaz ez?

KIRÁLY: Ha! Szemed nem üli függöny,

De tűzben ég. Orcád, mint az ökörhús,

Veres; s egy lagzi kedve ült ki rá.

HUNCAMUNCA: Szavaidban annyi a bűverő,

Ökörhússá változtathat bizonynyal.

Igen, Atyám, szavad bírván bevallom:

HÜVELK Matyi volt bánatom oka,
Érte sóhajték, s rágám lepedőm.
KIRÁLY: Szűz lepedődet nem kell rágnod immár:
Lesz férjed – rajta majszolódhatol.
HUNCAMUNCA: Oh, dicső szó! Már senki sem pofázhat,
Hogy Huncamunca pártájába szárad!
Oh, boldog én!
KIRÁLY: Boldogság, csakugyan,
Az ég szemeden, mennydörg homlokodról;
Lelked sövényén villámként nyilallik
Apró sörétje át.
HUNCAMUNCA: Az, de nem apró!
KIRÁLY: A boldog hírt most ím, nyelvünkre tűzve
Postásként visszük Hüvelk Matyinak.
De ne hidd, hogy hatalmas bájaid
Hősünk a harctól eltéríthetik:
Más a kötelesség, más a gyönyör.
Hol csókra, hol hadi babérra tör
Vitéz Matyink. – Akárcsak Jupiter,
Kit ha fáraszt a sok villám, dőrej,
Leruccan hozzánk, meg mi – de hamar
Visszaszáll: első a mennykőipar.
(Király el.)
HUNCAMUNCA: *A hófehér pecsétviasz
A címeres nyomatra vár.
A lány szívére sincs vigasz,
Míg végre párt magának nem talál.
Egy férfi szíve értem ég,
Övé leszek, övé ma még.
A viaszra pecsét kerül,
Mely elveszi becsét neki.
Ne várd, szerelmem hogy kibűl,
Azt újra s újra kell pecsétleni.
Egy férfi szíve értem ég,
Övé leszek, övé ma még.*

5. JELENÉS

(Ősz, *Huncamunca*)

- ŐSZ: Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó,
Kebled, mint páros réz-üstdob, feszül,
S az örök kéj riadóját veri;
Mint réz, ragyogván, mint réz, oly kemény,
Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó.
- HUNCAMUNCA: Ha! Nem ismersz? Én Hercegnő vagyok!
Hogy engem így prédádul kiszemelsz?
- ŐSZ: Oh, Huncamunca, tudnom kellett,
Hogy hercegnő vagy, királyi pedig.
A Szerelem a rangot sohse félté:
Sok Lord pincék odvát kajtatta érte,
Míg fent a Ladyt az inas becézte...
Nagyhoz kicsiny, kicsinyhez nagy való,
Oh, Huncamunca, Huncamunca, ó!
- HUNCAMUNCA: Bármilyen őszintén is érezel,
Szavam, sajnos, másnak kötelez el.
Hiába jössz szerelmet vallani:
Elígérték, s vár rám Hüvelk Matyi.
- ŐSZ: És nőül mennél ahhoz, akinek
Nem az ágyad való, csak a zsebed?!
Oh, csapd el azt a talmi csecsemőt,
Vagy nem szoptathatsz anyaként – csak őt!
De karjaidba engem végy: ne félj,
Én felelek minden kis ízemér'.
S akkor lelkem testestül mennybe visz,
Hogy irigyen les ránk az isten is.
- HUNCAMUNCA: E szót, Uram, bizonyítani kell,
Ígéretként hitelt nem érdemel.
Bár ha egy férfi csakugyan nem férfi,
Az eljegyzés felbontását megérti.
- ŐSZ: Övé a törpe nő-manók hada,
S nem kell a csókhoz székre állnia.
De – legyen tanúm a magas mennyország –
Egy gránátos jobban illik tehozzád.
Atlasz vállának glóbuszunk a terhe,

Két glóbusznál több Huncamunca keble,
A nagy Tejút nincs fele oly fehér,
Mint a kebled – s a kebled többet ér.

HUNCAMUNCA: Ékes szavaid, Lordom, elragadtak;
Lehetetlen, hogy még rideg maradjak.

ŐSZ: Oh, mondd ki ezt, oh, mondd ki ezt megint,
S szavad zengjen pólustól pólusig,
Szálljon a hangod tollaslabdaként,
Legyen ütője a Föld és az Ég...
A Főrendekhez! Engedélyemet
Kiváltani! – Rögvest nálad leszek.

HUNCAMUNCA: Oh, ne hívd ki magad ellen a sorsot:
Egy zugüggyvéd nem szúr szemet – és olcsóbb.

ŐSZ: Királyi vér egy rossz zug-iroda
Padján! Jupiterre, soha!
Rögtön jövök, meglátod, édesem,
Delizsáncán röpít a szerelem.
(Ősz el.)

HUNCAMUNCA: Lassú lesz nékem az a delizsánc,
Mert bár Ámor röpíti, akkor is
A Lehetséges rajta a kocsis.

A hófehér pecsétviasz

A címeres nyomatra vár.

A lány szívére sincs vigasz,

Míg végre párt magának nem talál.

Egy férfi szíve értem ég,

Övé leszek, övé ma még.

A viaszra pecsét kerül,

Mely elveszi becsét neki.

Ne várd, szerelmem hogy kihűl,

Azt újra s újra kell pecsétleni.

Egy férfi szíve értem ég,

Övé leszek, övé ma még.

6. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Huncamunca)

HÜVELK: Hol vagy, hercegnőm, hol vagy, Huncamunca?

Hol a szempár, e tapló és kova,
Melytől szívem viassza lángra gyúl?
Hol az arc, melyet természet-anyánk
A vénuszi formában önte ki?
Hol...

HUNCAMUNCA: Süket fülnek mit ér a zene,
Nyelvetlen szájnak mit a libamáj?
S nekem a sok bók, mikor is magam
Másnak ígértetek....

HÜVELK: Ígértetél?!

HUNCAMUNCA: Bizony. A Sors könyvében így van írva.

HÜVELK: Hát én kitépem azt az egy lapot,
Hol írva van. Vagy ha tán tilos
Lapot kitépni – már a Sors miatt –,
Legalábbis pacát ejtek reá.

7. JELENÉS

(Glumdalca, előbbeniek)

GLUMDALCA: Minek kérdjem, te vagy-e Huncamunca?
E rezes orr...

HUNCAMUNCA: Én hercegnő vagyok,
De hogy te ki vagy, tudom.

GLUMDALCA: Óriásnő,
Királyok bírái fölött királynő.

HUNCAMUNCA: E férfiú, kinek fő szándoka
Imádni engem, tönkreverte őket.

GLUMDALCA: Imádni téged? Aki könnyű láncom
Hordta szívéen, hordhatja a tiéd is?

HUNCAMUNCA: Könnyű a láncom csakugyan: a hír
Szerint hús férj koptatta könnyüvé.
Ha csizmát, kesztyűt húznak ennyiszer,
Az már könnyen megáll akárki tagján.

GLUMDALCA: Engem a számuk emel, nem aláz.
S ha egyszer, mint te, megelégszem eggyel,
Ne is legyek szebb nálad büntetésül.

HUNCAMUNCA: Hadd lám közelről, milyen ez a szépség,
Mely több tucat szívet tud láncra verni.
(*Gyertyát tart Glumdalca arcához.*)
Oh! Az égre – ronda vagy, mint az ördög.

GLUMDALCA: Nem adnád te a legszebbik cipődért,
Ha fele ilyen lehetnél.

HUNCAMUNCA: Nahát!
Ha így állunk, megmérkőzöm veled.

HÜVELK, ha követsz, a tiéd vagyok.

GLUMDALCA: Maradj, Hüvelk! És egymagad betöltöd
Ágyamban a húsz órjás hűlt helyét.

HÜVELK: Egyszer egy este, sötét kapualjba'
Két inasokkal alkudott egy szajha.
Egyik tenyérnyi rézpénzt mutogat,
A másik egy szerény kis aranyat.
A kisebbet vágta zsebre a nő,
Azt a nagy rezet üsse meg a kő.
(*El Huncamuncával*)

GLUMDALCA: Egy ilyen pócért elhagy, megaláz!
Érzem a vihart támadni agyamban,
A szélvihart, mely bög, bömböl, bomol;
Egyetlen orkán egész tetemem,
A világ minden szele tombol itt bent...
Zavar! Rémség! Gyilok! Halál! Pacal!
De mi bú űzi erre a királyt?

8. JELENÉS

(*Király, Glumdalca*)

KIRÁLY: Ily bú királyt még nem gyötört soha.
Az életem elnyűtt, akár a koldus
Gönce; bizony nem trónusra való.
Egy rabot szeretni, s egy óriásnőt!
Oh, szerelem! Beh hatalmas király vagy!
Nyelvem a trombitád, s Te trombitálsz

Tudtomon kívül belőlem. – Glumdalca,
Az ég óriásnőnek tervezett,
De angyal-lelket csusszantott beléd. –
Két lábon járó bűk tömkelege
Vagyok; csak ajkadon terem a balzsam,
Mely borogatván meggyógyítja őket.

GLUMDALCA: Mít hallok én?

KIRÁLY: Mit látok én?

GLUMDALCA: Oh!

KIRÁLY: Ah!

GLUMDALCA: Én, sorsűzött!

KIRÁLY: Én, sorsűzött!

GLUMDALCA: Ah!

KIRÁLY: Oh!

9. JELENÉS

(Hüvelk Matyi, Huncamunca, Lelkész)

LELKÉSZ: Boldog a pár, ha nászra mit se vár.

Ha jól találom, még ma nászi ágyon

Új Hüvelk Matyit nemz Hüvelk Matyi.

HÜVELK: Ahányat csak tehetségem megenged.

HUNCAMUNCA: Oh, huncut úr, pirulnom kell miattad.

HÜVELK: A szüzesség jegye, illik reád.

Én nem tudom, hol, miként ki vagyok

Az örömtől így kívül magamon!

HUNCAMUNCA: Az égre, ne! Bújj vissza! Oly kicsiny vagy,

Hogy még elkallódom, s nem lelsz magadra.

Akár a bús varróleány, kinek

Tűje egy boglya mélyén elveszett:

Bár jajszaván a kőszív is megesnék,

Nem került meg az elveszett – tű.

LELKÉSZ: Éljetek hát, és sokasodjatok,

Legyen a föld Hüvelk Matyikkal népes.

Az angol sajtban is, ha egy kukac van,

A szám nőhet csupán, sohase csappan,

És addig sokszorozzák magukat,

Míg az egész sajt egyetlen kukac.

10. JELENÉS

(Pudli, majd Ősz)

PUDLI: A természet szagatja láncait,
Hogy a világot bős dühvel letépje
Tengelyéről és zsanérjairól.
Mebolydult minden: a Király szerelmes,
A Királyné tökrészeg, és a lányuk...
ŐSZ: Oh, Pudli! Huncamuncát láttad-é?
PUDLI: Sok szépet láttam ma, és sok nagyot,
Nem az a kis pipi a legnagyobb.
Van mit nézni a Királyon, Királynén...
ŐSZ: Ördög beléd! Be vagy tán rúgva, monddsz!
Egy szót se merj, ha azt nem: Huncamunca!
PUDLI: Huncamunca. Hüvelk Matyi neje.
ŐSZ: Az én Huncamuncám.
PUDLI: A te Huncamuncád.
HÜVELK Huncamuncája. Bárkié.
ŐSZ: Ha ez igaz, minden nő átkozott.
PUDLI: Ha nem, legyek átkozott én magam.
ŐSZ: Ott jó. Reszkess! Egy szavad sem hiszem,
Oly ártatlanság, oly fenség terül el
Arcának terjedelmes tájain.
(Nudli el.)

11. JELENÉS

(Ősz, Huncamunca)

ŐSZ: Merre járt az én Huncamuncám? Íme
Az engedély!
HUNCAMUNCA: Oh jaj! Hüvelk Matyi...
ŐSZ: Miért említed őt?
HUNCAMUNCA: Ah! Ah! Hüvelk...
ŐSZ: Hogy érted, drága Huncamunca?
HUNCAMUNCA: Hü...
ŐSZ: Oh, szólj!
HUNCAMUNCA: Hü...

ÓSZ: Hü megint. Felelj, mi lelt?
 Mi az a „Hü”? „Húség?” „Hülye?” „Hüvelk?” –
 „Hüvelk.” – Ha kínpadra vonsz is vele,
 „Hüvelk, Hüvelk.” Úgy tetszik a neve,
 Hogy ha némává tenne valami,
 Akkor is azt sóhajtánád: „Matyi!”

HUNCAMUNCA: Várj! Oh, ne kérj fejemre még halált!
 Nagy az én szúm, egynek tán meg is árt,
 Oly nagy – kettőnek is túl nagy lehet...
 Az előbb hozzá – most hozzád megyek.

ÓSZ: Ha! Ezt! Nekem! És ide, a szemembe!
 Hiszed, hogy Lord Ósz Hüvelkkel felezne?
 Túl nagy a tisztség, kell a segítség?
 Több fogás kell, hogy jóllakassanak?
 Töltsd be a helyet bizottságilag!
 A tagokat majd a férj válogatja,
 Így diktálja a Trónus akaratja! –
 Ne hidd, hogy mást megtűrök helyemen,
 S a kosarat gyáván zsebre teszem.
 Koponyám konok, kongó üregében
 Fekete vihar gubbaszt készülőben,
 De kitör! És az lesz a világ veszte,
 Mert nincs erő, amelyik megrekessze,
 S veletek tömi a poklot degeszre.
 Mint egyszer is, baljós téli napon
 A zivatar, mely lezúdult vakon.
 Eresz, árok, csatorna mind kiöntött,
 Városnyi népet lábáról ledöntött,
 És elsodort a zúgó zuhatag
 Pénzest, tetvest, tisztát és mocskosat –
 Az utcán még egy koldus sem maradt.

HUNCAMUNCA: Jaj, átkozott, jaj, végzetes sietség!
 A végén megöli nekem szegénykét,
 S én, kit két vágy ostromolt délelőtt,
 Egyedül nyomhatom a lepedőt.
 Akár az egyszeri szegény bolond lány,
 Aki két széke között válogatván
 Sehogy se tudta, melyiket szeresse,

De másnak nem akart egyiket se,
S a kettő között – ily balfeneket! –
Zavarában a pad alá esett.

(Vége a második felvonásnak.)

III. FELVONÁS

1. JELENÉS

*Szín: Arthur király palotája
(Szellem egymaga)*

SZELLEM: Üdv! Éji délnek rémes árnyai!
Tündér, manó, denevér, bagoly, üdv!
Ti beszszelt éjjeliőrök, kiknek
Torkából tréfás kísértet rikolt,
Üdv! – Kísértetek, kik míg fenn a Nap,
Böjtöltök vagy beteltek kén tüzével,
S mostan a temetőben vigadoztok
A kondítatlan harang hanginál,
Üdv!

2. JELENÉS

(Király, Szellem)

KIRÁLY: Mily zaj ez? Mely gazfickó meri
Felségemet falai közt zavarni
Mocskos hanggal, póri lábbal?

SZELLEM: Akit
Üres hatalmad nem ijeszt. Aki
Hálószobádba bátoran besétál.

KIRÁLY: Rabszolga! Meghalsz!

SZELLEM: Még egyszer? Nem én.
Szellem vagyok, egyszer már sikerült.

KIRÁLY: Ha volt utolsó órád, most ez az.
A csillagokra! Mocskos lepedődnél

Visszarántlak, s beléd mártom e pengét,
Míg lelkedből kileheled a semmit.

SZELLEM: Fogj meg, ha bírsz!

KIRÁLY: Jól van, jól, menekülsz.

Egy szellemtől mit is várjon az ember.
De ha kedves az életed... Hohó,
Nincs neki... mindegy. – Ide ne gyere,
Mert a Vörös tengerbe fojtalak,
Ha még egyszer meglátlak ehelyütt,
Ezzel a két kezemmel, úgy vigyázz.

SZELLEM: Ha holland ginné válnék is az a
Vörös tenger, melynek, míg éltem én,
Szagát sem állhatám – hát akkor is:

HÜVELK Mátyásért újlag itt teremnek.

KIRÁLY: Ha! Mit mondsz?

SZELLEM: Hüvelk Matyit, nagyuram.

Akinek atyja szelleme vagyok.
Arthur vagy, emlékezhetnél reám...
Persze a jó barátot feledik...

KIRÁLY: Te vagy tehát, a jó Hüvelk Apó!

Oh, hadd szorítlak mohón karjaimba,
Te, legjobb szellem, te, te, több mint szellem!

SZELLEM: Bár volnék több, hogy érezhetnök újlag

Egymás lapockáját az ölelésben.
De kettőnk közt így előnyben vagyok:
Én érzlek, te engemet aligha.

KIRÁLY: De mondd, oh, drága szellet, mondd, mi kerget

Mely szörnyű fontos ügy földünkre vissza?

SZELLEM: Úgy hát készülj, hallani azt, ami

Magadon kívül űzi lelkedet.
Még mielőtt a hajnal rózsaujja
Az égbolt zsaluit felpöcköli,
Lord Ősz kivont kardja mögött, fegyverben
Polgáraid ide sereglenek:
Akár a méhek rajzás idején,
Akár csillagok fagyos éjeken,
Akár a homok szeles napokon,
Akár szellemek Plútó partvidékén,

Akár tavasszal bimbók és virágok,
Akár ősszel sárguló levelek,
Akár nyáron a mosolygó gyümölcsök,
Akár télen marcona hópihék...

KIRÁLY: Akár az ördög! Hát azért jövé!

HÜVELK Apó képében, hogy e bamba
Hasonlatokkal kínpadra feszíts?
El innen, vagy ördög-pokolra mondom,
Felaprítalak, bárha tested nincs is.

SZELLEM: Arthur, vigyázz! Mennem kell, itt a perc,
Nem kardod félem, ámde a kakast.
Arthur, vigyázz, vigyázz, vigyázz, vigyázz!
Ne légy a balsorsot kerülni kába,
Mert hogyha ma estig kinyírnak,
Holnap minden óvatosság hiába.
(*Szellem el.*)

3. JELENÉS

(*Király egymaga*)

KIRÁLY: Oh, mért hagyál kétségeknek rabul?
Maradj, mondd el, mi balsors fenyeget,
S taníts ki, miképp kerülhetem el!
Oh, átkozott legyen minden hasonlat,
S az is, ki gyártja, a költő! Miért
Hogy egy hasonlat pontos és találó,
A másik meg zavaros, ostoba?
Bezzeg az ördög nyugodtan vihoghat,
A vagyonára sehol sincs hasonlat.

4. JELENÉS

(*Király, Királyné*)

KIRÁLYNÉ: Miért, oh, Arthur, hogy oly csöndesen
Dollalolla kebléről ellopóztál?
Miért hagyál sötétben, egyedül?
Tudod, hogy rettegek a szellemektől.

KIRÁLY: Ne hibáztasd szerelmem, Dollalolla,
Azt hittem, álmod lop majd szép szemedre
A tegnapi puncs. De ó, nincs ital,
Mely egy asszonyt is elnyugtatna bár.
Minden reggel ott vannak, mint a Nap,
Hogy a férjükre ráragyogjanak.

KIRÁLYNÉ: Gondold csak el,
Milyen meglepetés lehet a Napnak,
Hogy a Föld is mindegyre megkerül.
Hát bús nejednek mily meglepetés volt,
Hogy karját forró ölelésre nyújtván
Csak egy rossz párnát ölelhet helyetted.
Oh, gondold el, gondold, gondold csak el.
Amellett olvastam is valami
Ovidius Metamorfózisában,
Hogy Danaéval Jupiter halott
Tárgy képében hált – s azt hittem, a párna
Helyén az isten nyög, karomba zárva.

KIRÁLY: Oh, jöjj karomba, mirtuszos erény!
Dollalolla! Ha minden feleség
Ilyen volna, ki tudná, mi a szarv?
Ha Huncamuncánk csak fele ilyen,
Hüvelk Matyi boldog... Oh, ez a név!
Ha csak negyedrészt tudnád, amit én,
Tudnád, oh jaj, amit tudnál.

KIRÁLYNÉ: Mi? Hogy?
Ki fejtse meg szavad, ha úgy beszélsz,
Mint valami vásári kikiáltó?
Oh, mondj többet, vagy túl sok ennyi is.

5. JELENÉS

(Király, Királyné, Nudli)

NUDLI: Mosolyos hajnalt, mosolyos szerencsét,
Arthur felség és Dollalolla felség!
Lord Ősz összlord vakmerő, bősztömeg
Élén ily üzenettel fenyeget:
A szép Hercegnőt adjuk ki nekik,

Meg hős Hüvelket – de őt csak nyakig –,
Különben a kapunk ledöntetik.

6. JELENÉS

(Előbbiek, Huncamunca)

KIRÁLY: Itt a Hercegnő. Hüvelk Matyi hol van?

HUNCAMUNCA: Felség, úgy félórája, ha lehet,
Az ellenség elé elcsörtetett,
Esküvén: ha a sors nem rossz cseléd,
A reggelihez Lord Ősz fejét
A kakaó mellé teszi eléd.

KIRÁLY: Így jó: az ördög szólt hát neki is.
Szép Dollalolla, Huncamunca, jertek,
Szobánkban várjuk a győztes Hüvelket.
Lelkünkre biztonság és béke szálljon,

HÜVELK karja úr lesz a rút viszályon.

Bár ember, órjás, isten összefog,

HÜVELK Matyi egymaga győzni fog.

KIRÁLYNÉ: Hüvelk Matyi igazi ércsisak,
Rá építve trónunk szilárd marad.
Bármit kívánunk, kívánnunk elég,
Tálcán hozza elleneink fejét. –
A háziasszony boldog és nyugodt,
Ha jó szakács írja az étlapot.
Legyen bár liba, disznó vagy kacsa,
Vagy tőkehal, a tenger farkasa,
A vendégsereg talán nyugtalan,
De jó a jó szakács: Úrnőm, tálalva van.

7. JELENÉS

Szín: csatások

(Lord Ősz, Pudli, pártütők)

LORD ŐSZ SEREGE: *Fel, pártütők, fel, pártütők,*

A tett órája már ütött.

Refrén: Szívünk szilárd, karunk serény,

Velünk a jog s erény.

Fel, harcra hát, fel, harcra hát,

A zsarnok ellen nyerj csatát.

Refr.

Aztán mi lesz? Aztán mi lesz?

A rend megint a régi lesz.

Refr.

ÓSZ: Mindezidáig kardunk – bár hüvelyben –
Csupa babért arat. Igaz, az ellen
Sehol.

PUDLI: Bár, ha magamra hallgatok,
Nem választanám éppen e napot
Csatázni – áprilisnak elsejét.

ÓSZ: Nap nem lehetne ennél egy se jobb:
Hisz Nagymamám születésnapja ez.

HÜVELK Matyiból április bolondját
Csinálok – úgy megzargatom a lelkét,
Hogy csak az árnyak földjén térjen észre.

PUDLI: Hogy ily elszánt a sereg, örülök;
Örömnél csodálatom se kisebb.

ÓSZ: Mily barátokból, mint lett seregünk,
Még sügom, míg tova menetelünk.

8. JELENÉS

Mennydörgés, villámlás

(Hüvelk Matyi, Glumdalca, híveikkel)

HÜVELK SEREGE: *Kígyót melengtetett a trónus keble,
S feltámadott az, ó hon, ellenedre.*

Fegyvert ragadt a honfi,

Az ősi trónt megóvni.

Jogunk s a gazság utólszor csatázik,

Mi akkor is kitartunk mindhalálíg.

Az önmagából is kivetkezett

Gaz ármény ellenünk szövetekezett.

A rendnek harc az ára,

Fel hát a nagy csatára.

Vesszünk csak el, ha veszni kell, egy szálíg.

Mi akkor is kitartunk mindhalálíg.

HÜVELK: Oh, Nudli! Láttál már ilyen napot?
Születetlen mennykövek morganak
Fölöttünk; tán az istenek akarnak
Eget, földet szétszedvén összezúzni.
De én bátran tiprom e rossz tekét.

MERLIN: Hüvelk Matyi!

HÜVELK: Mily hangot hall fülem?

MERLIN: Hüvelk!

HÜVELK: Megint szólít.

MERLIN: Matyi!

GLUMDALCA: És újlag.

HÜVELK: Jelenj meg, bárki légy, nem félek én.

MERLIN: Nincs is okod rá. Barátod vagyok.
Nevem Merlin, mesterségem varázsló.
Világra téged bűbájam segített.

HÜVELK: Miként?

MERLIN: Halld hát misztikus balladám:
„Hogyan fogantaték Hüvelk Matyi.”
Az apja szántott és vetett,
Anyja kendert tilolt,
De hogy mitől lesz a gyerek,
Arról dunsztjuk se volt.
Idő múltán Hüvelk Apó
Merlinhez elcsoszog,
S vállán e szűt sanyargató
Búbánatról zokog:
Hogy – fortély híján – nem lehet
Gyermekük már soha,
Pedig beh jó vón’ – bár csak egy
Hüvelyknyi, akkora.
Vén Merlin erről már tudott,
S mert csodát tész a hit,
Megkapta jó Hüvelk Apó
A kis Hüvelk Matyit.
A múltad ismervén, most lásd jövőd.

HÜVELK: A bámulat örvénye szellemem
Révületbe ejti... Glumdalca, nézd,
Egy másik Én!

GLUMDALCA: Oh jaj! Ne nézz oda!
Most evett meg egy nagy, vörös tehén!
MERLIN: Nagy szíved meg ne rendítse e látvány.
Tekintsd örömmel a dicső jövőt:
Egy színház támad szemeid előtt,
Hol a kegyeletes késő utód
Fölidézi e hős, e nagy napot.
Múzsza, kothurnus és tragédia
Neved hirdeti, dicső dalia.
HÜVELK: Elég. Fújjátok azt az indulót!
Bátran halok, ha híresen halok.

9. JELENÉS

*(Lord Ősz, Pudli, pártütők egyik oldalt,
Hüvelk Matyi, Glumdalca velük szemben)*

PUDLI: Jön az ellenség rendületlenül,
Jól látja már e szem, jól hallja már e fül.
ŐSZ: Rántsatok kardot mind! A Szabadságért!
Az élet húsán mustár a Szabadság!
HÜVELK: Te vagy Lord Ősz, hírhedett e tekén?
ŐSZ: S te a hírhedett Hüvelk?
HÜVELK: Magam én.
ŐSZ: Mérjük hát össze kardunkon az élt.
A szabadságért!
HÜVELK: A szerelemért!
*(Legitlen véres küzdelem a két sereg között; dob pereg, trombita harsog,
mennydörgés, villámlás. – Hol erre, hol arra kiszorítják egymást, több íz-
ben. Némelyek elesnek. – Lord Ősz és Glumdalca marad a színen.)*
GLUMDALCA: Egy asszony elől fogsz megfutni, gyáva?
ŐSZ: Méltatlan vagy eme vasra – eredj.
GLUMDALCA: Nesze, szívedbe!
ŐSZ: Inkább a tiédbe!
GLUMDALCA: Túl jó dőfés, átfúrta jonhomat...
Én meghalok.
(Meghal.)
ŐSZ: Akkor egynek már vége.
HÜVELK: S ha te pusztulsz, vége kettőnek is.

Hitvány!
ŐSZ: Hüvelk!
HÜVELK: Pártos!
ŐSZ: Hüvelk!
HÜVELK: Pokolra!
ŐSZ: Huncamunca!
HÜVELK: Ez a döfés tiéd.
ŐSZ: Érezem is, bizony. (Jaj, ó. Jaj, ó.)
HÜVELK: Pokolra! Ott a helyed, pártütő eb,
Tiszteltetem ott lenn a pártütőket.
ŐSZ: Ne örvendj, Hüvelk, ne hidd, hogy nyugodtan
Élvezed Huncamuncát. Szellemem
A mennybe csak beszól, és visszajön,
Hogy a Hercegnőt utánam ragadja.
De ha! A halál döngeti velőm,
S egy másik szellem zörget lelkemen,
Szelíd, kedves szóval sietteti.
Megyek, megyek, és szívesen megyek.
Akár a városi asszony, akit
Férje a ligetes Hamsteadbe hitt,
S e kérlelő szózáttal sürgeti
Jó hangosan: „Előállt a kocsi!”
Azonnal kedve van indulnia,
Beugrik férje mellé, s int: „Gyia!”
HÜVELK: E néhány szóval kiokádta lelkét;
Nyalja fel az ördög, ha ízlik néki.
Vigyétek, és vágjátok le fejét,
Személyesen cepelem a királyhoz.
A pártütés kimúlt. Reggelizünk.

10. JELENÉS

(Király, Királyné, Huncamunca, udvaroncok)

KIRÁLY: Minden adóst szabadon engedünk.
Tartozásukra hat fontot fizessen
A kincstár. – Sírní ma senki ne merjen.
Jöjj, Dollalolla – pfuj, mi hosszú név,
Egy órába telik kimondanunk!

Ezennel Dolly leszel vagy Lola,
 Vagy válassz más, illőn rövid nevet,
 Mely nyelvünk nem fárasztja. Ül le, így,
 Hogy is hínak... Halljuk az udvari
 Hölgyek dallását. – A mai napon
 HUNCAMUNCA lányom s Hüvelk Matyi
 Nászát üljük. Oh, kettős győzelem.
 Bármikor megjöhet Hüvelk a fejjel.
*BAJUSZKA: Oh lankadatlan, nagyszerű,
 Páratlan, szent, merész,
 Szilaj, tüzes, sziklaszilárd,
 Dicső, nemes, vitéz,*
*BUTUSZKA: Oh győzedelmesz, fiatal,
 Bátor, codász, erős,
 Kiválasztott, gyönyörű, bölc
 Hüvelk Matyi, te hősz!*
 NUDLI: Oh, szörnyű, rémséges, iszonyu, ó!
 Légy, fül, süket, s te, szem, örökre vak,
 Te, nyelv, néma, sánta, te láb; üvöltsön
 A farkas, medve, kígyó és kísértet...
 KIRÁLY: Mit akar ez a marha?
 NUDLI: Azt, uram,
 Hogy illő rémség vezesse be hírem.
 A padlásról, kétszer két emelet
 Magasából nézdeltem kifelé.
 Nagy tömeg élén jött Hüvelk Matyi:
 Kétszer húsz cipőpucoló fiú,
 Kétszer két tucat fáklyás is vele,
 Aztán kurvák, kocsisok, elnökök.
 Fennen hordozta Lord Ősz ősz fejét.
 Mikor hirtelen szembe jött az utcán
 Egy bős tehén, nagyobb, mint bármelyik,
 S egy perc alatt – oh, hadd ne mondjam el... –
 Egy perc alatt Hüvelk Matyit benyelte.
 KIRÁLY: Zárat a kincstárra, a börtönökre,
 A foglyokat felkötni – hogy ki bűnös,
 Mindegy. Minden szüzet meg kell gyalázní.
 A tanítók vesszőznek egész nap.

Szabadítsátok az ügyvédek,
Orvosokat, papokat a világra,
Tobzódjanak, míg minden összeomlik.

NUDLI: Ófelsége a Királyné elájult.

KIRÁLYNÉ: Nem annyira, hogy a rossz hír hozóját
Ne büntessem meg érdeme szerint.
(Megöli Nudlit.)

NUDLI: Oh, megöltek.

BUTUSZKA: Oh, Nudli úr, szerelmem,
Haláلودért e törrel bosszút állok.
(Megöli a Királynét.)

HUNCAMUNCA: Anyucikám! Rohadt gyilkos, nesze!
(Megöli Butuszkát.)

DUDLI: Bosszút liheg egy régi sérelem.
(Megöli Huncamuncát.)

BAJUSZKA: Ahá, Dudli úr! Régi sérelem?
Ennyit egy új sérelem is megér!
(Megöli Dudlit.)

KIRÁLY: Hah! Orgyilkos, gaz nőcseléd, nesze!
(Megöli Bajuszkát.)
Van még valaki? – Akkor én jövök.
(Megöli önmagát, lerogy.)
Akár a részeg kártyás, akiből
A fellázadt szesz hirtelen kitör,
S királyok, dámák, bubik buknek sorba,
Az egész paklit magukkal sodorva...
A mi paklink is fekszik már kupacban;
Utolsónak én – ez a diadalmam.
(Meghal.)
(A kárpit lefordul.)

Jánosházy György

ELŐSZÖR MAGYARUL

A Shakespeare-rel egy évben született Christopher Marlowe-t Shakespeare elődjének, úttörőjének tekinti az angol irodalomtörténet: ha nem is az ő találmánya, ő gyökereztetette meg a *blank verse*, a rímtelen ötös jambus műformáját, amely nemcsak Shakespeare remekműveinek, de hosszú időre magának az angol drámaírásnak jellemző és erőteljes műformája lett.

Irodalomtörténeti határkőnek mondhatjuk tehát Marlowe első jelentős színpadi művét, a *Nagy Tamerlánt*, és átütő közönségsikerét. Ez a siker arra indította a fiatal szerzőt, hogy a korban szokásos gyorsasággal megírja Timur Lenk hódítói pályafutásának második felét megjelenítő drámáját, a *Nagy Tamerlán II. részét* is.

Az I. részt 1961-től olvashatjuk magyarul, Németh László kitűnő fordításában. A II. rész mindeddig ismeretlen maradt nyelvünkön. Úgy vélem, ilyen nevezetes szerző irodalomtörténetileg fontos művének *egészében* való ismerete elengedhetetlenül hozzátartozik a dráma világirodalmi történetéről alkotott képünk teljességéhez. Ezért a *II. Edwárd* és *A máltai zsidó* fordítása után nekiültem ennek a II. résznek is, amelyet itt nyújtok át a magyar olvasónak.

Az angol drámaköltészet terén végzett több évtizedes fordítói munkám záróköve ez.

Christopher Marlowe

NAGY TAMERLÁN

MÁSODIK RÉSZ

Fordította JÁNOSHÁZY GYÖRGY

SZEMÉLYEK:

Prológus

TAMERLÁN, Perzsia királya

Fiai:

CALYPHAS

AMYRAS

CELEBINUS

THERIDAMAS, Algír királya

TOCHELLES, Fez királya

USUMCASAN, Marokkó királya

ORCANES, Anatólia királya

TREBIZON királya

SORIA királya

JERUZSÁLEM királya

AMASIA királya

GAZELLUS, Byron alkirálya

URIBASSA

ZSIGMOND, magyar király

Magyar urak:

FRIGYES

BALDWIN

CALLAPIN, Bajazid fia, Tamerlán foglya

ALMEDA, az őre

BALSERAI KAPITÁNY

A FIA

BABYLON KORMÁNYZÓJA

MAXIMUS
PERDICAS
EGY KAPITÁNY
HÍRNÖK

ZENOCRATE, Tamerlán felesége
OLYMPIA, a balserai kapitány felesége

Urak, polgárok, orvosok, telepések, török ágyasok, kísérok

PROLÓGUS

Mivel Tamerlánt jó szívvel fogadták,
Amikor eljátszottuk színpadunkon,
Második részt is írt hozzá a költő,
Melyben halállal huny ki ragyogása,
Gyilkos sors végez sok diadalával.
De hogy mi lett a szép Zenocratéval,
És ő hány fényes várost áldozott fel
A drága nő fájó elföldelésén,
Azt megmutatja mindjárt ő maga.

ELSŐ FELVONÁS, ELSŐ SZÍN

*Jön Orcanes, Anatólia királya, Gazellus, Byron alkirálya,
Uribassa és kíséretük, dobokkal és trombitákkal*

ORCANES Mi, kiket nagy Bajazid ivadéka,
A szentséges, hatalmas Callapin
Tett alkirályokká itt Keleten,
Ki Egyiptomban rabja most a gaznak,
Ki apját vasketrecbe zárta egykor,
Most eljöttünk szép Anatóliától
Kétszáz mérföldet, és a Duna partján
Áll meg fegyverben harcos seregünk,
Ahol Zsigmond, a magyarok királya
Vár bennünket, hogy kössük meg a békét.

Eh! Egyezkedjünk hát a kereszténnyel,
Vagy vívjunk meg, átkelve a folyón?
GAZELLUS A békéről kell tárgyalnunk, király.
A keresztény vérrel torkig vagyunk már,
És semmi kedvünk sincs harcolni újra.
A gőgös Tamerlán most Ázsiában
A Guiron fő táján hódít, s a célja
A török földet fölperzselni végig.
Ellene fordítsd sereged, uram.
URIBASSA Zsigmond királynál több is a keresztény
A szívós magyarok nagy táboránál.
Németek, szlávok, dánok, ritterek
Lándzsáját és fejszójét, alabárdját
Kétséges, hogy biztonsággal megálljuk.
ORCANES A legrövidebb körről északon,
Grönlandról, mit jeges tenger kerít,
És nagyerejű, szörnyű óriások
Lakják, mind akkora, mint Polyphemus,
Ha milliók törnek is át a sarkkört,
És Európa hadereje jön ránk,
Török pengénk elmetszi torkukat,
S a küzdőtérből vérlucskos mocsár lesz.
A Trebizon felé folyó Duna
Skarlát hullámok leplében viszi
Ajándéku barátainknak otthon
Megölt keresztények holttesteit.
A Földközi-tenger, amelybe ömlik,
Véres tenger nevet kap e csatától.
Itália kóbor hajósai
Keresztényeket látnak majd az árban
Tömegesen verődni a hajókhoz,
S bikája hátán a szép Európa
A világ kincsét, díszét ledobja,
Leszáll, s komor gyászkontózt vesz magára.
GAZELLUS Vitéz Orcanes, fél világ királya,
Szemlét tartott csapatain Tamerlán,
Kairóból fel Alexandriába
És a határra tartva seregével,

Szándéka meghódítani földjeinket,
Tanácsos békéről tárgyalni hát
Zsigmonddal, a magyar királlyal, és
Erőnket az ostromra tartogatni,
Melyet ő tervez Anatóliában.

ORCANES Ezt bölcsen mondtad, Byron alkirálya.

Ha királyságom, birodalmunk szíve,
Elvész, Törökország is elbukik;
Ezért legyen békében a keresztény.
Németek, szlávok, dánok, ritterek
Ne tőlem: Tamerlántól féljenek,
S inkább, ki naggyá tette: Fortunától.
Velünk görög, szicíliai, albán,
Zsidó, rab, török és egyiptomi,
Anatólia s Soria szülötte,
Illír, trák és bithyniai is,
Elég a gyöngye Zsigmondot lenyelni,
De kevés Tamerlánal szembeszállni.
Egész világot hoz a harcmezőre:
Szittyák földjétől messzi India
Partjáig, mit dühöngő tengerár
Korbácsol harsogó, vad ostromokkal,
Milyent még nem tapasztalt tengerész.
Fegyverben áll érette Ázsia.
A Ráktérítő trópusi szívetől
A Baktérítő Amazóniáig,
És még tovább, a szigettengerig,
Tamerlánért fegyvert ölt Afrika.
Maradjon hát békében a keresztény.

*Jön Zsigmond, Frigyes, Baldwin és kíséretük,
dobokkal és trombitákkal*

ZSIGMOND Orcanes, amint követünk ígérte,

Átkeltünk a Dunán főurainkkal,
Hogy tárgyaljunk békéről, háborúról.
Válassz hát: római szokás szerint
Mezítlen kardot kínálok neked.
Ha háborút akarsz, emeld reám,

De ha békét, add vissza a kezembe,
 S én helyeslésül tokjába dugom.
 ORCANES Megállj, Zsigmond. Feledted: én vagyok,
 Aki ágyúval lőtte Bécs falát,
 Hogy az a kőfal úgy táncolt alapján,
 Ahogy a Föld súlyos tömege vibrál
 Az égbolt forgó tengelye körül?
 Feledted: olyan sűrű nyílesőt
 Küldtem a vaksi burgerek fejére,
 Kartáccsal, szárnyas szöggel elegyítve,
 Hogy te magad, akkor palotagróf,
 A cseh király s az osztrák herceg is
 Heroldokat küldtetek, s térden állva
 Fegyverszünetet kértek nevetekben?
 Feledted: hogy az ostromot feloldjam,
 Dólt hozzám kocsiszámra az arany,
 A királyi madárral, Juppiter
 Félelmes villámával szárnya közt?
 Ha emlékszel, kívánhatsz háborút?
 ZSIGMOND Ostrom volt Bécsnél, és ott voltam én is,
 Akkor palotagróf, ma már király,
 És tetteinknek nem szabtuk határt.
 Most, Orcanes, elnézve seregem,
 Mely elfedi e síkot, s akkorának
 Tűnik, mint bagdádi magas toronyból
 Arábia nagy homoksivatagja,
 Vagy óceán az utazó szemében,
 Ki az Apenninek havában áll –
 Mért kellene, mondd, oda aljasodnom,
 Hogy békét kössek Anatóliával?
 GAZELLUS Magyarhon s Anatólia királya,
 Mi török földről szövetkezni jöttünk,
 Nem azért, hogy csatára hívjuk egymást.
 Barátságos beszéd találna ehhez.
 FRIGYES Európából így jöttünk mi is.
 Ha ellene vagytok, és gúnyolódtok,
 Sátraink állnak, hadunk csatarendben,
 Ha csak moccantok is, támadni kész.

ORCANES Így készültünk mi is fel: hogyha Zsigmond
Barátként szól velünk, s szavát nem állja,
Itt van a kardja; így ratifikáljuk
A békét, megszabott feltételekkel,
Amint követeink megállapodnak.

ZSIGMOND El hát a karddal, hadd nyújtok kezet,
Nem húzok kardot s állítok hadat
Ellened és szövetségesed ellen,
Míg élek, fegyvernyugvásban leszünk.

ORCANES De, Zsigmond, erősítsd meg esküvel,
Esküdj meg itt az égre s Krisztusodra.

ZSIGMOND Ki világot teremtett s üdvözít,
Isten fiára, szűznek magzatára,
Édes Jézus Krisztusra esküszöm,
Hogy óvom sérthetetlenül a békét.

ORCANES Az Isten barátjára, Mohamedre,
Akitől ránk maradt a szent Korán,
S hogy elhagyta a földet, a koporsó
Dicső testével a magasba szállt,
S Mekka fenséges temploma felett csüng,
Rá esküszöm, megtartom ezt a békét.
Feltételeit s ünnepélyes eskünk
Kézjegyünkkel mindegyikünk megőrzi
Szövetségünk jeles tanújaként.
Zsigmond, ha bármely keresztény király
Megséríti országod határait,
Csak szólj: Orcanes Anatóliában
A Dunán túl a szövetségesed,
S a támadó elkotródik remegve,
Úgy félnek tőlem mindenfajta népek.

ZSIGMOND Ha pogány király Anatóliába
Talál betörni, Zsigmond küld neked
Száz ezer harcban edzett jó lovat,
S rajtuk kemény német lándzsásokat,
A királyi szálláshely erejét.

ORCANES Köszönöm, Zsigmond, ám, ha háborúzom,
Kisázsia, Afrika, Görögország
Követi zászlóm s döngő dobjaim.

Menjünk most lakomázni sátrainkba.
A hadvezéremet elindítom
Szép Anatóliába s Trebizonba,
Tamerlán ellen ott várjon reám.
Zsigmond barátom, magyar főurak,
Gyertek, dőzsöljetek egy jót velünk,
Aztán mindenki térjen majd haza.
Mind el

ELSŐ FELVONÁS, MÁSODIK SZÍN

Jön Callapin és Almeda, az őre

CALLAPIN Kedves Almeda, szánd meg a siralmas
Sorsú Callapint, Bajazid fiát,
Aki Nyugat urának született,
S a kegyetlen Tamerlán foglya itt.
ALMEDA Uram, én szánlak, és szívből kívánom
Szabadulásod, ám, kinek haragja
Halál, uram, a hírneves Tamerlán
Ennél nagyobb szabadságot nem enged.
CALLAPIN Bárcsak tudnám szavakba önteni
Félig is, ami tettben telne tőlem,
Tudom, hogy elszöknél innen velem.
ALMEDA Nem, Afrikáért sem, kérlek, ne izgass!
CALLAPIN Hallgass meg legalább, kedves Almeda.
ALMEDA Ne mondj ilyeneket, kérlek, uram.
CALLAPIN Kairótól sietve...
ALMEDA Sietésről egy szót se, jó uram.
CALLAPIN Hadd mondjak még pár szót, kedves Almeda.
ALMEDA De, uram, mi kerekedik ki ebből?
CALLAPIN Kairótól Alexandria öble
Felé siet a Darotes; királyi
Flottám török gályája várja ott
Lehorgonyozva, hogy a partra érjek,
Ha megszabadulok valamiképpen;
Ha megjöttem, vitorlát bont azonnal,

S a Földközi-tengerre jut hamar,
Ott Kréta és Ciprus szigete közt
Gyorsan török vizekre érhetünk.
Akkor megláthatsz több mint száz királyt
Térden köszönteni istenhozottal.
Megannyi fényes arany koronából
Válassz tetszés szerint, máris tiéd.
Ezer gályát adok neked keresztény
Rabokkal; a Dardanellákon át
Spanyol partokról hoznak dús hajókat,
Megrakva Amerika aranyával.
A zenéhez, szerelmi dalhoz értő
Görög szüzek kísérek, bájosak,
Mint Pygmalion ivór lánykája volt,
Vagy az ünővé változott Io.
Mezítlen négerek húzzák kocsid,
S ha diadalmenetben jársz, az utca
Kövezetét kerekeid alatt
Szép török szőnyegek borítják,
És ékes kárpit csüng a falakon.
Méltó látvány a fejedelmi szemnek.
Száz délceg dalnok lovagol előtted
Bíbor selyemben, barbár csődörön,
Fölötted arany baldachin, kirakva
Drágakövekkel, melyek úgy ragyognak,
Mint a fátyol, mely a világra hull,
Mikor Phoebus az égi féltekéből
Leszáll az antipódusok felé...
Sokkal több is van, el sem mondhatom.

ALMEDA Hogy mondod, milyen messze van a gálya?

CALLAPIN Édes Almeda, fél mérföldre innen.

ALMEDA De nem láthatják meg, hogy távozunk?

CALLAPIN Egy üreges hegyoldal meredélye

S egy durva kőszál görbülete közt

Bevont vitorlák, az árboc ledöntve,

Úgy lapul ott, hogy nem gyanítja senki.

ALMEDA Ez tetszik. De mondd, uram, ha szabadon engedlek, állod a szavatát? Király leszek a fáradságomért?

CALLAPIN Amint én Callapin vagyok, a császár,
És Mohamed kezére esküszöm,
Királlyá teszek, s pajtásom leszel.

ALMEDA Esküszöm, amint Almeda vagyok,
És őrod a Nagy Tamerlán alatt
(Mert ezt a címet viselem ma még),
Ha ezer fegyverest küld is reánk,
Hogy útját állják ennek a kalandnak,
Én bátran vezetem felségedet,
S meghalok inkább, mintsem visszatérjünk!

CALLAPIN Köszönöm, kedves Almeda. Siessünk,
Mert telik az idő, ne késlekedjünk.

ALMEDA Amikor mondod, uram, kész vagyok.

CALLAPIN Menjünk; agyó hát, átkozott Tamerlán.
Most megbosszulhatom apám halálát.
Mindketten el

ELSŐ FELVONÁS, HARMADIK SZÍN

*Jön Tamerlán, Zenocrate és három fiuk, Calyphas,
Amyras és Celebinus, dobokkal és trombitákkal*

TAMERLÁN Zenocrate, világ fénylő szeme,
Aki az ég lámpásait kigyújtod,
Pillantásodtól felderül a felhő
S kristályköntösbe öltözik a lég,
Pihenj meg itt a szép Larissza síkján,
Egyiptom és Törökország határán,
Fiaid közt, kikkől császárok lesznek,
S mindegyikük egy világnak parancsol.

ZENOCRATE Drágám, mikor teszed le már a fegyvert,
S óvod meg szent személyed a sebektől,
A sok veszélyt rejtő hadakozástól?

TAMERLÁN Ha sarkain már nem forog az ég,
S a föld, melyet katonáim taposnak,
Feltornyosul, a hold szarváig ér fel,
Addig soha, édes Zenocratém.

Ülj fel, trónolj itt, mint bájos királynő.
Így, itt ül most fényben, fenségesen,
Míg fiaim, kik drágábbak szememnek
A meghódolt kincses királyságoknál,
Mellette állva, nézik anyjuk arcát.
De lám, gyöngédség van tekintetükben,
Nem harcos, mint Tamerlán-fiaké.
Víz s levegő *egy* képen arra vall,
Hogy nincs bennük bátorság és eszesség;
Hajuk, mely tejfehér és piheként lágy
(Nem olyan, mint a sül hátán a tüske,
Nem szurokszínű s durva, mint a vas),
Mutatja: túl gyöngék a háborúra;
Ujjaik csak lanton babrálni jók,
Karjuk csak csüngen egy nő nyakán,
Lábuk táncolni és szökdösni csak,
Fattyaknak nézhetném, nem véreimnek,
De tudom: a te méhedből fakadtak,
S nem ismertél más férfit, csak Tamerlánt.

ZENOCRATE Uram, tekintetük az anyjuké,
Szívük győzelmes apjuké, ha kell.
Ez a fiú, hármuk közt a legifjabb,
Megült nemrég egy szittyá csatamént,
A gyűrűnek rontott vele, s mikor
A kesztyűt jól megcsapta gerelyével,
Úgy felágaskodott s táncolt a ló,
Hogy felsikoltottam, féltem, ledobja.

TAMERLÁN Jól van, fiam, pajzs, lándzsa kell neked,
Jófajta páncél, ló, kard és sisak,
Megtanítlak ledönteni az ellent,
És bizton járni gyilkos fegyverek közt.
Ha rám hallgatsz, és szereted a harcot,
Király leszel s velem uralkodol,
Vasketrecben tartunk császárokat.
Ha érdemben túlnósz bátyáidon,
Fényes tettekkel rajtuk túlteszel,
Király leszel előttük, sarjaid
Már koronásan jönnek a világra.

CELEBINUS Igen, apám, meglátod, ha megérem,
Annyi királyt győzök le én is, mint te,
És akkora embertömeg kísér majd,
Hogy megreszket láttára a világ.

TAMERLÁN Ez biztosít, fiú, hogy a fiam vagy.
Ha vénen már nem bírom el a fegyvert,
Te légy a világ réme s ostora.

AMYRAS Mért ne hordhatnám én is, uram, éppúgy
A világ réme s ostora nevét?

TAMERLÁN Legyetek mind világ ostora s réme,
Vagy nem vagytok Tamerlán fiai.

CALYPHAS Amíg csatákban járnak ők, uram,
Én hadd maradjak kedves, jó anyámmal.
Meghódíthatják ketten a világot,
És annyit nyersz, hogy jut számomra is.

TAMERLÁN Bitang, puhány ágyékából fakadtál,
Nem nagy Tamerlán ivadéka vagy!
Mért is taposod a földet, ha nem vagy
Lélekben bátor és legyőzhetetlen!
Az hordja majd a perzsa koronát,
Kinek fején s mellén legtöbb a seb,
Dühe villámokat lövell szeméből,
És homloka komor redőiben
Harc, bosszu, kegyetlen halál sötétlik;
Királyi széketem olyan mezőn
Állítom fel, melynek minden rögét
Folyékony vérvörös lepel borítja,
S legyilkoltak agyával van beszórva;
És annak, aki beleülni vágyik,
Nyakig kell a vérben gázolnia.

ZENOCRATE Uram, ilyen szavak elrémitik
Fiaid lelkét, mielőtt a vad
Háboru veszedelmeit kiállnák.

CELEBINUS Nem, nem, madame, illik hozzánk a szó:
Hogyha a széke vértengerben áll,
Hajóra szállok, úgy megyek oda,
Nehogy királyi címem elveszítsem.

AMYRAS S én vérrel telt tavakon úszom át,
 Vagy tetemekből építék hidat,
 Török csontokból ácsolt boltivekkel,
 Nehogy királyi címem elveszítsem.

TAMERLÁN Fiúk, császárok lesztek mind a ketten,
 Győztes haddal kelettől nyugatig.
 Fiú, ha koronát akarsz viselni,
 Mikor előttünk van a fő török
 S az alkirályok, kapd le a fejről,
 És kardoddal hasítsd be koponyáját.

CALYPHAS Ha valaki megfogja, odavágok
 És kardommal torkig kettéhasítom.

TAMERLÁN Fogd és hasítsd is, vagy téged hasítlak.
 Most nyomban indulunk is ellenük.
 Theridamas, Techelles és Casan
 A Larissza síkján egy-egy sereggel
 Jönnek hozzánk a török horda ellen;
 Mert megesküdtem a szent Mohamedre,
 Hogy birodalmam részévé teszem.
 Trombita szól, jönnek, Zenocrate.
Jön Theridamas és kísérete

TAMERLÁN Theridamas, Algír királya, üdv.

THERIDAMAS Uram, dicső és hatalmas Tamerlán,
 Világ ura, alázattal királyi
 Lábad elé teszem a koronámat,
 Saját személyemet s minden javam.

TAMERLÁN Köszönöm, jó Theridamas.

THERIDAMAS Ezer görög vonul zászlóm alatt,
 Algírból és a határvárosokból
 Jó fegyveresek, kétszer húszezer,
 Mind dúlni készül Anatóliát.
 Ötszáz brigantina bontott vitorlát,
 Hogy szolgáljon a tengeren, uram;
 Algírból és Tripoliból hamar
 Ott lesznek Anatólia előtt,
 S rommá lövik a parti várakat.

TAMERLÁN Jól van, Algír, vedd vissza koronádat.
Techelles és Usumcasan jönnek együtt

TAMERLÁN Üdv, Marokkó és Fez királyai.
UMCASAN Dicsőséges és páratlan Tamerlán,
Én és Fez szomszédos királya hoztunk,
Hogy a török hadjáratban segítsünk,
Százezer harcban edzett katonát;
Azamortól Tunisz felé a parton
Kiürült éretted Barbaria,
Én minden férfit fegyverben, saját
Koronámmal felkínálok neked.

TAMERLÁN Jó Marokkó, vedd vissza koronádat.

TECHELLES Dicsó Tamerlán, földi istenünk,
Kinek szemétől reszket a világ,
Elhoztam Fez koronáját neked,
És harcban jártas mórok seregét,
Korom-képüktől meghátrál az ellen,
Mintha egy szörnyű alvilági isten,
Hogy a török hadjáratban segítsen,
Áttörné a pokol sötét falát
Láng-zászlókat rázó csúf Fúriákkal,
És kínok tépte szellem-milliókkal;
Az erős Tesellától Biledullig
Kiürült éretted Barbaria.

TAMERLÁN Vedd vissza koronádat, Fez králya.

Kedves barátaim, királyi társak,
Laktassatok torkig termő örömmel.
Ha a magasság kristály kapui
Szélesre tárulnának, s bemehetnék,
Hogy az egek fenségét megcsodáljam,
Nem gyönyörködnek úgy, mint láttotokra.
Most lakomázzunk itt ezen a síkon,
Aztán a török földre indulunk,
Többben a hulló cseppeknél, mikor
Dagadt felhőket tép fel Boreas.
Kevély Orcanes Anatóliában
Az alkirályokkal halálra rémül,
Mert válják, mint Deukalion vízárja,
Emberré minden kő, lehengereljük.
Olyan pazarlón ontom a török vért,

Hogy szárnyas küldönc jön majd Jupitertől:
Tegyem le kardom, hagyjak fel a harccal;
A Nap nem bírja nézni már a látványt,
A fejét Thetis víz-ölebe rejti,
S a szép Bootis veszi át helyét,
Mert fél világ elveszhet e csatában.
De most, barátaim, kérdezzetek ki:
Hogy telt távollétemben az időtök?

USUMCASAN Négyszáz mérföldet mentek hadaink
Páncéllal vállukon Barbariából,
S ostrommal telt tizenöt hosszú hónap;
Hogy elhagytunk a szultán udvaránál,
Mi leigáztuk Dél-Guallatiát
S a spanyol partokig a többi földet;
Gibraltár szűk szorosa a mienk,
És urainak mond Canaria.
Még nem szedhették össze magukat,
Szünetel egy nap harc és riadó;
Hagyj nekik egy kis nyugalmat, uram.

TAMERLÁN Meg is kapják, Casan, ideje már.

TECHELLES A Nílus folyó mentén eljutottam
Machdéba, ahol János, a hatalmas
Keresztény pap trónol talpig fehérben;
A hármás mitrát tőle elragadtam,
És hűséget fogadott koronámnak.
Tovább nyomultam Cazates felé,
És megharcoltam az amazonokkal,
Kikkel, nők lévén, szövetségre léptem,
Majd Zanzibárba mentem seregemmel,
A nyugat-afrikai partra, láttam
Etióp tengert, tavakat, folyókat,
De sehol egy férfit vagy gyermeket.
Innen Manico felé vettem utam,
Ott békében fölszedtem táborom,
S a Byather partján végül is Cubarba
Jöttem, hol a négerek élnek, azt
Meghódítván, siettem Núbiába,
S Borno királyi székvárost kifosztva,

Elfogtam a királyt, és vasra verve
Jött Damaszkuszba, volt szálláshelyemre.
TAMERLÁN Helyes, Techelles. Mit szól Theridamas?
THERIDAMAS Elhagytam Afrika határait
És tájait, s megjártam Európát,
A Tyros folyó mellett leigáztam
Stokát, Padaliát, Codemiát;
A tengeren át Obliába jöttem,
S Nigra Silvába, hol az ördögök
Táncolnak, s felgyújtottam, ellenükre.
Átkeltem az öblön, melynek neve
A helyiek között Mare Maggiore.
De katonáim percig sem pihennek,
Míg lábad előtt nincsen Anatólia.
TAMERLÁN Ott diadalt ülünk, lakmározunk,
Szakácsok ingyencségeket szereznek,
És tömnek minket ritka falatokkal;
Lachryma Christit és Calabria
Borát isszák szilkéből katonáink,
Folyékony aranyat, amit kivívtunk,
Korállal, igazgyönggyel elkeverve.
No, gyertek, lakomázzunk és mulassunk.
Mind el

MÁSODIK FELVONÁS, ELSŐ SZÍN

Jön Zsigmond, Frigyes és Baldwin, kísérettel

ZSIGMOND Mondjátok csak, budai s cseh urak,
Mi forrósitja fel a fejetek,
És ébreszt hirtelen ily harci kedvet?
FRIGYES Felséged emlékszik minden bizonnyal,
Mily kegyetlenül gyilkolták keresztény
Vérünket e törökök és pogányok
Zula városa és a Duna közt,
Varnán s egész Bulgárián keresztül,
Már szinte Róma faláig hatolva,

Lemészárolták nemrég táborunkat.
Felségeden van most a sor tehát,
Hogy kihasználd idő s erő előnyét,
És bosszút állj a hitetleneken.
Felséged tudja, Tamerlán javára,
Ki rettegést kelt a török szivekben,
Anatólia már nagyrészt kivonta
Hadát, melyet Cutheia és Orminius
Hegység közt állított fel ellenünk,
Most Belgasar, Acantha, Antiochia
S Caesarea felé vonul, hogy Soria
És Jeruzsálem királyát segítse.
Uram, használd ki a javadra ezt,
És rohamozd meg ott a maradékot,
Azzal, hogy tönkrevered ezeket,
Elriaszthatjuk a pogányokat
Keresztényekkel vívott háborútól.

ZSIGMOND Méltóságod nem emlékszik tehát
A szövetségre Orcanes királlyal,
Mit eskü s békecikkely szentesített,
Krisztussal erősítve meg szavunkat?
Árulás volna ez, és durva sértés
A keresztény szó méltósága ellen.

BALDWIN Nem úgy, uram; ilyen hitetlenekkel,
Kiknek nincs igaz vallásuk s hitük,
Nem kötelességünk betartani
A kereszténység szent törvényeit;
Mivel a hit, mit álnokul fogadnak,
Nem olyasmi, amit okvetlenül
Biztonságosnak is tekinthetünk,
A részünkről sem korlátozza eskünk
Jogunkat a fegyverhez s győzelemhez.

ZSIGMOND Ámbár elismerem, hogy esküjük
Biztonságunkat nem sokkal segíti,
A botlások, melyek beszennyezik
Becsületüket és vallásukat,
Nem jogosítanak fel ugyanarra.

Eskünk szilárd, és meg kell tartani,
A vallás és jog védi, sérthetetlen.
FRIGYES Hidd el, felség, csupán előítélet
Ily aggályosan állni azt az esküt,
Eljátszani az alkalmat, mit Isten ad
Keresztények halálát megtorolni,
Lesújtani a hitetlen pogányra,
Mint Saul és Bálám, s kik isteni
Parancsra egykor nem akartak ölni;
Akarja a bosszút a Fennvaló,
És félelmetes karja zord szigorral
Önti haragját a vétkes fejekre,
Ha a kínált győzelmet elszalasztjuk.
ZSIGMOND Fegyverre hát, urak, és indulás,
Adjuk ki a parancsot a seregnek,
Induljon a pogányra, és arassa
Le a győzelmet, melyet Isten ad.
Mind el

MÁSODIK FELVONÁS, MÁSODIK SZÍN

Jön Orcanes, Gazellus, Urbassa, kísérettel

ORCANES Orminius hegyéről most, Gazellus
És Urbassa, szép Anatóliába
Vonulunk, hol a szomszédos királyok
Képviselik hatalmunk és személyünk;
A vad Tamerlánal kell szembenéznünk,
Ki Larissánál tart erős hadat,
És hadigépek mennyköveivel
Rengeti meg a szíveket s eget.
GAZELLUS Most megyünk, s úgy megrázzuk tagjait,
Ahogy soha még nem szenvedte gőgje,
Száz király lesz csoportokban hadával,
És százezer ember minden csoportban;
Ha sebző mennykövek egy zápora
Áttörne a felhők zsigerein,

És jégesőként hullna is fejünkre,
Hogy azt a gőgös szittyát megsegítse,
Bátorságunk s helytállásunk növekszik,
Túltesz, ha kell, akármily sokaságon,
És képes ellenállni, győzni is.

URBASSA Már látom is, a keresztény király
Hogy örvend ennek a fegyverszünetnek,
Mely nem is volna, ha meg nem riadt
Seregünk ismeretlen erejétől.

Jön egy Futár

FUTÁR Fegyverre, felség, és nemes urak!
A keresztények áruló hada,
Hogy kihasználja csekélyebb erőtök,
Most errefelé tart, hogy kényszerítsen
Harcra bennünket drága életünkért.

ORCANES Áruló keresztények, átkozottak!
Nincs békeszerződés a tarsolyomban,
Nem fogadtuk meg ünnepélyesen,
Ő Krisztusára, és én Mohamedre?

GAZELLUS Pokol és romlás sújtsa fejüket,
Hogy árulással akartak leverni,
És Krisztusukat ily semmibe vették!

ORCANES Keresztényekben így csalódhatunk,
Vagy árulás van az ember szívében,
Kit önnön képére formált az Isten?
Ha van Krisztus, mint mondja a keresztény,
Bár tettei tagadják Krisztusát,
Ha az örök Juppiternek fia,
S övé kinyújtott karjának hatalma,
Ha ad nevére és becsületére,
Mint a mi szent prófétánk, Mohamed,
Tekintse ez írást áldozatunknak,
S a rút esküszegés tanújelének.
Hasadj meg, fényes fátyla Cynthiának,
És nyiss egy ösvényt tündöklő egedből,
Hogy az, ki odafent sohasem alszik,
Szállása nincs a világon sehol,
Betölti mégis mindenütt a földet

Mély megérzésével szent erejének,
Hatalmával, tiszta tekintetével
Lássa s bosszulja meg az árulást!
Krisztus, mindenhatónak mondanak,
Hogy lássuk, igaz Isten vagy valóban,
Méltó hívő szivek imádatára,
Állj bosszút most ezen a szószegőn,
És tedd, hogy a hátrahagyott sereg,
Mely túl csekély megvédni életünket,
Elég legyen letörni, összezúzni
Hamis keresztények galád hadát.
Fegyverre hát! Menjünk Krisztus nevével.
Ha van Krisztus, miénk a győzelem.
Mind el

MÁSODIK FELVONÁS, HARMADIK SZÍN

Harci riadó, jön Zsigmond sebesülten

ZSIGMOND Szétverve egész keresztény hadunk,
Isten bosszúja csapott rám az égből,
Átkozott esküszegésem miatt.
Bűnök igaz, félelmes büntetője,
Add, hogy a becstelen kín, amit érzek
Méltán megszolgált, halálos sebemben,
Végezze bűnhődésem gyors halállal.
És add, hogy a bűnömbe halt halálból
Foganjon élet, örök kegyelemben!
[Meghal]

Jön Orcanes, Gazellus, Uribassa, másokkal

ORCANES Vérükben fürdenek a keresztények,
Krisztus és Mohamed egyként barátom.

GAZELLUS Itt van a sanda, áruló magyar,
Aljasságáért önvérébe fül.
Legyen most barbár teste dúvadak
S vadmadarak zsákmánya, és a szél
Eszméletlen fák árnyas lombja közt

Förtelmes bűnét zsongja és süvítse.
 A lelkét Tartarus folyója mossa,
 S a pokol vészes fája issza fel,
 Hogy Zoacum, a keserű gyümölcs,
 A pokoltűz legközepébe oltva,
 Viruljon, mint legszebb korába' Flóra,
 Ördögfejekhez hasonló bogyókkal.
 Ott lángból vert láncokban ördögök
 Hurcolják Orcus katlanain át
 Kínokról kínra, melynek vége nincs.
 Mit szólsz a vereségéhez, Gazellus,
 Mit Krisztusa igazságának és
 Hatalmának tudunk be, s oly világos,
 Mint Cynthia sugara tiszta szemnek.

GAZELLUS Csupán hadi szerencse, jó uram,
 Szeszélye gyakran produkál csodát.

ORCANES De szerintem Krisztusnak tisztelet jár,
 Ezzel nem sértjük meg Mohamedet,
 Kinek nagy része van a győzelemben.
 Mert megcsúfolta hitét e hitetlen,
 S úgy halt meg, mint ég és föld árulója,
 Őrt állunk és vigyázunk, hogy a teste
 Legyen prédája rabló madaraknak.
 Menj, Uribassa, add ki a parancsot.

URIBASSA Megyek, uram.
Uribassa el

ORCANES Gazellus, most keressük meg a hadnál
 Soriai és jeruzsálemi,
 Trebizoni és amasiai
 Testvérünket, s görög borral teli
 Török kupákkal köszöntsük a véget:
 Győzelmünket s a gyászos vereséget.
Mind el

MÁSODIK FELVONÁS, NEGYEDIK SZÍN

*A függöny el van húzva, Zenocrate díszes ágyán fekszik;
Tamerlán mellette ül; az ágy körül három Orvos
gyógyitalokat kever. Theridamas, Techelles, Usumcasan
és a három fiú.*

TAMERLÁN Elfeketült most a legfényesebb nap;

Az ég tüzével telt arany golyóban,
Mely büszke táncot járt ezüst habon,
Nincs láng, ami hevítse sugarát,
És bágyadtan, csúful megszégyenülve,
Komor felhőbe vonja templomát,
Készen, hogy éjt borítson a világra.
Zenocrate, ki fényt adott neki,
Ivór szemeömbjéből tüzet csiholt,
S minden lelket élő hővel telített,
Bosszús egek kaján akaratából,
Melyek nem tűrnek egyenrangú társat,
Most utolsó lélegzetébe ernyed,
Halál ködfátyolától elvakultan.
Égi falak vártáin angyalok
Buzdítnak halhatatlan lelkeket,
Hogy mulattassák szép Zenocratét.
Apollo, Cynthia, s az örök lámpák,
Mik kedvesen néztek a ronda földre,
Nem ragyognak ránk, az égben maradnak,
Hogy mulattassák szép Zenocratét.
Kristályforrások, mik érző szemet
Örök látványukkal derítnek, olvadt
Ezüstként folynak a Paradicsomban,
Hogy mulattassák szép Zenocratét.
A kerubok és szeráfok, akik
A Királyok Királyának zenélnek,
Megszólaltatják minden hangszerük,
Hogy mulattassák szép Zenocratét.
És ebben az édes összhangban Isten,
Aki e muzsikát lelkünkbe tölti,

Kinyújtja a kezét fenségesen,
 Hogy mulattassa szép Zenocratét.
 Szent révület fölemeli az ég
 Palotájába gondolatomat:
 Olyan rövid legyen az életem,
 Mint drága Zenocratém napjai.
 Orvosok, nem segít a tudomány?
 ORVOS Uram, felséged megláthatja nyomban,
 Ha ezt kibírja, a neheze elmúlt.
 TAMERLÁN Mondd, hogy van az én szép Zenocratém?
 ZENOCRATE Csak úgy vagyok, uram, mint más királynék:
 Mikor ez a romlandó hús beszívta
 Rendelt mértékét már a levegőnek,
 Mely egészséggel táplálja a testet,
 Elfogynak, kényszerű e változás.
 TAMERLÁN De semmitől nem változhat szerelmem
 Azért, akibe életem helyeztem,
 Ki szépséges egészségtől ragyogva
 Fényt ad Phoebusnak és a csillagoknak,
 A nap és hold őnélküle sötét,
 Mint amikor egymással egy vonalba
 Került két gömbjük a kígyó fején,
 Vagy éppen tekervényeibe süllyedt.
 Élj, drágám, és tartsd meg az életem,
 Vagy halálod legyen az én halálom.
 ZENOCRATE Élj még, uram! Éljen az én királyom!
 Inkább omoljon le az a tüzes bolt,
 És váltsa égre királyságodat,
 Mint föld takarja be felségedet;
 Ha sejteném, hogy halálom tiéd is,
 Jövendő boldogságom vigasza,
 A remény, hogy találkozunk az égben,
 Szívettpő keserűségre válna,
 Háborgás dúlná fel nyugalمامat.
 Hadd haljak meg, hadd haljak meg, szerelmem,
 Haljon meg béketűréssel szerelmed.
 Fájdalmad áthat másik életemre.
 De csókolj meg, mielőtt meghalok,

Úgy haljak meg, hogy csókol az uram;
S mert életem hagy még kevés időt,
Búcsúzzam el szerelmes fiaimtól,
S az uraktól, akik kiérdemelték
Nemes szívükkel végső búcsumat.
Ég áldjon, fiaim! Halálban énrám
Üssetek, apátokra éltetekben.
Egy kis zenét, s múlik a görcs, uram.

Zenészeket hoznak

TAMERLÁN Büszke háborgás, elviselhetetlen

Kín gyötri meg szerelmem árva testét,
És ostorozza Isten ostorát!
A gömb, melyről Cupido ámulattal
És szerelemmel sebzi a világot,
Most búsan sápadt, rémítő halált hord,
Nyilai lelkem közepébe szúrnak.
Szépsége elbűvölte az eget,
Élt volna Trója ostroma előtt,
Heléna, kiért hadra kelt Göröghon,
S ezer hajó gyűlt össze Tenedosnál,
Nem lenne Homérosz Iliászában,
Az ő nevét írná csak mindenütt.
A buja költők, kikre büszke volt
Róma, csak egyszer látták volna őt,
Nem tudnánk Corinnáról, Lesbiáról,
Zenocrate volna csupán a tárgya
Az epigrammáknak s elégiáknak.

A zene szól, Zenocrate meghal

Mi az, meghalt? Húzz kardot hát, Techelles,
És csapj a földre, hogy kettéhasadjon,
S szálljunk a pokol boltjai alá,
A Sorstestvérek haját megragadva,
Hármas pokolárokba dobjuk őket,
Mert elrabolták szép Zenocratémat.
Fegyverre, Theridamas és Casan!
Emelj ostromtornyot, felhőkig érőt,
Üsd át az ég burkát ágyúgolyóval,
Rombold le a nap fénylő palotáját,

A csillagos boltot zúzd darabokra,
Mert elragadta Jupiter szerelmem',
Hogy egek királynéjává tegye.
Bárhogy tartson karjában most egy isten,
S tápláljon nektárral, ambróziával,
Tekints rám, isteni Zenocrate,
A tomboló, kesergő tébolyultra,
Eltöröm lándzsám, mellyel feltöröm
A Janus templomának ajtaját,
Halált és zsarnok háborút idézve,
Járjon velem véres zászlóm alatt!
És hogyha te megszánod Nagy Tamerlánt,
Jöjj le az égből, s élj megint velem!

THERIDAMAS Légy türelemmel, uram, ő halott!
Nem keltheti életre tombolásod.
Ha segít, hangunktól hasad a lég,
És könnyeink elárasztják a földet,
És fájdalmas szívünkéből vér fakad.
De mit sem ér, ő már halott, uram.

TAMERLÁN Ó már halott! Lelkembe döf szavad.
Kedves Theridamas, többet ne mondd.
Ámbár halott, hadd gondoljam, hogy él,
Táplálja lelkem, mely utána hal.
Bárhoz van a lelked, légy ott velem,
Ámbrával, mirhával bebalzsamozva,
Nem ólom alatt, szép arany lepelben,
El sem temetnek, míg meg nem halok.
Akkor dús sírban, mint Mausolusé,
Együtt nyugszunk, és sírfeliratunk
Sok nyelven kőbe vésvé hirdeti,
Hogy országokat hódított a kardom.
Ez átkozott várost eméssze tűz,
Mert szerelmemtől ez fosztott meg engem;
Égő házak lesznek gyászlobogói,
A helyükön felállítom a szobrát,
És körüljárom gyászoló hadammal,
Fájó szívvel Zenocratét siratva.
A függőnyt behúzzák

HARMADIK FELVONÁS, ELSŐ SZÍN

Jönnék Trebizon és Soria királyai, egyik kardot hoz, a másik jogart; utánuk Anatólia és Jeruzsálem császári koronával. Követi őket Callapin, utána Almeda és más urak. Orcanes és Jeruzsálem megkoronázza, a többiek kezébe adják a jogart.

ORCANES Callapinus Cyricelibes, s más néven Cybelius, a néhai nagy hatalmú Bajazid császár fia és örököse, Isten, és barátja, Mohamed segítségével Anatólia, Jeruzsálem, Trebizon, Soria, Amasia, Trákia, Illyria, Carmonia és százharminc, egykor hatalmas apjának adózó királyság császára. Éljen sokáig Callapinus, Törökország császára!

CALLAPIN Anatólia érdemes ura,

Királyi buzgalmatokat szeretném
A föld minden javával viszonzni,
És volna császárságom oly szilárd,
Oly erős, mint amikor Bajazid,
Királyi uram s apám ült a trónján,
Kinek rossz sorsa így feldarabolta,
Meglátnátok, hogy ez a szittyá tolvaj,
Perzsia gőgös, bitorló királya,
Oly tisztelettel adózna, s viselné
Az apánkat ért szégyen bosszuját,
Hogy kitörölné végre a nevünket
A gyalázat könyvéből a világ.
Hiszem, hogy a dolgunkban átkozott
Ellenségünkkel számolt gondotok,
Mivel a nagy Bajazid, annyi fényes
Erényéért tisztelt császár fia
Életet önt igaz török szivekbe,
Bús emlékére apja szégyenének,
Nem kell többé kétkednünk, hogy a büszke
Fortuna, ki sokáig a hatalmas
Tamerlán hódító kardját követte,
Feladja most csélcsap természetét,
Becsületünket emeli magasra
Fereteges, szerencsés viadalban.
Tudom, az ég azért mentett ki engem

A lelkemet emésztő gyötrelomból,
Ez emberséges börtönöröm által,
Hogy Jupiter, eltelve szájalommal,
Árassza sűrű zápoként fejünkre,
Az átkos Tamerlán gőgjét letörve.

ORCANES Fegyverben áll százezer emberem,
A szószegő kereszténnyel csatázva,
Kis részük is megállt egy nagy had ellen,
Teljes számban elég lesz, gondolom,
A Nílust vagy Eufráteszt kiinni,
És megnyerni erővel a világot.

JERUZSÁLEM Ennyim van Jeruzsálemből, Gázából,
Judea és Scallon területéről,
Bontott zászlóval Sinai hegyén
Olyanok, mint a színes fellegek,
Melyek másnapra szép időt ígérnek.

TREBIZON Ennyit hozok magam is Trebizonból,
Chióból, Famastróból, Amasiából,
A Mare Majorral szomszédosak mind,
Rio, Sancina és az Eufrátesz
Végét érintő határvárosok;
Felszítja harci kedvüket a tűz,
Melyet a szittyá vet városaikra,
S fogadják, hogy elégetik a szívét.

SORIA Én Soriából hozok hetvenezret,
Aleppo, Soldino, Tripoli népét,
És másokat Damaszkusz városából,
Megyek, hogy csatlakozzanak hadunkhoz
Tamerlán ellen a szomszéd királyok,
S vessük rabként felséges lábaidhoz.

ORCANES Szilaj erővel induló csatánk,
Amint ez nálunk régi hagyomány,
A félhold alakját veszi magára,
Mely csúcsával a szennyes légbé szórja
A gőgös szittyá mérgezett agyát.

CALLAPIN Nemes urak, e barátomnak itt,
Aki fogságomból kiszabadított,
Úgy gondolom, illő beváltanom

Ígéretem, és megtennem királynak,
Tudom, hogy legalábbis nemesember.
ALMEDA Nem nagy dolog, uram, királynak lenni;
Tamerlán is úgy nőtt ki semmiből.
JERUZSÁLEM Felséged szabja meg az idejét,
Hogy bármilyen ígéretét beváltsa.
Egy királyságot adnod semmiség.
CALLAPIN Almeda, megkapod, amit ígértem.
ALMEDA Köszönöm, felség.
Mind el

HARMADIK FELVONÁS, MÁSODIK SZÍN

*Jön Tamerlán Usumcasannal és a három fiával,
négy ember Zenocrate ravatalát hozza, a dobok
gyászindulót döngtetnek, ég a város*

TAMERLÁN Égnek az átkos város tornyai,
Lángjaik a levegőégbe csapnak,
S tüzes párák sűrű gomolyai
Izzó meteorokként pusztulást
S halált hirdetnek ott a lakosoknak!
Egy csillag ég lánggal pályám felett,
Kitart mindaddig, míg az ég leolvad,
Felszívja a világ mocsját, s halállal,
Éhínséggel fenyegeti e földet!
Sárkányok röpte, bósz mennykőcsapások
Oly feketére festik ezt a síkot,
Mint a sziget, hol Fúriák lakoznak,
A Léthe, Styx és Phlegethon közében,
Mert drága, szép Zenocratém halott.
CALYPHAS Az emlékére emelt oszlopon
Arab, héber s görög szöveg tudatja:
Nagy Tamerlán perzselte föl e várost,
És tilos újra felépíteni.
AMYRAS Itt lesz kitűzve majd gyászlobogója,
Perzsia és Egyiptom címerével,

Azt jelzi: hercegnő volt életében,
 S egész Kelet urának felesége.
 CELEBINUS Itt ez a tábla híven felsorolja
 Erényeit, nemes vonásait.
 TAMERLÁN Zenocrate arcképe ez, mutatja
 Szépségét, melyet a világ csodált;
 Zenocrate édes képmása ez,
 Lehozza az isteneket az égből,
 Csillagai a déli féltékének,
 Melyeknek arcát még nem látta senki,
 Ha nem kelt át a föld derékövén,
 Zarándokként átjönnek féltékénkre,
 Csak azért, hogy lássák Zenocratét. –
 Nem ékited immár Larissa síkját,
 De itt leszel a két karomba zárva;
 Minden város, minden vár ostrománál
 Téged tűzlek sátram csúcsára dísznek;
 Mikor csatát vívok majd egy sereggel,
 Ez a jel oly hatással lesz a hadra,
 Mintha Bellona istennő aratna
 Meztelen karddal, s szórna kénköves
 Tűzgolyókat az ellenség fejére.
 Urak, ragadjatok most újra lándzsát.
 Ne búslakodj tovább, kedves Casan.
 Nincs gyász, fiúk, hadd gyászoljon e város,
 Mely porrá ég, mert anyátok halott.
 CALYPHAS Ontsak akár tengernyi könnyet érte,
 Nem könnyít a fájdalom, melyet érzek.
 AMYRAS Mint e várost a tűz, a szívemet
 Úgy emészti a bánat jó anyámért.
 CELEBINUS Anyám halálától dermedt a lelkem,
 És elfojtja a szót bennem a bánat.
 TAMERLÁN Elég legyen, fiúk, hallgassatok rám,
 Kis hadviselést kell tanulnotok.
 Tudnotok kell csupasz földön aludni,
 Páncélban átgázolni a mocsáron,
 Eltűrni forróságot és fagyot,
 Minden más kint, éhséget, szomjuságot.

És várfalat megmászni, ostromolni
Erődöt és aláaknázni várost,
Egy egész várost felrobbantani.
Hogy' rendezzük el leghatékonyabban
Az embereinket a csatatéren;
Jól megfelel az ötszögű alakzat,
Mert ellapulhatnak a szögei,
Ha az erőd könnyen támadható,
És hegyesek lesznek dühödt rohamban.
Az árok legyen mély, két oldala
Szűk s meredek, a fal öles, magas,
Védőmű és sánc tágas és erős,
Platókkal és vastag gyámoszlopokkal,
És férőhellyel hatezer embernek.
Kellenek rejtett árkok, ellenaknák,
Titkos kijáratok a védelemhez.
Magas palánkok és fedett utak
A védőműnek ágyúk ellenében,
Mellvéd, takarni a lövészeket,
Nehéz tűzérségnek kazamaták,
Elég lőszer, hogy minden szegletéből
Tisztogathasson az erőd előtt,
Ledöntse minden ágyúját, s megölje
Az ellenséget, óvja a falat.
Amikor már mindezzel élni tudtok,
Könnyű példákkal megtanítalak
Meghágni a vizet, hogy járjatok
Száras lábbal tavakban, patakokban,
Mély folyókban és kisebb tengerekben,
Dühös habokban legyen várakok,
Iszonyú szikla boltozata védje,
Vad természettől legyen győzhetetlen.
Így lesztek majd igazi katonák,
És Nagy Tamerlán méltó fiai.

CALYPHAS De jó uram, mindez nagyon veszélyes,
Megölhet minket, amíg megtanuljuk.

TAMERLÁN Hitvány, te a Tamerlán fia vagy,
És félsz meghalni, vagy hogy tengerész kard

Vágjon húsodba tátongó sebet?
Láttál zúgó golyót lándzsákra csapni,
Elkeveredni repeszt és lovat,
Széttépett tagjait égig vetődni,
Nagy, játszi porszemekként úszni fent,
És félni tudsz, te gyáva, a haláltól?
Láttad, átszúrják az ellen páncélját
Lovasaim, lemetszik a kezét,
Vérével festik be lándzsájukat,
És a sátramban éjjeli tivornyán
Borral töltik meg az ereiket,
Mely aztán bíbor vérré változik,
És sebtől félve kerülnéd a harcot?
Nézd apádat: leverte királyokat,
S foglyával körüljárta a világot,
Sértetlenül, sebkéntől mentesen,
Csepp vért sem vesztett annyi háborúban,
És tanulságul most megvágja húsát.

Megvágja karját

Egy seb csak semmi, bármily mély legyen;
Dús harci köntös istene a vér.
Most katonának látszom, és e seb
Olyan szépséges és dicső nekem,
Akárha arannyal bevont, zafírral,
Rubinttal és gyémánttal, India
Legpazarabb gyöngyével díszített szék
Pompázna itt egy baldachin alatt,
S én rajta ülnék a nehéz plástban,
Mely Afrika urának éke volt,
Kit megkötözve Damaszkuszba hoztam.
Kotorjatok csak ujjal a sebembe,
És a véremmel mossatok kezet,
Míg én ültömben mosolyogva nézem.
No, fiúk, mit gondoltok most a sebről?

CALYPHAS Nem is tudom. Nekem szomorú látvány.

CELEBINUS Csekélység. Ejts rajtam sebet, apám.

AMYRAS És rajtam is, uram.

TAMERLÁN Add csak a fegyvered, fiú.

CELEBINUS Vedd hát, és vágj meg jól, mint önmagad.

TAMERLÁN Elég, hogy mered állni a sebet.

Egy csepp vért sem kell vesztened, fiam,
Míg török haddal nem találkozunk;
De csörtess akkor a legsűrűjébe,
Nem félve vérző sebtől és haláltól;
Larissza falainak lángolása,
Csatára serkentő szavam, e seb
Buzdítsa vitézségre lelketek,
Mint nagy Tamerlán fiaihoz illik.
Ucumcasan, azonnal indulunk
Techelles és Theridamas felé,
Hogy felégyessük az undok török
Városait és gőgös tornyait,
S üldözzük a nyúlszívü szökevényt,
Az átkos árulóval, Almedával,
Míg tűz és kard nem állja el az útjuk.

USUMCASAN Kardommal szúrom át a beleit,

Mert megcsalta kegyes uralkodómat,
Az átkozott, gaz áruló, Almeda.

TAMERLÁN Lássuk, mer az a gyáva Callapin

A hatalmunk ellen fegyvert emelni,
Hogy taposhassunk megláncolt nyakára,
S apja rabságát megháromszorozzuk.

Mind el

HARMADIK FELVONÁS, HARMADIK SZÍN

Jön Techelles, Theridamas és kíséretük

THERIDAMAS Tamerlántól észak felé nyomultunk,

Egészen a soriai határig;
Ez itt Balsera, a legfőbb erőd,
Az ország minden kincsét benne őrzik.

TEHELLES A könnyü tüzéségünk kell ide,

Belső árokhoz kisebb fajta ágyúk;
Töltse meg az ütött rés omladéka,

Hogy hatoljunk be rajta az aranyhoz.
 Nos, katonák, van hozzá kedvetek?
 KATONÁK Az ám, uram, hozzá is kezdhetünk.
 THERIDAMAS Még várjunk; verd a dobot tárgyalásra.
 Tán átadják békésen az erődöt,
 Mert két király, a Tamerlán barátja,
 Áll a falak előtt erős sereggel.
Dobpergés. Jön (fent) a Kapitány, feleségével és fiával
 KAPITÁNY Mit kívántok tőlünk, urak?
 THERIDAMAS Hogy add át az erődöt, kapitány.
 KAPITÁNY Halljunk oda! Azt gondolod, meguntam?
 TECHELLES Az életed untad meg, kapitány,
 Ha Tamerlán barátjának nemet mondsz.
 THERIDAMAS Ezek az algíri árkászok itt
 Az ágyud elé földhányást emelnek,
 Erődödnél nagyobb állványokat,
 S palánkok és fedett utak felett
 Ágyúgolyók repülnek az erőd
 Sáncaira, amíg meglesz a rés,
 És omladéka betömi az árkot;
 Ha ott bementünk, már maga az ég sem
 Menthet meg téged, asszonyod, családod.
 TECHELLES E mórok átvágják a facsatornát,
 Mely friss vizet visz az embereidnek,
 S lent húzódik a várfalak alatt;
 Nem jut be egy falatnyi élelem,
 És ki se jut, csak aki halni megy;
 Így hát add át békésen, kapitány.
 KAPITÁNY Tamerlán jó barátai, lehettek
 Akár a Mohamed testvérei,
 Semmit sem adok át; ágyúzzatok,
 Ássatok árkot és aknázzatok,
 Vágjátok el az élelmet, vizet,
 Én elszántam magam; így hát, agyó. [E!]
 THERIDAMAS Fel, árkászok! Leszúrok egy karót,
 Ott ássatok kellő mélységű árkot;
 Hányjátok a várfal felé a földet,

Addig, amíg megvédhet titeket.
És nem tesz kárt golyójuk senkiben.
ÁRKÁSZOK Úgy lesz, uram.

Árkászok el

TECHELLES Száz jó lovas cserkésze be a síkot,
Lesse ki, mily segítség jön a várnak.
Theridamas, mi a harcosainkat
Elsáncoljuk, s megmérjük, az erődig
Mennyi a távolság, s milyen magas,
Hogy biztosan tudjuk, tüzeinknek
Telitalálatuk lesz a falakban.

THERIDAMAS Tekintsd meg hát, hogyan viszik az ágyút
A harcárok mentén a fészekig,
Hol hat láb széles jó sánckosarak
Védik a tüzért muskétagolyótól;
Köztük villámlik és dörög az ágyú,
S ahogy a rés leomlik, füst, por és tűz,
Ropogás, harci lárma és sebek
Sötétítik el a kristály eget.

TECHELLES Trombita és dob, gyorsan riadót!
Csak bátran, katonák, a vár tiétek!

Mind el

HARMADIK FELVONÁS, NEGYEDIK SZÍN

Jön Balsera Kapitánya, feleségével, Olympiával, és fiával

OLYMPIA Jöjj, jó uram, menjünk sietve innen,
Egy ürege kijutunk a szabadba.
Nem mentheti meg semmi ezt a várat.

KAPITÁNY Az oldalamba fúródott golyótól
Nagyon nehéz a szívem; alig élek.
Átszúrva a májam, az ereim,
Melyek táplálják minden részemet,
Összevagdosva, és zsigereim
A roncsokból folyó vérben fürödnek.
Ég veled, drágám! Fiam! Meghalok [*Meghal*]

OLYMPIA Halál, hová lettél, hogy ketten élünk?
 Jöjj vissza, jó Halál, és sújts le ránk!
 Egy percben érzünk véget, *egy* koporsó
 Vegye be testünk! Mért nem jössz, Halál?
 Legyen számodra ez a hírnökünk.
 Terjeszd ki gyászos szárnyad, rút Halál,
 S vidd kettőnk lelkét oda, ahol ő van.
 Édes fiam, kész vagy meghalni, mondd?
 E barbár és kegyetlen szívü szittyák,
 S mórok, kikben sosem volt irgalom,
 Ízekre vagdosnak, kerékbe törnek,
 Vagy ennél is szörnyűbb kínzásra vetnek;
 Halj meg hát szerető anyád kezétől,
 Ki gyöngéden átvágja torkodat,
 Megszabadít az élettől s a kintől.
 FIÚ Anyám, végezz velem, vagy én teszem meg;
 Élhetek-e, ha holtan látom őt?
 A késedet, anyám, vagy üsd belém;
 Barbár szittyák ne gyötörhessenek.
 Édesanyám, szúrj, hadd megyek apámhoz.
Anyja leszúrja
 OLYMPIA Szent Mohamed, ha bűnnek számít ez,
 Vívd ki Isten bocsánatát az égben,
 S tisztítsd meg lelkem, míg hozzád kerül.
Jön Theridamas és Techelles, egész kíséretükkel
 THERIDAMAS Megállj, jóasszony! Mit teszel?
 OLYMPIA Megölöm magam, mint fiamat is;
 Elégettem testét apjával együtt,
 Ne szabadalhassák össze durva szittyák.
 TECHELLES Szép tett, méltó katona hitveséhez;
 Jöjj hát velünk Nagy Tamerlán elé,
 Ha ő meghallja elszánt tettetted,
 Meg is tesz alkirálynak, vagy királynak.
 OLYMPIA Drágább volt énnekem megölt uram
 Akármilyen császárnál vagy királynál,
 S véget vetek érette életemnek.
 THERIDAMAS Asszonyom, jöjj Tamerlánhoz velünk,
 S látsz valakit, nagyobbbat Mohamednél,

Kinek tekintetében több a fenség,
Mint Jupiter hatalmas templomának
Egész boltjától, ama tűzgolyótól
A fénylakig, ahol Cynthia trónol,
Mint bájos Thetis, kristályos palástban;
Lába alatt van Fortuna, s a harc
Nagy istenét szolgáljává teszi;
A Halál s a Három Nővér csupasz
Karddal szolgálják, rőt libériában;
Előtte, oroszlánon ülve, vérrel
Teli sisakot visz Rhamnusia,
S hullák agyával szórja be az útját;
Mellette ronda Fúriák rohannak,
S szavára sebet ütnek a világon.
Feje fölött friss szelektől övezve,
Toll fedte mellével sasszárnyakon
Száll a hírnév, hirdelve harsonáján,
Hogy mindkét végpontján az egyenesnek,
Amely átfogja az ég peremét,
A hatalmas Tamerlán neve áll;
A szemed, szép hölgy, őreá tekinthet.
Jöjj!

OLYMPIA Szánd meg egy asszony fájó könnyeit,
Ki térden állva kéri, hogy maradjon,
S vesse az égő tűzbe önmagát,
Melyet fia és férje teste táplál.

TEHELLES Inkább emésszen minket el a tűz,
Mintsem ilyen szépséges arc elégjen,
Mellyel a Természet jobbat teremtett,
Mint mikor az örök káoszból egykor
Kiformálta az ég lámpásait.

THERIDAMAS Asszonyom, én úgy megszerettelek,
Hogy velünk kell jönnöd, nincs semmi mentség.

OLYMPIA Vigyetek, mindegy, ahová akartok,
Hadd legyen e balvégzetű napomnak
Vége ez átkos élet vége is.

TEHELLES Nem, asszonyom, örömed kezdete.
Jöjj hát önként velünk.

THERIDAMAS [*katonáihoz*] Fiúk, keressük most meg a vezért,
Ki Anatóliában van jelenleg,
Készen, hogy a török seregre rontson.
Az itt zsákmányolt aranyat, ezüstöt
És gyöngyöt egyformán osszátok el;
E hölgynek kétszer annyit juttatunk
A hadipénztárunk ládáiból.
Mind el

HARMADIK FELVONÁS, ÖTÖDIK SZÍN

*Jön Callapin, Orcanes, Jeruzsálem, Trebizon, Soria
és Almeda a kíséretükkel, valamint egy Hírnök*

HÍRNÖK Híres császár, hatalmas Callapin,
Isten nagy helytartója a világon,
Itt Aleppóban szállt meg óriási
Haddal Tamerlán, Perzsia királya.
Többen vannak, mint remegő levél
Ida erdőiben, ahol kutyáid
Csaholva űzik a szarvasbikát.
Ostromba fogja Anatóliát,
Várost éget, és földjét összerontja.
CALLAPIN Királyi seregem is épp olyan nagy,
A fríg határoktól a tengerig,
Mely Ciprust mossa hullámaival,
Betölt hegyet és völgyet és lapályt.
Török urak, legyetek férfiak,
Kifent kardokkal vágjátok Tamerlánt,
A fiait és kapitányait.
Szent Mohamedre, ne éljen meg egy se.
A mezőt, hol megvívjuk a csatát,
Örökre perzsák sírjának nevezzék,
Fényes győzelmünk emlékezetére.
ORCANES Aki magát Jupiter ostorának,
Világ urának, istenének mondja,
Végezze be háborús terveit

És hosszú útját a pokol tavához,
Hol tudják már az ördög-légiók,
Hogy meghal itt ma felséged kezétől,
Olthatatlan parázst lóbálva nyújtják
Iszonyú mancsukat, rávicsorítanak,
S lelke előtt elállják a kaput.

CALLAPIN Nos, hány emberetek van, alkirályok,
És mennyire becsülitek hadunkat?

JERUZSÁLEM Palesztinából és Jeruzsálemből
Zsidó harcos háromszor húszezer jött,
Felség, mióta utoljára láttad.

ORCANES Az arab sivatagból és az ország
Határából, melynek fővárosát
Szép Szemirámisz újjáépítette,
Még negyvenezer gyalog és lovas jött,
Mióta felségednek számot adtunk.

TREBIZON Honosult török és keménykötésű
Bithyniai még ötvenezer jött
Hozzám Kisázsziából, Trebizonból,
Nem ismernek meghátrálást a harcban,
Nem térnek meg soha, csak győzelemmel.
Utolsó számbavétel óta ennyi.

SORIA Hallából, Soriából s felségeddel
Szomszédos városokból tízezer
Lovas, harmincezer gyalog került,
Mióta utoljára számot adtunk;
Királyi sereged hatszázezer
Vitéz harcosra becsülhetjük így.

CALLAPIN A halálodra jöjj tehát, Tamerlán!
Nos, alkirályok, most ki a mezőre,
Perzsák sírjára, s hullahegyeket
Áldozunk ott a harcban Mohamednek,
Ki az eget megnyitja Jupiterrel,
Hogy lássa ellenségünk pusztulását.

Jön Tamerlán három fiával, és Usumcasan

TAMERLÁN Nézd, Casan! Mintha ott néhány király
Találós kérdésekkel szórakozna.

USUMCASAN Uram, láttadra kifakult a képük.
 Mintha halálukat várnák szegények.
 TAMERLÁN Így is van, Casan, hiszen itt vagyok.
 De megkímélem szolgálóimnak őket.
 Török királyocskák, eljöttem, íme,
 Mint Hector a görögök táborába,
 Hogy a görögség díszén túltegyen,
 S kiálljon harci mezben vad Achilles
 Elé, ki versenytársa hírnevében.
 Hasonlóképpen tisztellek meg én is;
 Az ám, de hogyha, mint Hector Achillest,
 A legjobbat, ki kardot forgatott,
 Harcra hívnék bárkit közületek,
 Látom, ijedten utasítna vissza,
 S futna kesztyűmtől, mint a skorpiótól.
 ORCANES Egy had erejétől vagy most ijesztő.
 Túlsúlyod tudatában küzdenél.
 De, juhász sarja, te hitvány Tamerlán,
 A kardom szúrja át majd torkodat.
 TAMERLÁN Mikor ez a juhász-sarj született,
 Az ég is barátságos arcot öltött,
 Csillagok, melyek átellenben állnak
 Világ végéig, akkor egybegyűltek,
 S nem szerzett olyan hírnevet soha
 Hódító, mint a hatalmas Tamerlán.
 Úgy megkínozt téged s e Callapint,
 Ki gaz szökevényként megvesztegette
 Ezt a bitang szolgát, török ebet,
 S megcsalta érte az uralkodóját,
 Hogy átkozzátok születésemet.
 CALLAPIN Ne kárálj, szittyá, most megbosszulom,
 Amit apámmal tettél, és velem.
 JERUZSÁLEM Meg kell ezt jól láncolni, Mohamedre,
 Mikor keresztényekkel a görög
 Szigetek közt hajózik, hogy raboljon,
 És régi mesterségére szorítani.
 Serény tolvaj lehet e pár bizonynal.

CALLAPIN Ha csata után újra összejöttünk,
Kigondolunk számára kínokat,
Melyek meggyötrik testét és a lelkét.

TAMERLÁN Te Callapin, kölöncöt kötök a nyakadra, hogy azzal szökj el újra.
Nem lesz nehéz, hogy majd megfogjalak.
De, alkirály, te zablát kapsz a szádba,
És hámba fogva, húzod a kocsim;
Ha megállsz, drótostor hajszol tovább.
Megtanítlak lótakarmányon élni,
Istállóban csupasz deszkán feküdni.

ORCANES De térdelj le előttünk most, Tamerlán,
És alázattal kérj, hogy élni hagyjunk.

TREBIZON A had közkatonái visznek el
A fővezér sátrába megkötözve.

SORIA Mindenki rút halálotat kívánta,
Vagy azt, hogy örökös kínokra vessünk.

TAMERLÁN Jól van, urak, ti csak szájaljatok, rövidesen alkalmam lesz meg-
táncoltatni titeket.

CELEBINUS Látod, apám, Almeda, a foglár, hogy néz rád?

TAMERLÁN Te aljas áruló, gaz szökevény,
Kívánnád még, hogy nyelne el a föld.
Nem látod a halált tekintetemben?
Vesd le magad egy szikla tetejéről,
Vegy tépd ki a beleid és a szíved,
Hogy csillapíts dühöm; kínpadra vonlak,
Tüzes fogóval és olvadt ólommal
Égetem húsodat, míg a kerék
Összetöri, szétzúzza tagjaid;
Amíg csak élsz, nincs semmi a világon,
Ami megmenthet Tamerlán dühétől.

CALLAPIN Ha nincs is az ínyedre, ő király lesz.
Almeda, jöjj, vedd ezt a koronát.
Én királlyá teszek Ariadanban,
A Vörös Tenger partján, Mekka közelében.

ORCANES No, vedd már el!

ALMEDA Jó uram, engedd, hogy elvegyem.

CALLAPIN Engedélyt kérsz tőle? Nesze, vedd el!

TAMERLÁN Ej, fickó, vedd a koronádat, és tegyél ki magadért. Így, na!
 Most király vagy, fegyvert kell öltetni.

ORCANES Az ám, és elhozni a fejedet a pajzsán.

TAMERLÁN Nem úgy; kulcsomót kössön a lobogójára,
 Hogy jusson az eszébe, börtönőr volt;
 amikor elfogom, kiloccsantsam vele az agyát, téged pedig
 bezárjalak az istállóba, hogy a kocsim előtt izzadj.

TREBIZON Gyerünk, ki a csataterre, hadd hulljon a férgese.

TAMERLÁN Fickó, készíts elő ostort, és hozd a kocsit
 a sátramhoz; mihelyt vége a csatának, diadalmenetben
 akarok áthajtani a mezőn.
Jön Theridamas, Techelles és a kíséretük
 Mi van, királykák? Lám, itt holmi senkik
 Égnek meresztik a hajatokat,
 És lábukhoz söprik a koronákat.
 Isten hozott, Theridamas, Techelles.
 Látjátok ezt, és vele a királyt?

THERIDAMAS Igen, uram; Callapin őre volt.

TAMERLÁN No, most látjátok, király. Tartsd szemmel harcban, Theridamas,
 Nehogy eldugja majd a koronáját,
 Ahogyan az a bolond perzsa tette.

SORIA Nem tudhatod, uram.
 Most, híveim, kedves barátaim,
 Küzdjete, mint mindig, győzelmesen;
 E boldog nap diadala tiétek.
 Szép győzelmet készít zord csillagom,
 Két had közt lengedezve, rám világít,
 És babérkoszorút fon homlokunkra.

TECHELLES Azon derülök: nyert csata után
 Hogy' izzadoznak majd a mieink,
 Gyöngyöt, kincset cipelve hátukon.

TAMERLÁN Mind fejedelmek lesztek, egy csapásra.
 Küzdj, török, vagy hirdesd győzelmemet.

ORCANES Megküzdünk veled, póri Tamerlán.
Mind el

NEGYEDIK FELVONÁS, ELSŐ SZÍN

*Harci zaj. Amyras és Celebinus kijön a sátorból,
ahol Calyphas alszik*

- AMYRAS Dicsőségben ragyognak most a büszke
Törökök koronái, csupa Nap,
Melytől megszeppen a fenséges ég is.
Mi kövessük apánk kardját, öcsém,
Mely gyorsabban suhan a gondolatnál,
S győzelmes szárnya hadakat levág.
- CELEBINUS Hívd ki a sátorból a tunya testvért,
Mert ha apám nem látja a csatában,
A melle kemencéjében kigyúlt
Harag halálos lángot vet szívére.
- AMYRAS [*bekiált a sátorba*] Hé, testvér! Ejnye, olyan mélyen alszol,
Nem ver föl, hogy ellenséges dobok
És ágyúdörgések zúgják füledbe
Romlásunkat és apánk vereségét?
- CALYPHAS [*kijön a sátorból*] Ej, bolond szó! Nem kellek én apámnak,
Igazából ti sem, de gyerekésszel
Gondolkoztok, nem felnőtt férfimódra.
Ha a tábor fele is itt aludna,
Apám levágná egymaga az ellent.
Megsértitek a gondolattal is,
Hogy segítségünk a hasznára lenne.
- AMYRAS Távól maradnál hát az ütközettől,
Tudván, hogy gyűlöli a gyávaságod,
És gyakran intett, légy a csatatéren,
Mikor maga a legsűrűbb tömegben
Vágja az ellent, és forgasd a kardot?
- CALYPHAS Tudom, uram, hogyan kell ölni embert,
De nem enged a lelkiismeret,
És nem lelek örömet gyilkolásban,
Nem vér kell, a bor oltja szomjamat.
- CELEBINUS Cudar pulya! Menj, menj, gyalázatodra!
Te, férfiak és házad szégyene!
- CALYPHAS Menj, nyakigláb, küzdj mindkettőnk helyett,
Kezes testvéremet is vidd magaddal,

Ha második Mars kíván lenni ő is,
Oly örömmel hallok majd, hogy ti ketten
Rakás babért arattatok a harcban,
Míg ott hagyátok nyalka vázatok,
Akárha ott feküdnék köztetek.

AMYRAS Szóval nem mész?

CALYPHAS Ahogy mondod.

AMYRAS A Zona Mundi roppant hegyei

A távoli Tatárország szívében
Ha gyönggyé változnának, hogy maradjak,
Én nem viselném el apám haragját,
Ki, miután a győzelmet kivívta,
Azt látja, fiainak semmi részük
A dicsőségben, melyet szánt nekik.

CALYPHAS Legyen tiétek, nem buzgólkodom;

A józan eszem menti gyávaságom.
Menjek csatába, ha nem hajt a szükség?
Riadó, Amyras és Celebinus kirohan
Röpdösnek körülöttük a golyók;
Ha megyek, és megölök ezer embert,
Hamarosan egy lövés lesz jutalmam,
Gyorsabban, mint annak, ki nincs a harcban;
Ha megyek, s nem teszek se jót, se rosszat,
Engem elér a rossz, s minden javam,
Az apám koronája sem segít.
Kártyázom. Perdicas!

PERDICAS Itt vagyok, uram.

CALYPHAS Gyere, kártyázzunk, hogy teljen az idő.

PERDICAS Helyes, uram; de miben játszunk?

CALYPHAS Ki csókolja meg elsőnek a legszebb török ágyast,
miután apám legyőzte őket.

PERDICAS Benne vagyok.

Kártyáznak

CALYPHAS Gyávának mondanak, de oly kevésbé félek a kürtölésüktől,
kardjaiktól, ágyúiktól, mint egy meztelen nőtől arany fátyolban inkább
tartanék attól, leveszi-e, és ágyba jön-e velem.

PERDICAS Ilyen félelem sohasem tartana vissza, uram.

CALYPHAS Bárcsak apám egy ilyen csata élvonalába állítana egyszer,
hogymegmutassam a bátorságomat.

Riadó

Micsoda zenebona! Azt hiszem, máris nagy bajban lehetnek.
Tamerlán, Theridamas, Techelles, Usumcasan, Amyras, Celebinus
bevezetik a török királyokat

TAMERLÁN Dölyfötöket a fiaim letörték,

Kardjukba veszett dicsőségeket.

[Fiaihoz] Hozzátok őket; hát nem olyan élet

A háború, mely istenekre vall,

A lelketeket nem sarkallja-e

A fegyveres, lovas vitézkedésre?

AMYRAS Küldjük el e királyokat, uram,

Hadd gyűjtsenek több embert ellenünk,

Hogy elmondhassák: nem szerencse ez,

De páratlan erő s nagylelkűség?

TAMERLÁN Nem, Amyras, ne kísértsd a szerencsét,

Vitézséged friss zsákmánnyal etesd,

Ne megromlott ellenséggel lakasd jól.

De hol az a pulya, nem is fiam,

Csak nevem és felségem árulója?

Bemegy a sátorba és kihozza

Tunyaság és hitványság példaképe,

Gyalázat és csúfság a nevemen!

Mikor a szívem lángot vet szememtől,

Mert megsebezte és öli a szégyen,

Mi gátolhat, hogy kezem végrehajtsa

A hadi törvényt átkos lelken?

THERIDAMAS *[letérdel]* Kérem felséged, bocsáss meg neki.

TECHELLES és USUMCAN *[térden]* Mind kérjük felséged bocsánatát.

TAMERLÁN Álljatok fel, méltatlan katonák!

Tudjátok, háborúban mi a törvény?

AMYRAS *[Celebinusszal letérdel]*

Jó uram, bocsáss meg neki ez egyszer,

Erővel is kivisszük majd a harcba.

TAMERLÁN Talpra, fiúk, megtanítlak csatázni,

S hogy gondos háborúzás mit kíván.

Szamarkand, hol megláttam a világot,

S megéreztem e harcos test tüzét,
Pirulj megrokkant becsületeden,
A szégyenen, mit a Jaertis folyó,
Mely átölel mélységes szeretettel,
Le nem moshat bemocskolt homlokodról!
Vedd vissza nyamvadt lelkét, Juppiter,
Nem jutott semmi e tunyának abból,
Ami Tamerlán húsa és valója,
Akiben önnön lényed anyagából
Formázott, testet öltött szellem munkál,
Mely büszkévé tesz és nagyratörővé,
Hogy sereget állítsak trónod ellen,
Kezet vessek az ég szféráira;
Mert ez a föld s az egész levegőég
Tamerlán országának túl kevés.

Leszúrja Calyphast

Nagy barátodra, Mohamedre mondom:
Ily lelket küldve ivadékomul,
Szennygalacsinokból, az elemek
Habjából s borkövéből összeróva,
Kiben nem volt bátorság, ész, erő,
Csak kótyagosság, átkos renyhesség,
Ezzel nagyobb ellenséget szereztél
Annál, ki hegyeket vágott fejedhez,
Fölverve Atlasz óriás medvéit,
Mitől remegve rejtőztél a légbe,
Felhőbe öltözve, hogy lássanak.
És most, otromba ázsiai tuskók,
Kik nem látjátok Tamerlán hatalmát,
Habár úgy fénylik, mint a ragyogó nap,
Érezzétek hát Tamerlán hatalmát,
És tapasztaljátok nagysága láttán
A különbséget közte s köztetek.

ORCANES Mutatja a különbséget közöttünk
Barbárra valló, rút zsarnoki teted.

JERUZSÁLEM Győzelmeid mindegyre véresebbek,
Egy nap az ég, melyet rémtetteid
Megtöltöttek vér- s tűzmeteorokkal,

Vérrel s tűzzel árasztja el fejed,
 Izzó cseppekkel égeti agyad,
 És a vérünkkel megbosszulja vérünk.

TAMERLÁN Ti gazok, e zsarnoki tetteket
 (Ha zsarnokság s rémtett a hadijog)
 Felsőbb parancsra cselekszem, azért,
 Hogy lesújsak az ég utálta gögre;
 Nem lettem a világnak Juppiter
 Kezével koronázott nagykirálya,
 Nagylelkű és nemes tettekre szánva;
 De mert nagyobb nevet viselek ennél,
 Az Isten ostora, világ félelme,
 Nekem ehhez kell tartanom magam,
 Harcban, vérben, halálban és szigorban,
 Sújtsam le azt, aki tagadja bennem
 Az ég örök fenségét és hatalmát.
 Theridamas, Techelles és Casan,
 Bontsátok le e gőgös törökök
 Sátrait, és temettessétek el
 Az elpuhult kölyköt ágyasaikkal,
 Hogy közkatona ne mocskolja be
 Férfi-kezét ily gyatra fiuval.
 A török ringyókat hozzátok aztán
 Sátramba, hogy döntsek sorsuk felől.
 Addig vigyétek innen.

KATONÁK Visszük, uram.
El Calyphas holttestével

JERUZSÁLEM Átkozott szörny! Nincs ördög a pokolban,
 Ki oly kegyetlen volna, mint te vagy,
 És így kitűnne vad gyűlöletével!

ORCANES Fel bosszura, Rhadamanthys, Aeacus,
 Űzzétek el gyötrelmes gyűlölettel
 A gyűlöletet, mellyel gyötri lelkünk!

TREBIZON Ne lásson más nagyságot a szeme,
 Csak amely dühből s tűzből összefonva,
 Ilyen keserves érzést kelt szívében!

SORIA Ne táplálja szellem, vivő-, ütőér
 E kegyetlen szív átkos anyagát;

Nyirok hiánya és büntudatos vér
Szárítsa ki dühvel, s égesse el!
TAMERLÁN Ugassatok, kutyák, féket vetek
A nyelvetekre, s lezárom acéllal,
Undok csatornájáig torkotoknak;
Oly kínokat szenvedtek szigoromtól,
Hogy az egész föld visszhangozza majd
Messzire hallszó üvöltésetek,
Amint testes kimmér bikák loholnak
Reggel a fiatal nőstény körül,
S ha hátulról dühvel megdöfik őket,
Vad bögéssel töltik meg a leget.
Én még sosem látott gépezetekkel
Beveszem, és kifosztom, és lerontom
Városotok, az arany palotákat,
Felhőkbe csapó lánggal perzselem
Az eget, s olvasztom csillagait,
Mintha Mohamed könnye volna mind,
Mert odalett hazája büszkesége.
S míg Jupitertől látomásban
Vagy szóban nem hallom: „Megállj, Tamerlán!”,
Rémuralmat tartok fenn a világon,
Meteorok, melyek fegyveresekként
Vonulnak fent az égbolt tornyain,
Cikázva fússanak az ég körül,
Égő lándzsájukat a légbe törve,
Csodás győzelmeim tiszteletére.
Vigyétek a sátrunkba ezeket.
Mind el

NEGYEDIK FELVONÁS, MÁSODIK SZÍN

Jön Olympia egyedül

OLYMPIA Csüggedt Olympia, síró szemed
Mióta itt vagy, nem látott napot
Egy sátor szűk terébe zárva, arcod

Elszürkült, a Halálhoz vagy hasonló.
Lelj módot, vesd el az életet inkább,
Mintsem utált környezetében élj,
Mely csak gyalázatot hozhat reád;
De mert a föld, melyet sós könnyed öntöz,
Nem nyújt ajkadnak mérgező füvet,
A sok sóhaj szabdalta levegőben
Nem fertőznek bűzös párák ragállal,
Zárt kuckódban nincs kard, amely leszúrjon,
Ez a kenőcs szolgáljon eszközül.

Jön Theridamas

THERIDAMAS A sátramban kerestelek, Olympia,
És látva, hogy sötét s üres a hely,
Amelyet szépségeddel beragyogtál,
Haragra gyúlva jártam a mezőt,
Azt hittem, Juppiter elküldte érted
Szárnyas fiát, Hermest, hogy elvigyen.
De megvagy, s vége lett a félelemnek.
Olympia, csatlakozol körömhöz?

OLYMPIA Férjem halála, és a fiamé,
Akikkel eltemettem minden érzést,
A szívem tépő bánaton kívül,
Tiltja eszemnek, hogy a szerelemre
Gondoljon, bármi másra, mint halálra,
Gondba merült lélekhez ez talál.

THERIDAMAS Légy irgalommal az iránt, kibem
Nagyobb ereje van annak, hogy itt vagy,
Mint Cynthiának a vizes vadonban.
Ittléteddel lesz teljes örömöm,
És elapad, mihelyt eltávozol.

OLYMPIA Szánj meg, uram, és vond ki kardodat,
Nyiss utat ennek a feldúlt léleknek,
Mely börtönét feszíti, hogy kijusson,
És megtaláljam férjem és fiam.

THERIDAMAS Mindegyre csak a férjed és fiad?
Hagyd ezt, szerelmem, és hallgass reám:
Fenséges királyasszonya leszel
Algírnak, dús köntösben, színaranyban

Kis márvány tornyocskáin udvaromnak
Úgy trónolsz, mint díszszékén maga Venus;
Eléd hordják, mit szemed-szád kíván,
S levetek fegyvert, hogy veled legyek,
Édes szerelmes beszédekben éljek.

OLYMPIA Nem az ilyen beszéd kedves fülemnek:

Csak az, hol a mondat vége halál,
És halállal kezdődik minden újabb.
Királyi székért nem tudok szeretni.

THERIDAMAS Nos, hölgyem, ha nem győz meg semmi sem,

Más módon veszek rá a megadásra.
A szerelem dühös tettekre sarkall,
Kedvemre kell tenned, s meg is teszed.
Gyerünk be a sátorba!

OLYMPIA Várj, jó uram, kíméld becsületem,

S oly értékes ajándékot adok,
Melynek nincs párja az egész világon.

THERIDAMAS Mi az?

OLYMPIA Kenet, mit egy furfangos alkimista

A legtisztább balzsamból szűrt le, és
Az ásványok tömény kivonata,
Melybe a márványkő essenciáját
Elegyítette titkos tudomány,
S szellemajkáról vett varázsigék;
Ha kényes bőrödet bekened ezzel,
Pisztoly, kard, lándzsa nem sértheti húsod.

THERIDAMAS Csúfolni akarsz ily szembeszökően?

OLYMPIA Bebizonyítom: bekenem a torkom,

Ha megdöftél, nézd meg kardod hegyét,
Azt látod, hogy eltompult a csapástól.

THERIDAMAS Miért nem adtál a férjednek is,

Ha szeretted, s ilyen értékes ez?

OLYMPIA A szándékom ez volt valóban, ámde

Elébe vágott hirtelen halála;
Hogy könnyűszerrel megbizonyosodj,
Nem alakoskodom, próbáld ki rajtam.

THERIDAMAS Megteszem, és a nyugati világ

Legdrágább kincsének tekintem ezt.

Olympia megkeni a nyakát
OLYMPIA Szúrj hát, uram, s nézd fegyvered hegyét:
Kicsorbult, hogyha a csapás erős volt.
THERIDAMAS Itt van, Olympia!
[Megszúrja, Olympia meghal]
THERIDAMAS Megöltem? Magad szúrd le, nyomorult!
Vágd le a kart, mely megölte szerelmem,
Kiben korunk sok tudós rabbija
Oly bámulatos csodákat találna,
Mint a világ elméletében.
A pokol szebb most az Elysiumnál;
Az ég ragyogó szeménél, amelytől
A csillagok kölcsönzik fényüket,
Nagyobb lámpás járja körül sötétjét,
S a kárhozottak mentesek a kintől,
Mert azt bámulják mind a Fúriák,
A pokoli Dis neki udvarol,
Maszkos játékokkal kedveskedik,
Megnyitja dús kincstára ajtaját
A tiszta királynő tiszteletére,
Kit azzal a pompával temetünk el,
Mely országom kincstárától telik.
El Olympia holttestével

NEGYEDIK FELVONÁS, HARMADIK SZÍN

*Jön Tamerlán kocsiján, amelyet Trebizon és Soria
húz, zablával szájukban; Tamerlán bal kezében gyepő,
jobbujában ostor, amellyel csapkodja őket. Techelles,
Theridamas, Umcasan, Amyras, Celebinus; négy-öt
közkatona bevezeti Orcanest és Jeruzsálemet*

TAMERLÁN Hopp, ázsiai elpuhult gebék!
Ily büszke kocsival a sarkotokban,
S ilyen kocsissal, mint a nagy Tamerlán,
Asphaltistól, ahol levertelek,
Byronig itt, ahol így megbecsüllek,

Az ég arany szemének lovait,
Melyek kifújják orrukból a reggelt
Tüzes útjukban a felhők felett,
Nem becsüli meg úgy a kocsisuk,
Mint titeket, rabszolgák, nagy Tamerlán.
A nyakas trák lovakat, melyeket
Emberhússal etetett Aegeus,
És zabolátlanná tett erejükben,
Nem gyúrte le Alcides oly vitézül,
Mint titeket győzelmes fegyverem.
Hogy az étvágyamhoz találjatok,
Olyan nyers húst zabáltok, mint a hó vér,
S vödörből hörpölitek az erős bort.
Ha megéltek, a viharfellegeknél
Sebesebben húzzátok a kocsit;
Ha nem, meghaltok, semmi hasznotok,
Zord, fekete hollók falatja lesztek.
Így vagyok én Juppiter ostora,
És mutatom meg méltóságomat,
Melytől nevem és fenségem nyerem.

AMYRAS Add a kocsit, uram, hadd hajtsam én is,
És húzza ez a két henye király.

(t.i. Orcanes és Jeruzsálem)

TAMERLÁN Túl fiatal vagy még hozzá, fiam,
Holnap ők húzzák majd a kocsimat,
Míg felfrissülnek király-társaik.

ORCANES Te, aki a föld mélyében uralkodsz,
És abszolút úr vagy, mint Juppiter,
Jöjj, mint a gyümölcsös Sziciliában,
Vedd számba minden szépségét e földnek,
És ahogy Proserpinát, aki Ceres
Kertjét élvezte, elragadtad onnan
Szerelemből, hogy királynéd legyen,
Gyűlöletből, szégyenből, s hogy legyűrd azt,
Ki félelmes hatalmad megveti,
Jöjj el haragra gyúlva, s látva gögjét,
Hajítsd fejjel a legmélyebb pokolba.

THERIDAMAS Vess egy-egy zablát a szájukba, felség,
Fékezd meg átkozódó nyelvüket,
Mely mint a még betöretlen, szilaj ló,
Áttöri fertelmes szájuk sövényét,
Túllépi durván a szabott határt.

TECHELLES Mi törjük át a szájuk rút sövényét,
Kiverjük a lovat a legelőről.

UMCASAN Felsőged megtalálta már a legjobb
Eszközt ahhoz, hogy a gyalázkodástól
A makrancos lovakat visszafogja.

CELEBINUS [*Jeruzsálemhez*]

Hogy tetszik ez, király? Mért nem beszélsz?

JERUZSÁLEM Zsarnok-ágyékból lett, gonosz kölyök!

Hogy tetszik apjának, hogy kezdi már
A gúnyolódást és basáskodást!

TAMERLÁN Azt mondom én, török, ez a fiú
Fosztja ki majd (nagyobb pompában ennél)
A még épen maradt országokat,
Ha Juppiter túl jónak lát a földre,
És fölemel a szép Aldebaranhoz,
Az ég hármass csillagköre felett,
Mielőtt meghódítom a világot.
Hozzátok a török ágyasokat,
Kedvezni akarok nekik,
Mert elfajult fiamat eltemették.

Behozzák az ágyasokat

Hol vannak a katonák, kik Asphaltis
Síkjain oroszlánokként csatáztak?

KATONÁK Itt vagyunk, uram.

TAMERLÁN No, vigyetek hát királynékat innen,
Vagyis királyok ágyasait egykor;
Osszátok őket el ékszereikkel,
És szolgálják mindenben kényeteket.

KATONÁK Köszönjük, felség.

TAMERLÁN De ne verekedjete össze rajtuk,
Aki ilyet tesz, az halál fia.

ORCANES Kegyetlen zsarnok, így bemocskolod,
Amit utált győzelmeddel kivívtál:

Ártatlan asszonyokra szabadítod
 Kéjlgő katonák erőszakát?
 TAMERLÁN Nyugodjatok hát, ne zaklassatok
 Szajha-sereggel renyhe sarkotokban.
 ÁGYASOK Uram, kíméld meg a becsületünket.
 TAMERLÁN [*a Katonákhoz*]
 Nem mentek már, gazok, zsákmányotokkal?
A Katonák elfutnak a nőkkel
 JERUZSÁLEM Irgalmatlan, pokoli kegyetlenség!
 TAMERLÁN Becsület! Rég elvesztettétek azt,
 Előbb, mint megtudtátok, mit jelent.
 THERIDAMAS Az lehetett: meghódítani minket,
 Hogy macáik rongybábui legyünk.
 TAMERLÁN Most ők lesznek a mi rongybábuiunk,
 S macáikkal katonák szórakoznak.
 Hadd élvezkedjenek zsákmányaikkal,
 Miközben Babilonba készülünk,
 Hová következő utunk vezet.
 TECHELLES Percig se lustálkodjunk hát, uram,
 És álljunk készen a bevételére.
 TAMERLÁN Úgy lesz, Techelles. Indulás, gebék.
 Talpra, nagy Ázsia királyai,
 Reszkessetek, hallván, hogy jön az ostor,
 Mely lecsap városokra s koronákra,
 Vagyont és kincset hordva kamarámba.
 Az Euxinus tenger, észak felé,
 A Földközi nyugatra, a Kaspi keletre,
 És délen a Sinus Arabicus,
 Mind hadi zsákmányunkkal lesz tele,
 Melyet magunkkal viszünk Perzsiába.
 A szülővárosom, Szamarkand,
 A Jaertis folyó kristály vize,
 A fejedelmi székhely ragyogása
 Híres legyen a föld minden zugában;
 Mert ott épül királyi palotám,
 Fényes tornyok hökkentik az eget,
 Ilion tornyát a pokolba döntve.
 Hódolt királyokkal lovagolok

Az utcán, arany vértem, mint a nap,
Sisakomon gyémántokkal kivert
Hármas tollforgó lengedez a légben,
A hármás világ császárárt jelezve;
Olyan, mint az örökzöld Selinus
Égi hegyén nőtt mandulafa, melyet
Erycina homlokánál fehérebb
Virágok borítnak be furcsa módon,
S minden kényes virága megremeg
Az égbolt legkisebb lehelletétől.
Mint mikor Saturnus király-fia
Felszáll fénylő, aranyos kocsijába,
S kristállyal kövezett és csillagokkal
Kirakott ösvényén sasok röpítik,
Míg pompáját bámulja minden isten,
Úgy lovagolok Szamarkand utcáin,
Amíg lelkem kiválik majd e testből,
Felmegy a tejfehér uton, s ott megtalálja.
Fel Babylonra, urak, Babylonra!
Mind el

ÖTÖDIK FELVONÁS, ELSŐ SZÍN

Babylon kormányzója jön a falra, Maximusszal és másokkal

KORMÁNYZÓ Mit mond Maximus?
MAXIMUS Uram, az ellenség ütötte rés
Oly bizonyossá teszi vereségünk,
Hogy nincs remény menteni életünket
És a várost a hódító dühétől.
Tűzd hát ki a megadás zászlaját,
És teljesítsd, amire kér a nép:
Hogy Tamerlán iszonyatos dühét
Oszlassa el békés behódolásunk.
KORMÁNYZÓ Többre tartod az életed, te hitvány,
Mint hazád és neved becsületét?
Nem oly kedves az életem s a rangom,

A város és szülőhazád java,
Mint bármi, ami érték a szemedben?
Nincs reményünk, minden levert falunkkal,
Hogy biztosan távol tartjuk hadát,
Mikor Limnasphaltis híres tava
Mindazzal, ami tömegébe hullt,
Erősebbé teszi a falakat
A halál és pokol kapuinál?
Bátorságunk mitől csappanna meg,
Mikor az ellenségtől ily erő véd,
És nem rémít más, csak tekintete?

Jön egy Polgár, és a Kormányzó elé térdel

POLGÁR Úram, ha tettél már jót irgalomból,
És menteni akarod életünket,
Hódolj meg, tűzd ki a béke jelét,
Hogy szánjon meg balsorsunkban Tamerlán,
És bánjon velünk mint jószívű győztes.
Bár ostromának végső napja ez,
Mikor nem kímél férfit, gyermeket,
Vannak keresztények Georgiából,
Akiket mindig sajnált és segített,
Küldd őket, elnyerik bocsánatát.

KORMÁNYZÓ Hogy behálózták itt a lelkemet!

E halhatatlan város, Babylon,
Megtelt gyalázatos hazátlanokkal,
Kik koldulják a szégyent, szolgaságot!

Jön egy újabb Polgár

2. POLGÁR Ha meg akarod nyerni a szívünket,
Mentsd meg az asszonyunkat, gyermekünket;
Én levetem magamat e falakról,
Vagy más keserves, gyors halált halok,
Hogy el ne érjen Tamerlán haragja.

KORMÁNYZÓ Bitang gazok, államunk árulói,
Bukjatok le a mélységes pokolba,
Hogy gonosz szellem-légiók gyötörjék
Örök kínokkal silány lelketek!

A várost én fel nem adom soha,
Míg lélegzetnyi élet van mellemben.

Jön Theridamas és Techelles, más katonákkal
 THERIDAMAS Te, elszánt kormányzója Babylonnak,
 Mentsd magad, és egy kis időt nekünk is,
 Add sürgősen kezünkre ezt a várost,
 Másként olyan kínokkal kényszerítünk,
 Amilyent még nem érzett áruló.
 KORMÁNYZÓ Az „áruló”-t torkodba vetem vissza,
 És megvédem a várost ellenedre.
 (*Maximushoz?*) Hívj katonákat, védjék a falat.
 TECHELLES Add fel, bolond ember; többet kínálunk,
 Mint bármikor ilyen hetvenkedőnek,
 Ki háromnapos ostromot kiállt.
 Meglátod most utolsó rohamunkat,
 Egyezkedésre nincs több alkalom.
 KORMÁNYZÓ Támadj, csak rajta; mi nem alkuszunk.
Riadó, megmásszák a falat
Jön Tamerlán (harcokcsijában, amelyet Trebizon és Soria húz,
velük két más király, Orcanes és Jeruzsálem), valamint
Usumcasan, Amyras és Celebinus
 TAMERLÁN Szép Babylon középületeit,
 Mik felhők fölé nyúló oszlopokkal
 Utat mutattak vízen a hajósnak,
 Az ágyú ereje ide vetette,
 Most Limnasphaltis tó száját betömték,
 S hidat vernek a ledőlt falakig.
 Ahol Belus, Ninus, Nagy Sándor ült
 Diadalt, most Tamerlán teszi azt;
 Kocsikereke asszír csontokat tört,
 Hullahegyeken hordták e királyok.
 Ahol szép Szemirámisz illegett
 Ázsiai királyok s főurak közt,
 A téren most katonáim vonulnak,
 Az utcákon, hol asszír úri dámák
 Pompáztak, mint a dús Saturnia,
 Duhaj szavakkal, rettenetes arccal
 Lovasaim rázzák bösz kardjukat.
Jön Theridamas és Techelles, hozzák Babylon kormányzóját
 Mi jót hoztok, urak?

THERIDAMAS Pökhendi kormányzóját Babylonnak,
 Ki ennyi fáradságot okozott,
 És felségedet így semmibe vette.

TAMERLÁN Kötözzétek meg, láncra verve csüngjön
 A meghódított város romjain.
[A Kormányzóhoz] Te rongy, a veres sátrak büszke képe
 (Oly félelmetes, mintha ez a tájék
 Tűz mennyezete alatt tele volna
 Üstökösökkel s égő csillagokkal,
 Mik lángsugarakkal seprik a földet)
 Nem rémített meg, nem, még én magam sem,
 Nagy Jupiter haragvó hírnöke,
 Ki kardjával levert minden királyt,
 Nem győztelek meg, hogy megadd magad,
 Míg zárva voltak a kapuk. Te kófic,
 Érnék csak a rozsdás pokolkapukhoz,
 Szűkölne a háromfejű kutya,
 S a fekete Jupiter térdre rogya;
 De rád sortűzben küldtem a golyót,
 S nem mehettem be, míg rést nem ütöttem.

KORMÁNYZÓ Ha testemmel tömhettem volna be,
 Akkor sem jössz be, kegyetlen Tamerlán.
 Véres sátrad nem késztet megadásra,
 És tenmagad sem, Fennvaló haragja;
 Bár lője ágyúd a városfalat,
 Nem gyávulok el, nem remeg a szívem.

TAMERLÁN No, majd remeg. Húzzátok fel magasra,
 Lógjon láncokban a város falán,
 És lődözzék halálra katonáim.

KORMÁNYZÓ Te szörny, pokoli boszorkány szülötte,
 Ki zsarnokoskodni jöttél a földre,
 Csak gonoszkodj; sem halál, sem Tamerlán,
 Sem kínzás nem töri meg lelkemet.

TAMERLÁN Föl vele hát; aprítsák fel a testét.

KORMÁNYZÓ De, Tamerlán, Limnaspaltis tavában
 Több arany van, mint amit ér a város,
 Elrejtettem az ostrom idején.
 Kíméld az életem, s neked adom.

TAMERLÁN Bármily bátor vagy, mentenéd magad?
Hol az arany?
KORMÁNYZÓ Homokpad üregében, Babylon
Nyugati kapujával szemben éppen.
TAMERLÁN Valaki menjen el az aranyáért.
Néhány Kísérő el
A többi megy a kivégzésre ezzel.
Vigyétek innen; többet ne fecsejjen.
A bátorságod, azt hiszem, letörtem.
Kísérők el a Kormányzóval
Ha ez megvolt, indulunk Babylonból,
És gyors menetben tartunk Perzsiába.
Kifulladtak, félholtak e gebék,
Fogjátok ki, hozzatok friss lovat.
Így; kiszolgáltak tőlük telhetően,
Vigyétek el, és kössétek fel őket.
TREBIZON Gaz zsarnok! Barbár, vérengző Tamerlán!
TAMERLÁN Vidd el, Theridamas, végezz vele!
THERIDAMAS Viszem, uram.
El Trebizonnal és Soriával
TAMERLÁN Ti alkirályok, most egy kis dologra,
Társaitok sorsát vegyétek át.
ORCANES Szittyá lovad tépje ki tagjainkat
Inkább, mint hogy a kocsidat mi húzzuk,
Lealjasítsuk fejedelmi lelkünk
Alávaló munkára, szolgamódra.
JERUZSÁLEM Add ide inkább fegyvered, Tamerlán,
Hogy döfhessem vele át mellemet;
Ezer halál sem fáj jobban szívünknek
Annál, hogy így megkínózkod a lelkünk.
AMYRAS Még fecsejnek, ha nem fogod be őket.
TAMERLÁN Hámot rájuk, és a kocsim elé!
Felszerszámazzák őket
Látni lehet Babylon kormányzóját, megláncolva függ a falon.
Jön Theridamas
AMYRAS Nézd csak, mily szépen lóg a kapitány!
TAMERLÁN Valóban szép látvány. Nagyon helyes!
Lőj elsőnek, aztán a többiek.

THERIDAMAS Gyerünk hát, én elkezdem.

Theridamas lő

KORMÁNYZÓ Kíméld az életem, legyen e seb

Tapasz Tamerlán halálos dühére.

TAMERLÁN Váljon folyékony arannyá Asphaltis,

És azt add váltságul életedért,

Mégis meghalsz. Egyszerre lőjetekek mind.

Mind lőnek

Így lógott Bagdad kormányzója is,

Testében annyi a puszkagolyó,

Amennyi rés van a levert falakban.

Kötözzétek meg a polgárokat,

S dobjátok őket a város tavába.

Tatárok és perzsák lakjanak itt,

Én fellegvárat építek a város

Uralmához; egész Asszíria,

Mely perzsa királynak alattvalója,

Babylonban fizet nekem adót.

TECHELLES Uram, mi lesz a nőkkel, gyermekekkel?

TAMERLÁN Techelles, ölj vízbe férfit, nőt és gyermeket;

Ne maradjon egy babyloni se.

TECHELLES Ahogy kívánod. Menjünk, katonák!

[Katonákkal] el

TAMERLÁN No, Casan, hol a török Alkorán,

Hol a temérdek többi babonás könyv,

Mit Mohamed templomában találtunk,

Kit Istennek hittem? Égessük el.

USUMCASAN Itt van mind, nagyuram.

TAMERLÁN Helyes; azonnal rakjanak tüzet.

[Usumcasan katonákkal tüzet rak és meggyújtja]

Hiába imádják Mohamedet.

Pár millió törököt ölt a kardom,

A papjait, sok rokonát, barátját,

És íme, itt vagyok sértetlenül.

Van Isten, tele bosszuló haraggal,

Kitől a villám és dörgés ered,

Ostora, én, őneki engedek.

Így, Casan, hányj mindent a tűzbe!

No, Mohamed, ha van annyi hatalmad,
Szállj most alá, és művelj itt csodát.
Nem érdemled meg, hogy imádjanak,
Ha engeded, hogy tűz eméssze könyved,
Melyben vallásod foglalata van.
Mért nem küldsz egy dühös forgószelet,
Hogy fújja trónodhoz az Alkoránt,
Ahol, úgy mondják, Isten oldalán ülsz?
Mért nem állsz bosszut Tamerlán fején,
Ki kardját rázza szent felséged ellen,
S leszólja képtelen törvényeid?
Pokolban van Mohamed, katonák;
Tamerlán hangját nem hallhatja ott.
Keressetek egy más istent imádni –
Az égben lakó Istent, bárki az,
Mert ő egyedül Isten, senki más.

Jön Techelles

TECHELLES Teljesítettem parancsod, uram.

Az Asphaltis tavába ölt ezrektől
A víz felduzzadt s kicsapott a partra,
Emberi hullákon hízott halak
Megzavarodva úsznak fel s alá,
Mint amikor ördöggökeret ettek,
Melytől tátogva szöknek levegőért.

TAMERLÁN Kedves urak, mi van még hátra más,

Mint kellő helyőrséget hagyni itt,
És elindulni tüstént Perzsiába,
Hogy ünnepeljük meg győzelmeinket?

THERIDAMAS Úgy, jó uram, siessünk Perzsiába;

De vigyük ezt a kapitányt a falról
Egy magas dombra a város körül.

TAMERLÁN Legyen; lássatok is hozzá, vitézek.

De állj! Hirtelen rosszullet fogott el.

TECHELLES Mi mer Tamerlánnak ilyet okozni?

TAMERLÁN Valami, Techelles, én nem tudom, mi.

Gyerünk, vazallusok! Bármi legyen,
Betegség és halál nem bír velem.

Mind el

ÖTÖDIK FELVONÁS, MÁSODIK SZÍN

Jön Callapin, Amasia, dobokkal és trombitákkal

CALLAPIN Amasia királya, seregünk
Nagy-Ázsiában jár, a gyors folyású
Euphrates és Tigris tájain;
Nagy Babylont láthatjuk itt előttünk,
A Limnasphaltis tavától övezve,
Tamerlán itt pihen egész hadával,
Amelyet úgy kifárasztott az ostrom,
Hogy könnyen meg is küzdhetünk vele,
Amíg a had nem ment ki Babylonból,
S megbosszulhatjuk fájó vereségünk,
Ha Mohamed Istene megsegít.

AMASIA Nem is kétséges, uram, hogy lebírjuk.
A rémet, aki vértengert ivott,
S mind többet áhít még, hogy oltsa szomját,
Török kardunk pokolfenekre küldi,
S a harcos királyok szabdalta hullát
Vad madarak falják fel, mert a zsarnok
Tamerlánnak sír tisztessége nem jár.

CALLAPIN Ha felidézem szüleim rabságát
S kegyetlen végzetét, fogságomat,
Az alkirályaaim rabszolga-sorsát,
Úgy érzem, vállalnék ezer halált,
Hogy minden gazságáért bosszut álljak.
Szent Mohamed, milliószámra ölte
A törököt, feldúlt országokat,
Sok szép várost felperzselt és kifosztott;
Egyetlen had maradt hűségeden,
És engedelmes szolgád, Callapin,
Add meg, hogy annyi vereség után
Győzzön az átkos Tamerlán felett.

AMASIA Ne félj, uram, látom Mohamedet
Bíbor felhő-ruhában, koszorúja
Fényesebb, mint Apolló koronája,
Fegyveresekkel megy a levegőben,

Hogy segítsen Tamerlán ellenében.
Neves vezér, hatalmas Callapin,
Ha maga Isten és szent Mohamed
Jönne is, hogy feltartsa haderődet,
Erős sereged mindenkit lebírna,
És térdre kényszerítené Tamerlánt,
Lábadnál koldulná irgalmadat.

CALLAPIN Kapitány, a Tamerlán hada nagy,
Szerencsés, és a győzelmek sora,
Mellyel elborzasztotta a világot,
A harckészségünket gyengítheti;
De mikor Cynthia pompája teljes,
Apadni kezd, s remélem, az övé is.
Legalább húsz különböző királyság
Válogatott emberei kísérek;
Nem maradt otthon pap, paraszt, se kalmár,
Minden török fegyverben Callapinnal,
S nem hagyjuk el a tábort és a fegyvert,
Amíg nem győztünk rajta s az övéin.
Itt az idő, hogy örök hírt szerezzek,
Mint aki elbánt világ zsarnokával.
Heverjünk most le, s várjunk rá, vitézek,
Ha úgy látjuk, hogy nincs a táborában,
Vagy éppen rendbe szedi a hadat,
Törjetek rá, s meglesz a győzelem.
Mind el

ÖTÖDIK FELVONÁS, HARMADIK SZÍN

Theridamas, Techelles és Usumcasan

THERIDAMAS Zokogj, ég, és olvadj fel könnyeidben!
Sorsának csillagai, hulljatok le,
S minden tündöklő lámpása az égnek
Vesse a földre céltalan tüzét,
Foszoljon gyenge erejük a légbé.
Rejtsék örök felhők szépségeitek,

Mert Pokol s Homály ver fekete sátrat,
A Halál éji szellemek hadával
Száll harcba a Tamerlán szíve ellen.
A szeretetet félretéve, áradt
Trónjára annyi szent áldásotok,
S szerzett vele becsületet az égnek;
Lelkére támadnak lesből a gyávák,
S vereséggel fenyegetik urunkat.
De ha ő meghal, fényeteknek vége,
Úgy tűnik, a pokol betört az égbe.

TECHELLES Örök honokat rendező hatalmak,
Kik irányt szabtok e nagy földi tömbnek,
Ha őriztek szentséget magatokban,
Amint eszünknek súgja rangotok,
Tartsatok ki, ellenség örömének
Terhét sose vegyétek vállatokra,
Ujjongva, hogy akit becsültök, elhull;
Mert életét, egészségét, fenségét
Az ég áldotta s igazgatta bölcsen,
Tiszteljétek az eget (míg eloszlik),
Az életét, egészségét, fenségét.

UMCASAN Pirulj, ég, neved becsülete elvész,
A zsámolyod fejed fölé került;
Nehogy aljasság gögös kebeledben
Táplálja ily galádság szégyenét:
Lám, ördögök angyal trónjára hágnak,
És angyalok pokolmocsárba vesznek,
Bár azt hiszik, hogy végső perced eljött,
Hatalmuk oly nagy, mint Juppiteré,
És fegyvert ragadhatnak ellened,
Hadd érezzék Tamerlán erejét;
A te hatalmad s fenséged nagyobb,
Mintsem megbirkózhatnak vele;
Mert ha ő meghal, fényednek is vége,
Úgy rémlik, a pokol betört az égbe.
*Fogoly királyok behúzzák Tamerlánt, vele jön
Amyras, Celebinus és néhány Orvos*

TAMERLÁN Mily merész isten gyötri így a testem,
És próbálja legyőzni nagy Tamerlánt?
Betegség fedje fel, hogy férfi az,
Akit a világ rémének neveztek?
Techelles és a többi, ki a karddal
A kéz ellen, mely megfájdítja lelkem.
Vonuljunk fel az ég hadai ellen,
S tűzzünk boltjára gyászszalagokat,
Istenek mézárlásának jeléül.
Mit is tegyek? Tétlen nem ülhetek,
Vigyetek harcba az istenek ellen,
Irgyeljék az egészségemet.

THERIDAMAS Jó uram, ily türelmetlen beszéddel
Csak súlyosbitod betegségedet.

TAMERLÁN Csak üljek és nyavalyogjak bajomban?
Verjétek a dobot, és bosszúból
Fogjunk lándzsát, s döfjük mellébe annak,
Ki vállán hordja az egész világot,
Ha meghalok, vesszen az ég s a föld is.
Theridamas, menj futva Juppiterhez,
Mondd, nyomban küldje el hozzám Apollót,
Hogy gyógyítson meg, vagy magam hozom le.

TECHELLES Nyugodj meg, uram, ez a fájdalom
Csillapul, nem tarthat, ha ily heves.

TAMERLÁN Nem tart, Techelles? Nem, mert meghalok.
Nézd, szolgám, a rút szörnyeteg, Halál,
A félelemtől sápadtan, remegve,
Mecéloz engem egy gyilkos pikával,
Amely, ha rápillantok, elröpül,
És visszalopózik, ha félrenézek.
Kotródj, gazfickó, ki a harcmezőre!
Én és a hadam ezer csonka hullá
Lelkével rakjuk bárkádat tele.
Lám, elmegy! Ám nézd, visszajön megint,
Mert itt ülök. Techelles, tegyük útra
A Halált, vigyen lelkeket pokolba.

ORVOS Felség, méltóztass ezt a szert meginni,
Ez csillapítja rohamod dühét,
S szelídebb szellemek kezére ad.

TAMERLÁN Mondd, a bajomról mi a véleményed?

ORVOS Vizeleted, a sűrű és sötét
Hiposztázis komoly veszélyre vall.
Túl nagy a forróság az ereidben,
S véredből a nedvet kiszáritotta.
Humidum és hő, ami egyesek
Szerint nem az elemek része, inkább
Egy istenibb s tisztább szubsztanciáé,
Csaknem egészen elfogyott, kihalt,
És mert ez éltet, halálhoz vezet.
A tetejébe kritikus nap ez,
Nagyon veszélyes ilyen krízisekre.
Ütőereid, melyek szertehordják
A szíved szülte lélekszellemet,
Kiszáradtak, üresek, s ezt a lélek,
Szüksége lévén az őt mozgató
Szervekre, semmiképp sem bírja el.
De ha felséged e napot megússza,
Nem kétes, helyrejön hamarosan.

TAMERLÁN Összeszedem hát az életerőmet,
És a halállal dacolva, megélek.
Kívül riadó. Jön egy Futár

FUTÁR Uram, az ifjú Callapin, aki nemrég megszökött
felségedtől, most új hadsereget gyűjtött, és megtudván, hogy
felséged nincs a harcmezőn, készül ránk támadni.

TAMERLÁN Lásd, orvosom, már küldött Juppiter
Gyógyszert is, mely fájdalmamból kigyógyít.
Egy pillantásom szétrebbenti őket,
S tartsak ki csak, nem él meg a gazok
Hadából senki, hogy csatába hívjon.

UNCASAN Örvendek, hogy felséged ily erős,
És királyi személyedben kiállsz,
Mely elég, hogy megrémítse az ellent.

TAMERLÁN Úgy lesz, Casan. Rabszolgák, húzzatok!
Hadd lássanak, a halállal dacolva.

Riadó. Tamerlán kimegy, majd visszajön, a többiekkel együtt

Elillantak félelmükben a gyávák,
Amint napfényben eltűnik a pára;
S ha tovább vagyok még a harcmezőn,
Rabom lett volna újra Callapin.
De érzem, megcsappant a harcerőm.
Hiába küzdök oly hatalom ellen,
Amely magasabb trónt szán most nekem,
Túl magasat e póri földhöz mérve.
Egy térképet! Lássam, még mennyi van,
Hogy meghódítsam az egész világot,
És fiaim bevégezzék a dolgom.

Valaki hoz egy térképet

Itt indultam meg Perzsia felé,
Örményország s a Káspi-tenger mentén,
S Bithyniába, ahol a török
Foglyom lett, nagy császárnőjével együtt.
Majd Egyiptomba és Arábiába,
És itt, nem messze Alexandriától,
Hol a Vörös-tengerhez tart a Terrén,
S a távolság még száz mérföldnyi sincs,
Csatornát akartam beléjük ásni,
Hogy gyorsan hajózhassunk Indiába.
Most Nubiába, Borno tava mellett,
S az Etióp tenger mellett tovább,
Áttörve a forró Baktéritőn,
Meghódítottam mindent Zanzibárig.
Azután Észak-Afrikán keresztül
Elértem végül Graeciába, onnan
Ázsiába, hol most kell rostokolnom;
Ez Scythiától, utam kezdetétől,
Bármerről is ötszáz mérföldre van.
Nézzétek, fiúk, mily töméntelen föld
Fekszik a Ráktérítőtől nyugatra
Földgolyónknak a keltéig, ahol
A Nap, szemünk elől elbújva, kezdi
Az antipódusokkal a napot.
Meghaljak, és ezt meg se hódítottam?

Itt vannak az aranybányák, fiúk,
Sok értékes fűszer és drágakő,
Többet ér Ázsiánál s a világnál;
Nézzétek, a Déli Sarktól keletre
Még több föld van, amit fel sem kutattak,
Ahol gyöngyfényű sziklák úgy ragyognak,
Mint összes szép lámpásai az égnek.
Meghaljak, és ezt meg se hódítottam?
Amit nekem nem enged a halál,
Tegyétek meg ti, halál ellenére.

AMYRAS Jaj, uram, lehet-e vérző szivünkben,
Megtörve a felséged bánatától,
Csöpp kedv még hozzá, vagy szikrányi élet?
A lelked ad tartalmat tudatunknak,
És anyagi foglalata a tested.

CELEBINUS Kínod átjárja lelkünk; nem remélhet,
Mert a te életed az, ami éltet.

TAMERLÁN Fiam, nincs annyi erő e tudatban,
Hogy itt fogja a tüzes szellemet,
Mennie kell, itt hagyva bélyegét
Egyenlően mindkettőtök szívében.
Testem, elosztva drága lényetekben,
Itt tartja szellemem, bár meghalok,
És örökké él minden sarjatokban.
Vegyetek hát le, hogy adhassam át
Helyemet s méltóságomat fiamnak.
Vedd ostrom s császári koronám,
És ülj fel a királyi kocsira,
Hadd lássalak még élve koronásan.
Segítsetek, urak, végső ügyemben.

THERIDAMAS E fájó változás jobban lever
A saját lelkünk veszténél, uram.

TAMERLÁN Ülj fel már, látni akarom, hogyan
Festesz apád fenségében, fiam.

Megkoronázzák Amyrast

AMYRAS Sziklakebellel örülnék a puszta
Lélegzetnek s lelkem terhének is,
Hogyha emésztő fájdalomba veszve,

Testem minden elkínzott porcikája
Nem zaklatná fel érző szívemet,
Átszúrva a méltóság örömeivel!
Apám, ha halál és pokol bezárja
Imám előtt könyörtelen fülét,
És gonosz befolyás alatt az ég
Lelkemtől megtagadja örömét,
Hogy irányítsam undok léptemet,
Szívem belső erői ellenére,
Olyan életre, mely csak halni vágyik,
S dicsérjek nem kívánt uralkodást?

TAMERLÁN Becsületen ne tégy túl szeretettel,
És vedd észbe, hogy a nagylelkűségnek
A szükségét el kell fogadnia.
Ülj fel, fiam, és selyemkantároddal
Tartsd kordában a vasgyomrú gebéket.

THERIDAMAS Engedned kell a felségnek, uram,
A sors és a szükség parancsa ez.

AMYRAS Tanúm az ég, hogy megtört szívvel és
Elkeseredve ülök fel e helyre,
Lelkem lesújtja haldokló apám
Fájdalma és heves agóniája.

TAMERLÁN A szép Zenocrate ravatalát
Állítsátok székem mellé, ide,
A síromban ő is kapjon helyet.

USUMCASAN Nem érez felséged könnyebbülést,
Véres könnyekben elmerült szívünk
Nem reménykedhet abban, hogy felépülsz?

TAMERLÁN Nem, Casan, nem. A föld uralkodója,
Világtalan szörny, aki gyötri lelkem,
Nem állhatja, hogy könnyet ejtesz értem,
S csak még gonoszabb a kegyetlenségben.

TECHELLES Szögezze hát szent erejét egy isten
Szembe a Halál zsarnoki dühével,
S gyűlöletét, mely könnyeinket issza,
Egész tüzével órá verje vissza!

Hozzák a ravatalt

TAMERLÁN Szemem, élvezd utolsó örököd,
S mikor látványával betelt a lelkem,
Hatolj át arany leplen és koporsón,
S égi gyönyörrel lakjék jól a vágyad.
[Amyrashoz] Uralkodj hát, ostorozd rabjaid,
És vezesd kocsidat apád kezével.
Oly fontos gondot veszel most magadra,
Mint volt a Clymene bolond fiáé,
Mikor megégett Phoebe ivor arca,
S tüzet fújt az egész föld, mint az Etna.
Óvjon példája, tanulj meg ügyelni
Ahhoz hasonló veszedelmes trónra;
Ha nem hordozol tiszta és tüzes
Eszméket, mint Phyteus sugara,
E lázadózó, rátarti gebék
A legkisebb alkalmat megragadják,
S Káspi-szikláknál zordabb szirteken
Hurcolnak végig, mint Hippolytust.
Kocsid éppúgy nem tűri az enyémnél
Mérsékeltőbb természetű kocsist,
Ahogy az ég szekere Phaetont.
Ég áldjon, fiúk! Drága, jó barátok!
Testemben érzem, a lelkem zokog,
Látván, hogy meg kell tőlem válnotok.
Tamerlán, Isten ostora, meghalok.
Meghal

AMYRAS Ég és föld egy, itt minden véget ér,
A földnek elfonnyadt minden gyümölcse,
Az égnek ellobbant élő tüze.
Siratja halálát a föld s az ég,
Mert párja nem lesz, nem volt soha még.

Vége

Sir Walter Raleigh

(1552? – 1618)

SZÍNPAD A VILÁG

Mi is a lét? Érzelmes színdarab.
A kedv: közzene, olykor elmarad.
Az anyaméh: öltöző, hol hiányos
jelmezt húzunk a gyors komédiához.
Bíránk, közönségünk a kerek ég,
jegyzi, hogy ki nem tudja szerepét.
A sír, amely egykor majd eltemet,
a függöny; zárókép után lemegy.
Sorunk a sír felé mókázva lából,
s a legvégén – meghalunk igazából.

TÓTH JUDIT fordítása

Lapunk állandó támogatói:

Aranka György Alapítvány, Nemzeti Kulturális Alap,
Communitas Alapítvány, Bethlen Gábor Alap

A szerkesztőség székhelye: Marosvásárhely, Tusnád u. 5. sz.; Postacím: 540027 Târgu Mureș, str. Tușnad 5, vagy Of. P. 1. C. P. 89; Telefon: 0040-(0)265-267091; 0040-(0)365-801946; Telefax és üzenetrögzítő: 0040-(0)265-267087; E-mail: lato@rdslink.ro; Kiadóhivatal: 540028 Târgu Mureș, str. Primăriei 2. Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza. Nyomta az Alutus Rt., Csíkszereda. Igazgató: Hajdú Áron. Belföldi előfizetés egy évre 72, fél évre 36, negyedévre 18 lej. Külföldi olvasóinknak egy évre 50 EURO, tengerentúlra 65 USD. Előfizetéseket a szerkesztőségben veszünk föl.

ISSN 1220-5982